

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

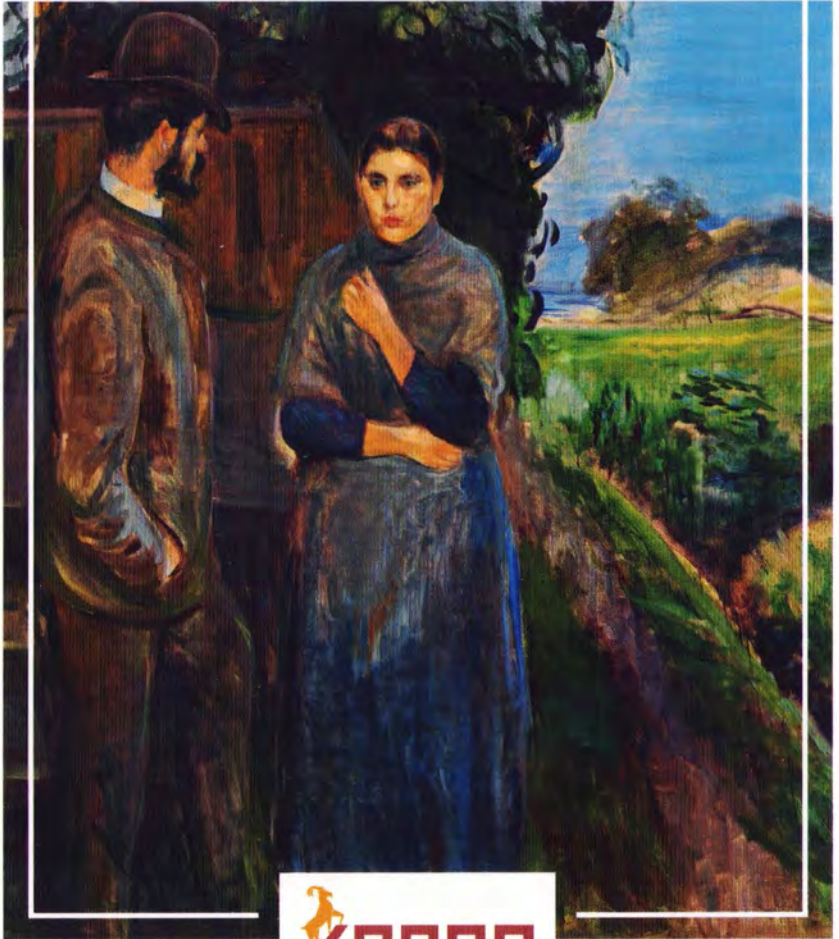
Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

HÜSEYİN RAHMİ GÜRPINAR

SEVDA PEŞİNDE

 KAPRA

HÜSEYİN RAHMİ GÜRPINAR

SEVDA PEŞİNDE

Ahlak ve namus kavramlarını merkezine alan *Sevda Peşinde* romanında Hüseyin Rahmi, intihar eden bir kadın üzerinden kadın-erkek ilişkilerini modern bir yaklaşımla ele alarak toplumla bütünleştiren bir anlatı sunar. Ekonomik kaygılarla mecbur bırakılan bir evlilik ve bunun sonucunda ortaya çıkan yasak aşkla kurgulanmış hikâyede yazar, zaman zaman bir hukuk felsefesi ve insanlık felsefesi sunarak insanlar arası ve aile içi ilişkilerin ideal durumlarıyla mevcut halleri arasındaki uçurumu gösterir. *Sevda Peşinde* toplumun farklı kesimlerinden karakterlerin konuşturulmasıyla renkli bir anlatımın sergilendiği, akıcı ve yalın diliyle okuru kendine bağlayan eşsiz bir eser.

ISBN: 978-625-7751-91-9

KAPRA
YAYINCILIK

 /kaprayayinlari
/kaprayayinlari
/kaprayayinlari
/kaprayayinlari

SEVDA PEŞİNDE / Hüseyin Rahmi Gürpınar

GENEL YAYIN YÖNETMENİ
Kadir Yılmaz

YAYIMA HAZIRLAYAN
Muhammed Şahin

EDİTÖR
Sevdagül Kasap

REDAKSİYON
Meral Nayman Demir

SON OKUMA
Banu Özyürek

KAPAK GÖRSELİ
Edvard Munch, *Evening Talk*, 1889

KAPAK TASARIM
FOLX

SAYFA DÜZENİ
Oğuz Yılmaz

BASIM VE CİLT
Repar Dijital Matbaası

BASKI
Kasım 2020 - 1. Basım

ISBN
978-625-7751-91-9

SERTİFİKA NO
40675

*Kapra Yayıncılık,
Repar Tasarım
Matbaa ve Reklamcılık
Ticaret Limited Şirketi'nin
tescilli markasıdır.*

*Mimar Sinan Mah.,
Selami Ali Efendi Cad.,
No: 5
34672 Üsküdar/İstanbul
Tel: 0 (212) 322 48 45*

© Bu kitabın tüm hakları saklıdır.
Tanıtım amaçlı, kısa alıntılar
dışında metin ya da görseller
yayınevinin izni olmadan hiçbir
yolla çoğaltılamaz.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://tanitey.org>

Hüseyin Rahmi Gürpınar (1864 – 1944)

Hüseyin Rahmi Gürpınar, 19 Ağustos 1864 tarihinde, İstanbul'da dünyaya geldi. Babası hünkâr yaveri Mehmet Sait Paşa'dır. Üç yaşındayken annesinin ölümü üzerine, Girit'te bulunan babasının yanına gönderildi. Hüseyin Rahmi, ilk olarak 1887'de *Tercüman-ı Hakikat* gazetesinde yazmaya başladı. Ardından *İkdam* ve *Sabah* gazetelerinde çalıştı. II. Meşrutiyet döneminde otuz yedi sayı süren *Boşboğaz ve Güllâbi* adlı bir gazete çıkardı. Daha sonraları da birçok gazetede çalışmaya devam etti. Türkiye Büyük Millet Meclisinde Kültür ve milletvekilliği de yapan Hüseyin Rahmi, ömrünün son otuz bir yılını Heybeliada'da geçirmiştir.

Eserlerinde Anadolu'ya yer vermeyen Hüseyin Rahmi, İstanbul halkının toplumsal ve kültürel yaşantılarını, aile hayatını, batıl inançlarını mizah ve hicivle kaleme almıştır. Ahmet Mithat Efendi'nin temsil ettiği edebî geleneği sürdüren Hüseyin Rahmi'nin, natüralist tarza sahip, gerçekçi ve yalın bir dil kullanmayı benimseyen, bundan dolayı da halk tarafından sevilen ve benimsenen bir yazar olmuştur.

Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın ilk romanı *Şık*'tır. Ahmet Mithat Efendi tarafından bu eser çok beğenilince, *Tercüman-ı Hakikat* gazetesinde tefrika şeklinde yayımlanmaya başlamıştır. Altmışa yakın eseri olan Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın bazı eserleri şunlardır:

ROMANLAR:

Şık (1889), *İffet* (1896), *Mutallâka* (1898), *Mürebbiye* (1899), *Bir Muadele-i Sevda* (1899), *Metres* (1900), *Tesadüf* (1900), *Şıpsevdi* (1911), *Nimetşinas* (1911), *Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç* (1912), *Gulyabani* (1913), *Cadı* (1912),

Sevda Peşinde (1912), Hayattan Sayfalar (1919), Hakka Sığındık (1919), Toraman (1919), Son Arzu (1922), Tebessüm-i Elem (1923), Cehennemlik (1924), Efsuncu Baba (1924), Meyhanede Hanımlar (1924), Ben Deli miyim (1925), Tutuşmuş Gönülleri (1926), Billur Kalp (1926), Evlere Şenlik, Kaynanam Nasıl Kudurdu (1927), Mezarından Kalkan Şehit (1928), Kokotlar Mektebi (1928), Şeytan İşi (1933), Utanmaz Adam (1934), Eşkîya İninde (1935), Kesik Baş (1942), Gönül Bir Yeldeğirmenidir Sevdâ Öğütür (1943), Ölüm Bir Kurtuluş mudur (1954), Dirilen İskelet (1946), Dünyanın Mihveri Para mı Kadın mı (1949), Deli Filozof (1964), Kaderin Cilvesi (1964), İnsanlar Maymun muydu (1968), Can Pazarı (1968), Ölüler Yaşıyor mu (1973), Namuslu Kokotlar (1973)

ÖYKÜLER:

Kadınlar Vaizi (1920), Namusla Açlık Meselesi (1933), Katil Bûse (1933), İki Hödüğün Seyahati (1934), Tünelden İlk Çıkış (1934), Gönül Ticareti (1939), Melek Sanmıştım Şeytanı (1943), Eti Senin Kemiği Benim (1963)

OYUNLAR:

Hazan Bülbülü (1916), Kadın Erkekleşince (1933), Tokuşan Kafalar (1973), İki Damla Yaş (1973), Gülbahar Hanım

TARTIŞMA:

Cadı Çarpıyor (1913), Şekavet-i Edebiye Tartışmaları (1913), Sanat ve Edebiyat (Ölümünden sonra H. A. Önelçin derledi, 1972)

BİRİNCİ KISIM

1

Birkaç sene evvel İstanbul gazetelerinde genç, güzel bir Türk kadınının intiharı okundu. Vaka Heybeliada'da cereyan etmişti. Bu üzücü hadise hakkında yerel gazetelerin gerçeklik iddiasıyla bir diğerini yalanlayarak verdikleri birbirine zıt bilgiler hayli dallandı budaklandı. Halkı merak sardı. Olayın devamında iki delikanlı arasında düello vuku bulacağı duyuldu. Bu çarpışacaklardan birinin intihar eden kadının kocası, diğerinin âşığı olduğu söylendi. Halkın merakı bütün bütün arttı.

Düello gibi vahşi bir âdetin memleketimizde yayılmasına izin verilmedi. Bu hususi vuruşma aleyhinde birçok söylenti oldu. Sütunlar yazıldı.

Bir Türk kadınının intiharı hiç işitilmemiş bir vaka değildir. Bu tür olaylar nadir de olsa olmaktadır. Ümitsizlik sebebiyle kendilerini denize, kuyuya atan, ağaca, merdiven parmaklığına asan kadınlar görülüp işitildiği gibi birisi yine Adalar'da olmak üzere son on beş yirmi sene zarfında kadınlarımız arasında revolverle¹ iki üç intiharın vuku bulunduğu da zabıtaca² kayıtlıdır.

Avrupa'da cereyan eden bu tür üzücü vakalar bizdeki kadar dikkat çekici ve garip görülmez. Mesela Paris'te ay, hafta

1 Bir çeşit tabanca

2 Polis, jandarma gibi güvenlik kuvvetleri

geçmez ki acılarının sonunu Seine Nehri'nin derinliklerinde aramaya atılan talihsiz kadınlar işitilmesin.

Fakat bizde öyle değildir. İstanbul'da bir kadının ve özellikle bunun gibi oldukça tanınan, terbiyeli, asil bir aileye mensup bir kadının intiharı oldukça mühim ve heyecan verici bir vaka addolunur. İntiharın tasarlanma biçimindeki hayalperestlik, elem verici bir şairlikle vakayı kuşatan esrar da bu merak ve heyecanın fevkalade artmasına sebep oluyordu.

Gazeteler her gün bir buçuk iki sütunlarını bu vakaya ayırıyorlardı. Sosyal hayatındaki sadelik ve ahlakındaki saf-lık sebebiyle, intihar eden kadının olağanüstü cüretine karşı çoğu şaşkın ve hayran kalan kadınlarımız, bu ayrıntıları dinlerken Allah'a sığınır bir tavırla entarilerinin yakalarını ısırarak:

“Ah kardeş ah... Evlere barklara şenlik... Dostlar başından ırak... Dinledikçe içim kan ağlıyor. Biçare kadın gençmiş, güzelmış, nur topu gibi bir de evlatçığı varmış. Kocas da oldukça iyi, delikanlı bir beyefendiymiş. A zavallı kadıncağız, neydi zorun ki yavrucuğunu öksüz, kocanı bekâr bırakarak tatlı canına kıydın gitti. Allah kimseleri şaşırtıp da böyle kötü yollara düşürmesin. Alnının ne kara yazısı varmış...”

L. Hanım:

“Aman, büyük söyleme kardeş... Hepimiz de kadınız. Ne oldum dememeli, ne olacağım demeli.”

T. Hanım:

“Oh olsun kahpeye... Helalini bırakıp da haramla fink at-maya başlayınca işte sonu böyle olur. Çok şükür abdestim-den şüphem yok elhamdülillah... Her kötü fiilin bir cezası vardır. İşte bu ettiğini bulmuş.”

C. Hanım:

“Hanım, öyle demeyiniz. İç yüzünü Rabbimden başka kimse bilmez. Bazı erkek vardır, böyle fenalıklara sebebiyet-

lik verir. Âdeta çanak açar. İşte bir tanesi de benim başımda... Beni aldığı vakit nur gibi bir kızdım.” Eliyle işaret ederek, “Şu kadarcık kıymetimi bilmedi. Eve gelir gelmez hizmetçi kızdan başladı. Sonra komşuya göz attı. Daha sonra neler neler, neler de neler... Anlatmakla bitmez tükenmez. Bana da hiç mi hiç göz açtırmadı. Ayda yılda bir sokağa çıkacak olsam, ‘Kaşlarını kapa, yüzünü ört, önüne bak!’ diye azarlaya azarlaya burnumdan getirirdi. İşte ömrüm böyle heba oldu gitti. Şimdi saçına sakalına ak düştü. Dükkânda sermaye, vücudunda kuvvet kalmadı. Artık maşallah, vaktiyle evine geliyor. Gençliği başkalarının, şimdi iskeleti bana kaldı... Ne denir? Geçinme dünyası bu... İşte sükût edip gidiyorum.”

İki taze birbirinin kulağına yavaşça:

“Bu kadın da münasebet olsun olmasın hep gençliğinden, güzelliğinden bahseder. Bin defa dinleye dinleye bıktık. Tazeliğinde nur gibi kızmış. İşit de inanma! Bildim bileli bu kadının yüzü buruşuk, saçları boyalıdır. Eski güzelliğinden çehresinde şu kadarcık bir nişane yok. Artık böylesi sokağa ister peçeli çıksın, ister peçesiz... Onu kıskanan kocanın aklıyla beraber midesine de turp sıkayım. İntihar eden genç kadından kendine dair kıyas çıkarıyor. Artık buna da patlar mısın, çatlar mısın!”

M. Hanım:

“Zavallı kadının ne kadar kabahati olsa da o artık bu dünyadan elini eteğini çekmiş. Süngü depreşmesin,³ artık onun aleyhinde söz söylemek iyi değildir. O suçunu kanıyla temizlemiş. Dünya bu, daha nelerim var nelerim... Koca sayesinde at, araba, debdebe, saltanat... Sürmedikleri safa, etmedikleri zevk kalmayan nice hanımefendiler tanırım ki yemedikleri halt bırakmıyorlar. Bunlardan hiçbirinin aklına kendini öldürmek değil bir taraflarına iğne sokmak bile gelmiyor. Meşhur sözdür, kadınlarda fukaranın hastalığı, kibarın ...luğu belli olmazmış.

3 Bir ölünün kötülüklerinden bahsederken, “Öldü gitti, ruhu incinmesin” anlamında söylenen bir ifadedir. (Y.h.n)

Gazetelerde vakanın, intihar eden kadının sarı saçlarını rüzgârın şiddetli esintisine karşı saçarak sandaldan dalgaların yırtıcı saldırılarına vücudunu teslim eylediği andaki korkunç kısmına gelince dinleyicilerin çoğunun gözleri sulanıyor, hele, “Dur ben odadan çıkayım da orasını sonra oku, gece rüyama giriyor. Pek fena oluyorum,” diyenler de bulunuyordu.

Kadınların bu vakayı dinlemelerinden doğan üzüntüleri sebebiyle yürüttükleri muhakemelerinde, mantıklı bir bütünlükten mahrum görünen o sözlerinde, anlayanlarca derin bir kadınlık felsefesi gizliydi.

2

Gazetelerin, evvelce yazdıkları ayrıntıları bazı yerlerde yalanlayarak ve değiştirerek ve her gün yeni soruşturmalar ve haberler ilavesiyle verdikleri bilgilere ve insanların ağzında dolaşan söylentilere göre intihar olayının gerçekleşme şekli şöyledir:

Büyükada’da Hristos Caddesi’nde kiracı olan Nezihi Bey’in eşi Aynınur Hanım’da birkaç zamandır sinirsel bir rahatsızlık görülür. Kocasının huzurundan kaçınmak, yalnız odalara çekilip düşünmek, hazin bir sessizlikle, bezgin bir düşünceyle çamlıklarda tek başına gezinmek. Görünürde bir sebep olmaksızın birdenbire bir ağlama tutturmak gibi insanlardan kaçmak isteyen ümitsiz hâllere büründüğü görülür. Adanın havası bu öfke hâlinin şiddetlenmesine sebep oluyor zannıyla hasta birkaç defa Erenköyü’ne ve Boğaziçi’ne götürülür. Fakat hiçbir yerde duramaz. Yine adayı, çamlıklar içindeki hüznü yalnızlığı ister. Bazı doktorların tavsiyesi üzerine bu arzusuna muhalefet edilmez. Bu hastalıklı hâlin ara sıra bir iyileşme dönemine girdiğini zannettirecek iyilik ve sükûnet zamanları da olur.

Eylülün yirmi ikinci perşembe günü Aynınur Hanım öğleden sonra ince İngiliz şayağından⁴ üretilmiş, açık, barudî⁵ ve yine o rengin koyusu ipekli harçla⁶ süslenmiş yeldirmesini⁷ giyer. Krem rengi bürümcük⁸ başörtüsünü örter. Saman renkli ipek eldivenlerini takar. Şemsiyesini, el çantasını alır. Sokağa çıkmaya hazırlanır. Hane halkından bu gezintisine katılmak isteyenleri reddeder. Yalnız gezeceğini söyler. Hane kapısından çıkıp bahçeden geçişi sırasında dadısının kucağında üç yaşındaki oğlu Naim'e tesadüf eder. Çocuğu alır. Acıklı bir şefkat ve anne hasretiyle defalarca göğsüne bastırır. Masumun pembe çehresini hararetle yaşlara gark eder. Birkaç defa elini kalbi üzerine koymuş olarak ve gözleri süzülerek baygınlık hâlleri geçirir. Besbelli daha çok zaafına mağlubiyetten korkarak ve Naim'i yine dadısına geri vererek hemen kapıya doğru koşar. Arkasından masumun, “Anneciğim, nereye gidiyorsun, beni de götür,” feryadına karşı, “Şimdi geleceğim cicim, sakın ağlama e mi!” son hitabı ve birkaç ağlama hıçkırığıyla karşılık verir. Parmaklıkları kapıdan çıkar, kaybolur.

Aynınur Hanım ebrulu, menevişli,⁹ gül yaprağına benzeyen pembe beyaz yuvarlak siması, sarı ela, iri fakat biraz durgun, süzük gözleri, başörtüsünden taşan altın saçları, balık etinde uzun boyu, heybet ve tatlılık dolu yürüyüşüyle geçtiği yerlerde yabancıların bakışlarını üzerine çekecek yaradılıştaki bir kadındı. Fakat biçarenin hastalığını bir dereceye kadar bilen civar ahalisi vakitli vakitsiz orada burada ona tesadüfe alışmışlardı. Bundan dolayı o gün böyle tek başına geçmesi kimsede büyük bir merak ve endişe uyandırmaz.

Komşulardan bir iki madama nazıkçe ve gülümsercesine baş sallamasıyla selam vererek yokuş aşağıya yürür. Çamlıklara sarmaz, doğru iskeleğe iner.

4 Dayanıklı, sıcak tutan bir çeşit yünlü kumaş

5 Mavimtrak kurşuniye çalan bir renk

6 Elbise, perde gibi eşyalara dikilen süsleyici veya tamamlayıcı malzeme

7 Eskiden kadınların rahat gezmek için üstlerine giydikleri, başörtüsüyle kullanılan, bol, hafif giysi çeşidi

8 Bükülmüş ham ipektan dokunan ince kumaş çeşidi

9 Kimi nesneler üzerinde görülen renk dalgaları

Kayınvalidesi gelinini uzaktan takip ettirmek üzere arkadan uşak yollar. Fakat takip olunmak korkusuyla arada bir ardına bakmaktan geri durmayan Aynınur Hanım, uşağın oraya buraya gizlenerek adımlarını izlemekte olduğunu görür. Herifi yanına çağırır. Heybeli’de dostu Seza Hanım’ı ziyarette gideceğini, kendisini takibe gerek olmadığını söyleyerek sa-var.

Hanımın Heybeli’deki dostu Seza Hanım’ı haftada birkaç defa ziyaretinin eskiye dayanan bir âdeti olduğunu hizmetkâr bildiğinden bu cevaba kanaatle haneye geri döner. Hanım bu takip belasından kurtulunca o aralık Heybeli’ye hareket etmek üzere düdük çalan römorköre¹⁰ hemen atlar.

Vakanın bundan öteye bir kısmını macera sahibinin kendisinden dinleyeceğiz. İntihar eden kadının sandalda bıraktığı el çantasından kurşun kalemle yazılmış şu mektup çıkmıştır:

“Ben hâlâ yaşıyor muyum? Oh, Rabbim, neredeyim? Güneşli, uçsuz bucaksız bir gök, güzel kokulu çamlar, sınırsız mavi ufuklar; geniş, dalgalı, çarpıntılı bir deniz derinliğine, karanlık sırlar ülkesine doğru gözümü çekiyor... O inilti nedir? Rüzgâr... Tabiatın hitabeti. Bu iniltilerin hep bana mı? Ne söylüyorsun? Zihnim pek karışık... Anlayamıyorum. Senden yardım isteyenleri teselli etmek için konuşma şeklin bu mudur? Ah, nafile... Artık bana teselli fayda vermez. Gönlüm inleye inleye her teli bin parça olmuş, ezgisini kaybetmiş harap bir müzik aletine döndü. Artık sana denk bir keder ortağı olamam. Yetişir, sus... İnleme... İşte dalgalar çırpına çırpına beni davet ediyorlar. Geliyorum. Siz, kurtarmak için dibe çekip yuttuğunuz vücutları bütün dünyevî acılardan kurtarır mısınız? Fakat rica ederim. Benimki pek yorgun bir acıdır. Onu çok hırpalamayınız. Pek incitmeden rahat ve huzur bahşeden nimetlerinizle uyutup mesut ediniz. Dünyada manasız bulduğum bu mutluluk sözünün ahiretteki anlamına beni erdiriniz.

¹⁰ Yedeğinde özellikle deniz taşıtı götüren araç

O ne? Hazin bir cıvıltı. Ne kadar ruh okşayıcı bir ses... Başucumdaki çamda bir kuş ötüyor. Hayır, kuş değil, Naim beni çağırıyor. “Şimdi gelirim dedin, gittin, anneciğim, niye gelmiyorsun?” diyor. İşte bakınız, pırrr diye uçtu. Yine kuş oldu. Zavallı mahlukcağız senin de yuvanda yavruların var mı? Bir lokmacık vücudunun yerken verdiği lezzetin açgözlülüğüyle insanlar seni vurdukları vakit öksüzçüklerine kim bakar? Karşiki ağaca kondu, yine ötüyor. Çağırma Naim, gelemem. Senden evvel dalgalara söz verdim. Anasız kalan kuş yavrularıyla beraber seni meleklerle emanet ettim. Çünkü işte beni de amansız bir avcı öldürüyor.

Ebedî huzura kavuşmadan evvel daha insanlarla görülecek hesaplarım var. Şu veda ve keder vaktimde bile onlara meram anlatmak külfetinden kurtulamıyorum. İntiharımdan sonra zabıta belki birçok kimseyi rahatsız eder. Bu hususta kimsenin zaafı, günahı yok. Kabahat bende, yaradılışımda, sinirlerimin zayıflığında. Başka kadınların hafif bir nezle geçirir gibi daima savuşturdukları bir kalp çarpıntısı bende iyileştirilemeyen bir yara şeklini aldı. İşte hastalığını götürüyor. Bu dert, kalpten gelen dertlerin en korkuncu... Kalp mi? Efendim, size yemin ederim ki Cenab-ı Halik¹¹ bazı kimseleri bu uzuvdan mahrum olarak yaratmıştır. Dünyaya kör gelenler olduğu gibi kalpsiz doğanlar da var. Size bunu bir macerayla ispat... Macera mı! Hayır, hayır nöbet geçiriyorum. Affedersiniz, ne söylediğimi bilmiyorum...

Kimsenin rahatsız edilmemesi için zabıta memurlarına işte bugünkü hareketlerimden hesap veriyorum:

Yavrumu kucaklayarak evimden çıktım. Beni takip eden uşağa Heybeli’de Seza Hanım’a gideceğimi söyledim. Fakat o zavallı kadının semtine bile uğramadım. Onun hiçbir şeyden haberi yok. Hava açık, sert bir poyraz esiyor. Maksadım intihar. Lakin nerede, nasıl? Daha bunu pek kararlaştıramadım. Römorkörde giderken beyaz köpüklü dalgalar istekli

¹¹ Her şeyin yaratıcısı olan, sonsuz şeref ve yücelik sahibi Allah anlamında kullanılan bir sözdür. (Y.h.n)

bakışımı kendine çekti. Seri bir hareketle kendimi küpeşte-
den¹² bunların arasına salıvermek... Fakat ölmek için bu şekli
pek güvenilir bulmadım. Arkamdan bir iki çımacı¹³ atlayarak
beni zırl zırl sularım aka aka vapura alırlar.

Bu intihar değil bir maskaralık olur. İnsanların hâli pek tu-
haftır. İnsanlığın belki tedavisi mümkün olabilecek dertleri-
le inim inim inleyenlerin acılarını dindirmek için zamanında
koşmak kimsenin aklına gelmez de böyle benim gibi azaba
tahammül edemeyerek acılarının sonunu ölümde arayanların
beklentilerinin zıddı olan bir merhamet duygusuyla kurtarıl-
malarına koşarlar. Doğrusu büyük insanlık...

Ben öyle bir yerde ölmek isterim ki cesedim tabiatın keş-
fedilmesi mümkün olmayan bir çukuruna gömülerek insan-
ların dikkatli bakışlarından ebediyen korunmuş olarak kalsın.
Bu eşsiz derinliği, bu karanlık kuyuyu nerede bulacağım?

İşte bu huzur veren mezarımı aramak için vapurdan çık-
tım. Çamlıklara yayan gitsem, tek başına genç bir kadın ola-
rak dikkat çekebilirim. Bir tanıdığa tesadüf etmek korkusu
da var. Körüğünü örttürerek bir faytona atladım. Bakışlardan
korunmak için mümkün olabildiği kadar bir köşeye çekilip
büzüldüm. Arabacı sordu:

“Hanımefendim nereye?”

“Turlayacağız.”

“Hangi taraftan başlayalım?”

“Şafak Bahçesi tarafından.”

Araba eczacının köşesinden döndü. Adanın doğu tarafına
doğru uzanan yokuşu tutturdu.

Beni gören de olsa, süslü bir hanım gezmeye gelmiş, di-
yeceklerdi. Hanesinde sadık, şefkatli bir kocayla masum bir

¹² Gemilerde insan ve malzemelerin denize düşmesini önlemek için dikilmiş bir
nevi korkuluk

¹³ İskelelerde, vapurlarda halatı uzatmakla görevli kimse

yavru bırakarak ölüm aramaya çıkmış bir kadın olduğumu kimse anlayamayacaktı. Araba, kim bilir kaç seneden beri denize karşı yıkılmadan birer düşünme ve hürmet tavrı almış gibi bir sıraya duran servileri geçip sola döndükten sonra yokuş bitti. Sol tarafı kilise mülkü olan birer katlı haneciklerin alçak bahçe duvarlarından ve sağ tarafı meyilli bir set halini almış çamlıktan meydana gelen bir yoldan gidiyorduk. Buradaki çamlar biraz seyrek fakat büyük, uzun ve gölgelikti. Çam yeşilliklerinin sene içinde devamlı dökülmesiyle kaygan bir zemin meydana getiren o gölgeler altında sonbaharın beyaz, sarı çiçekleri hüznü tebessümlerini saçmaya başlamışlardı.

Duvar tarafında ufak bir türbe görüldü. Pencereleleri demir parmaklıklarla donatılmış. Fakat camları kırılmış. Ortadaki kabrin etrafında, yüce göklerden inerek dizlerini büküp birer dua ve tevazu vaziyeti aldıktan sonra önlerindeki mermer kâselere hasret gözyaşları saçarken taş kesilmiş zannolunan kanatlı melek suretleri görülüyordu. Senelerden beri bu mermer gözler artık ağlamaktan yorulup durmuş, kâselerde de matem damlası kalmamış, hep kurumuştu.

Ben bu mezarın hikâyesini dinlemiştim. Bu türbeyi kırk beş sene evvel bir koca, karısının hatırasını yüceltmek için yaptırmış. Uyu bahtiyar kadın, uyu... Muhabbetine, hürmetine layık olduğunu ispat ettiğin bir kocanın sana bekçi tayin eylediği bu meleklerin kanatları altında uyu... Fakat of... Talihsiz omuzlarında kocalarının lanetiyle dünya değiştiren kadınlar hangi mezarda? Nerede yatacaklar? İşte ben onu arıyorum.

Çamların, servilerin gölgeleri, loşlukları içine gömülmüş manastıra benzer binalar, hüznün veren bahçeler, denize nazır setler. Yine birkaç mermer mezar. Bugün her şeyden ziyade bu kabirlerin mutlak sükûnetlerine imreniyorum. Bugün bunlarla aramda büyük bir câzibe var. Bu ahiret evlerinin sakinleri dünyanın sefil, hırslı, zalim idarelerinden kurtulmuş, manevi beldelere dâhil olmuş.

Şafak Bahçesi'ni geçtik. Manivelayı¹⁴ koluyla çevirmeye pek kuvveti yetişmeyen bir kız çocuğu sundurmanın altında laterna¹⁵ çalışıyor. Biri erkek diğer iki çocuk da birbirine sarı-larak temposu lüzumundan pek ağır ve kesintili perdelerden çıkan bir vals havasıyla oynamaya uğraşıyorlardı.

Araba yürüdü geçti. Heybeliada biri küçük diğeri nispe-ten büyük, karşı karşıya iki dağdan meydana gelmiş. İşte bu şeklinden dolayı Rumca ismi olan *Halki* Yunanca tabirinden “Heybe”yi çıkarıvermişler. Büyük dağın doğu tarafındaki sırtında denize paralel olarak açılmış açık bakır renkli toprağı tertemiz bu yoldan gittik. Yolun her iki tarafı çamlık. Yukarı bakılınca gözler, koyu yeşil çamları atladıktan sonra berrak, saf, duru mavi semaya kavuşuyor. Aşağı tarafına bakarsanız, gözleriniz yine yeşil çamlar üzerinden kayarak çivit mavisini bir denize iniyor. Bu aşağıki sırtın pek sarp mahalleri var.

Araba bu uçurumların önünden geçerken aşağıya yuvarla-nıvermeyi ne kadar arzu ettim. Tasviri diğer insanların tüyle-rini ürpertecek bu kaza benim için ne büyük bir saadet yerine geçecekti.

Fakat bu şiddetli temennim gerçekleşmeden araba sağ salım Çam Limanı'na indi. Adanın en yüksek noktası olan Değirmen Tepesi'nden dağ, iki kolunu aşağıya uzatarak san-ki denizin ufak bir kısmını kucağına almak istemiş. Kuzey yönünden kopan poyrazın şiddetli esintisine rağmen burada-ki limancığın suları bu iki yeşil kolun arasında uyuyordu.

Arabacı buradaki iki gazinodan hangisine gideceğimi yoklamak için durdu.

“Gazinolara yanaşma. Arabadan inmeyeceğim,” dedim. Bu yerler bende evvelce hayatımın en ruh açıcı, bahtiyar kısımlarından sayılırken şimdi pek yürek yakıcı birer şekil

¹⁴ Ağırlıkların kaldırılmasını kolaylaştıran sert çubuk

¹⁵ Bir kolunun çevrilmesiyle çeşitli havalar çıkaran, ayaklı ve sandık biçiminde seyyar çalgı

alan pek çok üzücü hatıralar uyandırıyor. Bugün o hatıraları canlandıracak tabiat manzaralarıyla karşı karşıya gelmek cesareti gösteremeyeceğim. Evet... O kuvvet, o takatten mahrumum. İşte, istiyorum ki ölüm zihnimden bu hatıraları külliye silsin. Ebediyen yok etsin.

İntihar şeklim hakkında zabıtaya karşı kendi elimle hazırladığım şu fezlekede¹⁶ bu hatıralarıma kadar dönüp bakmaya lüzum yoktur.

Dağın yamacına doğru baktım. Çamlar arasında kırmızı boyalı jandarma kulübesi gözüme ilişti. Bu düşündüklerimin bütün iç yüzü ve intihar hakkında o andaki kararım zabıtaca manevi bir kuvvetle keşfedilerek derhal tutuklanıverecekmişim gibi kalbime büyük bir korku geldi. Hemen arabacıya haykırdım:

“Çek, çek! Arsenios Manastırı’nın önüne doğru çek.”

Araba düzlük üzerinden koşmaya başladı. Bu defa limanın batı yönündeki yokuşa saldırdı. Biraz dolambaç merdivene benzeyen bir sapaktan dönerek çıktık. Yolumuz yine düzlendi.

Çamların arasından uzanan, toprağı sarı, düz bir yoldan gittik. Gittik... Nihayet bu yol biraz genişleyerek ikiye ayrıldı. Sola, güney yönüne saptık. Etrafı çamlarla çevrili, tiyatro dekoruna benzeyen bir meydancığa girdik. Bu dekorun sonunda ve normal büyüklükte odundan bir haç görünüyordu. Oh! Ya Rabbim dedim. nereye gitsem insanların canavarlığına ait karşıma bir alamet çıkıyor. Hazreti Mesih aleyhinde reva görülen işkenceyi temsil eden korkunç bir şekil.

Bu haç, manastırın girişine alametti. Önünden geçerken arabacı elinin üç parmağını bir araya toplayarak haç çıkarırdı. Girişinden girdik. Yine büyük mermerler. Demir şebekeler altında kıyameti bekleyen birkaç ölü. Arabadan indim. Bir

¹⁶ Bir konuyu ana hatlarıyla veren ifade

bahçeciğe girdim. Sağ tarafta duvarı badanalı, taştan bir ufak kilise. Penceresinden baktım. Hazreti Meryem, kucağında çocuk Mesih, önlerinde yakılan kandilin mermer zemin üzerine düşürdüğü titrek ışık dairesine bezgin bir bakış atfederek ayakta duruyor. Bütün aziz tasvirleri, bu ibadethanenin loşluğunu gideremeyen kandillerin kuvvetsiz ışıkları altında, rüzgârın çamlardan kopardığı inilti ninnisiyle sanki hep uyukluyorlar.

Bir ufak kapıdan geçtim. Marmara'ya nazır bir sete çıktım. Sol tarafta üç yanı tente¹⁷ sedirli bir çardak. Kilise tarafında birer katlı birkaç zaviye.¹⁸ Sedire oturdum. Ateşler içinde yanan başımı koluma dayadım. Kışın fırtınalı, kasvetli, soğuk günlerinde kül renkli bulutlar altında ruhumu üşüten, yazın mehtaplı, o şiir dolu ve sevdâ hülyasıyla aydınlanmış gecelerinde zihnimi dalgınlıklara düşüren Marmara, semayla kavuşup sarmaş dolaş oluncaya kadar uzanıyor. Dalgalar birbirini güneye doğru kovalıyorlardı.

Gözümün önündeki bu hareketli tabiat tablosu artık görmek için payıma düşen son hissem, hayatımın son seyir yeri olacaktı. O gün bu zavallı vücudum bütün akrabamdan, bütün beni sevenlerden uzakta, kim bilir nerelerde, hayattan ölüme geçecekti. Ölüm, ressamların onu tasvir ettikleri eli tırpanlı bir iskelet suretinde dalgaların üzerinde gezinerek siyah çukur gözleri, dudaksız dişleriyle bana acı, korkunç tebessümlere başladı. Titredim, tarifi mümkün olmayan bir keder yüreğimi koparıyordu. Ölüm korkusu beni niyetimden vazgeçiremez. Ben ona mahkûmum. Ölüm ıstırapı hayatın çektiirdiği acılar yanında mutlak hafif kalır.

Gözlerimden akan yaşları mendilimle silmekteyken kulağıma hafif bir mırıltı geldi. Başımı çevirdim. Uzun saçları, sakalı keten gibi bembeyaz kesilmiş bir rahibin bana selam

17 Güneş ve yağmurdan korunmak için bir yerin üzerine gerilen bez ya da naylon-
dan yapılmış örtü

18 Osmanlı döneminde insanların ibadet etmek üzere çekildiği yer

verdiğini gördüm. Bu yaşlı adam o anda bana hayatın sonunun bir timsali gibi göründü.

Hayatın çehrelere bahşedebileceği son mükâfat işte bu beyazlıktı. Bu mükâfata ermeden ölenler mazlum addediliyor. Acaba bu haklı bir dava mıdır? Ben bu mazlumiyeti küçük yaşta değil, uzun ömür yaşayıp vefat edenlerde görüyorum. Hiç doğmamanın en büyük bahtiyarlık olduğuna şüphem yok. Bu kaderin eline bir kere düşen için senelerin her türlü sefalet ve meşakkat yüküne vücudunu ezdire ezdire, ihtiyarlık çağına musallat olan hastalıklara tepelete tepelete, zayıf düşmüş olan her uzvu vazifesini yapmaya davet için türlü uyarı vasıtalarına ve genellikle gülünç çarelere müracaat ede ede zoraki, bir bakıma suni bir hayatla yaşamaya uğraşmaktaki bahtiyarlığı, bunu iddia edenlerin öne sürdükleri felsefelerindeki kuvvete rağmen ben anlayamıyorum. Fakat hayat ne kadar geçmesi zor, ne kadar acı bir bela olsa yine bu acılık kalplerden ölüm korkusunu gideremiyor. Bu korku olmasa yahut bunu hiçe indirecek bir kolaylık temin edilse, hayatı alkışlayanların iyimser felsefelerini gülünç gösterecek bir fazlalıkla intiharlar çoğalır. Belki dünya yarı yarıya boşalırdı. Bazen hayatın sefaleti ve üzüntüsü o mertebe şiddetini artırıyor ki işte böyle benim gibi ölüm acısına, o korkuya da meydan okuyanlar bulunuyor.

Genel kanaate tamamen zıt olan kendi görüşümce bu hayatın en büyük mazlumlara uzun ömür sahipleri olduğundan, benim dört ömrüme denk uzun bir hayat görmüş bulunan bu yaşlı rahip, çektiğim eziyetlerin dört mislini geçirmiş demektir. İşte bu sebeple gözümde pek muhteremdi. Sebebini pek tahlil edemeden insanların ihtiyarlar hakkında göstermeye uğraştıkları hürmetin nedeni yine bu olsa gerek.

İhtiyar rahip asasını kakarak, dumanlanmış kırmızı gözleri üzerinde parlayan gözlüğün camları altından bana bakarak yeni yürümeye alışan çocukların sendelemelerini andırır ağır bir yürüyüşle yürüdü. Sedire oturdu.

Hemen kalktım, elini öptüm. Bütün damarları sayılacak kadar iskelet olmuş bu ele dudaklarımın teması anında gözlerimden bir iki damla döküldü. İhtiyar o zaman beni dikkatle süzerek Rumca şivesiyle, “Kızım niçin ağlarsın?”; eliyle gökleri, denizleri, ufukları göstererek, “Bak, Allah bize neler ikram etmiş. Böyle ferahlık yerde ağlanır mı?” dedi.

“Rahip efendi,” dedim. “Buraları ferah fakat benim gönlüm dar. Kalbimde büyük bir sıkıntı var. Benim için dua ediniz, Allah bu sıkıntıdan kurtarsın.”

“İstersen sana ferahlık için okuyayım?”

“İsterim efendim, iyilik etmiş olursunuz.”

Hemen ihtiyarın önüne oturdum. Rahip sağ elimin üç parmağını bir araya toplayarak alnıma temas ettirdi. Beyaz bıyık ve sakalı arasında pek esmer duran dudakları harekete başladı. Cübbesinin burnuma pek yaklaşmış olan geniş kolu günlük¹⁹ kokuyordu.

Bu pirin ruhaniyetinden yardım dilercesine gözlerimi yumdum. Anlayamadığım bir lisandan vuku bulan hafif mırıltılar arasında yüzüme üç defa “puf” diye ılık bir nefes dokundu. Sonra rahip eliyle okşar gibi omzuma temas ederek, “Haydi kızım, kalk, gezin,” dedi.

Gözlerimi açtım. Kısa bir müddet üzüntülerimi unutarak bütün hassasiyetim o mırıltılar, o günlük kokusu, o ılık nefeslerle meşgul kaldı. Rahibin karşısından çekildiğim hâlde hâlâ bunları işitiyor, kokluyor gibiydim. Biraz ilerledim, dalgalara baktım, bunlar bana, “Gel gel, seni sallayarak uyutalım, senin için başka türlü kurtuluş mümkün değildir,” diyorlar gibi geldi. Yine gönlümü korkunç kederler kapladı.

Rahip gözleriyle beni takip ediyordu. Yine ona dönerek sordum:

“Cenabıhak günahkârları affetmez mi?”

¹⁹ Aynı isimli ağacın tütsü olarak kullanılan ve nefesi rahatlatan reçinesi. (Y.h.n)

İki elini kaldırıp gözlerini semaya dikerek:

“Affeder, affeder. O her şeyden büyüktür. Adildir. Ümit kesme. Nasıl, ferahlık duymadın mı?”

Veda etmek üzere rahibin elini bir daha öperek, “Duydum, duydum... Nefesiniz iyi tesir etti. Teşekkür ederim. İşte büsbütün ferahlamak için gidiyorum,” dedim, yürüdüm.

3

İntihar eden kadının sandalda, el çantasında bıraktığı mektup işte burada son buluyor. Bu kâğıtta tarih ve imza görülmemesine bakılırsa Aynınur Hanım’ın galiba üzüntüyle maceranın devamını yazmaya vakit bulamadığı anlaşıyor.

Arabacının ve tersane iskelesi tarafında bulunan birkaç çocuğun vuku bulan şahitliklerinden anlaşıldığına göre bu feci vakanın sonu şu şekilde cereyan eylemiştir:

O gün Aynınur Hanım Arsenios Manastırı’ndan çıkarak arabaya binmiş. Yolun Burgazadası’na karşı odundan korkulukla sağlamlaştırılmış kısmını biraz geçinceye kadar çek-tirmiş. Orada inmiş. Arabacıya beklemesini tembih ettikten sonra yokuştan aşağıya, sahile doğru yürümüş. Bu hanımın hâlinin garipliği fevkalade merakını çekmiş olduğu için arabacı müşterisini denetleyici bakışından bir an uzak tutmamış. Sarp bir mahalde büyük bir kaya üzerinde bitmiş, tek bir çamın gölgesine oturarak çantasından çıkardığı kâğıt kalemle denize karşı yazıya başlamış. Ara sıra kâğıt kalemi bırakıp çarpıntısını dindirmek için elini göğsüne, mendilini gözlerine bastırarak hıçkıra hıçkıra, sarsıla sarsıla ağlama sağanakları geçirir ve bazen yere yarı uzanarak dalgaların şiddetli gürültüsüne kulak kesilerek dalarmış.

Bir buçuk iki saat kadar orada kalmış. Zabıta memurlarına karşı fezleke adıyla yazdığı kâğıdı işte orada karalamış olacak.

Dalgaların aklına getirdikleriyle karaladığı bu fezlekede, maceranın zabıta memurlarına ifşa ve açıklamasında susulması gereken noktalarda gösterdiği coşkunluklar üzüntüsünün derecesini ve zaman zaman geçirdiği şiddetli buhranları gösteriyor.

Bu karalamasından sonra şemsiyesine dayanarak bitkin adımlar, kıpkırmızı bir çehre ve nemli gözlerle arabaya geri dönmüş. Faytona atlayabilmek için arabacının yukarı çekmesine ihtiyaç duymuş. Konuşmaya bile kudreti yokmuş. Kısaca “Çek” emrini vermiş. Ticaret Mektebi’nin önüne gelince çamların arasından denize doğru bakarak gözü pek hoşlandığı bir şeye rastlamış gibi tebessüme başlamış. Birden vücudunda bir zindelik hasıl olmuş gibi bir çeviklikle hemen arabadan atlayarak ücretini verip herifi savmış.

Arabacı, hanımı taşlarının arasından çimenler fışkırmış o enli, kaldırımlı merdivenden tersane istikametine doğru inerken görmüş. Fakat diğer bir müşteri bulmak telaşıyla durumun neticesini beklemezsizin arabasını vapur iskelesine doğru sürmüş gitmiş.

Vakanın bundan ötesi açıklığını kaybediyor, dumanlanıyor. Orada oynamakta bulunan birkaç çocuğun birbirlerine biraz farklılıkla verdikleri ifadelere göre tersanenin taş iskelesinde iki sandal bağlıymış. Akşama doğru hava şiddetini, deniz dalgalarını artırdığından sandal sahipleri müşteri gelmesinden ümidi keserek büyük çınarın rüzgârdan korunaklı, âdeta bir oda büyüklüğündeki kovuğu arasına uykuya yatmışlar.

Aynınur Hanım bu sandalları besbelli ta yukarıdan görmüş olmalı ki iskeleye kadar inmiş. Biraz sağına soluna bakınıp etrafı dikkatlice gözetledikten sonra sandallardan birinin ipini çözerek çekinmeden içine atlamış. Zaten kürek çekmesini bildiğinden hemen açılmış. Sert bir poyraz o anda sandalı şiddetli bir akıntıyla iki adanın arasından açığa atıvermiş.

Sandalcı çınarın kovuğunda, bu öldürücü hareketten tam bir saat sonra uyanmış. Malını aramaya çıkmış. Çocuklar, genç bir Türk kadının sandala binip kaçtığını haber vermişler. Zavallı herifceğiz bir elini gözlerinin üzerine siper gibi tutarak bu habersiz müşterinin kaçtığı tarafı gözleyip gözleyip de açıklarda sandaldan eser göremeyince yegâne geçim vasıtasını kaybettiğinden dolayı çırpınmaya başlamış. Zabıtaya müracaatla durumu anlatmış. Soruşturmaya başlanmış.

Vakit ezanı geçip de Aynınur Hanım Büyükada'daki hanesine geri dönmeyince aile halkını büyük bir merak alır.

Nezihi Bey gittikçe artan fırtınanın şiddetine ehemmiyet vermeyerek büyük bir balık kayığıyla Heybeli'ye geçer. Seza Hanım'ın kocası Sermet Bey'in hanesine gider. Aynınur Hanım'ın o gün oraya gelmediği haberini alınca kederinden şaşırır. Zabıtaya müracaata mecbur olur.

Karakoldan içeri girer. Komiseri; sandalcıyı, arabacıyı, çocukları sorguya çekmekle meşgul bulur. Hakikati anlayınca üzüntüsü son raddeye varır. Bütün sorgular, o gün akşamüstü saat on bire²⁰ doğru açık lacivert yeldirmeli boylu boslu güzel bir hanımın tersane istikametinde bağlı bulunan Nikola'nın sandalını çözerek binip açıldığı acı hakikatine varır.

Nezihi Bey, komisere kendisinin işte o sandalla açılan lacivert yeldirmeli hanımın kocası olduğunu bildirerek eşinin mutlaka o gece buldurulması için zabıtaca ne yapılabilmek mümkünse yapılmasından geri durulmamasını istirham eder. Komiserle aralarında şu konuşma başlar:

Komiser:

“Böyle bir havada eşinizin tek başına bir sandala binerek denize açılmasından maksadı ne olabilir?”

Nezihi Bey:

“Bilemem.”

20 Alafranga saate göre 17.00 ya da 18.00'e denk gelmektedir. (Y.h.n.)

Komiser:

“Maksadı gezinti olsa sandal sahibini bulup pazarlık etmesi lazım gelirdi.”

Komiserin karşısında el pençe divan duran sandalcı Nikoli, uzun bir süre susta²¹ vaziyetinde bulunmaktan yorulmuş bir fino tavrıyla başını sağa sola yatırarak üzüntüsünden dudaklarını ısıra ısıra:

“Sağ olasın komiser efendi. Ağzının içinde öpeyim ki haniya böyle söyledin. Pazarlık etmedi. Bana hiçbir se söylememis. Sandal içerde binmiş, kaçmış... Ah, *panayamu*²²... Bu kari divaneydi ki böyle havada denizde çıkmış... Ah komiser efendi, üç mecrediye²³ veretidi, yine razı olmayacaktım ki benim sandalda binsin. Daha yeni aldı. Borcuna vermedi. Benim alti tane çocukları var. Ne ilen ekmek parası çıkaracak? Ah, benim zavalli sandal... Bozburun’da gitti. Mudanya’da gitti. Yoksa deniz dibinde gitti. Kim bilir...”

Nezihi Bey:

“Sen merak etme, sandalın gelmezse ben sana iki misli bedelini öderim.”

Nikoli:

“Allah ömür versin beyefendi. Dört lira bir sandal aldım. İki lira tamir koydum. Boyaladım, altı lira. Ama ne sandal oldu! Bulabileceğim bir daha böyle bir kelepir?”

Komiser:

“Sus zevzek herif! Sandalın derdiyle sen bu akşam galiba rakıyı fazla kaçırmışsın.”

Nikoli:

“Kaçırdım, yalan söylemem, kaçırdım. Para da yoğdu, veresi kaçırdım.” Eliyle göğsünü göstererek: “Ne vakit iç-

21 Köpeğin arka ayakları üzerinde durması

22 Yunanca’da “Allah’ım, Meryem Ana” anlamlarına gelen bir ünlemdir. (Y.h.n)

23 Sultan Abdülmecid döneminde hastırılan yirmi kuruş değerinde gümüş sikke

de büyük dert var, böyle kaçırmazsan gece uyku tutmaz. Rakı çok fenası, çok iyisi.”

Komiser:

“Haydi Nikoli dışarıya, beyefendiyle görüşeceğimiz şeyler var.”

“Allah büyük.” Eliyle göğü göstererek, “Biz burada ne yapıyoruz o bize görüyor. Allah ömür versin, gidiyorum. Gidiyorum. Benim sandal, benim çocuklar unutmazsınız,” istihamıyla Nikoli çıktı.

Komiser gözlerini Nezihi Bey’e dikerek:

“Böyle bir havada hanımın sandala biniş amacını tayin edemeyecek miyiz?”

“Arz ettim efendim, bilemem.”

“Zihnen bir rahatsızlığı var mıydı?”

“Hayır, yalnız asabı biraz zayıftı.”

“Asap, zihin. Çok defa bu ikisi bir yola çıkar. Sizden veya hanedekilerden bir şikâyeti?”

“Hayır efendim hayır...” Saatine bakarak, “Saat ikiye geçiyor. Bu tür sorgularla geçirecek vaktimiz yok. Bir dakika evvel biçareyi bulmak, kurtarmak için lazım gelen tedbirlere müracaat edelim.”

Komiser:

“Affedersiniz. Bu akşam vukuat raporu vermeye mecbur olduğumdan dolayı soruyorum. Aramaya başlayalım, pekâlâ fakat nereden?”

“Her şeyden evvel sandalın gittiği yönü tayin etmek lazım gelir.”

“Dört çocuğun ifadelerine göre sandal akıntıya kapılıp iki adanın arasından açıklara düşmüş. Yalnız bir çocuk sandalın Burgaz’a doğru gittiğini söylüyor.”

“Çocuklar görmüşler de niçin etrafa haber vermemişler?”

“Efendim çocuk bunlar. Benim sizin gibi düşünebilirler mi? Onlar hanımı eğleniyor zannetmişler. Oyunlarını bozmamışlar.”

“Tek çocuğun ifadesi belki doğrudur. Sandal Burgaz’a gitmiştir. Şimdi bir telgraf çekelim.”

“Heybeli’den Burgaz’a tel yoktur.”

“Bir kayık gönderelim.”

“Bilmem bu havada kayık Değirmenburnu’nu aşabilir mi...”

“Her kaç kuruş ücret isterlerse veririm.”

Nezihi Bey artık üzüntüsünü zapt etmeye kadir olamayaarak mendilini çıkarıp keder gözyaşlarını sile sile:

“Aman efendim, nasıl bir memlekette yaşıyoruz? Medeni bir mahalde böyle kazalar, facialar olduğunda Afrika’ya bile telgraf çekilip bir anda cevap alınır. Burada birbirine bitişik denecek kadar komşu bulunan şu dört adacık arasında böyle havalarda hiçbir bağlantı, haberleşme aracı yok. Belki eşim şu anda dalgalar arasında eceliyle güreşiyor. Biz imdadına koşmak için bir vasıta bulamıyoruz. Efendim, bir istimbot²⁴ yok mu? Bütün varımı ücret olarak vermeye hazırım.”

“Haklısınız beyefendi. Üzüntünüzün derecesini çehrenizden anlıyorum. Fakat bir vasıta yok. Şurada, limanda İlyasko’nun kano dedikleri biçimde hafif bir istimbotu var. Sahibinin gönlü olsa da bu havada denize çıkamaz. Şimdi iskelede bilmem kaç vapur yatıyor.”

Dışarıdan bir polis çağırarak:

“Rıza Efendi, iskelede kaç vapur var?”

“*Şahin’le Neveser* var. Römorkör de Maltepe’den şimdi geldi. Fırtınadan Büyükada’yı tutamamış. Oranın müşterilerini de buraya çıkardı.”

24 Filika büyüklüğünde buharlı tekne

Komiser elindeki akik tesbihi salavat parmağına dolayıp sağa sola sallayarak:

“Bu vapurları eşinizi taşıyan kayığı aramak üzere çıkarmak mümkün olsa da bu fırtınada, bu zifirî gece karanlığında bu koca Marmara’nın ne tarafında sandal arayacaklar? Buradan üç saat evvel kuduz dalgaların önüne katılmış bir sandalcığın şimdi nerelerde bulunduğu kestirilebilir mi?”

“Efendim, bir kere Burgaz’dan bir haber alalım, sonra öte tarafını düşünürüz. Bir kayık, sandal, her ne bulunursa ben-deniz gitmeye hazırım. Hatta yüzerek gitmek mümkün olsa denize atlayacağım.”

Nezihi Bey aşırı üzüntüden ne yapacağını bilemez. Vapur kaptanlarına müracaat eder. Kaptanlar idareden emir almadıkça belirli vakitler haricinde böyle fırtınada gece yarısı vapur kaldıramayacaklarını, bunun için her kaç lira teklif edilirse hükmü olamayacağını söylerler.

Römorkörün kaptanını arar. Onu da bir meyhanede küp dibinde bulur. Şişman, kırmızı suratlı bir herif. Ağzındaki pipoya tütünü basmış. Önündeki kadehe ağzına kadar şarabı doldurmuş, kasketi bir tarafa eğmiş keyif çatıyor. Eliyle havada birtakım kavisler resmederek saat birden sonra fırtınanın peyda eylediği şiddetten bahsediyor.

Mesele kaptana anlatılır. Bu teklife karşı herif derhal o kalın ensesi üzerindeki başını fırıl fırıl sağa sola çevirip işaret parmağını da başının bu *allegro vivace*²⁵ temposuna uydurarak şiddetle sallaya sallaya kabul etmediğini beyan eder. Bu acayip teklifin hayret verici tesiriyle önündeki dolu kadehi birden diker. Son damlasına kadar sömürür. Gözleri parlar. Zayıf Türkçesiyle fikrini beyana başlar:

“Ne dedi? Marmara’da bir karı kaçmış... Ki gidelum onu bulmaya... A ba ba ba ba ba... O kaçtı ama benim akıl daha

25 Canlı ve hızlı tempo için kullanılan bir müzik terimidir. (Y.h.n)

kaçırmadı. Bir sandal için batıracağım benim vapur? Tayfaları da beraber? Yok... Yok... Bu olamaz.”

Biçare Nezihi Bey ne tarafa başvursa bir çare, bir arama vasıtası bulmak mümkün olmaz. Marmara’ya çıkmak değil, Burgaz’a gitmek için bile hiçbir kayıkçıyı ikna edemez. Hatta kendini Büyükada’dan getiren kayıkçılar bile fırtınanın şiddetinden dolayı geri dönmek mümkün olamayacağından o geceyi Heybeli’de geçirmek gerektiğini bildirirler.

Nezihi Bey’e son bir nasihat olarak komiser nihayet der ki:

“Bcycfcndi, bu gece denizde araştırma yapılması hususundaki imkânsızlığı görüyorsunuz. Eşiniz hakkındaki şefkatinizi, muhabbetinizi hep gördük, takdir ettik. Onu kurtarabilmek için imkânsızlıklara saldırmak derecesinde gayret gösteriyorsunuz. Fakat imkânsızlığa karşı ne yapılabilir? Hanım Burgaz’daysa koruma altında bulundurulacağından emin olunuz. Orada değilse bu gece Burgaz’a gitmekten ne fayda gelir? Bu gece gidip Sermet Bey’in hanesinde kalınız. Yarın bakalım. Allah büyüktür, inşallah hayırlı bir haber alırız.”

Nezihi Bey hâlâ komiserin bu sözlerini kabul etmemekte ısrarla ne kadar büyük zorluk ve imkânsızlık karşısında bulunsa yine o gece araştırma yapılmasından vazgeçmeyeceğini söylemekten geri durmaz. Komiser bu üzgün kocanın şu faydasız ısrarlarından zihninin perişanlık derecesini anlayarak biçareye acır.

İkisi bu mücadeledeyken komiser odasından içeri Sermet Bey girer. Uzun boylu, tıknazca, yuvarlak çehreli, kumral kaşlı, gür bıyıklı, gözlüklü, giyim tarzı temiz, şık, ağırbaşlı, yirmi dokuz otuz yaşlarında güzel bir delikanlı.

Sermet’te fevkalade bir keder vardı. Gözlerinde esraren-giz bir endişe parlıyor gibiydi. Aynınur Hanım’ın acı verici kayboluşuyla sonuçlanan muammanın anahtarına sahipmiş de bunu kimseye sezdirmemek için hâliyle ve sözleriyle ne yolda tedbir alacağını bilemiyormuş gibi bir korku ve şaşkınlıkla bir müddet sükûttan sonra dedi ki:

“Nezihi, kardeşim... Buraya, yanına çabuk gelemediğim için beni affet. Evde bizimki çıldırıyor. Üç dört kişi şimdiye kadar güç zapt ettik. Bilirsin ya, eşinle öz kardeşten ziyade sevişirlerdi. Hanım bulunmuş, Burgaz’dan haber geldi, oradaymış diye bir yalan uydurduk da neyse biraz sükûnet buldu. Nedir bu başımıza gelen ya Rabbi... Benimki de sağlam bir mahluk değil ki; zayıf sinirli, meraklı, evhamlı, sade hasta bir kadın. Ne yapacağımı bilemiyorum. Haydi kalk, bize gidelim.”

Nezihi Bey karşısındaki bu iki çehre üzerinde belirsiz, ağır ümitsiz bir bakış dolaştırarak, “Size mi gidelim? Aynınur’un cesedi dalgaların üzerinde çalkansın, biz döşeklere girip uyalım öyle mi? O bedbaht kadın benim eşimse senin de kız kardeşin demektir. Sen kardeş yasını böyle mi tutarsın?”

Sermet Bey gözlerinin ucuyla komiseri, baktığı yeri göremez derecede dalgın, acayip bir bakış fırlatarak biraz tereddütle:

“Evet, benim de kız kardeşim demektir. Ona hiç şüphe yok. Fakat bu karakolda sabaha kadar oturulmaz. Komiser efendi de evine gidecek, biz de evimize gidelim. Döşeklere girip yatmak hususuna gelince, bu gece o rahatın bizim evde hiçbir fert için mümkün olamayacağını sana kesinlikle temin edebilirim. Haydi kalk, yürü.”

Komiser, Sermet Bey’in kulağına eğilerek, “Götürünüz fakat bir dakika yalnız bırakmayınız. Zavallıyı pek üzgün görüyorum,” dedi.

4

Nezihi Bey, bir manyetizmacının²⁶ emrine itaat eden uyuşuk bir insan gibi ağır ağır yerinden kalkar. İki delikanlı karakoldan çıkarlar. Nezihi yürürken âdeta sarhoş gibi sendelediğinden, Sermet, düşmekten korumak için zavallının koltuğuna girer. Gündüz kiralık taşıtlar duran, dört yol ağzı

²⁶ Hipnoz yapan kimse

meydancığa kadar gelirler. Eve gitmek üzere yokuşa sapa-
cıkları esnada Nezihi Bey birdenbire manyetizmasından
uyanır gibi bir itaatsiz tavırla irkilerek:

“Birader, senden bir ricam var.”

“Emret kardeşim.”

“Eve gitmeyelim.”

“Ya nereye gidelim?”

“Şu büyük çamlığın altındaki tersane iskelesine.”

“Bu karanlıkta orada ne yapacağız?”

“Orada karımın hayaline tesadüf edeceğim zannediyorum.”

“Çocukluk lazım değil Nezihi.”

“Ne hâlde olduğumu bilmiyorsun.”

“Gayet ıstırapta olduğumu biliyorum, görüyorum.”

“Öyleyse merhamet et, gidelim.”

“Oraya gidince kederin daha artar. Sonra ne yaptığını
bilmez bir hâlde gelip bazı çılgınlıklara kalkarsın. Seni zapt
edemezsem... Yook, evde bir zavallı validenle bir de masum
çocuğun olduğunu da düşün.”

“Bu kadar senelik hukuk ve dostluğumuz adına senden
istirham ediyorum. Gidelim... Yahut beni kendi hâlime bırak,
yalnız gideyim.”

“Seni böyle bir gecede yalnız bırakmak... Hayır, bunun
ihtimali yok. Ne olacaksak bu gece beraber olacağız. Kendini
denize atarsan ben de beraber atacağım. Varsın benim de ka-
rım dul, çocuğum yetim kalsın. Fakat şu tersane iskelesinde
ne yapacağını söyle de gidelim.”

“Beni sokaklarda haykırma haykırma ağlatma rica ederim.
Karımın bastığı taşlara, topraklara yüzümü gözümü sürmek,
hep oraları gözyaşlarımı serpererek örtmek istiyorum.”

“Bu da kederden kaynaklanan bir tür cinnet. Maksadın bundan ibaretse peki gidelim.”

“Ne yapayım, çıldıracağım. Başka türlü üzüntümün yatışmasına imkân yok.”

“Fakat çok uzatmayalım. Evde bizim Seza’nın da yarı delirmiş bir hâlde olduğunu unutmayalım. Kim bilir şimdiye kadar neler oldu?”

“Peki, çabuk döneriz. Ben benimkini kaybettim. Allah seninkini bağışlasın.”

Bir müddet yürürler. Halki Palas’ın²⁷ önüne gelirler. Nezihi Bey, belediyenin sokaklarda yeşil boyalı sırkaların tepelerinde yaktığı petrol lambalı bir fenerin önünde durup arkadaşının çehresini dikkatli dikkatli süzerek:

“Sermet, birbirimize söyleyecek çok şeylerimiz var değil mi?”

Sermet Bey bu soru karşısında âdeta derin bir titreme geçirir. Yüzünün kırmızılığını göstermemek için başını biraz karanlığa döndürür ve heyecanla bekler.

Nezihi Bey arkadaşının bu telaşını fark etmemiş gibi devamla:

“Hayli zaman oluyor. Bu adada, Şafak Bahçesi’nde şiddetli bir sohbette bulunmuştuk. Hatırlıyor musun?”

“Nasıl hatırlamam!”

“İkimiz de karılarımızdan şüphe ediyorduk.”

“Evet, karılarımızdan birinin hıyanetine dair ortada birtakım emâreler vardı.”

“Öyleydi.”

“Sonra bu emâreler karın Seza Hanım’ın üzerinde belirdi.”

27 Heybeliada’da bulunan ünlü bir otel

“Öyle olduydu.”

“Bu mühim hususu sen bana felsefesi hiç hoşuma gitmeyen, uzun, garip bir mektupla itiraf etmiştin.”

“Bu da doğru.”

“Hıyaneti ortaya çıkmış bir kadını nikâhın altında tuttuğun için ben senden âdeta soğumuştum.”

“Evet, o günden beri bana olan davranışların hep soğuktu.”

“Suç sahibi senin karın olduğu hâlde benimki neden intihar ediyor? Bu acayip sırrı bana anlatabilir misin?

“Karımın hıyaneti, seninkinin intiharı... Bunlar başka başka iki mesele olmak lazım gelir. Ben bu iki şey arasında bir irtibat göremiyorum.”

“Peki, dediğin gibi olsun. Fakat bir gün vapurda yanıma geldin. Bulut gibi sarhoştun. O gün ağzından kaçırmış olduğun bir sözü hatırlıyor musun?”

“Hayır.”

“Bilmem ne münasebetle karım Aynınur’dan bahsolunurken sen bana, ‘Bu kadının yüzünden bir gün büyük bir belaya uğrayacaksın ama bakalım ne vakit!’ dedindi. İşte bak sözün çıktı. Bunu nereden keşfetmiştin?”

“Sarhoşlukla böyle bir kehanet savurmuş olabilirim. Fakat bu sözün hiçbir aslı faslı olmadığına emin ol.”

“Hayır hayır, bu sözün elbette bir esasa dayanıyor olacak.”

“Aynınur’un ne kadar densiz, huysuz, sinirli, bunalıcı bir kadın olduğunu biliyordum. İşte bugünkü hareketi de akıl ve faziletlerini değil, hâlinin garipliği ve cinnetini gösterir. O meşrepte bir kadının bir gün böyle bir cürette bulunacağını keşfetmek büyük bir kehanete muhtaç değildir. O sözü belki bu bakış açısından söylemişimdir. Yoksa hiçbir ciddi sebebe istinaden değil.”

“Ben karımı aşırı bir muhabbetle sevdiğim için onunla alakalı en adi bir hususa karşı bile kayıtsız bulunamazdım. Dikkat ediyordum. Son zamanlarda sende Aynınur aleyhine bir hiddet, galeyan ve hatta bir öfke meydana gelmişti. Onun sözü oldukça daima çehren kızarıyor, âdetâ vücuduna hafif bir titreme geliyor. Mühim şeyler açıklamaya hazırlanır gibi tavırlar aldıktan sonra her nedense yine söylemeye cesaret edemeyerek yutkunmaya başlıyordun. Yahut ki karıma ait en ufak bir şeyi büyütme kuruntusuyla illetli olduğum için bana öyle geliyordu.”

Sermet Bey, Nezihi'nin bu iddiasını istemeden tasdikleyerek bir hayli kızardığı hâlde yine hakikati reddetmeye uğraşarak:

“Evham birader, evham.”

“Evham olabilir. Fakat rica ederim, dikkat et. Kuruntu denilen şeye hakikat şeklini verdirecek kuvvette bazen bak ne gibi garip belalar musallat oluyor. Şimdi şu saatte karımdan bahsolunurken bana yine dilin dolaşıyor, yine yüzün kızarıyor gibi geliyor.”

“Eskiden beri karına dair hususlara lüzumundan fazla ehemmiyet verdiğini şimdi itiraf ettin. Kuruntu diye, bir hususa zihnî kabul ettiği ölçünün üstünde ehemmiyet vermeye derler. İşte bu şimdiki de kuruntudan başka bir şey değil.”

“Peki, kuruntu olsun. Öyle kabul edelim. Şimdi Aynınur'dan bahsolunurken o zavallıyı huysuz, densiz, sinirli, bunaltıcı bir kadın olarak tasvir ettin. Onun acı kayboluşuna rastlayan böyle bir felaket anında adını daha uygun vasıflarla zikredebilirdin. Hiç olmazsa o bedbahtın hatırasına göstereceğin hürmetin beni ne kadar memnun edeceğini düşünerek öyle davranmak lütfunda bulunmalıydın. Onun aleyhindeki hep bu irade dışı taşkınlıkların benim iddialarıma birer delil teşkil ediyor. Sen yine hep bu sözlerimi saf kuruntu olarak kabul et.”

Sermet cevap vermedi. Bir müddet sükûnetle geçti. Rüzgârın uğultusuyla denizin coşkusunun çamlarda meydana getirdiği yankılar ve inilti gittikçe artıyordu. Halki Palas'tan sonra devam eden alçak, beyaz duvarın nihayetine kadar yürüyüp sağ tarafa yokuş aşağıya, çamların içine indiler.

Nezihi, Sermet'in bu sükûtunu olması gereken bir başlangıç kabul ederek devam etti.

“Şimdi Aynınur kayıp. Taş iskeleden tek başına sandala binip açıklara düştüğü rivayet ediliyor. Burgaz'a gittiğini de söyleyen var. Şu anda pek ziyade teselliye muhtaç bir hâl-deyim. İstiyorum ki karımın ölmediğini ispat için karşımda sayılabilecek teselli sözcüklerinin hepsi söylensin. Fakat ne yazık ki ağzından bu mealde bir kelimecik bile çıkmıyor.”

Nezihi bekledi. Arkadaşından bir cevap gelmeyince yine devamla:

“Cevap vermiyorsun. Demek ki Aynınur'un ölmüş olmasını istiyorsun. Bunu pek tabii ve belki de gerekli görüyorsun. Biliyor musun Sermet, karımın bir başına sandala binerek açılması intihar kastından başka bir şeye yüklenemez. İntihar içinse bazı ümitsiz, karamsar sebepler lazım. Karımın bu işteki sebebinin ne olduğunu bana söyler misin?”

Biraz bekledikten sonra:

“Susuyorsun Sermet, susuyorsun. Bu sükûnetin bence sebep olacağı dehşeti hiç dikkate almıyorsun.” Sermet Bey bir la havle²⁸ geçirip başını iki tarafa salladıktan sonra:

“Birader, senin üzerinde şiddetli bir nöbet var. Ne söylediğini bilmiyorsun. Ben Aynınur'un öldüğünü istiyormuşum. Bunu tabii, belki de gerekli görüyormuşum. Bunlar nasıl la-kırdı? Bu saçmalara benden cevap bekliyorsun. Cevap manalı sözlere verilir. Affedersin, hezeyana cevap olmaz. Sabah olsun bakalım, olayın hakikati anlaşılsın. Zihnine biraz sükû-

28 Tehlike ve çaresizlik karşısında kendi kendini sabır ve sükûnete davet etmek için okunan Arapça duadır.(Y.h.n)

net gelsin. O zaman soracağın şeylerin tamamına gereken cevapları vermekten geri durmam. Uğradığın felaket büyüktür. Bu tesirle zihninde büyük bir karışıklık var. Mazursun. Şu saatte bana karşı her ne türlü tecavüzde bulunursan eskiye dayanan dostluğumuz ve hukukumuz adına tahammül göstereceğime işte söz veriyorum. Söyle, her şeyi hazmederim.”

Nezihi arkasını bir çam ağacına dayayıp ellerini ovuştura ovuştura manalı bir bakışla arkadaşının gözlerinin içine bakmak isteyerek:

“Sermet, bu felaketi yalnız bana mal etme. Bunda tamamıyla müşteregiz.”

“Tabii... Sana gelen felaket aynen bana da gelmiş demektir.”

“Hayır, öyle değil. Bu felakette maddeten müşteregiz. Çünkü birkaç gün sonra sen de bu yerlerde benim gibi sevgili eşinin hayalini aramaya geleceksin.”

“Anlayamadım.”

“Anlayamadın mı? Bu sözüm evvelkiler kadar saçma değil zannederim.”

“Bu hakikaten manalı bir sözse ispat et.”

“Böyle bir sözün manası ne yolda mantıklı delillerle ispat olunabilir? Şimdi ona zihnimi verebilecek bir hâlde değilim. Yalnız senden şunu sorayım ki, eşim Aynınur ümitsizlik yüzünden intihar etti diyelim. Fakat şimdi senin karına ne oluyor ki onun arkasından çıldırma belirtileri gösteriyor? Senin karın bu işe hiç yabancı değildir. Onun da kokusu sonra çıkacak.”

“Karımın bu matemi Aynınur’u öz kardeşinden ziyade sevdiği içindir.”

“Bir insanın anası babası, evladı, öz kardeşi vefat ederse geriye kalan yine çıldırmaz. Şu seninki öz olmayan hemşiresine neden çıldırıyor? Bunu bana izah edebilir misin?”

“Bir kadının kardeş addeylediği bir arkadaşına karşı gösterdiği matemde bu kadar derin izah gerektirecek taraf göremiyorum.”

“Göremiyorsan ben sana haber vereyim ki o iki kadın dehşetli bir sırla birbirlerine bağlıydılar. Ben bunu son zamanlarda anladım.”

“Anladın da bunu bana biraz olsun niye hissettirmedin?”

“İncelemekle meşguldüm. Böyle vahim bir meselede ufak bir hatanın sebep olacağı felaketi bildiğimden eksiksiz inceleme yaptıktan sonra sana hakikati bildirecektim.”

“Karın inceleme teşebbüsünü hissettiği için hakikatin meydana çıkmasından evvel bu dünyadan çekilmeye lüzum görmüş olmalı.”

“Ah Sermet ah... Benim tahminimce intihara müstahak olan benim karım değil seninkiydi.”

“Belki...”

“Aynınur bir melekti. O, karın Seza’nın şerrine uğradı.”

“Olayların devamının melek addeylediğin bu kadının hatırasını karartmayacak surette ortaya çıkmasını arzu ederim fakat...”

Şiddetli bir rüzgâr sağanağı Sermet’in kalan sözlerini kendi gürültüsüne karıştırdı. Birbirlerinin karılarını itham suretinde başlayan bu garip iddiada daha ileri varmayarak ikisi de sustu.

Sermet, Nezihi’nin kolunu bırakmıyordu. Artık konuşmadan, büyük birer ıstırap dolu düşünceyle gidiyorlardı. Bir hendek atladıktan sonra biraz sağa döndüler.

Yokuş daha ziyade dikleşti. Bu kaygan yolda arada bir, iki arkadaştan birisi sendeliyor fakat diğeri kolundan zapt ederek düşmesine mâni oluyordu.

Taş iskeleye yaklaştılar. Artık gözleri karanlığa alışmıştı. Etrafı biraz seçebiliyorlardı. Dalgalar iskeleye çarparak bir iki insan boyu yüksekliğe ulaştıktan sonra ejder başları gibi kıvrılıp kıvrılıp birer şelale şeklinde taşların üzerine düşerek köpükler içinde tuzla buz oluyordu.

Daha ziyade denize yaklaşamayarak bulundukları noktada ikisi de ayakta durdular. Karayel güzergâhından gelen serin, şiddetli bir hava, karanlık içinde yüzlerini kamçılaya kamçılaya çeşitli gamlardan²⁹ inceli kalınlı ısıklıklarını öttürerek bu gürültü koparan musikasıyla birbirini takip eden, gözle görülmeyen kalabalıklar gibi geçip geçip enginlere dağılıyordu.

Bu rüzgârın Aynınur'u götürdüğü ölüm semti acaba hangi uzak bölgelerdi?

Nezihi Bey de şimdi kendini bu hiddetli dalgaların arasına bırakırsa sevgili eşine kavuşabilir miydi? Zavallı kadın o çelimsiz vücuduyla çok daha güçlü denilen bu suların içinde kim bilir ne kadar didinmiş, debelenmiş, ne müthiş can acıları çekmişti. Fakat Aynınur'u bu kadar korkunç bir intihara mecbur eden sebep neydi?

Nezihi Bey'in vardığı hükme göre Aynınur masum, Seza suçluydu. Suçlu hayatta kalsın da günahsız olan nefsinin neden idama müstehak addetsin? Nezihi işte bu sual karşısında hayret ediyor. Meselenin incelenmesi gereken derin tarafları bulunduğuna hükümde şimdi mecbur bulunuyordu. Karısının demek asabiyet hastalığı şekli altında saklı başka fenalıkları varmış.

Biçare Nezihi zihninde dolaşan karısının hayalini canlandırmak için kendinde olmasına gayret ettiği tabiat üstü bir zihinsel uyanış yardımıyla onun yüzünü gözü önüne getirmeye uğraşıyor fakat bir şey göremiyor. Dün kendine pek

²⁹ Sekiz notanın kalın sestene inceye veya inceden kalına gitmek üzere sıralanmış dizisi

yakın olan bu çehreyi şimdi hayalle bile erişilmez, sonsuz bir ayrılık evreninde buluyor ve ağlayarak diyordu ki:

“İçinde bulunduğumuz zamanın maziye dönüşmesinde öyle acı bir sürat var ki birkaç saat evvel şurada bir mekân işgal etmiş bir vücudun artık maddiyat ve hakikat âlemine geri dönmesi mümkün değil. Hiçliğe tabi bu varlıklarımızdan gururlu ve hoşnut olmak ahmaklığıyla illetli bulunmasak hayata bu derece aldanmayız.”

Nezihi bu büyük ümitsizlik karşısındaki aczini bütünüyle hissettikçe kederinden ağlayarak yerlerde, topraklar içinde yuvarlandı, yuvarlandı. Evet, beynini yakan bu ıstırap ateşini biraz sakinleştirebilmek için yuvarlandığı yerleri o gün Aynınur’un çiğnemiş olduğunu düşünerek bundan bir tür teselli bulmaktan başka çare yoktu. Of, bu ne âciz, ne aşağılık teselliydi.

Rüzgâr ve dalgaların o kararsız gürültüsü, o gecenin karanlığı içindeki çam karaltıları üzüntüsünü öyle tahammül edilmez bir dereceye çıkardı ki arkadaşına, “Haydi gidelim. Şurada sanki Aynınur’un cenaze törenini icra ettik. Mezarlıkta bundan ziyade oturulmaz. Bırakalım rüzgâr da telkin merasimini³⁰ ifa etsin,” dedi.

Yürüdüler.

Ertesi sabah fırtına sükûnet buldu. Burgaz’da yapılan incelemelerde o eşkalde bir hanımın ne sandal ne vapurla adaya ayak atmamış olmasından başka bir malumat alınamadı.

İki gün sonra Mudanya’dan gelen bir vapur, açıklarda serseri dolaşan bir sandala rastlar. Her gün gazetelerin bu mace-rayaya dair yazdıkları satırlardan kulağı dolgun bulunan kaptan, bunun Aynınur Hanım’ın bindiği sandal olması ihtimalini hatırlayarak, serseriye vapuruna bağlayıp limana getirir.

30 Ölü gömüldükten sonra imamın mezar başında yaptığı dua. (Y.h.n)

Sandalın teknesinde büyük bir hasar yok. Fakat içinde kürek filan bulunmaz. Kış tarafında bir çekme göz açılır. İçinde, intihar eden kadının el çantası, biraz nemli olarak bulunur. Bundan da zabıtaya hitaben yazılmış o mektup çıkar.

Gazeteler bu facianın Nezihi ile Sermet arasında cereyan eden özel konuşmadan gayrı kısımlarını şairane yeteneklerinin erdiği mertebede süsleyerek ve ayrıntılandırarak yazarlar. Hele Aynınur Hanım'ın kalbindeki acıları bütün gençlik sırlarıyla, aşkıyla, emelleriyle beraber denizin ebediyen ketum derinliklerine gömmek için dalgalara vücudunu teslim eylediği anın gün batımına rastlamasını ve biçarenin rüzgârla dalgalanan sırma saçlarında güneşin son hazin parıltıları parlamken bu iki parlak cismin siyah sularda karşı karşıya gözden kayboluşunu büyük bir üzüntüyle tasvir ederler.

Fakat macerayı saran esrarın yürek parçalayan mahiyeti gazetelerin haber satırlarının dışında kalır ki işte o da gelecek sayfalarda izah edilmiştir.

5

Sermet Bey evliliği ölüme benzeten dedikodu erbabının kötümser söylentilerinden ürker bir müddet evlenememiş yani diriymen gerdek mezarına girmek istememişti. Fakat hakiki ölüm, yok edeceği vücutların evvelce razı olmasına lüzum görmediği gibi ölüm sayılan evlilikten kaçanlar da bazen istemeden evliliğin avı olurlar. İşte Sermet de bu kimse-lerden biri olarak hayatının yakasını bir güzele kaptırmıştı.

Evliliğin ilk günlerini bala benzeten nüktedanlar, zarafetten tamamıyla nasipli değilmiş. Bir güzel kadın nerede, bal nerede... Bir güzelliğin beğenilir oluşu güzel sanatlar ölçütüyle ölçülür. Böyle nazik bir meselede bal türünden oburluk bildiren bir kelimeyle hakikati ifadeye kalkışmak kadınlara karşı ne büyük bir haksızlıktır. Ne affolunamaz bir küstahlıktır.

Evliliğin yalnız ilk ayı değil birinci, ikinci senesi de bala şekere kıyaslanabilecek derecenin pek üstünde bir tatlılıkla geçti. En açgözlülere bile baldan dört günde gına gelir. Sermet Bey iki senede karısından bıkmak değil onun dolgunluk içinde bir zayıflık gösteren hoş endamına, uzun kirpiklerle tahrilli³¹ iri siyah gözlerine, şark güzelliğinin benzersiz örneği olan biraz uzunca, ölçülü simasına, hasılı hiçbir tarafına henüz zerre kadar doymamıştı.

Ağaçlara, asmalara musallat olan mikroplar gibi evlilik saadetine musallat bedbahtlıklar vardır. İki sene sorunsuz geçen mutlu bir evlilik görülmez değilse de enderdir.

Pek kendilerine ait olmayan bir vaka bu karı kocanın aralarındaki rahatı ihlal etti. Tatlarını kaçırdı.

Birkaç zamandır Seza Hanım'da bir dalgınlık görülme-ye başladı. Gide gide bu dalgınlığın derecesi o kadar arttı ki kadıncağız uyurgezer gibi gezip yürümeye başladı, âdetâ ne yaptığını bilmez bir hâle geldi. Bu hâl Sermet Bey gibi dikkatli bir erkeğin gözünden ve dehşetinden kaçmazdı. Evet, Seza'nın büyük, büyük olduğu kadar da gizli bir derdi vardı. Bir kadının aile fertlerinden, özellikle kocasından gizlemeye mecbur kaldığı derdi ne olabilir?

Bir gün odalarında karşı karşıya oturup pencereden denizi seyrettikleri esnada yarım saat kadar devam eden sükûn ve sükûtu Seza Hanım birdenbire ihlalle hemen yerinden fırlayarak iki elini kocasının omuzlarına koyup gözlerini onun göz bebeklerine diker. Büyük ve mühim bir şey söylemeye hazırlandığını ima eder. Heyecanlı bir tavırla, âdetâ haykırarak, "Bey!" der. İşte o kadar. Besbelli ifadesini tamamlamada yine büyük bir sakınca görerek susar. Kocasını söyletmek için çok uğraşır. Nihayet ağzından almayı başarabildiği sözler şunlar olur:

"Karı koca arasında ismine evlilik saadeti denilen efsanelerin en uzununu acaba kaç sene sürer?"

31 Gözün renkli kısımlarının çizgi çizgi olması

Sermet şaşırarak:

“Evlilik saadetini sen efsane mi addediyorsun? Bizim şimdiki evlilik saadetimiz bir hayal, bir efsane midir?”

“Onun ne olduğunu ne sen ne ben, ikimiz de bilemeyiz. Bu سوالin cevabını bize gelecek verecektir. Zaman, hakikat zannolunan çok şeylerin foyalarını meydana çıkarmıştır.”

“Emin ol Seza, bizim muhabbetimiz foyalı değildir. O som bir pırlantadır. Zamanla onun kıymetinde eksilme olmaz.”

“Yanılıyorsun beyim.”

“Neden?”

“Çünkü evlendikten bir müddet sonra ya erkek kadından ya kadın erkekten yahut ki ikisi de birbirinden bıkmıyorlar. İşte bu bıkkınlıktan o kadar sakıncalar, fenalıklar doğuyor ki sayması mümkün değil. Bu usanç yalnız bir taraftan olursa evvela birtakım gizli felaketler başlıyor.”

“Ne gibi gizli felaketler?” .

“Ne gibi olacak... Karısından usanan erkek yahut erkeğinden bıkan kadın meşru muhabbet haricinde sevdalarla gönül eğlendirmeye kalkıyor. Bizde erkek bu hususta birçok özel ayrıcalığa sahiptir. Evvela istediği kadar evlenebilir. İkincisi, kadından bıktığı zaman avucuna nikâh bedelini koyarak, ‘Haydi, iraden elinde olsun,’ ıtlakıyla³² kapı dışarıya atar. Üçüncüsü, karısını boşamada bir mahzur görüyorsa onun ayağını köstekli bırakarak³³ üzerine birkaç tanesini daha getirir. Dördüncüsü, servetinin elverdiği ölçüde odalık, metres, mantinota,³⁴ kapatma adlarıyla da istediği kadar kadın kiralayabilir. Beşincisi... Altıncısı... Kadınlara karşı erkeklerin sahip oldukları haklar ve ayrıcalıklara sınır yoktur. Meşruiyet dairesinden çıkan gönül kadına aitse, o zaman

32 Erkeğin karısını boşaması

33 Bir kişiyi kısıtlamak, bir şey yapmasına engel olmak

34 İtalyanca argoda metres anlamına gelir. (Y.h.n)

aman Allah’ım, ne felaket... Ne dehşet... O bedbaht kadın bu cinayetini gizli tutmazsa onun için bir kurtuluş yeri yoktur. Ölmeli, gebermeli, bu yüz karasını toprakla örtmeli. Anladın mı Bey?”

Sermet Bey, karısının şuuruna bir fenalık gelmemiş olduğunu anlamak için dikkatle yüzüne bakarak: “Aman Seza, bunlar nasıl söz! Zannederim ki çevremizde bu azarlamalara hedef olan ilk koca benim.”

“Evet. Validenin pederine karşı böyle sual ve serzenişlerde bulunmadığına eminim. Fakat gitgide çevre değişiyor. Medeni gelişmelerin her gün doğurduğu yeni fikirler büyüye büyüye kuvvet bularak eski kasabaları deviren kasırgalar gibi buralara kadar nüfuzla köhne kafaları delik deşik edip kendine mecralar açacak ve bugün minimini bulunan kızımızın kocasına karşı kalkışacağı eşitlik ve özgürlük davası daha müthiş olacaktır.”

Sermet şaşkın bir şekilde:

“Bu sözleri nereden bulup çıkarıyorsun?”

Seza Hanım çatıklığını muhafazayla elini küçük bir kütüphanenin raflarına uzatarak:

“İşte oradaki sayfalardan.”

“Pek tuhaf fikirler.”

“A, tuhaf değil, bilakis pek acı. Pek feci... Her hakikat tecrübeyle sabit olur. Bu feci şeyleri tuhaf zannedenler senin gibi bu acılardan tatmayan gafil kocalardır.” Sermet Bey artık dayanamadı. Karısının üstüne saldırır gibi birden fırlayarak:

“Karşındaki adamın kocan olduğunu unutuyorsun. Evlendiğimiz günden beri muhitimizin kaldırabileceği ölçüde hakkında gösterdiğim müsaade en medeni addettiğin milletlerin kadınlarından aşağı değildir. İşte bunun en büyük delili de bana karşı aldığın şu eleştirici tavır ve karşılık olarak

bende gördüğün bu tahammüldür. Emin ol memleketimizde senden başka hiçbir kadın kocasına karşı böyle cüretkâr bir beyanda bulunmamıştır. Memleketimizdeki birkaç kadınlı, metresli, kapatmalı kocaların fenalıklarından ben niçin sorumlu olayım? Bana ne? Ahlaken, âdeten, kanunen uygun-suz gördüğün kötü hâllerden bizim aramızda bir şey var mı? Neme lazım âlemin dırdır? Biz kendi saadetimize bakalım. Şimdi sarf ettiğin son sözlerin hükümlerinin nereye kadar varacağını düşünüyor musun? ‘Her hakikat tecrübeyle sabit olurmuş.’ Demek ki senin bu işte büyük büyük tecrübelerin var. Bu feci şeyleri tuhaf zannedenler bu acılardan tatmayan gafil kocalarmış. Gafil koca ben, öyle mi? Hanım? Evlilik hayatımız boyunca gaflet ettiğim hakikatlerin neler olduğunu lütfen bana söyler misin?”

Seza Hanım geri çekilerek:

“Gözlerini açmış üstüme yürüyorsun. Beni dövecek misin?”

“Aklım başımda oldukça dövmek istemem. Fakat insanın iradesine sahip olmadığı bazı anları vardır. Gönlü meşru daireden çıkan bir kadının bu cinayeti duyulursa aman Allah’ım, ne dehşetmiş, ne felaketmiş... Bu cümlelerin manasının ne olduğunu bana anlat Seza.”

“Benden şüphe mi ediyorsun?”

“Etmek istemiyorum. Fakat şüphemi davet için olanca belagatinle³⁵ çalışıyorsun. Maksadın nedir? Katiyen anlamak isterim.”

“En medeni, en özgürlüğe düşkün bir koca olmak böbürlenmesiyle şimdi gurur dolu görünürken bir dakika sonra bu aldığın saldırgan hâl nedir? Bütün masumiyetimle bu maksadımı itiraf etsem kim bilir ondan kaç mana çıkarırsın.”

“Bunu itiraf edeceksin. Buna kesinlikle lüzum vardır.”

35 Duruma uygun ve etkili söz söyleme

“Peki. Maksadım hıyaneti meydana çıkmış bir kadına kocasının vereceği cezaları anlamaktır. Sen de evlisin, kıyasla bir hüküm ver.”

“Bu hükmü sen deminden verdin. Böyle bir kadın gebermeli. Bu yüz karası toprakla örtülmelidir. Zaten kanun suçüstü yakalanan kadınların kanlarını kocalarına helal kılıyor.”

Seza Hanım alaycı bir tebessümle ağzını yayarak:

“Aynı suçla itham edilen erkeklere verilecek ceza nedir? Hiç. Çünkü bir adam sevdiği bir ikinci, bir üçüncü kadını nikâhı altına alarak bütün dedikodulara set çekebilir. Medeni, kendini geliştirmiş bir genç Türk’ün bu sual hakkındaki görüşünü, fikrini öğrenmek istiyordum. Şimdi anladım, memnun oldum. Teşekkür ederim.”

Karısını daha ziyade söyletmek için Sermet Bey’in nöbet nöbet gösterdiği şiddetler, tehditler, ricalar, minnetler hiçbir para etmedi. Artık Seza Hanım bu meseleye dair kocasına karşı bir mermer heykel kadar sessizlik ve metanet gösteriyor, onun bu sürüp giden inadına karşılık zavallı Sermet’te sabır ve tahammül bütün bütün tükeniyordu.

Evet, karısının hâlinde mühim bir değişim vardı. Evli bir kadının gönlü meşru daireden çıkarsa, aman ya Rabbi, ne dehşetmiş... Ne dehşet... Bu ne demek olacak? Evlilik sadakatinden vazgeçen kadınlara ses çıkarmamalı mı? “Sevda cinayetlerini gizli tutmayan evli kadınlar için bu dünyada artık bir sığınma yeri yokmuş.” Demek ki meselenin ehemmiyeti suçun vukusunda değil onu gizli tutabilmekteymiş. Ya bütün bu saçma sözleri takip eden, “Bu feci şeyleri tuhaf zanneden gafil kocalar” küstahça hatırlatması bir koca için tahammül olunur sözlerden midir?

Seza Hanım’ın bir üzüntü ve öfke anına mağlubiyetle ağzından kaçırıldığı bu saçmalamaların toplamından kısaca ne mana çıkıyor?

Hanımın gönlü meşru çizgiden çıkmış. Şimdi bu suçu gizleyebilmek ihtimalleri sarpa sarmış, Sermet şu anda gaflet denizine dalıvermiş. Dehşet mi dehşet.

Meselenin hakikati bu merkezdeyse Seza'nın şu ifşaları mertçe bir hareket demektir. Suçu kocasına haber veriyor, ona gözünü aç diyor. Gafletini ayıplıyordu. Biraz düşündükten sonra Sermet Bey uzun gafletini kendi kendine de lanetlemeye başladı. O ana kadar niçin bu mertebe gözü kapalı ve sersemce yaşamıştı?

Karısından zerre kadar şüpheye düşmeyi acaba neden âdeta bir cinayet addedip durmuştu?

6

Durumun neticesi Seza Hanım'ın ister beraatini, ister suçluluğunu ispat etsin, bu nihayete ermedikçe Sermet için artık bir saniye rahat yaşamak mümkün olamayacaktı. Seza'nın bu inatçı suskunluğuna karşılık şimdi o da araştırma adımlarını başka bir taraftan atmak çaresini düşünmeye başladı.

Karısının birkaç ay evvelki geçmiş hayatına dönerek her günü yeniden birer birer canlandırıp dikkate değer bulacağı olayları bir yere toplayarak, bunları inceleyip bir netice çıkarmak yolunu düşündü. Bu araştırmaya giriştikten kısa müddet sonra meydana o kadar açık hakikatler bulup çıkardı ki bu apaçıklığa karşı şimdiye kadar nasıl olup da kör gibi yaşamış bulunduğuna başına yumruklar indirerek teessüfler etti.

Seza'nın en ziyade sıkı fıkı görüştüğü dostu Nezihi Bey'in karısı Aynınur Hanım'dı. Bu kadın ne vakit Büyüka'dan misafir olarak Heybeli'ye gelse evin içinde bir çalma çığırmadır başlar. İki genç kadın ellerine udları alarak hem çalar hem söylerler. Söylemekten bıkip usanmadıkları şarkı da şudur:

*Görünür mü gayri âlem dideme
Ben elimle yâre açtım sineme*³⁶

Fasıla bu Hüseyinî şarkıyla başlarlar. Saatlerden sonra yine bununla nağmeyi sonlandırırlar. Bir şarkıya tutkun olmak büyük bir günah sayılmaz. Bu şarkının tekrar tekrar çalınıp söylenmesinden kötü bir fikre kapılmak evvelce Sermet'in aklına bile gelmemişken şimdi bunu pek manidar buluyor, bu hanımlardan birinin gözlerinin amansız bir aşk rüzgârıyla dünyayı göremeyecek kadar kararımış olduğunu anlıyordu. Eliyle sinesine yara açan bu iki hanımdan acaba hangisiydi? Yoksa ikisi birden mi sevda yaralısıydılar?

Sermet Bey bir sabah evden çıkar, iskeleye kadar iner. Bilet almak üzere gişenin önünde cebini yokladığı sırada para çantasını unutmuş olduğunu görür. Haneye geri dönmeye mecbur olur. Fakat eve gidince hanımı, kapıyı içeriden kilitleyerek odaya kapanmış bulur. Kapıyı dışarıdan bir hayli müddet yumrukladıktan sonra açtırmayı başarır. Fakat âdetta uyurgezer hâlinde gibi dalgın, saçlar perişan, göğüs bağır açık, pek derbeder bir kıyafette meydana çıkan Seza, beyini görünce fevkalade şaşırır ve, "A, siz mi geldiniz?" şaşkınlığıyla haykırır. Hemen beyden evvel odaya koşar, oraya buraya bir şeyler tikiştirarak besbelli birtakım suç belgelerini ortadan kaldırır.

Bu apaçık işaretlere karşı Sermet Bey en ufak bir şüpheyi düşmeyi aklından bile geçirmez. İnsanların en büyük ahmaklığı, bir kere tam sadakatle itimat gösterdikleri şeyler hakkında artık sonsuz bir güvende bulunmak tuhaf zaaflarında görülür. Şüphe etmelidir. Daima ve her şeyden şüphe üzere bulunmalıdır. Dünyada bir hâlde karar kılmış bir şey bulunmadığı için itimatta da güvende de istikrar doğru değildir.

Sermet Bey şimdi böyle düşünüyordu. Karısının yoldan çıktığını ispatlayan bu apaçık işaretlerden vaktiyle şüpheyi

³⁶ Gözümne başka bir âlem görünür mü? Göğsüme yarayı ben kendi ellerimle açtım. (Y.h.n)

düşmek uyanıklığını gösterebilmiş olsaydı aile saadetini tehdit eden bugünkü vahametin önünü almış bulunurdu. İş bu duruma gelmemiş olurdu.

Zavallı delikanlı birkaç aylık maziyi yeniden canlandırarak düşünce düşünce, karısı aleyhindeki şüphelerini toplayıp birbiri üzerine yığa yığa âdeti dağlar meydana getirdi. Bu suretle vücuda getirdiği ithamnameyi kendi kendine okuyor ve her okuyuşunda bu ilk şüphelerini takviye edecek daha kuvvetli noktalara, emarelere, açıklıklara rastlıyor, üzüntüsü büsbütün artıyordu.

Sermet karısını severdi. Fakat bu sevgisinin cinnet derecesinde olduğunu bilmezdi. Onu şimdi anlıyordu. Büyük bir muhabbetin üzüntüye dönüşmesi ne korkunç oluyor! Fakat hıyaneti belli bir kadını sevmekte devam, ısrar etmek, işte bunu nefsi için büyük bir utanç, affolunmaz bir alçaklık addediyordu. İnkârla bir hakikatin mahiyetini değiştirmek mümkün müdür? Her ne olursa olsun seviyordu. Bütün bir isyanla karısı gelip de bu suçunu alenen yüzüne bağırса belki yine sevmekte devam edecekti. Ahlakın ne dehşetli çukurları var. İnsan mezara indirilir gibi bazen istemeden bunlardan birine düşüyor. Suçu ortaya çıkmış kadınları evlilikleri altında tutan erkekleri herkesle beraber kendi de şiddetle kınardı. Birkaç gün evvel böyle düşünüyordu. Şimdi işte o tür kocalardan biri de kendi olmuş, bunun zannedildiği kadar sade ve kolay bir mesele olmadığını anlamıştı.

Aman ya Rabbi, bu ne cehennem gibi bir hayat, ne korkunç bir hastalıktı. En dehşetli hastalıklardan dehşetli ateşleri, nöbetleri vardı. Sermet birkaç gün içinde eridi, artık gözlerine uyku denen şey girmiyor, çiğnediği lokma boğazından inmiyor, hayatını devam ettirmek için elzem olan gıdaların hiçbirini artık vücudu kabul etmiyordu. En metin bünyelerin bu azaba uzun müddet tahammül edebilmelerine ihtimal yoktu.

Sermet Bey'in hanesi halkı; kendisi, karısı, bir yaşındaki kızcağızı, iki kadın hizmetçi, bir uşak bir de erkek aşçıdan ibaretti.

Karısını, evinde tek bir hanım bulundurmak için valide-siyle kız kardeşinden ayrı hanede oturtuyordu. Fakat Seza Hanım işte bu özgürlüğünü suistimal etti. Sermet Bey şimdi onu şiddetli bir kontrol ve teftiş altında bulundurmak için validesiyle kız kardeşini İstanbul'dan Heybeli'ye getirtti.

Kayınvalideyle görümce zaten gelinlerinin Sermet Bey üzerindeki nüfuzunu çekemediklerinden, karı koca arasındaki soğukluğun esasını pek anlayamamakla beraber her ikisi de evin içinde gelin hanımın üzerine bekçi kesildiler. Akşam beyefendi gelince gelin hanımın o günü kaç defa pencereden bakıp ne kadar öksürdüğüne varıncaya kadar her hareketine dair ayrıntı vermekte ana kız müsabakaya çıkarcasına birer istek gösteriyorlardı.

Bir kadının gönlüne cidden sahip ve hâkim olamadıktan sonra onu cebirle, kahırla kendinize boyun eğmiş görmekte ne lezzet bulunur?

Bir müddet de böyle geçti. Kontrollerden kesin bir şey anlaşılamadı. Bu ıstırap dolu hayat artık Sermet'e pek dayanılmaz gelmeye başladı. Hallolması imkânsız bir meseleyle uğraşan bir matematikçi gibi bu maceraya bir çözüm yolu bulamamaktan bunaldı, ezildi. Nihayet ne olursa olsun tevekkülüyle verdiği son kararı icra etmek üzere karısını odaya davet ederek dedi ki:

“Seza, görüp anlıyorsun ki birkaç zamandır pek mustaribim. Bu ıstırap sebebiyle seni fazlasıyla rahatsız ediyorum. Bu geçirdiğimiz şey bir evlilik hayatı değil, büyük bir cehennem azabı. Akıbetinden hayır umulmayan bir evlilik bağının bu kadar talihsiz bir surette devamına uğraşmanın büyük bir acı olduğunu anladım. Benim ve senin için de tahammülsüz olan bu hâle artık bir nihayet vermek zamanı geldi. Bu ümitsizliğimin ilk günlerinde üzüntü sebebiyle pek delice, bel-

ki de vahşice bir karara uymaktan korkarak hiçbir harekete cesaret gösterememiş, kırılganlığımın biraz sükûnetini beklemiştim. Fakat beklediğimin aksine, duygularımda giderek meydana gelen şey sükûnet değil can tüketen bir şiddettir. Artık bu mücadeleden bitap ve mağlup düştüm. Şimdiye kadar sana karşı evvela kocalık vazifelerimde tam manasıyla medeni bir adama yaraşır surette hareket ettim. Bunu inkâr edemezsin, ikimizin de kurtuluşu adına şimdi bir çare kaldı. Seni boşamak benim için geri dönülmez bir intihar demektir. Fakat her intihar da bir çaresizlik neticesidir.”

Bu neticeye kadar tam bir sükûnetle dinleyen Seza Hanım hemen o anda bir gözyaşı seliyle yerinden fırlayıp kocasının ağzını tutarak:

“Sus Sermet sus. Allah aşkına sus. Eğer medeni bir kocaya yaraşan hareket buysa sen bir vahşi gibi davran da iki senelik mutlu bir evlilikten sonra beni kucağımda çocuğumla kapı dışarı atma. Allah bana senden gayrı erkek yüzü göstermesin. Günahım ne? Sermet... Allah’tan, vicdanından sıkılmıyor musun?”

Sermet Bey bu protestoya, bu galeyana karşı şaşırır kalır. Karısının kendini temize çıkarma işinde kullanmaya kalkıştığı bu masumiyet lisanına bir türlü inanamaz. O da ağlamasını tutmaya kadir olamayarak:

“Günahım ne mi? Garip sual... Senin hiç günahın olmasa; benim kaç zamandır çekip durduğum şiddetli ıstıraba karşı bir teselli kelimesiyle imdadıma yetişmeyerek gözümün önünde bir inat heykeli gibi kayıtsızlığını koruyarak durman... İşte bu günah seni bir cehennemlik etmeye kâfidir.”

“Bey, kaç zamandır asabi buhranlar geçiriyorum. Hastalık Allah’tan. Bu kabahat bende değil asabımda. Birbirimizi dün bugün görmüyoruz. Benim nasıl bir kadın olduğumu elbette anlamışsındır. Bir insan birkaç günün içinde ahlakını ve mahiyetini değiştiremez ya... Ben yine o eski kadını. Fa-

kat şimdi üzerime biraz hırçınlık geldi. Nazım sana geçmezse kime geçsin? Âlem benim kötü hâlime şahitlik etse, beni müdafaa edecek yine sensin. Ben böyle bilir ve senden yine bunu beklerdim. Halbuki beni haksız yere ithamda en ileri sen varıyorsun. Hakkın var, bir müddettir sende gördüğüm istirahatı karşı sükût ediyordum. Bu sükûtum seni de kendim gibi sinir buhranları geçiriyor zannetmemden ileri geliyordu. Belki de bu zannımda hata etmiyordum. Birbirimize karşı öyle vaziyet aldık ki iki taraftan uzlaşma maksadıyla söylenen her söz aramızda yeni bir fırtına daha koparıyordu. Bundan dolayı sükûtu tercih ettim.”

Seza Hanım bu yolda coşarak ağladı. Söyledi söyledi ağladı. Yakınma sırası Sermet Bey’e geldi. O da samimiyetle bütün dertlerini, acılarının sebeplerini döktü. Kaç zamandır maziyi araştırma ve incelemeye Seza aleyhinde toplamış olduğu suçlama belgelerini birer birer açıkladı. Kadın bunları büyük bir şaşkınlıkla dinledi, dinledi. Kocasının saflığına güldü. Bu kuruntuya dayanan ithamların her birini öyle ikna edici cevaplarla reddetti ve çürüttü ki yığın yığın toplanmış bu şüpheler kuvvetli bir güneşe maruz kalan çığ kümeleri gibi hep eriyip dağıldı. Nihayet Sermet Bey kendi gülünç kuruntularına gülmeye mecbur oldu.

Karı koca aflar dileyerek birbirlerinin kucağına düştüler. O gün henüz gerdeğe girmişler gibi aralarında yeni, amansız, ateşli bir evlilik muhabbeti başladı. İşte asıl şimdi hakiki bir lezzet ve mesudiyet dönemine girdiler.

7

Tabiatın sanki böyle amacına eren haz ve mesudiyetleri çekemeyen kıskanç gözleri vardır. İkinci beklenmedik felaket Sermet Bey’i bu illiyyun³⁷ evlilik saadetinden bir müddet yine ıstıraplar cehennemine attı.

37 Cennetin en yüksek kabul edilen yeri

Sermet Bey, Büyükkada'daki dostu Nezihi Bey'den bir sa-
bah şu mektubu aldı:

Kardeşim,

Bu akşam beni adanızdaki Şafak Bahçesi'nin deniz üzeri-
ne olan aşağıki تنها setinde bekle. Öyle hususi bir mevkide
seninle özel olarak görüşmek istiyorum.

Metninde, dışarıdan hiçbir açıklama ibaresi görülmeyen
şu küçük mektup Sermet'te hafif bir yürek oynaması hasıl
etti. Pek sevdiği bir zat, kendini hususi bir mevkide özel ola-
rak görüşmeye davet ediyordu. Bunda uğursuzluk görmeye
gerek yoktu. Fakat daima teklifsiz yaşadıkları bu zatın o ak-
şam görüşmek için doğrudan doğruya Heybeli'ye, eve gel-
meyip de böyle bir tür zahmete lüzum görmesinden maksadı
neydi? Herhalde mühim, belki de vahimce bir şey vardı.

Sermet akşamı can sıkıntısıyla etti. Zihninden hayli var-
sayımlar geçirdi. Şafak Bahçesi'ne belirlenen vakitten biraz
evvel giderek تنها setin kuru çam dallarıyla yapılmış çarda-
ğın altına bir sofra düzenletti ve taze mezeler hazırlattı.

Birkaç metre aşağıda sakin, kıvrımsız ve yer yer koyu ve
açık mavi bir deniz büyük bir ayna gibi sahilin bir kısmını sarp
kayalıklarıyla, çamlarıyla sinesine çekmişti. Biraz ileriden
geçen bir sandal bu aynanın durgunluğunu bozarak meydana
getirdiği hafif dalgalar arasında su içinden kendinin bir karika-
türünü sürükleyip götürür gibi birçok noktadan kırılmış, eğri
büğrü uzayıp kısalan, yansıyan küreklerle gidiyordu.

Büyükkada karşıda iki büyük tepesiyle uzanmış duruyor.
Güneşin akşam yıldızları çamlıklarını, bahçelerini, pencere-
leri parıldayan binalarını, zarif köşklerini büyük bir tablonun
sükût ve ihtişamıyla gösteriyor. Kayalar üstünde bir eski şato
manzarası arz eden Aya Yorgi Kilisesi'yle çamlar içine gö-
mülmüş aşı boyalı³⁸ yetimhane karşı karşıya iki zirveden pa-

38 Donuk ve koyu kırmızı renk, kiremit rengi

rıtlılı gözleriyle sanki Marınara'yı sürekli bir gözetim altında tutuyorlardı.

Sermet dalgın, biraz endişeli bakışını bu panorama üzerinde dolaştırıyor. Ara sıra gözü, sebebini bilemediği bir saplantıyla beyaz noktalarda eğleşip kalıyor.

Sonra bu itaatten usanmış gibi baktığı hedefi değiştiriyor. Küçücük Leandros Adası³⁹ üzerinden atlayarak Marınara'ya bakıyor. Ta karşı sahili, Olimp⁴⁰ sıradağlarının doruklarını dolaştırıyor. Bu uzun göz seyahatinden yorulmuş denecek bir yüz buruşturmasıyla birden yine adasına dönüyordu.

Delikanlı bu dalgınlık içindeyken omzuna iri, ağır bir el dokundu. Başını çevirdi. Biraz kendisine doğru eğilen Nezihi Bey'le burun buruna geldiler. Nezihi'nin yüzünde büyük bir yorgunluk, gözlerinde aynı dalgınlık vardı. Fakat konuşmanın başında şen bulunmak için o kederli bakışıyla tam bir tezat teşkil eder surette ağzını açıp iri dişlerini göstererek güya güldüğüne arkadaşını inandırmak istiyordu.

Bu göz göze geldikleri ilk anda Sermet Bey arkadaşının edeceği hasbihâlin pek ferahlı olmayacağını anladı. Nezihi Bey gözlerini Sermet'ten kaldırıp sofraya atfederek yine zoraki bir gülüşle:

“İstakoz salatası pek tazeye benziyor. Bayılırım. Ooo... Tatarolu midye tavası da var. İstrongilos⁴¹ pilakisi... Bir alay da meyve... Bunları meze mi yapacağız karın mı doyuracağız?”

Sermet de zoraki bir tebessümle:

“Gazinocuda taze barbunya da var. Biz içkiye başladıktan sonra ızgara yapacak.”

“O hepsinden âlâ... Fakat Sermetçiğim birkaç gündür yine midem bozuk. Kalbimde büyük bir sıkıntı var. Bu iki arıza-

39 İstanbullu Rumların Kız Kulesi'nin bulunduğu adacığa verdikleri isim. (Y.h.n)

40 Yunanistan'daki Olimpos dağı kastedilir. (Y.h.n)

41 Akdeniz bölgesinde yaşayan, eti lezzetli bir balık. (Y.h.n)

dan evvelkisi içmememi, ikincisi içmemi icap ettiriyor. İşte ben bu iki muhalif icap arasında ezilip duruyorum. Lakin bir meclisin çoğunluk partisi gibi, daima kuvvet rakı tarafında kalıyor. Anlıyorum, bu akşam midem yine bana şikâyet ve feryadını duyuramayacak.”

“Haydi doldur. Seni bekledim daha sıftah etmedim.”

“Dolduracağım, ona şüphe yok. Korktuğum bir mahzur daha var. Onu da söyleyeyim.”

“Söyle... Neymiş?”

“İki üç kadehten sonra ağzım kızışırsa bu gcc küfcilik olurum ha...”

“Biz burada sarhoşları küfeye bindirmeyiz. Arabayla taşırız. Sizin evden hanım merak etmezse bu gece bizde kalırsın.”

Hanım sözü olunca Nezihi Bey’in kalın ensesi üzerindeki iri başı iki omzuna doğru bir ağız yatkinlığıyla birkaç kere gitti geldi. Dedi ki:

“Evden bir can sıkıntısıyla çıktım. Doğrusu buraya geleceğimi hanıma haber vermedim. Her gün biz onları merak edecek değiliz ya, bir gece de onlar bizi merak etsinler, ne çıkar...”

Nezihi Bey kırmızı boyalı eski konserve kutusu içinde buzda duran ufak şişeyi çıkarır. Kadehleri doldurur ve toka⁴² için refikine uzatarak:

“Bu gece ilk -eğer aklımız başımızda kalırsa- ve son kadehlerimizi sevgili karılarımızın muhabbetlerine içeceğiz.”

Sermet Bey birden kızarak:

“Peki, öyle olsun.”

Kadehleri dikerler.

42 Kadeh tokuşturma

Şu özel konuşmanın talep edilme sebebinin karılarına ait mühim bir meseleyle alakalı olduğunu Sermet derhâl anlar.

İlk kadehler söze girişmek için pek cesaret veremez. Biraz daha havadan sudan konuşurlar. Üçüncü, dördüncü rakıdan sonra başlar açılır. Sigaralar birbiri ardınca tellendirilir. Nezihi Bey elindeki beyaz mendille hiç durmadan dudaklarını, bıyıklarını silip gözlerini oradan oraya dolaştırarak başlangıç sözünü hazırlayıp der ki:

“Birader! Bugün ikimiz de mühim fakat vahim birer namus meselesi karşısında bulunuyoruz. Bu vahamet ikimizden biri üzerinde henüz kesin olarak karar kılmamıştır. Bakalım piyango hangimize çıkacak!”

“Bir şey anlayamadım.”

“İzah edeceğim.”

“İkimizin eşlerinden biri evlilik ve namus vazifesinden vazgeçmiştir. Ama hangisi? İşte aramızda bugün bu mühim noktayı tayin edeceğiz. Hele birer daha doldur bakalım.”

Birer daha yuvarlarlar. Sermet’in beş altı kadeh içki tesiriyle açıklığı biraz bulanmış olan zihni bu müthiş ifşa karşısında birdenbire altüst olur. Derhâl zihninde ani bir muhake-me başlar. Karısının geçen günkü garip hallerini hatırlar. O eski şüpheleri hep birden alevlenir. Gözünde yine hepsi birer gerçeklik ve kesinlik rengi alır. Nezihi Bey’in esas ithamlarını dinlemeden, vakanın mahiyetini anlamadan o şimdiden Seza’nın suçluluğuna karar verir. Bulunduğu yere sığamaz bir hâle gelir. Eve gidince karısını boşamak değil, artık bu defa öldürmek, boğmak ister.

Nezihi Bey devam eder:

“Bu hayat içinde, ismine tesadüf denilen meseleden mühim rol oynayan bir şey yoktur. Fikrimce bizim dünyaya gelişimiz bir tesadüftür. Benim Aynınur’u, senin Seza’yı alışımız, birbirimizle dost oluşumuz hep birer tesadüftür. Bu

tesadüfün bazen pek garip cilveleri, tekerrürleri vardır. Avrupa'nın meşhur kumarhanelerinin birinde rulet oynanırken bir akşam zar dokuz defa birbiri üzerine kırmızı on dörde isabet eylemiştir ki mesela bire otuz altı vermek mecburiyetinde olan rulet bankosu, ikinci defada otuz altı adedinin her bir tekine yine otuz altışar ödemek üzere hasıl olan miktarın yani her çıkan sayının otuz altıya dokuz defa tekrar çarpılmasıyla ortaya çıkan milyarları ödeyemediği için kumarhane kapanmıştır. İşte tesadüfün şu acayip cilvesinin resmen kayıtlı olduğunu bir yerden okudum.”

Sermet Bey iskemlesi üzerinde sallanarak:

“Şöyle ucundan gösterdiğin meselenin dehşeti beynimi döndürüyor. Şimdi tesadüfün, ruletin cilvelerini bırak. Bahsin esastan bu kadar ayrılmaya müsaadesi yok. Heyecan içindeyim. Alt tarafını anlat.”

“Anlatacağım birader, telaş etme. Anlatma desen de anlatacağım. Şimdiden heyecanlanma. Dur bakalım. Üzüntülerini biraz da sona bırak. Bak şu çamlara, denizlere... Hem hususi hem ne kadar da şairane bir yerdeyiz. Önümüzde mükemmel bir içki sofrası var. İçeceğiz. Söyleyeceğiz, dertleşeceğiz. Acelen ne? Hikâyeye başlamadan evvel hele birer tane daha atalım.”

Atarlar. Nezihi Bey midесinden ettiği şikâyetе rağmen meze tabaklarını hep dolaştıktan sonra başlar:

“Sermet! Sen benim kardeşimsin. Artık bunu durup durup tekrara lüzum yok. Sana bugün nakledeceğim şeyleri bir insan öz kardeşine bile açamaz. Demek sen kardeşten de ilerisin! Dinle! Başlıyorum fakat her hikâyenin girişi olur. Bu girişler biraz sıkıntılıdır. Sıkıntılıdır ama ne yaparsın, meselenin ruhunun anlaşılması için lazımdır.”

Sermet Bey sabırsızlıkla birkaç defa poflayarak:

“Bu girişleri mümkün olduğu kadar derle topla, tez geç.”

“Merak etme. Sen yalnız dikkatli dinle. Hanımla geçen gün bozuştuk. Karı koca arasında olur, insan gâh sevişir gâh bozuşur. Lakin bu defaki kırgınlık sebebim biraz ağır...” Muhatabının kulağına doğru eğilerek, yavaşça, “Yalnız sana söylüyorum Sermet. Karımın iffetinden şüpheye düştüm. Söylemeye hacet yok. Bilirsin ki ben Aynınur için çıldırırım. Bir insanın karısını sevmesi ayıp değildir ya! Beni bir ümitsizlik , bir ıstırap aldı ki tarifi mümkün değil. Bir cinayet işlememe hani ya ramak kaldı. Suçu açığa çıksa karıyı boşar mıyım? Hayır... Bunun imkânı yok. Onu benden ancak ölüm ayırabilir. Ölüm var ayrılmak yok. Hata, sevap, neyse benim de görüşüm böyle. İffetsizliği katiyen anlaşıldığı gün, bu fenalığı tedavi için hazırladığım gayet basit bir ilaç var. Üç tane kurşun. Biri bana, biri sevgili karıma, diğeri de evlilik hakkıma ortak olma cüretinde bulunan haine mahsus... Üçümüz de hissemizi yutarız, bu suretle dava biter.”

“Mesele böyle kurşun hapına vardıktan sonra berbat olmuş demektir. İş o raddeye getirmeyecek bir çare bulmalı.”

“Durum pek vahim. Bunda namus var, nefsin arzusu var. Cinnet derecesinde bir muhabbet var. Böyle zor bir meselelenin halledilme çaresi birden fazla olamaz. Ancak bir türlü olur. Her mesele de durumun icabına göre uzar, kısılır. Esneklik noktalarını belirleyen kanun bile buna birkaç çeşit çare bulamayarak karılarını suçüstü hâlde yakalayan erkeklerin ellerine keskin birer alet vererek, ‘Haydi bakalım... Arş⁴³... Gebert...’ emrini veriyor.”

“Güzel ama karısının iffetsizliğini hisseden her koca onu suçüstü hâlde yakalamak fırsatını daima elde edemez.”

“Hah, işte mesele burada... Bazı hususların yalnız kanunen değil vicdan nazarında da ispatlanması zordur.”

“Evet, insan bir şüpheye düşer. O şüphenin müthiş pençeleri altında ezilir, yanar, kavrulur. Fakat bu işkence daima

43 Askerlikte “yürü” anlamına gelen kumanda sözü

bir kuruntu şeklinde gerçekleşir. Doğruluğu ispatlanmış bir hakikat suretinde değil. O korkunç ‘acaba’lar insanı öldürür öldürür yine diriltir.”

“Bravo... sanki kalbimdekileri söylüyorsun. Yoksa sen de karınla benim Aynınur’la geçirdiğim o acı veren şüphe safhalarını geçirdin mi?”

“Bu yolda ben de epey büyük rahatsızlıklar geçirdim.”

“Şimdi rahat mısın?”

“Bugüne kadar rahattım. Fakat bu sözlerin yine karım aleyhindeki şüphelerimi evvelkinden büyük bir dchşçtle uyandırıyor.”

“Öyleyse hanımlarımızdan birinin sadakatsizliğinin kesin olduğunu sana temin edebilirim.”

“Neyle temin edebiliyorsun?”

“Elimde maddi deliller var.”

“Bu deliller suçun hangisine ait olduğunu ayırt edemiyor mu?”

“Bir dereceye kadar.”

“O hâlde suçluluğu daha kuvvetli olan Aynınur mudur Seza mı? Bunu bana çabuk bildir.”

“Hele birer daha atalım.”

8

Birer kadeh daha attıktan sonra Nezihi Bey güya rakıyı midesine sindirmek, Sermet de işiteceği söze karşı havsalasına bir genişleme kabiliyeti vermek ister gibi bir müddet setin üstünde aşağı yukarı gezindiler.

Bu esnada gazinocu geldi, çardağın ortasında asılı duran fenerin lambasını yaktı. Artık sular kararıyordu. Herif çekil-

dikten sonra ikisi yine masa başına geçtiler. Sermet Bey bir sandalyeye oturdu. Nezihi Bey iki elini pantolonunun ceplerine sokup arkadaşının karşısında ayakta durarak söze girdi:

“Karım aleyhinde dehşetli şüphelere düştüğüm zaman suçluluğuna dair ortada kesin bir belirti yoktu. Bak nasıl oldu... Aynınur’da sinir rahatsızlıkları görüldü. Aynı zamanda son derece karamsar bir felsefe başladı. Kadının filozofu, özellikle dünyayı kapkara bir azap yeri şeklinde gören böyle karamsarı, sinirlisi hiç çekilmiyor. Yavaş yavaş benden yüz çevirdi. Benden yüz çevirmesine en büyük sebep benim neşem, sevincim oldu. Güldüğüme, şen bulunduğuma pek kızzar, hemen karamsar felsefesinin usandıran görüşlerini sayıp dökerek, ‘Neşe, ahmaklara mahsustur. Hakikatleri görenler bu dünyada gülecek, sevinecek bir şey göremezler. Beşikler gül ağacından yapılabilse de mezarlar hep toprağa kazılır. Hayat pek zalim avcıdır ki avlarını dehşetli sona kadar avutmak için ceset yiyen çukurlarının dış yüzünü çimenler, yaseminlerle süsler. Yaşamak uzayıp giden bir gaffetten, aldanmaktan ibarettir. Bundan dolayı onun çeşit çeşit baştan çıkaran hayallerine karşı aldanmamakta kararlılık gösterenler ilâhî sırların bilgini, insanlığın önde geleni sayılırlar,’ türünden çekilmez ve uyulması mümkün olmayan birtakım nasihatlere kalkıştı.”

Sermet Bey:

“Benimki de filozoflaştı. Fakat onun çeşidi başkaydı. Bizimkinin felsefesi böyle Schopenhauervari⁴⁴ tabiatın yakınıma üzerine değildi. O bir tür hukuk felsefesi tutturdu. Bizde erkeklerin kadınlar üzerine vahşi hakimiyetlerinden, evlilikten, boşanmadan, eşitlik davası ve kadınların özgürlüğünden, hâlihazırdaki kanunlara itiraz eden taşkın bir hukuk mezunu rahatlığıyla bahsediyordu.”

44 Evrenin kör bir iradede oluştuğunu, insana bu kör iradenin hükmettiğini ve acıyla dolu bu dünyada mutluluk peşinde koşmanın en büyük yanılgı olduğunu savunan Alman filozof Arthur Schopenhauer’un felsefesi. (Y.h.n)

“Karımı memnun etmek için ben de dünyaya küskün, sahte bir filozof olmak yolunu tutturdum. Her akam eve, dinleyene keder gözyaşı dktrecek birkaç acıklı fıkra tedarikiyle geliyordum. Böyle hikâyeleri, vakaları unutmamak için defterlere kaydediyor, günlük hayatımızın duyabildiğim feci haberlerine dair adeta notlar tutuyordum. Karımı eğlencesiz bırakmamak için musibet kıtlığı zamanlarında eve sermayesiz dönmekten çekinerek kendim acıklı kıssalar icat ediyordum. Benim bu sanattaki acemiliğime rağmen Aynınur’un döktüğü gözyaşları bana âdeta hayret veriyordu. Sermayem pek tükendiği zamanlar kedi köpek ölüsünden bahsederdim. Yine bir defa musibet kıtlığı esnasında, Divanyolu’nda tramvaya iğnettiğim tombul bir köpek yavrusunun son nefesini verdiği andaki o minimini, gevrek, kesik kesik uluyularını, ıstırap iniltisini ince sesle taklit ederken eimin tutturuğu uzayıp giden ağlamayı tam iki saat dindiremedim. Aynınur’un keder feryatlarına aylarca habersizce yordaklık ettikten sonra artık bıktım. Facia repertuvarımı kapadım. Ne oradan buradan ağlatan havadis toplamaya ne de artık musibet icadına bende takat kalmadı. Facia okumaktaki bu acıklı iflasımdan sonra akşamları eve geldikçe karım gözyaşı dökmeye bahane arayan bakışlarını bana diker beklerdi. Ben bu tuhaflığa glmek için diğer bir odaya gider, mendili ağzıma tutarak yüreğimden kaynayan kahkahaları sessizce boaltıp gelirdim. Bende ağlatmak için anlatılacaklar bitti. Fakat onda ağlamak sermayesi tükenmedi. O imdi bir güvercin sesine, bir kumru tne ağlıyordu. Bu kolayca kederlenme, kapı gıcirtısına ağlamak üst noktasını buldu. O zaman anladım ki keramet benim faciaları etkili anlatıımda değilmiş. Ben arkı söylesem karım yine ağlayacakmı. Aynınur’da fevkalade bir asabiyet, bir hastalık hâli olduğunu anladım. Latife derken neemi ben de yavaş yavaş cidden kaybediyordum. Çünkü karım gitgide bana açıktan açığa düşmanlığını ilana başladı. Bizim birbirimize ne ahlaken ne de bünye ve mizacen uygun karı koca olmadığımızı söylüyor, böyle nefret dolu bir hayat

içinde yaşamak işkencesinden kurtulmak çaresine ne kadar erken baş vurursak o kadar kârlı çıkacağımızı anlatıyordu. Hastalıklı bir zihnin bu hezeyanlarına ehemmiyet vermeye- rek ben her söze tahammül gösteriyordum. Bazen hâlinde bir sükûnet meydana çıkıyor, taşkınlıklarına pişmanlık gösteri- yor, benden özürler diliyordu.”

“Bazı noktalar aynı aynına Seza’nın hâline benziyor. Yok- sa bu kadınlar kocalarına eziyet vermek için birbirinden ders mi alıyorlar?”

“Karımın bu münasebetsizliklerinin hastalıktan kaynak- landığını bilmekle beraber kalbime bir kurt düştü. Karı koca arasında hâkim olan, samimi veya yapmacık davranışları gizlemeye imkân bırakmayan anlar, zamanlar vardır. İşte bu anlar aracılığıyla eşimin gönlünün benden buz gibi soğumuş olduğunu hissediyordum. Zavallı kadının sahteliği örtmek için bazen insan gücünün üstünde külfetlere katlanmaya ka- dar vardığını görüyordum. Çok defa ani feveranlarla yanı- ma koşar, yüzüme esrarengiz gözlerini diker, mühim bir sır verecek gibi tavırlar alır. Her nedense yine bir türlü cesaret edemeyerek çekilir giderdi.”

“Buraları karımın hâline tamamıyla mutabık. Eşlerimizin bize açacak mühim bir sırları var. Ama her nedense cesaret edemiyorlar.”

“Bazen haftalarca, aylarca beni yanına, döşegine kabul etmez. Üzerine varsam âdeta kudurup çıldıracağını bildi- ğimden ısrar etmem. Uygun zamanı gözlerim. Uzun müddet yabancı gibi yaşarız. Böyle küskün zamanlarında o benim gözlerimde ufak bir arzu ve istek eseri keşfettiği anda derhâl hastalığından bahseder. Başarmanın imkânsız olduğunu an- latarak beni her tür cesaret ve cüretten meneder. Bu hususta aramızda öyle bir taktik meydana geldi ki usta bir kumandan gibi beni kesin surat asmalar ve işaretlerle idareye başladı. Bazen de hava bütün bütün değişir. Hiç beklemediğim bir

gözyaşı tufanıyla gelir, boynuma sarılır. Beni ateşli buselerine gark ede ede göğsüne bastırır. Ezip yiyecek gibi kuvvetli bir arzuyla muhabbet gösterir. En büyük yeminlerle sevdasını temin eder. ‘Cenabıhak bana senden başka erkek yüzü görmek kısmet etmesin,’ duasıyla ayaklarıma kapanır.”

“Bu hazin duayı birkaç defa Seza’nın ağzından da işittim.”

“Bu hareketlerinden ne sonuç çıkaracağımı, karım hakkında ne düşüneceğimi şaşırırım. En müthiş şüpheler beynimi sızlatırken o böyle samimane saldırıları, feveranları, bir şelale gibi saçılan ateşli muhabbet coşkunluklarıyla bütün şüphelerimi eritir, perişan eder. Böyle melek yüzlü bir kadın aleyhinde uygunsuz birtakım ithamlara kalkışmış bulduğum için kendi kendimi kınarım. Tabiplerin verdikleri teminat üzerine Aynınur’un bu garip hâllerinin, sinir hastalığından ileri geldiğini kabulle böyle geçinip gidiyorduk. Fakat bir uğursuz tesadüf zihnimi yine berbat etti. Hele birer tane daha...

9

Birer tane daha yuvarladılar. Sermet Bey hikâyenin bu kısmını yakından dinlemek için sandalyesini biraz daha arkadaşına yaklaştırdı. Nezihi Bey bahsin verdiği asabilikle ne yediğini bilmez bir hâlde elini meze tabakları üzerinde defaatle dolaştırdıktan sonra:

“Geçenlerde, bir çarşamba günü seninle görüşmek için Büyükada’dan Heybeli’ye geçtim. Fakat seni evinde bulamadım. İstanbul’a gittiğini haber verdiler. Aşağıya, gazinolara inmek istemedim. Kendi kendime çamlıklarda gezinmek üzere yola çıktım. Hava da pek hoştu. Ne sıcak ne soğuk... Ticaret Mektebi’nin⁴⁵ önünden yolu tutturdum, gittim gittim,

45 Osmanlı Devleti’nde kurulan ilk özel ticaret okuludur. Bugün Deniz Kuvvetleri’nin tasarrufunda bulunmakta ve askeri lise olarak faaliyet göstermektedir. (Y.h.n)

sağ tarafımda bir engel gibi duran Burgaz artık geride kaldı. Marmara güneşten aldığı bütün parlaklığıyla gözlerimin önünde açıldı. Biraz daha yürüdüm. Yol sola bir kavis çizdi. Bu eğriye dâhil olduğum zaman bilmem nasıl bir içgüdüyle yolu takip etmeyerek sağa, çamlığa yürüdüm. Gölge içinde biraz dolaştım. Mor mor çiçekler açmış fundalar arasında gözüme bir patika ilişti. Oraya daldım. Bu patika beni bir buruna kadar götürdü. Kendimi duvar gibi sarp kayalar üzerinde, denize hâkim, yüksek, hoş bir mevkide buldum. Kovuklarında martıların, kargaların yuva yaptıkları büyük, dik bir kayanın ucu, yükselmiş denize karşı balkon gibi bir şekil almış. Bu kayanın üzerine büyük bir çam ağacı yeşil şemsiye gibi dallarını açmış. Mevkinin şiirselliği beni o kadar cezbetti ki uçurumdan aşağı yuvarlanmak tehlikesini hiçe sayarak hemen kayanın üzerine çıkıp yerleştim. Yüksek bir kanepede oturur gibi ayaklarımı aşağı sallandırıdım.

Sekiz on metre aşağıda, deniz düzenli saldırılar, hafif şı-pırtılarla sahilin kayalarını okşuyor ve her atılışlarında dalgaların kenarları beyaz köpükten dantelalarla gölgeleniyorlardı. Birer kumaş gibi serilip serilip toplanan dalgaların saldırıyla dönüşleri esnasında birbiriyle sarmaş dolaş oluşlarını seyrederken bakışım uçurumun üzerinde sabit bir karabaş⁴⁶ dalı arasına sıkışıp kalmış bir kâğıt parçasına tesadüf etti. Oh, dedim, bu kâğıt mutlak bir aşk mektubu parçası olmalıdır. Böyle şairane bir yerde başka ne bulunabilir! Fakat pek tehlikeli bir aşk olacak ki denizin hışırtılı tehliliyle⁴⁷ uyumlu olarak böyle bir uçurum zirvesinde okunduktan sonra yabancıların mahremiyeti bozmasından korkarak kâğıt parça parça edilip Marmara'nın sır tutan geniş derinliklerine saçılmış. Bu parçacık nasılsa oraya takılıp kalmış. Biraz ihtiyatla elimi uzatsam kâğıdı oradan alabileceğimi anladım. Besbelli yapacak başka bir işim olmadığından, can sıkıntısından mütevellit acayip bir merak sevkiyle bir elimle sıkı sıkıya bulunduğum

46 Yabani lavanta çiçeği

47 Kelime-i tevhidi yani "Lâ ilâhe illallah" sözünü söyleme

kayaya tutunup diğeriyle uzanarak kâğıdı çalılarının arasından aldım. Bu yaprak parçası dörde bükülmüştü. Katlarını açtım, baş ve sonları eğri büğrü birer şekilde kopmuş, uzunlukları farklı dört satır yazı görüldü. Bu satırlar tamamıyla ezberimdedir.”

Nezihi Bey cebinden kurşunkalem, kâğıt çıkardı. Yazmaya başlayarak:

“İlk satırın yarım kalmış ibaresi şöyle:

“... yıf ki kayıtsız şartsız birbirinin hem kulu, kölesi hem de sahibi olmakla söz alıp vermiş bir kalbin sonradan...”

İkinci satır:

“... şeyler için bilmem saadet vasfı nas...”

Üçüncü satır:

“... ama kocamı, evladımı aşkıma kurban ed...”

Dördüncü satır:

“...beklerken zavallı adam aldatıldığı hiss...”

Evet, tahminimde yanılmamışım. İşte bir aşk mektubu parçası. Hem de eşini, evladını aşkına kurban etmiş yahut etmek üzere bulunan bir kadın tarafından yazılmış. Dördüncü satırdaki hüznle karışık ‘zavallı’ hitabı da bu kocaya karşı sarf olunuyor. Çünkü zavallı adam aldatıldığını artık hissetmiş veya etmek raddesine gelmiş de henüz felaketi defetmeye bir çare bulamamış olacak. Satırların birbirini tutmasından bu anlaşılıyor. Vah zavallı, vah zavallı diye içten bir samimiyetle bu bedbaht meçhul kocaya birkaç zavallı da ben ithaf ettim. Aynınur’a karşı kalbimde müthiş şüpheler uyanıldığı zamanlardaki acılarımı hatırlamaya başladım. Tüylerimde bir ürperti hasıl oldu. Elimdeki kâğıt parçasının esrarını keşfetmeye uğraşır bir saplantıyla gözlerim o kopuk satırlara dikilmiş dururken birdenbire beynimde şimşekler çakar gibi oldu. Birdenbire yazıyı tanımıştım. Eşimin yazısıydı. Üzün-

tümün şiddetinden her tarafıma bütün bir felç indi zannettim. Bulduğum yere yığılakaldım. Elimdeki kâğıda bakıyor fakat düz beyaz bir zeminden başka bir şey göremiyordum. Bütün satırlar silinmiş, kaybolmuştu. Sanki etrafımı yoğun bir sis istila etti. Artık bir şey seçemiyordum. Bir canlı değil, âdeta bir insan kütlesi hâline geldim. İlk üzüntü çarpmasını böyle bir baygınlıkla geçirdikten sonra yavaş yavaş duygularıma dönmeye başladım. Ben neredeydim? Etrafıma baktım. O elimdeki kâğıt neydi? Bu yaprak parçasının mahiyetini tayine uğraşırken yüreğim sızladı. Bir üzüntü zehri bütün vücudumu kaplamış, beni sanki ümitsiz bir hasta hâline getirmişti. Dayanacak, tutunacak bir yer aradım. Gözlerim birdenbire etrafımı kuşatan uçuruma dikildi. Tehlikeyi anladım. O tehlikeli taşın üstünden ağır ağır çekildim. Ayaklarım sağlam toprağı bulduktan sonra bir çam ağacına dayandım. Parmaklarımın arasındaki kâğıdı durmadan evirip çeviriyordum. Elimde eşimin suçunu ispatlayan bir belge vardı. Fakat bu tamamı olmayan dört satırcıkla ben bu hıyanetin bütün gerekli ayrıntılarını nasıl meydana çıkarabilecektim? Aynınur bu mektubu kime yazmış? Bu âşığın kimliğini keşfetmeyi ne vasıtayla başarabileceğim? Karım bu aşk mektubunu, kayıtsız şartsız birbirinin hem kulu, kölesi hem de sahibi olmakla söz alıp vermiş olduğu bir erkeğe yazmış. Onlar birbirinin sahibi, kölesi olmuşlar. Pekâlâ ama o herif bu kadar mühim bir mektubu neden öyle parça parça edip oralara savurmuş? İnsana sevgilisinden gelen mektubun, sevda hatırası adına sonsuz bir manevi kıymeti olmaz mı? Demek o herif benim o anda oturduğum yere gelmiş, oralarda gezinmiş, bu mektubu okumuş, birçok düşünmüş, karımın aşkıyla denizlere, ufuklara karşı şairane düşüncelerde bulunmuş, okuduktan sonra her nedense aşk mektubunu yırtmaya, mahva lüzum görmüş. İhtimal ki karımın bu suç ortağı deminden benim oturduğum uçurum üzerindeki taş o da oturmuş, o anda benim dayanmakta olduğum çama o da yaslanmıştı. Bu aşk dolu mevkide kim bilir karımla ne kadar aşk ve ihtiras dolu

sözler alıp vermişler, ne gizli konuşmalarda bulunmuşlardı. Oralarda bu herifin kimliğinden dökülmüş, saçılmış bazı izlere rastlayabilmek ümidiyle kalktım. Adım adım etrafı araştırma ve incelemeyi geçirmeye başladım. Evvela bulduğum bir kalıp sigara ucu oldu. Herhangi bir suç olayında hakikat araştırması ve delil toplanmasıyla uğraşılırken en ehemmiyetsiz zannedilen şeyleri bile ciddiyetsiz bir bakışla geçmek pek büyük bir hatadır. İlk bakışta hiç sanılan bir şey bazen hakikatin ortaya çıkmasına vesile olur. İşte bu itibarla sigara ucunu önemsiz addetmeyerek aldım, cebime attım. Yine araştırmaya başladım. İkinci keşfim âdeta mühim oldu. Bir saç tokası buldum. Bunu da belgeler cebine indirdim. Bir hayli dolaştım. Üç sigara ucu daha buldum. Bu uçlardan yalnız birinin türü, rengi başkaydı. Yine bir çam altına oturdum. Mektup parçasını, sigara uçlarını, tokayı bir sıraya dizdim. İddianamemi düzenlemek için bu üç tür şeyin hakikatin ortaya çıkmasına aracılık etme gücünü kılı kırk yararcasına araştırmaya giriştim. Mektubun kâğıdı karımın kullandığı kâğıt türünden değildi. Elime geçen parça, tabakanın ortasından kopmuş olduğu için şöyle ışığa karşı tutulunca satırların altında Royal Bucks markası açık bir şekilde okunuyordu.”

Bu markayı duyar duymaz Sermet Bey’in benzi derhâl uçuverdi. Elllerinde hafif bir titreme oluştu. Titrek, üzüntülü bir sesle sordu:

“Zemini pürüzlü gibi biraz şekerrenk bir İngiliz kâğıdı değil mi?”

“Evet, tıpkı dediğin gibi.”

Sermet Bey beynini iki avucu arasına alıp birkaç defa sıkarak doğal hâline nazaran şimdi biraz büyümüş gibi duran gözleri önünde sabit bir noktaya dikilmiş ıstırap dolu bir düşünceyle:

“Eşini boş yere itham etmişsin. Bu haber verdiğin marka aynıyla eşimin kullandığı mektupluk kâğıtların markasıdır.

Beyoğlu'ndan kutuyla kendim alıp getiririm. Gerçek suçlu şimdi anlaşıldı. Aynınur artık tamamıyla beraat etti.”

“Acele etme birader. Yazı tamamıyla Aynınur’un yazısı. Şüphe bırakmaz bir benzerlikle onun yazısı.”

“Bu iki kadının yazıları birbirine ne dereceye kadar benzerdir? Şimdiye kadar incelemedim. Fakat bu yönü belirlemesi kolay. Şimdi sana soracağım iki suale vereceğin cevaplarla hakikat katiyen ortaya çıkacaktır. Çünkü karımın pek seyrek olarak kullandığı sigaralar ‘sigar’⁴⁸ rengine, ince ve kesiksiz hanım sigaralarıdır. Bulduğun uçların içinde böylesi var mı?”

Nezihi Bey birdenbire yerinden fırladı. Tedbirsizlikte bulunmuş olmaktan dolayı bir pişmanlık tavrını andırır surette içki sofrası etrafında bir iki defa dolaştıktan sonra gelip iki elini arkadaşının omuzlarına dayayarak:

“Birader, inceleme neticesinde açığa çıkacak hakikat ikimizden birinin hayatı üzerinde ihtimal ki kesin ve öldürücü bir tesir gösterecektir. Fakat işte bir kere başladık. Bunu yarıda bırakmak artık mümkün olamaz. Evet, sigaralardan biri yaprak sigarası rengine ince, hanım sigarası ucu...”

Bu mühim ifşa üzerine birer acı düşünceyle kaşlar çatıldı. Bir müddet sükûtle geçti. İkisi de sessizce kadehlerini doldurup içtiler. Biçare Sermet o kadar şaşırdı ki söyleyeceği ikinci suali tamamıyla unuttu. Bu esnada gazinocu geldi. Şişeyi, mezeleri tazeledi. Nihayet Nezihi Bey dedi ki:

“Bu sigara ucu eşinin suçluluğuna kesin bir delil olamaz. Aynı sigarayı başka biri de içebilir.”

“Teselli istemem. Neticeye kadar tam bir cesaret ve metanetle yürüyeceğiz.”

“Evet bu azmimiz kesindir. Bu belgeleri şimdi birlikte, doğrudan doğruya inceleyelim.”

⁴⁸ Yaprak sigarası, puro

Nezihi Bey elini ceketinin yan cebine sokarak üzeri sarı markalı koyu neftî⁴⁹ meşinden bir cüzdan çıkardı. Bunun gözünden bir kâğıt alarak:

“İşte birader, bahsettiğim mektup parçasının aslı.” Sermet Bey hemen kâğıdı çekti. Fenerin ışığında uzun uzadıya inceledikten sonra:

“Yazı karımın el yazısına benziyor. Fakat katiyen odur diyemem.”

Nezihi Bey yumruğunu sofraya vurarak:

“İşte senin tereddüt gösterdiğin bu hususa ben katiyetle hükmedebilirim. Bu yazı karımın yazısıdır. Senin şu tereddüdün, hükmümdeki isabete daha ziyade kuvvet hatta katiyet veriyor. Sen bu yazı katiyen eşimindir diyeydin o zaman ben, önceki hükmümü ihtiyatla karşılamaya lüzum görürdüm. Senin bu tereddüdünde Aynınur’un suçluluğu ortaya çıkıyor.”

“Kardeşim, mevkimiz pek nazik... Heyecana, üzüntüye mağlubiyetle basit hükümler verivermekten kaçınalım. Bu yazıyı ben karımın yazısına pek benzetemedim. Doğrusu bu...”

“O hâlde felaket piyangosu bana çıkıyor demektir. Çünkü eşin Seza Hanım’ın suçluluğuna dayanak olabilecek ortada bir sigara ucu var. Bu o kadar kesinlik taşıyan bir delil değildir. Fakat şu yazı Aynınur’un olmak itibarıyla suçluluğu hususunda hiçbir türlü şüphe ve tereddüde mahal bırakmıyor.”

“Her ne surette olursa olsun, kesin hükümler vermekte pek o kadar acele etmeyelim. Henüz araştırmalarımızın başındayız. Bu ilk anlarımızı altüst edecek kim bilir daha ne gibi hâllere rastlayacağız...”

“Evet, birbirimizi ihtiyata davete uğraşalım. Teselliye yol arayıp duralım. Şimdi felaket terazisinin bir kefesinde sen oturuyorsun, diğesinde ben. Hangimizin uğursuz talihi ağır

⁴⁹ Koyu yeşille kahverengi arasındaki renk

basarsa o, bahtsızlık çukuruna inecek. Diğeri yükselip kurtulacak. Benim böyle bir ümitsizlik gayyasına⁵⁰ düşüşümün sıkıntısıyla sen saadet istemeye nasıl razı olacaksın? Yahut ben aynı şartla bahtiyar olmaya nasıl tahammül edebileceğim? Birimizin kurtuluşu diğerrinin mahvıyla gerçekleşecek. Garip vaziyet...”

“Cidden garip. Fakat bu zor vaziyetten kurtulmak için bir çare var.”

“Nedir?”

“Hakikatin bundan ilerisine varmayarak ikimiz birden kahrılarımızı bırakmak.”

“Bu doğru bir hareket olmaz.”

“Neden?”

“Çünkü bu iki kadından biri külliyyen günahsızsa, bu maaşumun asıl günahkârla aynı derecede ceza görmesi vicdana ve insafa nasıl uygun olabilir?”

“Bu da doğru ama ben bu felaketi o kadar vahim görüyorum ki ikimizden hangisi buna uğrarsa onun için mahv muhakkak olacağından gerçekleşmeden önce bu musibeti aramızda yarı yarıya bölüşerek dehşetli tesirini bu suretle azaltmaya bir yol bulmuş olmak istiyorum.”

“Bu da bir fikir fakat pek isabetli değil. Çünkü bu felaketi yarı yarıya bölüşmeye imkân yoktur. Elbette bir gün hakikat meydana çıkacak. Hangimizin eşinin suçlu olduğu anlaşılacaktır. Hiçbir hususta hakikati örtmekle saadet temini mümkün olamaz. Hakikatin tezahürüne mâni olmayalım. Yalnız bu tezahürden sonra felaketten korunan, musibete uğrayana son derecede fedakârane yardımla onu bu vahametten kurtarmaya uğraşsın. Buna söz veriyor musun?”

“İcap ederse kanının son damlasını bu uğurda dökmek suretiyle söz veriyorum.”

50 Cehennemde bir çukur

“Öyleyse ver elini toka!”

“Al elimi... Toka...”

“Besa⁵¹ mı?”

“Besa!”

“Bu besanın üzerine birer tane daha?”

“Hayhay...”

Kadehleri diktikten sonra Nezihi Bey mestane bir bakışla:

“Yaşasın besa!”

“Yaşasın!”

“Kahrolsun rakibimiz!”

“Gebersin lanet olası!”

“Fakat elmasım... Sermetçiğim... Benim için bu besanın da o kadar hükmü yok.”

“Yooook, dehşetli protesto ederim! Sarhoş mu oldun? Şimdi besa deyip de iki lakırdıdan sonra sözünü geri almak... İşte bu olmaz. Besa gibi saygın bir kelimelerini böyle oyuncak ettiğini Arnavutlar duysalar seni kurşuna dikerler.”

“Azıcık, azıcık ama pek azıcık sarhoş oldum. Onu inkâr etmem. Fakat lafımı bilemeyecek kadar değil. Şimdiye kadar bir şeyim yoktu. Şimdi birdenbire pek az başıma vurur gibi oldu. Ben besamı geriye almıyorum. Sen benden ziyade sarhoş olmuşsun ki bu yüzden... bunun için... efendim? Lafımı anlamıyorsun.”

“Amenna ben sarhoş oldum fakat rakıyla değil.”

“Tuhaf... Ya neyle? Istakoz salatasıyla mı?”

“Hayır... Hayır...”

Sermet Bey elinde tutmakta olduğu mektup parçasını lambanın ışığına yaklaştıırp biraz sarhoşça telaffuzla okuyarak:

51 Arnavut yemini, ant ctmc, sözleşme

“Kocamı... Evladımı... Aşkıma kurban et...” Hah, ben işte bu birkaç kelimeyle sarhoş oldum. Bu sözleri her okuyuşumda bir iki okka içmiş kadar sarhoş... Hayır, sarhoş değil, berbat oluyorum.” Yumruğuyla masanın üzerine vurarak: “Affedersin Nezihi, bu karı hangimizin karısıysa hay Allah belasını versin... Vay kahpenin kızı be... Behey kasap karı... Kocana, hele o minimini yavrına nasıl kıyıyorsun? Karının kestiği kurban mekruhtur bre imansız...” Bir daha okuyarak, “Kocamı, evladımı aşkıma kurban... Behey kaltak, senin aşkına da üstüne de başına da...” En alt satıra geçerek, “Beklerken zavallı adam aldatıldığını artık hiss... Ilain karı yalan yazmış, öyle değil mi Nezihi? Sen aldatıldığını hissettin mi?”

“Hayır, yalnız şüphelendim.”

“Ben de öyle... Aldatıldığını hissetmek başka, şüphelenmek başka. Bunu katiyen hissedeydim yapacağımı ben bildirdim.”

“Şimdi şüphesi filan kalmadı. Ne yapacağız?”

“Kocasını, evladını aşkına yani sevgilisi beyefendiye kurban eden bir kadına ne yapmak lazım gelirse onu yapacağız.”

“Dur bakalım, bu suç sevgili hanımlarımızdan biri üzerine de karar kılsın.”

“Ay, suç Seza yahut Aynınur’un üzerine belli olmakla cezanın türü değişecek mi?”

“Kim bilir... Ne halt edeceğimi biliyor muyum... Böyle rakı masası başında atıp tutmak kolay ama ben meseleyi pek zor buluyorum. Senin kendi karın için tayin edeceğin ceza-yı belki ben benimki için beğenmem. Hafif yahut ağır bulurum.”

“Kocasını, çocuğunu aşkı uğruna kurban eden bir kadın için tayin olunacak en ağır ceza şu suçun büyüklüğüne nazaran hafif, çok hafif kalır.”

“İşin içinde belki hafifletici veya ağırlaştırıcı sebepler vardır.”

“Saçmalama birader... Sen bu meselede hafifletici sebep kabul eder misin?”

“Kim bilir... İş kesin olarak bilemiyoruz. Bu böyle sarhoşken karar verilecek bir mesele değildir.”

“Şu elimize geçen mektup parçasından daha kesin bir belge ne olabilir?”

“Nezihi, ben karımı çok severim. Şimdi şu sarhoşlukla alimallah misk gibi gözümde tütüyor. Seza, sen bu hatayı işledinse ben seni hangi cezaya çarpayım hain karı!”

“Benim eşime karşı hissettiğim düşkünlüğü tarif için sevgi, muhabbet, aşk sözleri pek kuvvetsiz kalır. Bunu âdetâ şiddetli bir suçtan başka bir şeyle izah edemem. İşte bunun içindir ki onu çarpacağım cezanın, şiddet bakımından bu muhabbetimin büyüklüğüyle benzer olmasını arzu ediyorum.”

“Cezanın tayininden evvel suçun kesin olarak ispatlanması gerekir.”

“Suçun isbatı için daha ne istiyorsun? Elindeki kâğıt parçası, o belge kâfi değil mi?”

“Ben bu yazıyı eşimin yazısına benzetemiyorum. Bu hususta acele işlenecek en ufak bir hata pek büyük felaketlere, pişmanlıklara sebep olur. Önümüzde meydan varken düşünelim.”

“Sen sarhoş oldun, fikrini değiştirdin. Deminden böyle söylemiyordun.”

“Hayır, değiştirmedim. Suçları ortaya çıkarsa karılarımızı baltayla gebertelim. Fakat bir kâğıt parçası, iki sigara ucuyla evlat sahibi bir eşin idamına hükmolunmaz. İttikçe kalbimde bu iki kadına karşı nihayetsiz bir şefkat uyanıyor. Kendilerini söyletmedikçe aleyhlerinde bir hüküm veremeyeceğim. Ada-

let kanunu böyledir. Evvela caniyi söyletirler, hükmü sonra verirler.”

“Ya suçlarını itiraf ederlerse?”

“O vakit başka... Buna akan sular durur.”

“Sermet Bey kardeşim, bu yazının karım Aynınur’un yazısı olduğuna ben katiyen hükmediyorum. Royal Bucks işaretinin de eşin Seza’nın kullandığı kâğıdın markası olduğunu sen tasdik ediyorsun. Yazı benimkinin. Kâğıt seninkinin. Artık sen şu suçu bu iki kadın arasında istediğin gibi bölüştür.”

“Yazının eşinin yazısı olduğunu sen kesin surette iddia ediyorsun. Bu mesuliyet sana aittir. Bana kalsa bu yazıyı eşinin asıl yazılarıyla uzun uzadıya karşılaştırır ve incelerim. Hatta bu hususta bilirkişiye müracaattan da geri durmam. Eşim Seza’nın aleyhine bir delil addeylediğimiz Royal markasına gelince, o fabrika bu kâğıdı yalnız bizim için çıkarmıyor ya! Bu satılık bir mal. Ömer de satın alabilir Zeyd de... Bunda da ben o kadar bir kesinlik göremiyorum.”

Nezihi Bey elini yine cüzdana sokarak:

“İncelenecek bir belge daha var.”

“Nedir?”

“Bulunan saç tokası.”

“Ha, sahi... Deminden sana soracağım ikinci sual buydu. Şaşkınlıkla unuttum. Eşimin kullandığı tokaların rengi siyah değildir.”

“Bu toka da siyah değil.”

“Ya ne renk?”

“İşte.”

Nezihi Bey tokayı uzatınca Sermet Bey müthiş bir şey görmüş zannolunacak bir ürkmeyle iki adım geriye çekilerek:

“Evet, işte koyu kumral renkli... Seza’nın tokalarından biri. Yüreğim ne kadar çarpıyor, dizlerim titriyor, düşecek gibi oluyorum.” Kafasını yumruklayarak, “Ah ben ne şaşkın herifim... Suçu delille ispatlanmış böyle bir karı lehinde hafifletici sebep arıyorum.”

Nezihi’ye doğru yürüyüp elini uzatarak:

“Ver şu uğursuz tokayı, iyice inceleyeyim.”

Tokayı alır, fenerin ışığına tutar. İyice inceledikten sonra burnuna götürüp baygın baygın koklayarak:

“Eşimin kullandığı ‘Parfüm İdeal’ kokuyor. Toka bu kokuyu âdeta emmiş. Bana öyle geliyor, Seza’nın saçlarını kokuyorum zannediyorum. Ben bu öpmeye kıyamadığım saçları şimdi didik didik yolacağım öyle mi? Ah lanet karı ah... Kimlik nişanelerini böyle çamlıklara saçarak kimlerle sevişip oynastın? Beni, senin için çıldıran meşru kocanı, bir melekten masum yavrucuğunu kim bilir yabanın hangi katırına, hangi itine kurban ettin... Ya Rabbi, ya Rabbi, erkeği kadına bu kadar meftun, bu kadar mağlup bir fıtratta yaratacaktın da kadın cinsine bu dönecliği, bu zaafı, bu kararsızlığı, bu kahpeliği niçin verdin?”

Sermet sonsuz bir kederle arkadaşının önüne diz üstü oturup ağlaya ağlaya başını onun dizleri üzerine koyarak:

“Kardeşciğim Nezihi, artık hakikat açığa çıktı. Suçlu olan benim karımdır. Kâğıdın markası, sigara ucu, nihayet bu toka... Evet, işte bu üç belgenin kesin delilleriyle hakikat anlaşıldı. Suçlu odur, Seza’dır, eşimdir. Yalnız mektup parçasının yazısınca bir şüphe kalmıştı. Şimdi kuvvetle hükmediyorum ki zevcem bu kâğıdı mümkün mertebe yazısını değiştirerek yazmıştır. Bu belgelerin, Heybeli’nin çamlıklarında bulunması da Seza aleyhine bir delil değil midir? Siz Büyükkada’da oturuyorsunuz. Aynınur’un âşığı neden gelsin de aşk mektubunu başka bir adada yırtsın?”

“Evet, bu husus zaten benim de aklıma gelmişti fakat yazı zihnimi bozuyor.”

“Yazı dediğim gibidir, buna emin ol. Aynınur gözümde tamamıyla aklandı. Ey birader, felaket bana çıktı. Şimdi bunun çaresi?”

“Besayı unuttuk mu? Birbirimize yardımda hayatı feda etmeye kadar varacağımıza söz vermedik mi?”

Ağlayarak:

“Verdik lakin ne para eder?”

“Niçin?”

“Karım iffet yolundan vazgeçişle beni de çocuğunu da aşkına kurban etmiş. Nasılsa görünürde ben bunun farkına varamamışım. Varaydım bugün o kadın karım bulunmayacaktı. Fenalık bir kere vuku bulmuş. Şimdi besayla ve senin yardımınla bu leke nasıl temizlenir?” Eliyle başını sıkarak, “Ah, beynim yanıyor. Bu felaketin olduğu anda işi anlayabilecekdim ya karıyı bırakırdım veya diğer münasip bir suretle hareket ederek namusumu kurtarırdım. Fakat şimdi iş öyle değil. Ben bu lekeyle aylarca yaşamışım. Fenalık eskimiş, yer etmiş. Karımı yatağına alan bir erkek sokakta, orada burada tesadüf ettikçe bana o lanetli alaycılığıyla bakmış. Karısı başka kucağa düşen bir kocanın gafletinden, ahmaklığından daha acıklı bu dünyada ne vardır? Evet, intikam... İntikam... Nezihi, intikam... Bu felaketi, bu utancı temizlemek için senin ilk söylediğin çareden gayrisi nafiyledir. Üç kurşun... İkisi onlara, biri bana...”

“Haklısın. Ben bu reçeteyi ne kadar acı verici saatler geçirdikten sonra hazırladım. Uzun bir araştırma mahsulüdür. Fakat hanımın âşığı o iğrenç herifi nasıl keşfedeceğiz? Nerede bulacağız? Böyle şeyler sıcağı sıcağına olursa olur.”

“O uğursuzun kimliğini tayin için bulunmuş bir belge yok mu?”

“İşte şu sigara uçları... Bunlar da onun içtiği sigaralar olmak muhtemel.”

Sermet bu uçları inceleyerek:

“Birinci nev sınıf zıvanasız⁵². Kalıp sigarası. Bundan ne keşfolunabilir? Her tütüncüde satılır. Bunu herkes içebilir.”

“Çoğu tütüncüde bulunur. Fakat herkes içemez. Bir mahallede birinci sınıf içenlerin sayıları kısıtlıdır, hatta herkesçe bilinir de diyebilirim.”

“Bir sigara ucundan bir âşık keşfetmek doğrusu zor mesele. Artık bu kadar uzun inceleme ve araştırmaya ne vakit var ne de bende tahammül.”

“Bir mahallede birinci sınıf içenlerin tahmini sayısını ben ancak yüzde beş addedebilirim.”

“Bundan ne çıkar?”

“Ne çıkacak... Yüz kişi içinde doksan beşini daraya çıkarıp⁵³ yalnız beşini inceleme için ayırmak, hakikatin keşfine o nispette yaklaşmak demektir.”

Nezihi Bey sigara uçlarından birini alarak:

“İşte sigaranın ucu ve...” Parmağıyla göstererek, “Şuraya kadar ağızlığa girmiş. Bak bak, ağızlığın kenarı oraya yer etmiş. Besbelli görünüyor. Her ağızlığın kalibresi birbirine eşit değildir. Çapları hep birbirinden az çok farklıdır. Şimdi beş on ağızlık içinde bu sigaraya geçirilmiş olanı keşfedebilirim. Haftalarca bu delilleri incelemekle uğraştım.”

“Pek ince düşünmüşsün kardeşim. Ama bu kadar ince araştırmalara, incelemelere vakit yok diyorum sana.”

“Garip bir tesadüf yardımıyla işte bu sigara ucundan herifi keşfetmek imkân dâhiline girebilir.”

52 Sigaranın dudağa değen kısmına geçirilen kâğıttan yapılmış kısa boru

53 İşe yaramaz saymak, hesaptan düşmek

“Uzun iş kardeşim, uzun iş. Mesele sabaha kalmamalı. Bu gece halledilmelidir. Gafilane bu utancı yüklenerek aylarca vakit geçirmiştir. Fakat bile bile bir saat tahammül götürme imkân yoktur. Mektup parçasını, sigara uçlarını, tokayı bütün bu belgeleri bana ver.”

“Ne yapacaksın?”

“Bu delilleri ortaya dökerek silahla karımın üzerine yürüyeceğim. Ya bülbül gibi söyleteceğim ya geberteceğim.”

“Pek âlâ edersin. Böyle mühim namus meselesinde zaaf göstermeye gelmez. Aynınur’un suçu açığa çıksaydı benim kararım da öldürmek ve ölmekten başka bir şey değildi. Bunu sana şimdiye kadar çok defa izah ettim. Bu vahim meselede birbirimize karşı göstereceğimiz yardım, intikam almaya teşvik ve cesaretlendirmeden başka ne olabilir?”

Sermet Bey belgeleri cebine koyduktan sonra:

“Sen bu akşam nereye gideceksin?”

“Büyükada’ya. Sen karınla büyük bir gürültü çıkaracaksın. Bu akşam sizin evde bulunmak istemem. Böyle üzücü bir macera esnasında hanede bir yabancıнын varlığı fazla bir sıkıntı olur.”

“Peki, bu fikrini kabul ederim.”

“Fakat sabaha kadar ben meraktan ölürüm.”

“Aman ölme, birbirimize muhtacız.”

“Durumun neticesini bir dakika evvel anlamak isterim.”

“Eğer yarın bir katil olarak tutuklanmazsam maceranın hikâyesi için sana kendim gelirim. Buna da imkân olmazsa mutlak kısacık bir mektup olsun yazarım.”

Bu karar üzerine ayrılırlar.

Nezihi Bey o akşam Büyükada'daki hanesinde korkunç, dehşetli rüyalarla dolu bir uyku geçirir. Gâh Sermet'i elinde intikam silahıyla, al kanlar içinde yatan Seza'yla âşığının cesetleri arasında görerek hakikati öğrenmek için arkadaşına yaklaşmak ister. Fakat korkunç yüz buruşturınalarından başka bir cevap alamaz. Gâh eşi Aynınur'u âşıklarının kucağında yakalayarak baltayla üzerlerine saldırır. Döşeği içinde çırpına çırpına, büyük ıstırapla sabahı eder.

Karı koca karşı karşıya sabah kahvesi içerlerken Aynınur Hanım bir şikâyet diliyle:

“Bey, rica ederim bu kadar içki içmeyiniz. Gece döşekte sayıklaya sayıklaya, haykıra haykıra kendinizi oradan oraya atıyorsunuz. İçime âdeta korku geliyor.”

“Dün akşam Heybeli'de Sernnet Bey'le beraberdik. İçkiyi biraz fazla kaçırmışız. Fakat Aynınurcuğum, döşeklerimiz ayrı. Benden ne korkuyorsun?”

“Ayrı olsun. Gece uykusunda söylenen, haykıran, didinen bir erkekle bir odada bulunmak benim gibi bir sinirli kadın için kolay mıdır? Sermet Bey'le ne vakit buluşuyorsanız böyle körkütük oluyorsunuz. Çocuk gibi birbirinizi azdırıyorsunuz alimallah.”

“Yalnız biz mi birbirimizi azdırıyoruz? Ya Seza Hanım'la siz?”

Aynınur Hanım, kocasının bu beklenmedik sualine biraz şaşkınlıkla cevap vererek:

“Seza'yla biz birbirimizi nasıl azdırabiliriz? Kadın kısmı içki içmez, bir şey yapmaz.”

“Evet evet, kadın kısmı bir şey yapmaz. Ah, siz ne zalim meleklersiniz. Ne kabahatli masumlarsınız...”

“Kabahatli mi? Ne yapıyoruz bey?”

Nezihi Bey karısının beline sarılmak için atılır. Fakat kadın seri bir hareketle kendini kurtarır. Biraz da surat asar.

Bey, şaka yollu bir kırınlık tavrıyla:

“İşte bak, kendini ne sevdırırsın ne okşatırsın. Bundan büyük kabahat mi olur...”

“Her şey yaraşığıyla, sırasıyla olmalı.”

“Seni doya doya sevebilmemin yaraşığı, sırası acaba ne vakittir? Bilmiyorum ki!”

“Canım, birbirimizle daha dün evlenmiş bebecikler değiliz ya...”

“Seni kucaklama saadetine erişmek için yeniden bebecik olmam mı lazım gelecek? Aynınur, müsaade et, o pembe güzel yanağından bir öpücük alayım. Vallahi kaç zamandır içim titriyor. Başın gözün sadakası olsun.”

Aynınur Hanım kulağını oda kapısına vererek:

“Bakınız bakınız, aşağıda bir gürültü var. Ne oluyor, gidip anlayayım.”

Hemen fırlar, kaybolur. Nezihi Bey buse arzusuyla ağzı sulanmış, komik, feci bir zarar görmüş vaziyette öylece kalakalır. Eşinin arkasından koşarak tabi olunan zalimin, vergisini vermekten kaçınan vergi yükümlüsüne karşı göstereceği can dayanmaz baskıya benzer bir şiddetle Aynınur’u hırpalaya hırpalaya, döve döve meşru evliliğinin haracını tahsil etmek ister. Fakat daha fena bir geçimsizliğe düşmek tehlikesinden çekinerek buna da bir türlü cesaret edemez.

Eşinden gizlice intikam almak için sevda ateşini başka kadınlarla yatıştırmak hevesine düşer. Bu yolda hislerini tatmin edebileceği yerleri dolaşır. Fakat bu pis şehvet menzilinde heveslerini, arzularını süründürmekten iğrenir. Yalanla, aldatıcı türlü sözlerle hemen kucağına atılıveren ulaşması kolay o boyalı kadınlardan nefretle kaçır. Aynınur’a karşı olan sevda

arzusunun şiddeti yatışmak yerine birkaç derece daha artmış bir pişmanlıkla gelerek yine eşinin nazlı ve inatçı alnı önünde baş eğmeyi benzersiz bir haz addederdi.

Kanun bir kadını bir erkeğe veriyor. Al işte, bu senindir, diyor. Fakat ötesine karışmıyor. Evliliğin samimi âleminde kadın dik kafalılık eder, bu köleliği tanımaz, vergilerini ödemekten kaçınırsa bu davaya bir hakem tayini zor oluyor. Bu tür anlaşmazlıklar, çoğunlukla evliliğin özel odaları, duvarları arasında saklı kalıyor. Kanun erbabından herhangi birine bir çare bulursa Nezihi Bey gözünde adına en büyük bir hürmet heykeli dikilmeye layık görülecek kimse, işte bu zat olacaktır.

Acaba Sermet ne yaptı? Zavallı Sermet, şu anda ellerini karısının hayat kanına bulamış bir katil menziline indi mi?

Saate baktı, üçü⁵⁴ geçiyor. Hâlâ arkadaşından bir haber yoktu. Nezihi Bey ıstırap veren bir bekleyişle bir müddet yatak odasında gezindi. Sofaya çıktı, bir hayli de orada dolaştı. İçi içine sığmıyordu. Giyindi, bahçeye indi. Her tarafı devrettikten sonra yeşil boyalı tahta kanepeye oturdu.

Artık beklemekten başı dönüyordu. Nihayet Sermet Bey'in uşağı Mustafa elinde bir mektupla göründü. Hizmetkârın hâlinde hanelerinde öldürme faciası olduğuna delalet edecek bir yas belirtisi yoktu. Mustafa gülüyordu. Nezihi Bey dayanamadı sordu:

“Beyefendi nasıl?”

“Çok şükür geçiştirdi.”

“Neyi geçiştirdi?”

“Akşam çok içmiş, midesi bozulmuş. Bir bulantı, bir istifrağ, arkasından bir tertip⁵⁵ piliç...”

54 Alafranga saat uygulamasına göre yaklaşık olarak 09.00 ya da 10.00'a denk gelmektedir. (Y.h.n)

55 Bir ilacın kullanılabilecek belli miktarı

“Ulan piliç değil setliç⁵⁶!”

“Hah, işte o karın ağrısı. Sabahleyin limonlu çorba. Sarhoşluk rahatsızlığı bu, ne olacak, geldi geçti.”

“Akşamdan hanımla hiç patırtı ettiler mi?”

“Nasıl etmediler, ettiler... Odalarında çok bağırışma çığırışma oldu. Allahüâlem ama beyefendi yatmıyor, dapduru⁵⁷ oturup sabahacak mâni çağırmaq istiyordu. Hanım ona mü-kemmel bir zılgıt, bir ‘ısparta’⁵⁸ verdi, ne yapacak, kuzu gibi uyudu. Bizim beyefendi hanımdan korkar. Bir mektep çocuğu hocasından nasıl yılarsa işte öyle ödü kopar. Onun kalıbına, kıyafetine, pos bıyıklarına aldanmayınız, hanım bir yol bağırıncak o kedi gibi olduğu yere siner. Bizim Anadolu’da böyle değildir. Karının hiç lafı olmaz. İstanbul’da hangi yere kapılandımsa hüküm ve hükümeti hep karılarda gördüm. Efendiler, beyler hiç, onlar sıfır... Bu şehrin hanımları da çoğu cılız ama eh, yine güzel karılar. Bizimkilerinki gibi tabanları yarık değil. Lakin bir kabahatleri, işte suratlarını çok badanalıyorlar.”

“Mustafa, beyin akşamki bulantısı bir tertip setliçle geçtiyse buna çok şaşarım.”

“Geçti efendim geçti, bana inan. Bir şeysi kalmadı. Sabahleyin hanımla balkonda cilveleşiyorlardı. Beyim bir laf diyeceğim, affedersiniz, bizim beyefendinin mezhebi biraz geniştir. Balkonda apaçık haremiyle oynar. Bu ona yaraşır mı canım! Kem gözle bakanın gözü çıksın. Haniya şu beni sayma ya, ben o kapının kuluyum. Etrafta bir alay bekâr var. O karşiki gözlüklü doktor bizim evin içini dürbünle gözetlemeye alıyor. Karı görünce bu herif aç kurt gibi saldırıyor. Rum kızları o sokaktan giderken bunun kapısından geçme-

56 Mide gazını çıkarmak için içilen, karbonatla köpürtülmüş limonata

57 Doğrulup dikilerek

58 Sparta. Katı disiplini ve asker eğitimiyle ünlü eski bir Yunan şehri. Bu cümlede ‘disipline etme, azarlama’ anlamıyla kullanılmıştır. (Y.h.n.)

mek için on arşın⁵⁹ tersten çark çeviriyorlar. Geçende kızın birini kolundan yakalamış, içeri geçerken zavallı Rummyos imdat diye haykırmış. Komşular yetişip kurtarmışlar. Bilmem bunlar mektepte zamparalık mı okuyorlar doktorluk mu... Anlayamadım. Bu herif geçenlerde beni çağırdı. ‘Mustafa, sizin hanım hastalanırsa sakın başka doktora gitme. Beni çağır. Sinir illetinden İstanbul’da benim kadar anlayan yoktur,’ dedi. Ben ona siniri gösterecektim ya, haniya yine bir patırtı olmasın, terbiyesizlik onda kalsın, dedim. Bizim beyefendi böyle konu komşuyla dalaşmaya pek kızar. Ekmeğimi kaybetmemek için bir şey demedim. Beyefendi hanıma karşı ne kadar yumuşaksa bana karşı o kadar serttir. Kendine böyle laflar demeye gelmez. Allah ömür versin, sizi de kendi efendimden başka türlü bilmediğim için dertleşiyorum. Yoksa bizim beyefendi evin derdini, illetini dışarıya sızdırma diye bana her gün tembih eder. Size söylenen söz yine bende kalmış demektir. Onun için söylüyorum.”

Dinlemede devam edildikçe Mustafa’nın coşkunluğunun bitmeyeceğini Nezihi Bey hissetti. Zaten mektubun içeriğini anlamak merakında çıldırıyordu. Zarfı hizmetkârın elinden aldıktan sonra:

“Haydi Mustafa git. Belki beyefendi seni bekler.”

“Ona ne şüphe. Çabuk var da gel, diye bin tembih etti. Bu mektubu sizden başkasının eline vermemekliğimi döne döne söyledi.”

“Haydi öyleyse, uğurlar olsun.”

Mustafa, beyi saygıyla selamlayıp çekildi. Nezihi Bey hemen bastonunu alarak çamlığın en sapa, kuytu, تنها bir mahalline çekildi. Zarfı yırttı. Bir ağaca yaslanarak büyük bir hayretle şu satırları okumaya başladı:

59 Metrenin resmen kabulünden önce kullanılan, altmış sekiz santimetreye eşit uzunluk ölçüsü

Kardeşim,

Bu sabah sana garip, kendimce bir felsefe ortaya koyacađım. Onurumca dűřtűđűm sefillik derecesini gűrerek beni kınama.

Sűzlerimi tam bir tarafsızlık ve çađın gereklilikleriyle oku. Ben řimdi birçok noktadaki kanaatlerimi deđiřtirdim. İnsanların manen ve maddeten yűkselme ve alalmalarında en bűyűk rol oynayan řey tesadűftűr. Bařka deđil. Ahlaken ve sosyal duruma gűre yűkselip alçalma nedir? Buna verilecek cevabı kolay sanma. Zordur. Pek gűtűr. Zihinlerimiz oraya yer eden yanıltmacalardan kurtulmadıkça dođru bir hűkűmde bulunamayız. Bir řehrin yeni usullerle dűzenlenmesi için o eski, dar, eđri bűđrű ve bazısı çıkamaz yolları, sokakları nasıl imha lazım geliyorsa zihinlerimizi de yeni ve faydalı fikirleri almaya hazır birer mezra hűline getirmek için o kadim, çarpık çurpuk ve çođunun sonu çıkamaz řeyleri oradan birer birer defetmeliyiz. Eski, zararlı otlar ayıklanmadıka bir tarlaya atılacak yeni tohumlardan iyi mahsul alınmaz.

Yűce insanla sefil bir insanı birbirinden kolayca ayıramayacađız. Acaba yűcelik saraylarda, sűslű kűřklerde řařaalı bir hayat sűrmek; sefillik, kulűbelerde, yer odalarında deđersiz, ařađılık yařamak demek midir? Meselenin űzű incelenirse o sűslű kűřklerden kulűbelere, o sefalet hanelerden saraylara nakli icap eden pek çok kimse gűrűrsűnűz. Talih denilen řey, her ferdin kıymet ve aslı meziyetine gűre iyilik ve lűtufta bulunmaz. Çođunlukla zalimleri, dalkavukları, vicdan dengesini řahsi menfaatlerine gűre dűzenleyen adileri yűkseltir. řu kűhne tabirimi affedersin. Feleđe boyun eđmeyenleri, sahte řařaalardan kaanları, insanları aldatarak, soyarak, hayvan gibi kullanarak řűhrete, servete, yűksek mertebelere ermek fenalıklarından iđrenenleri yerden yere vurur.

İnsan dođası hakiki yűcelikten ziyade o kisveye bűrűnműş adilikleri takdire meyillidir.

Yűce ve alçak yaradılıřlı kimseler vardır, diyeceksin. Belki... Fakat rica ederim sűyleyiniz. Onlar kimlerdir? İnsanlar bazen bűyűk bir nefret ve alçaklıkla űlűme sűrűkleyerek boř zanlarına kurban ettikleri kimselerin senelerden sonra insanlıkla-

rının yüceliğini anlayabilip bu mazlumların hatıralarını kut-sayarak heykeller dikmeyle pişmanlık belirtisi gösteriyorlar. Azizim, emin ol ki bir gün insanlık doğru bir gelişim çağına ulaşırsa, şerefli kimselerden tanıyıp asırlarca yüce hatırası önünde boyun eğdiği birçok zalimin ve sahte büyüklerin hey-kellerini hakaretle yere vurarak ayaklar altına alacaktır.

Büyüklik, küçüklük, insanların gerici veya ilerlemeci olan farkındalık derecelerine bağlı, göreceli bir husustur. Eskiden beri insanlar arasında bilimsel, zamanın şartlarına uygun, ah-laki ve siyasi bir görüş, hasılı işte öyle baskın bir fikir hüküm sürer. Buna uymayanlar pek iğrenç addolunurlar. Ölüm yer-lerine kadar sürüklenirler. Asırlardan sonra o görüşün modası geçer. Kofluğu anlaşılır. Takipçileri azalır. Bir yenisi ortaya çıkar. Aynı hâl vuku bulur. İnsanların ilerlemeden geri kalma-larına en büyük sebep, ilim ve kavrayış yoksunluğuyla böyle birtakım kör fikirlere saplanmış cahillerin gelişime gayret eden diğer insanları farklı şekilde düşünmekten mene uğraş-malarıdır. Gelişim bir fikirden diğerine, bir esastan öbürüne, bir kaideden ötekine geçmekle, atlamakla olur.

Bu beyanlardan maksadım, her şeyde olduğu gibi felsefede de kayıtlı kalmayı, bağlılığı, bir kaideye, bir fikre, bir teo-riye esareti sevmediğimi anlatmaktır. Fikir değişimi bize mademki birkaç asır evvel nefretle idam edilen bir adamın o vakit suçlanma sebebi olan fikrî kanaatinin bugün kabulünü gösteriyor, o adamı bugün büyükler mertebesine yükseltiyor, bundan dolayı zaman bize şimdi makbul addolunan şeylerin gelecekte olacak terk ve inkâr ihtimalleri hakkında bir ders veriyor demektir. Bu görüşe göre bugün lügat kitaplarımızda kayıtlı gördüğümüz vicdan, dürüstlük, iffet, namus vesair gibi kelimelerin hakikatleri, kuvvetleri, manaları gelecekte külli-yen değişerek mesela bildiğimiz şimdiki namus kelimesinin manasının genişliğine sığınarak yapılan namussuzluklara, helal şeklinde icra olunan hırsızlıklara, büyüklik suretindeki küçüklüklere ihtimal bırakmayacak mertebede bütün sözlerin manası sınırlandırılacak ve daraltılacak, bugünkü kelime hokka-bazlığı, mantık kurnazlığı altında kuvvet bulan aldatma oyu-nuna artık imkân bırakmayacaktır.

Nezihi, şu sözlerimle zihnini kuvvetlendirmeye, takviyeye uğraşıyorum. Çünkü benden işiteceğın bir söz, köhne fikirlerle dolu olsa da kafanda bir top gümbürtüsünün şiddetli tesirini gösterecektir. Bu sarsıntıya karşı zihnini tembihleyerek hazırlıyorum. O söz, işte budur. Aman metanet! Karım suçunu itiraf eyledi. Ben onu affettim.

Bu son cümleyi okuması akabinde Nezihi Bey üzüntüsünün ağırlığından bulunduğu yere arkaüstü upuzun uzandı. Elindeki mektubu hiddetle sıkarak gözlerini yumdu. Gerinir gibi ellerini ayaklarını oraya buraya uzattı. Kıvrandı, kıvrandı, üzüntü ve hayretinden gırtlığının bütün kuvvetiyle bağırarak istedi. Nihayet kendi kendine şöyle söylenmeye başladı:

“Vah zavallı Sermet, bedbaht çocuk... Dün akşam neye karar verdik, bak sonra sen ne halt yemişsin! Mademki karını affedeceksin, bu can sıkıcı girişlere, bu kirli felsefelere ne lüzum var? Namus kelimesinin birkaç asır sonra ağyarını mâni ve efradını camiiyetle⁶⁰ kazanacağı incelik ve mana kesinliğini şimdiden kendine bir mazeret şeklinde göstermek bana şuurundaki ihtilal ihtimalinden başka bir şey göstermiyor. Biçare çocuk, acaba sen hakikaten bozdun mu? Çıldırđın mı? Karını af ha...Şaşılabak şey... Karın fuhuşa sapmış, sen insanların yüceliğinden, aşıağılığından bahsediyorsun. Boy-nuzlusundan dem vursan biraz uygun düşer. Büyük söyletme ya Rabbi... Büyük söyletme... Şu insanlar yapacakları fenalıkları iyilik adına vaftiz ederek yapmayıp da hakikati itirafla yapsalar ne olur? Vah vah, şaşırmış, biçarenin fena hâlde zihni bulanmış. Ne dediğini bilmiyor.”

Okumaya devam eder:

Karımı katledeydim şimdi meydanda bir mezar, bir öksüz, sefil bir koca görmekten başka ne kârım olacaktı? Bu telafisi

60 Aynı özelliğı taşıyanların hepsini içine alan, taşımayanları dışarıda bırakan yani “meseleyi ne eksik ne fazla anlatan” anlamında kullanılan bir ibaredir. (Y.h.n)

mümkün olmayan hüsrân büyük bir haz mıdır? Bir dakikalık intikâm lezzeti uğruna eş, evlat, aile ve bunların kapsadıkları hep o büyük saadetler feda edilir mi?

Medeni, uslu, akıllı addedilen insanlar arasında hâkim olan öyle garip fikirler, âdetler, vahşetler vardır ki bunların aksine hareket âdeta cinnet sayılır. Fakat asıl çıldırmışlar, böyle görenekten ibaret bulunan tuhafıkları iyice düşünmeden uygulamaya kendini mecbur bilenler midir yoksa her hareketlerini akıl ve düşünme ölçüsüne vurmak sağduyusunu gösterenler midir? İşte burası düşünmeye değerdir. İnsanları gelişim yolundan alıkoyan tesirlerin başlıcası âdet adına zihinlere yer etmiş giderilmesi zor birtakım yanlışlardır.

Zamanımızca gelişimin en ileri noktasına ermiş en büyük filozoflar, zorlamayla, şiddetle, öldürmeyle rahat ve saadet elde etmenin mümkün olamayacağını ve iyiliği fenalıkla elde etmeye başvurmanın hikmet sahiplerine yaraşır bir hareket sayılamayacağını söylüyorlar. Birbirimizi muhabbetle, aşkla, samimiyetle adam etmeye uğraşalım.

Dün böyle düşünmüyordum. Bu fikir bana bugün geldi. Bak nasıl oldu... Dün akşam senden ayrıldıktan sonra eve gittim. Revolverimi parmaklarının arasında tetiğe alarak karımı huzuruma çağırttım. Cebimdeki suç belgelerini çıkarıp gözünün önüne bir sıraya dizdim. Bunların vahim ve kesin deliller oldukları hakkında açıklamalara giriştim. Karım sapsarı kesildi. Mücadele ve inkâra mecali kalmadı. Her şeyi itiraf etti. Eşiniz hanımın bu işte katiyen dahli ve günahı olmadığını, yazının kendisinin olduğunu fakat tanınmamak için uğraştığı sebeple biraz başka suret alarak işte bundan dolayı Aynınur Hanım'ın el yazısına benzemiş bulunduğunu anlattı. Haydi hazır ol, seni öldüreceğim, dedim. Ufak bir baygınlık geçirdikten sonra, "Peki beyim, ben zaten cezama rızayla suçu itiraf eyledim. Bu meselede kabahat yalnız benim değildir. Vaktiyle ben size imkân derecesinde her şeyi anlattım. Fakat siz anlamadınız. Bir kadın bu tür suçunu kocasına karşı benim size yaptığımdan daha büyük bir açıklıkla anlatamaz. Bu gibi hâllerde bazı vahim alametler vardır. Onlar sırayla belirtmeye başladıktan sonra bir koca gözlerini açmalıdır. Zamanında uyanabileydiniz şu üzücü neticeye varmadan şu işe

belki insanlık usûlüne daha uygun bir çare bulunabilirdi. Sizi aldatmış olduğumdan dolayı o kadar pişmanım ki her gün bin defa ölmedimse sizin elinizle bir defa ölüp kurtulmak elbette daha yeğdir. Müsaade ediniz, abdest alıp tövbe ve istiğfarla iki rekât namaz kılayım. Döşesinde uyuyan yavrumu uyan-dırmadan yavaşça öpüp koklayayım. Sonra beni ne suretle katledecekseniz ediniz,” dedi.

Eşimin bu noksansız tevekkül ve itaatine karşı doğrusu üzül-düm. Gözlerim doldu. Hiçbir şeyi inkâr etmiyordu. Vaktiyle de beni ikaza pek çok uğraşmış. Ben anlamamışım. Felaketi-mizin bu korkunç dereceyi bulmasına büyük bir sebep de be-nim ahmaklığım olmuş. Her tarafım gevşiyordu. Biraz daha vakit geçirse zaafıma mağlup olacağımı anladım. Evvelce büyük bir şiddetle kanımı istila etmiş olan intikam ateşinin damarlarımdaki sıcaklık kalıntısı büsbütün yok olmadan bu mühim, korkunç cellatlık vazifemin süratle uygulanması la-zım geldiğini görüyordum. Bütün bütün gevşemeden, haydi haydi, ne yapacaksan yap. Bu geçen dakikaların her biri iki-miz için de birer ölümden beterdir, dedim.

Bu dehşet veren uyarı üzerine Seza gerçekten abdest almaya gitti. Bende sarhoşluk kalmıyor, yavaş yavaş ayılıyordum. Karım namazını edadan sonra gelip karşımda durunca ben onu ne suretle öldürecektim? Adam öldürmekte hiç mahare-tim yoktu. İnsan öfkelenerek bir diğerini nasıl öldürür? İste-meden katil nasıl olur? Öfkelenmenin şiddetiyle insan ken-dini bilmezmiş. Ben kendimi tamamıyla biliyordum. Üzüntü sebebiyle eşini öldürmüş, tecrübe sahibi bir koca bulup da ders almaya da vakit yoktu.

O aralık senin, hazırlanmış olan o üç kurşunlu reçeteyi hatırladım. Bu kurşunlar koca, karı ve âşık arasında adilce paylaş-tırılarak herkes günahının hissesini afiyetle yutacak. Pekâlâ... İnsan isteği dışında bir harekette bulunursa bu reçete usûlü-ne belki yaptığı fiili tatbik edebilir. Fakat azıcık düşününce bunun pek o kadar parlak ve adilce bir hareket olmadığını anlar. Çünkü karım bir âşık kucağına atılmış, sevmişler. Bu suçlarından dolayı haydi ikisi de birer kurşunu hak ettiğini göstermiş olsunlar fakat ara yerde şu benim ne kabahatim var ki kendi elimle kurşunun birini de ben yutayım?

Nezihi Bey mektubun bu kısmında büyük bir nefretle yine kâğıdı elinde buruşturarak, “Alçak... Alçak...” ayıplamasında bulundu. Bu saçmalamalarla dolu mektubun devamını okumak istemedi. Fakat neticeye ermek için meraktan çatlıyordu. Öfkesinden yerlerde birkaç defa yuvarlandıktan sonra okumaya devam etti:

Türkçede bir atasözümüz vardır. Canı cana ölçmeli derler. Ben eşimi çıldırasıya sevdiğim hâlde evlilik zamanımızdan beri yine kendisini pek çok defa aldattım. Bu hıyanetlerimden birkaçını belki o da sezmiştir. Lakin beni öldürmek gibi bir vahşi harekete kalkışmayı, böyle delice bir intikam arama fikrini aklından bile geçirmedigine eminim. Eminim ama kendime cesaret vermek için diğer suretle düşünmek lazım geliyordu. O kadındır, ben erkeğim. Böyle bir suçtan dolayı o beni öldüremez fakat ben onu öldürmeliyim. Atalarımız böyle bir kanun koymuşlar. Bunun tersine hareket alçaklıktır, cinayettir, dedim.

Karım namazı eda ettikten ve çocuğun üzerine kapanıp bir hayli ağladıktan sonra geldi karşımda durdu. Elinde bir tül-bent vardı. Onu ne yapacaksın, dedim. Kurbanlık koyun gibi gözlerime bağlayacağım. Beni katle uzanacak elin sizin eliniz olduğunu görmeyeyim, cevabını verdi. Dizlerimin bağı çözüldü. Kalbim o kadar yumuşadı ki tarif edemem. Bu cellatlık vazifesini pek ağır buldum. Ben onu öldüreceğime o beni öldüreydi belki o kadar acı duymazdım.

Karım gözlerini bağlamazdan evvel bana süzük süzük bir veda ve merhamet bakışıyla bakarak, “Beyim mademki ben cezamı göreceğim, suçumu ödüyorum demektir. Bana karşı artık yüreğinizde bir kin saklamamanız lazım gelir. Müsaa-de ediniz, ayaklarınıza kapanarak ağlaya ağlaya sizi takdis edeyim,” dedi. Cevabımı beklemeden önüne, yere atıldı. Ben elimde revolver, alacağı duruşu, söyleyeceği sözleri, hasılı bütün rolünü unutmuş, şaşkın bir aktör tavrıyla öyle kalakaldım. Heyecandan düşmemek için el yordamıyla bir dayanak arıyordum. Nihayet arkamı duvara verdim. Seza’nın ayakla-

rımın üzerine akıttığı gözyaşlarının hararetini potinlerimin üstünden âdeta hissediyor gibi oluyordum. Karım gözyaşlarına boğulmuş ve heyecan dolu dedi ki:

“Bey, çocuğumu üvey analara hırpalatma. Suç benim. O masumun ne kabahati var...”

Ayağımla karımın yüzünü itmek istiyordum. Fakat kâbusa tutulmuş gibi hiçbir tarafım kılmıdamıyordu. Şimdi karım cüretlendi. Bayılmak nöbeti bana geldi. Korkulu rüyadan uyanmaya uğraşanlarda görüldüğü gibi fevkalade bir sıkıntı içinde bunalıyor, inliyor, homurdanıyordum. Nihayet Seza’yı itmek için son bir gayretle eğildim. Omuzlarından tuttum. O anda yumuşak, beyaz, titreyen iki kol boynuma dolandı. Artık ötesini seçemedim. Birkaç saniye sonra kendimi odanın ortasında karımla sımsıkı sarmaş dolaş tek bir vücut hâlinde buldum. Bu tek vücut hâlinde bir hayli müddet ayrılamadık. Nihayet aklıma karımın hıyaneti geldi. Dudak dudağa aramızda şöyle bir konuşma geçti:

Ben:

“Bırak Seza beni artık. Aramızda iyi geçinmeye imkân kalmadı.”

O:

“Ah beyim, biliyorum, biliyorum işte... Bu hakikati bildiğim için bu son kucaklayışımla ümitsiz muhabbetimin bütün şiddetlerini, ateşlerini özetlemek istiyorum.”

“Beni hâlâ seviyorsun demek...”

“Çıldırasıya...”

“Of, o hâlde niçin?”

“Sus, sus... Bu öyle garip bir ruh hâli ki zamanın bütün bilgileriyle beraber bu psikolojinin garabetini ben de anlayamıyorum... Çünkü... Ben farkındayım. Sen benim üzerime birkaç defa hıyanette bulundun.”

Ben:

“Evet, itiraf ederim.”

O:

“Fakat yine beni şiddetle seviyordun.”

Ben:

“Bu da doğru...”

O:

“O hâlde kendine kıyas suretiyle hükmedebilirsin ki...”

Ben:

“Sus... Bu vahim noktada erkekle kadının evlilik ve toplumsal vaziyetleri bir olamaz.”

O:

“Ah, beyciğim... Şimdi bu meseleye dair uzun bir mücadele kapısı açacak değilim. Yalnız sana olan şiddetli muhabbetime hiç halel getirmemiş olduğumu kıyas olarak kabul et. Bu benim için kâfi.”

“Üzerime hıyanet etmiş bir kadının bu suçu beni severek işlediği yolundaki garip iddiasını kabulden ne fayda gelir? Seza, aramızda bu dehşetli meseleyi ölümden başka bir şey temizleyemez. Aramızda bir âşık gölgesi... Hayır, gölgesi mi ya... Vücudu bulundukça seni boşadığım kadın olarak bile yaşatmak istemem. Ne olursa olsun öldürmeliyim.”

“Ah beyim ah... Aramızda ne âşık gölgesi kaldı ne de vücudu...”

“O uğursuz herif nerede? Haber ver... Senden sonra onu da geberteceğim. Daha sonra da kendimi. Eş cinayetleri vakalarındaki intikam kanunu böyle kesin bir üçleme emrediyor.”

“O zavallı sizin için böyle bir zahmete lüzum bırakmadı.”

“Ne oldu?”

Karım içini çekerek:

“Geçende tifodan vefat etti.”

Bu kara habere doğrusu üzüldüm. Karımla aramızda başlayan dram birdenbire çeşnisini, parlaklığını kaybetti. Ne vardı öyle

acele edip de tifodan, öyle murdar bir hastalıktan ölecek... Kocalı kadın seven âşıklar için kocanın intikam silahı altında can vermekten şerefli bir ölüm olamaz. Fakat ne çare, bizimki böyle bir ölümle şeref bulmadan gitmiş. Ahmaklığına doymasın.

Karıma dedim ki:

“O gittiyse ölmek ikimize düştü. Bu âdeti yerine getirmeliyiz.”

“Bey, beni öldürmene itiraz etmiyorum. Fakat sen kendine niçin kıyacaksın? Kabahatin ne?”

“Evet, ben de işte düşünüyorum, düşünüyorum da kabahatimin ne olduğunu, bundaki felsefeyi bir türlü keşfedemiyorum. Dostlarımdan birinin bu tür acı vakalara karşı hazırladığı reçetede -besbelli öbür dünyada bu ikisini yalnız bırakmamak için olacak- koca da karısıyla âşığını ahirete kadar takibe mecbur tutuluyor.”

“Pek abes bir tavsiye.”

Kendimce karımın bu sözüne hak verdim. Abesin abesi... Fakat onun hiçbir sözünü doğru görmek işime gelmediği için dedim ki:

“Çıldırasıya sevilen bir kadının hıyanetine uğrayıp onu telef ettikten, böyle korkunç bir felaketten sonra yaşamak hassas bir koca için kolay mıdır? Bak, sen suçunun dehşetli derecesini ve benim elimle katle müstahak bir kadın olduğunu itiraf ediyorsun.”

“Ne yapayım, diğer suretle söz anlatmak mümkün olamayacağına gördüğüm için mecburi böyle söylüyorum.”

“Vay, sen benim üzerime hıyanet etmedin mi?”

“Bârî⁶¹ adına yeminle söylerim ki etmedim.”

“Çamlıkta bulunan mektup parçasındaki yazılar senin el yazın değil mi?”

“Evet, benim el yazım.”

61 Esmâ-i Hüsnâ'dan (Allah'ın en güzel isimlerinden) biri

“ ‘Kocamı, evladımı aşkıma kurban ettim,’ canice ibaresi senin alçak kaleminden çıkmadı mı?”

“Bey, muhakemeden önce hazırlanmış bir hüküm üzerine hareket eden, vicdanları satılmış hâkimler gibi aleyhimde körü körüne bir hüküm verecekseniz beni nafile hiç söyletmeyiniz. Yok, insafılı vicdanınız sizi hakikati anlamaya sevk ediyorsa sözlerime kulak veriniz.”

“Söyle, dinliyorum.”

“Okuduğunuz ibarenin sonundaki ‘ettim’ fiilini nereden bulup çıkardınız?”

“İşte bak, kâğıtta öyle değil mi?”

“Hayır, hiç öyle değil. Bakınız, asıl metinde bir son kelime ‘et’ suretinde kalmış. Ötesi yırtılmış. Bunu ettim, ediyorum, edeceğim şekillerinde okumak insaf ve hakikatten ayrılıp kendinize göre bir kâşiflik göstermekten başka bir şey değildir.”

“Bu son kelime için tasavvur olunacak okuma ihtimalleri her ne şekilde farz edilirse edilsin mevcut önceki ibarelerin vahameti eksiltilemez.”

“Bu ibarenin aslı, kocamı, evladımı aşka kurban edemem, bu mümkün değildir şeklindeydi. Ben o adamın muhabbetini kesinlikle kabul etmedim. Benim zaafım yalnız onun mektuplarına cevap vermek suretiyle yaptığım hoppalıkta görüldü. İşte bundan dolayı kendimi cezaya müstahak buluyorum.”

Karım mektuptaki diğer yarım kalmış satırların hakiki manalarına dair o kadar ince ve dikkatli ayrıntılar veriyordu ki tamamını haksız görmek bir hakikat sever için hakkaniyete uygun olamazdı. Seza’nın bu açıklamaları yapması esnasında benim sarhoşluğum da son sersemlik devresini bulduğundan dinlerken dinlerken içim geçmiş. Karıma sarılarak sızakalmışım. Uykum esnasında da şiddetle üzüntü ve kinimi muhafaza eylediğimden mana âleminde Seza’yı birkaç defa öldürdüğümü biliyorum. Fakat masal canavarları gibi her öldürüşümden sonra o yine diriliyordu.

Gözlerimizi açtığımız zaman sabah olmuş, vücutlarımız buz kesilmiş, kendimizi odanın ortasında upuzun serilmiş bul-

duk. Seza'yı öldürmenin artık cidden zamanı geçmiş, vakanın arası soğumuştı. Onun hakkında mana âlemindeki kati cezalarımıyla yetindim. Bu korkunç macerayı hafif birer soğuk alınlığıyla geçiştirdik.

Eş öldürmenin fiil tarafı, kıskanç bir kocanın coşma anında tasavvur ettiği düşünce tarafı kadar kolay değil. Mesele tamir kabul eder bir suretteyse mümkün merteye uzlaşmaya meyllerle geçinip gitmeli.

Birader, senin o hazırlanışı dâhiyane eserin olan malum üç kurşunlu reçetenin ez ez de suyunu iç.

Kardeşin
Sermet

Külliyen beklenenin aksine bir biçimde ortaya çıkan bu garip mektubu okumayı bitirdiğinde Nezihi Bey öfkesine o kadar mağlup oldu ki, "Tüh... tüh, hayasızlar! Böyle karı, senin gibi koca, ikiniz de ta yerin dibine geçiniz inşallah!" ayıplamalarıyla fesini çamlıkta bırakarak baş açık, elinde mektup, söylene söylene yokuş aşağıya koşmaya başladı.

Her satırı birbirini bozan bu şaka gibi mektubu, ahlak adına küfürler saçan o iğrenç felsefeyi mümkün değil havsalasına sığdıramıyordu. Bu mektubu yazmazdan evvel ya Sermet çıldırmıştı veya okuduktan sonra Nezihi, kendisi aklını oynatmıştı. Meseleyi bu iki şıktan başka bulmuyordu.

Zihni sağlam bir adamda akşamdan sabaha kadar böyle büyük bir değişim nasıl görülür?

Meselenin ahlaka aykırı görüşünden olan olağanüstü vahametine dayanarak bunu karısına açmaya bir türlü cesaret edemedi fakat o akşam kederinden körkütük oluncaya kadar içti. Revolverini cebine, kamasını⁶² beline yerleştirdikten sonra gece ikide bir sokağa fırlamak istiyor, nereye gideceğini sual edenlere, "Bırakınız beni... Ölmeyi hak eden bir he-rifle bir karı var. Namus kelimesine karşı bir hürmet, toplum

62 Silah olarak kullanılan uzun ve enli bıçak

ahlakına büyük bir hizmet olmak üzere gidip şu alçakların ikisini birden geberteyim,” diyordu.

11

Mektubun manasındaki olağanüstü garipliği, onun yazarı olan Sermet Bey de itiraf etmekteydi. Bir kelimesi hakikat olmayan o ucube mektubu o mealde yazmaya biçare delikanlı son derece mecbur kalmıştı. Vaka mektuptaki açıklamaların külliye zıddı bir surette cereyan etmişti. Sermet Bey’in bu mazrecetini görmek için gelecek sayfaları bildirmek lazımdır.

Maceranın hakiki gerçekleşme şekli işte şöyleydi:

Sermet Bey, Şafak Bahçesi’nde arkadaşı Nezihi Bey’le kadeh tokuşturup fikir alışverişinde bulunarak ve her kadeh başında şüphesi artarak karısı aleyhinde galeyana gelip malum belgeleri cebine atıp hanesine dönünce, Seza Hanım’ı kolundan âdeta sürüklercesine yatak odasına çekip içeriden kapıyı kilitler.

Kadın şaşırır. Evlendikleri zamandan beri ilk defa uğradığı bu şiddetli muameleyi beyin sarhoşluğuna atıfla o da suratı asar, karşılık vermeye hazırlanır ve haykırarak der ki:

“Bey, ne oluyorsun? Güzel güzel beni odaya çağırırsan gelmez miyim? Bir jandarma da bir caniyi işte bu kadar sürükleyebilir!”

“Evet, iyi söyledin. Ben de jandarmayım, sen cani. Sonra ben hâkim olacağım, sen mahkûm. Daha sonra sen maktul, ben katil. Anladın mı?”

“Saçma söylüyorsun. Bu musibet rakıyı herkes tahammül derecesine göre içmelidir. Böyle set sepet diyecek bir raddeyi bulduktan sonra bunun hazzı, eğlencesi nerede kalır anlamam.”

“Ben sana şimdi anlatırım. Ben hâkim, sen mahkûm. Ben katil, sen maktul, işitiyor musun?”

“Eh, elverir. Benim gibi asabi, hasta bir kadının yanında bu korkunç kelimeleri tekrarlayıp durma. Şimdi sinirlerim boşanır.”

Sermet Bey elleriyle iki sandalyenin arkalıklarına tutunup vücudu kıvrıla kıvrıla kahkahalar salıverdikten sonra:

“O sinir hastalığı oyununun, o maskaralıkların artık modası geçti. Öyle katakullilerle⁶³ kimseyi aldatamazsın. Sinir hastalığından şimdi gözümün önünde inleye inleye gebersen, seksen tabip bu hastalıktan ölümüne şahadet etse yine inanamam. Gözlerini aç da bu akşam bana iyi bak. Ben o eski alık Sermet, o sersem koca değilim.”

“Aman ya Rabbi, yüz dirhem⁶⁴ rakı, akıllı fikirli adamı birkaç saatin içinde bakınız ne hâle getiriyor!”

“Sen benim şimdi ne hâle geldiğime bakma. Biraz sonra ikimiz birden ne hâle geleceğiz, onu düşün.”

“Bey, Allah aşkına korkutma, yetişir güzelim... Ben hasta olursam hekim getirecek, ilaç parası verecek yine sen değil misin?”

“Hayır, ben değilim. Muhabbet pazarında müzayedene kim pey sürüyorsa⁶⁵ hekimi o getirsin.”

Seza Hanım iki eliyle şakaklarını tutup odanın köşesine doğru korkmuş bir hâlde geri geri çekilerek:

“Tüüü, kepaze... O nasıl lakırdı!..”

“Sus... Fahişe...”

Seza Hanım düşmemek için duvarlara tutunup bir iki sendeleyerek:

“Aman Allah’ım neler işitiyorum... Terbiyeli sandığım adamın ağzından bu sözleri duyacağıma keşke gebermiş bulunaydım.”

63 Hile, düzen, yalan dolan

64 Eski bir ağırlık ölçüsü birimi

65 Artırmayla satılacak bir şeye fiyat teklif etme

“Acele etme gebereceksin. Bu gece bu odadan sağ çıka-
cağım, zannetme.”

“Günahım?”

“Günahın, kocanın üzerine âşıklar peydahlamak. Aşk mektupları alıp vermek. Ailenin namusunu... Masum evladını... Her şeyini bu rezil, meşru olmayan sevdan yoluna feda eylemek.”

“Sus... Sus... Bu murdar iftiralarla hem kendi ağzını hem benim kulaklarımı kirletme. Bu kadar dehşetle aleyhime yürümek için dayanak edindiğin delillerin ne olduğunu tabii bilemem. Fakat dikkat et. Pek yanılıyor, büyük bir hatada bulunuyorsun. Sonra pişman ama çok pişman olacaksın. Masum bir kadın aleyhine bu kadar kudurmuşcasına saldırmamanın sonu senin için iyi olmaz.”

“Masumiyetini iddiaya cesaret edebiliyorsun.”

“Ben koca muhabbetinden başka bir yerde haz ve saadet tasavvur edemeyen, baştan başa iffet ve namus olarak vücut bulmuş, bu tabirlere seza⁶⁶ bir kadınıam.”

“Aksi sabit olursa?”

“O zaman beni öldür. Kanım sana helal olsun.”

“Öyleyse bir sandalye al da karşıma otur.”

Seza Hanım bu emre itaat eder. Sermet Bey cebinden yalnız mektup parçasını çıkarıp eşine vererek:

“Şu kâğıdı dikkatle gözden geçir bakalım. Bu nereden kopmuş? Bunun aslı, bütünü hangi yazılardanmış? Ne anlayabilirsen bana söyle.”

Seza Hanım yaprak parçasının dış yüzündeki yarım kalmış satırları dikkatle süzmeye başlar. Süzdükçe rengi kaçır, ellerine hafif bir titreme gelir. Nefes alıp verışı sıklaşır. Yap-

66 Yaraşır, layık. Aynı zamanda karakter, kendi ismine göndermeli şekilde bu kelimeyi kullanmaktadır. (Y.h.n)

macık bir şaşkınlıkla gözlerini kâğıttan duvara, oradan tavana dolaştırır. Bir şey söyleyemez. Sermet Bey bir müddet bekledikten sonra sorar:

“Ne anladın?”

“Hiç...”

“Yok, hiç deme, anladın. Hem de lüzumundan fazla anladın. Lisanın söylemiyor ama çehren, bütün vücudun bu anlamana şahitlik ediyor, inanmazsan git aynaya bak. Bir iki dakika içinde ne kadar değiştiğini gör. Yazıyı tanıdın mı?”

Titrek, tereddütlü bir sesle:

“Hayır...”

“Kâğıdı?”

“Hayır...”

“Lambanın ışığına tut da kâğıdın markasını oku bakalım.”

Seza Hanım kâğıdı ışığa tutarak:

“Ha evet, benim kullandığım Royal markalı İngiliz kâğıdı.”

“Bravo... Azıcık daha gayret et, yazıyı da tanı.”

“Onu tanıyamıyorum.”

“Tanırsın canım tanırsın... Haydi cesaret...”

“Cesaretle böyle meçhul bir şey keşfedilmez.”

“Sen meçhul bir şey keşfedecek değilsin. Bildiğini söyleyeceksin.”

“Bilmiyorum beyim.”

“Seza, biraz evvel kendinin namus ve ifetten vücut bulmuş bir kadın olduğunu iddia ediyordun. Böyle mayası yüce bir kadın hiç yalan söyler mi? Sen söylemeye korkuyorsan bu yazının kimin olduğunu ben söyleyeyim.”

“Söyle...”

“Senin!..”

Seza Hanım’ın evvelce kaçan rengi bu defa hoş bir pembeliğe dönüşerek:

“Hayır... Katiyen reddederim. Sen benim yazımı tanırsın. Böyle midir?”

“Bu yazı senin değiştirilmiş yazın.”

“Rabbim göstermesin. Benim öyle değişik iki üç türlü yazım yoktur. Benim bir tür yazım vardır, onu da sen tanırsın. Alllah’tan kork Sermet, bana böyle bir iftira atıp sonra bütün suçlamalarını bu esas üzerine bina ederek beni mahkûm etmek sana yaraşır mı?”

“Demek bu yazı senin değil...”

“Katiyen değil.”

“Bu mühim tarafı biraz sonra hallederiz. Şimdi ikinci belgeye cevap ver.”

Sermet Bey cebinden sigara ucunu çıkararak:

“Buna ne dersin?”

Seza Hanım inceledikten sonra:

“Benim kullandığım sigaralardan birinin yahut o tür bir sigaranın ucu.”

“Pekâlâ.”

Sermet Bey bu defa tokayı uzatarak:

“Şuna ne diyeceksin?”

Seza Hanım tokayı alıp dikkatle bakarak:

“Benim tokalarımın cinsinden.”

“Yok, yalnız cinsinden değil. Bunun senin elinden geçme bir toka olduğuna ben yemin edebilirim.”

“Nasıl edersin?”

“Kokla.”

Seza Hanım tokayı koklar. Yüzü daha ziyade kızarak:

“Evet, Parfüm İdeal kokuyor. Eğer dünyada bu tür tokayla bu tür kokuyu kullanan benden başka bir kadın yoksa bunun da benim olduğuna hükmedilebilir.”

“Yok, öyle sızlanırcasına fikrini beyan etme. Bu üç tür belgenin bir yerde toplanması senin aleyhinde kuvvetli bir şüpheyi, âdeta bir hükmü gerektirir.”

Seza Hanım daha ziyade kızanıp bozarak:

“Doğru...”

“Bu üç şey Heybeliada çamlıklarının bir bucağında bulunursa şu aşk mektubu parçasındaki yarım kalmış satırlardan anlaşılan manaya göre bundan ne sonuç çıkarılır?”

“...”

“Aman, sükût etme... Çünkü senin için söylemek lüzumu işte şimdidir. Sükûtta devam edersen kendi suallerime yine kendim cevap vermeye mecbur kalarak derim ki, ‘Bu kâğıt parçasındaki kocasını, evladını aşkına kurban eden kadının sen ve kurban edilen kocanın da ben olduğu anlamı çıkarılır.’”

“Hakkın var.”

“Demek hakkı teslim ediyorsun?”

“Ediyorum.”

“Bu vahim noktada benim hakkımı teslim etmek kendi suçluluğunu onaylamak demektir.”

“Asla... Görünüşe göre hakkın var. Hakikatte değil. Çünkü ben masumum.”

“Kuru iddia para etmez. Masumiyetini ispat et.”

“Nasıl edeyim? O kâğıt benim. Sigara ucu benim. Toka benim. Hep bunların benim olduklarına ben de kanaat getirdim. Fakat o yazı... O sözler... O kepezelikler benim değil. Kesinlikle reddederim.”

“Hep bunlar senin olur da yazı nasıl başkasının olabilir?”

“Bilmem...”

“Kadınlık kimliğine yabancı bir ruh girip de mi bu işi görmüş?”

“Of, bilemiyorum.”

“Seza, deminden iffetin vücut bulmuş hâli olduğunu iddia ediyordun. Bu söz kulağıma pek tatlı geldiği için işte ben de durup durup tekrardan kendimi alamıyorum. Böyle yüce yaradılışlı bir kadın bu kadar vahim ve mühim bir namus meselesinde kocasına yalan söylemez değil mi?”

“Söylemez.”

“Sen de bana söylemeyeceğine yemin eder misin?”

“Ederim.”

“Masum çocuğunun başına, merhum pederinin ruhuna yemin ediyor musun?”

“Ediyorum.”

“Bu yazı senin değil mi?”

“Değil.”

“Kimin olduğunu tanıyamadın mı?”

“...”

“Sükût etme. Doğruyu söyleyeceğine yemin ettin.”

“Ben bunu birinin yazısına benzettim. Fakat böyle ağır bir meselede mutlak onundur demeye Allah’tan korkarım. Çünkü insan hâli bu, belki yanılmış olurum.”

“Sen lüzumundan pek fazla dostane bir gayret güdüyorsun. Yazının kimin olduğunu katiyen biliyor fakat söylemiyorsun. Bu yazı senin pek teklifsiz konuştuğun hanımlardan birinin el yazısı...”

“Ne demek istiyorsun?”

“Bu yazı Aynınur’un!..”

Seza Hanım dehşetle gözlerini açıp kocasının gözbebeklerine dikerek:

“Sus bcy sus... Kocalı bir kadın aleyhinde böyle bir iftirada bulunma!”

“İşte asıl kocalı olduğu işi berbat ediyor ya! Yazı onun değil mi?”

“Sus... Efendim, sus...”

“Yok, susamam... İcabı takdirinde kendine bir kaçamak yolu bırakmak için sözü böyle idare ediyorsun. Bu noktayı katiyen halletmeliyiz. Yazı Aynınur’un mu, değil mi!”

“Bilmiyorum.”

“Doğru söylemek hususundaki yeminini hatırla.”

Seza Hanım iki avucuyla yüzünü kapayarak baygın bir sedayla:

“Evet, onun...”

“Bu hususta senden birçok açıklama talep edeceğim.”

“Hiçbirine cevap veremem.”

“Haniya, ettiğin yemin ne oldu?”

“Efendim, ben sana doğruyu söyleyeceğime yemin ettim. Başka bir kadının namusuna, hayatına, saadetine, felaketine ait sırları ifşaya değil. Kendimle ilgili bir şey soracaksan sor, sana dosdoğru cevap vereyim.”

“Demek ki sen başka bir kadının namusuna, hayatına, felaketine ait mühim sırlara vâkıfsın. Bu işin içindesin. Bu namus sırları macerasına sen de dâhilsin. Bu dramın şahıslarından biri de sensin. Bu karanlık *maşınasyondaki*⁶⁷ dâhiliyet ve suç derecenı anlamak isterim. Bir koca sıfatıyla soruyorum, açıklama yap.”

“Of, bey, bana ettiğın bu işkence nedir!”

“İşkenceyi sen bana ediyorsun. Bir zaman aleyhinde korkunç şüphelere düşerek cehennem azapları geçirdim. Nasıl-
sa sonra beni ikna etmeyi ve sakinleştirmeyi başardın. İşte şimdi o şüphelerden kalma bir ipucu yakaladım. Bende yine aynı üzüntüler başladı. Benimle beraber senin de azap çekeceğın tabiidir. Doğrusunu söyle, sen de kurtul, ben de rahat edeyim.”

“Bey, benim aleyhimde şüphe etme. Pek büyük günaha girersin.”

“Hanım, senin bu hâllerinden aklıma pek fena şeyler geliyor.”

“Neler geliyor?”

“Artık hakikati tamamıyla ve tam bir açıklıkla anlıyorum.”

“Nasıl?”

“Nasıl olacak... İffetsizlikle lekeli, suçun sahibi olan o kadının sensin.”

“Oh, aman ya Rabbi!”

“Evet, toka senin, sigara senin. Âşık senin, yalnız kurnazlık edip yazıyı Aynınur’a yazdırmışsın. Şimdi onun aleyhine ortaya çıkacak bu fenalıktan vicdanen rahatsız olarak işi örtbas etmeye uğraşıyorsun. İşte hakikat bundan ibaret.”

67 Fr. machination: Entrika

“Ah insafsız, ah hain, böyle sellemehüssela⁶⁸ beni ithama dilin nasıl varıyor!”

“Öyleyse nasıl oluyor da senin token o mektup parçasının yanında bulunuyor? Bunu izahla masumiyetini ispat et.”

“Evet haklısın bey... Bu sualdeki hakkı teslim ediyorum. Lakin...”

“Ben artık lakin makin dinlemem. Şimdi senden kesin surette soruyorum. Ortada iffetinin gereğinden vazgeçmiş suçlu bir kadın var mı yok mu?”

Seza Hanım çok büyük bir üzüntüyle:

“Var...”

“Bütün emareler senin aleyhinde gözüktüyor. O kadın sensin.”

“Allahü azimüşşanın⁶⁹ yüce ismine yemin ederim ki ben değilim.”

“Öyleyse kimdir söyle!”

Seza Hanım bulunduğu sandalyeden bir gözyaşı seliyle kalkıp kocasının dizleri üzerine yüzüstü kapanarak:

“Sorma beyciğim... İki gözüm, beni öldür, bunu sorma. Çünkü bazı iyileşmesi mümkün olmayan yaralar vardır ki onları karıştırmak daha ziyade tehlike, vahamet doğurur. Bu yaraları kapamalı, ebediyen örtmeli. Bu sırları saklamaya ben de namusum üzerine söz verdim.”

“Meselenin aramızda meydana getirdiği vahamet bu sırları bana açmanı kesin bir yükümlülük derecesine getiriyor. Büyük bir mecburiyet içinde kalıyorsun. Ben senin kocanım. Kendinden başka bir şahıs sayılmam. İkimiz yekvücuduz. Senin bildiğini benim bilmemde hiçbir mahzur tasavvur edilmez. Sırları gizlemek için namus üzerine verdiğin sözün beni

68 Hiç çekinmeden

69 “Şanı pek yüce” anlamına gelen Arapça birleşik sıfatlı bir ibaredir. (Y.h.n)

kapsayamaz. Bunu şimdiye kadar saklaman, senin için büyük bir kabahattir.”

“Ah, elmas beyim, müsaade et, yine saklayayım. Çünkü bu sırlar kendime ait değil. Bunları sana açarak bir kadını mahvetmiş olacağım.”

“Böyle boş esrarlarla hem kendini hem beni üzme. Hakikati noktası noktasına anlamadıkça büyük yemin etsen nafi-le, inanmam. Suçlu seni tanırım.”

Seza Hanım yarı baygın bir hâlde kocasının dizleri üzerinden kalkıp sendeleye sendeleye kanepeye oturur. Büyük bir kederle arkasına dayadığı başını iki tarafa yaşlar saçla saçla sallayarak hazin bir sedayla:

“Bey, bütün vebali senin boynuna olsun. Söyleyeceğim. Fakat ileri süreceğim şartları kabul etmen sözüyle... Bunların ne olduğunu bilmeden kabule söz vereceksin. Buna razı mısın?”

“Razıyım.”

“Bu sırlara vâkıf olduktan sonra hangi olağanüstü hâllere rastlarsan rastla mümkün mertebe itidalini muhafazaya gayretle benim onayım olmadıkça kendi başına hiçbir harekete kalkışmamak... Bu kadını düştüğü çıkmazdan kurtarmaya, maceranın bütün ince noktalarını ve acı gerekliliklerini göz önüne almak suretiyle insani gücümüz erebildiği mertebede uğraşmak... Her şeye rağmen o biçarenin hayatını düşünmek ve şimdi şu fevkalade heyecanım hasebiyle aklıma gelmeyip de ileride lüzum gördükçe ileri süreceğim her türlü şartı itirazsız kabul etmek... İşte şartlarım bunlardan ibaret...”

“Bu dediklerinin hepsini kabul ediyorum.”

“Bu verdiğin sözden katiyen dönmeyeceğine namusun üzerine yemin ediyor musun?”

“Ediyorum.”

“Beyefendi, bu sırları içimde tutmaya artık havsalam yetmemeye ve tahammül edememeye başladıydı. Gizlemesi de açıklaması da zor bir dert. Ne yapayım, bu belaya da senin yüzünden uğradım. Seninle evlenmeyeydim ben Aynınur Hanım’ı belki hiç tanımayacaktım. Bütün bu sinir illetlerime sebep de işte hep bu tanışmak oldu. Bu dünyada insanları eskiden beri acı içinde bırakan birtakım ebedî meseleler vardır. Bunlardan herkes şikâyet eder fakat ne hikmettir bilemem, hep yine bu ıstırapları doğuracak o yanlış yollara gidilir.

Zamanımızda evliliklere yalnız ticaret bakımından ehemmiyet veriliyor. Bunun diğer önemli tarafları göz önüne alınmıyor. Ferhat’la Şirin hikâyesinden tutunuz da bugünkü en hassas romanlara kadar mevzuların çoğu incelenirse bütün felaketlerin, fırtınaların birbirine tutkun iki kalbin birleştirilmemesinden patladığı görülür. Hep bu hakikat, ispata çalışılır. Çocukluğumuzdan beri hepimiz bu hikâyeleri okur ağlarız. Lakin evladımızı evlendirme işinde yine bu rivayetlere gerçekten benzemeye uğraşan hareketlerde bulunuruz. Para birçok zor işin anahtarı hükmündedir. Amenna... Fakat güzel kızların kalplerine girmek için bu anahtarın çok defa hükümsüz kaldığı da olur. Mesela yüzünün cazibesinden ziyade parasının gücüne aldanarak boylu boslu bir bakirle evlenen bir cüce, nikahlı karısının güzelliğinin inceliğinden diğerlerinin de zevklenip nasiplerini almalarına hiç hayret, daha doğrusu hiddet etmemelidir. Yüz güzelliği bakımından züğürt olanlar çok güzel kızlarla evlenmeye özenmemelidirler. Neticesi acı, örnekleri çok bir hatayı tekrardan ne haz duyulur? Şehrin en güzel kadınına sahip olmak hevesini ortaya koyan bir erkek bu emelini icradan evvel uzun müddet aynayla fikir alışverişinde bulunmak insafını göstermelidir. İki güzellik birleşirse uygun bir çift olur. Bir kargayla bir kumru nasıl uyuşabilirler? Bizim eski usûl evliliklerde kızın görüşü sorulmaz. Peder, valide bir koca seçerler. Kızlarına, seni filan zata veriyoruz, derler. İş olur biter. Ananın babanın bir damat seçme hususunda kendi bakış açılarından birçok düşünceleri, hesapları olur da

acaba zavallı kızın hiçbir diyeceği olmaz mı? Damat seçme meselesindeki hesaplara kızın kalbindeki istekleri biraz olsun yoklama tarafı da katılsa ne olur? Zavallı Aynınur için müstesna bir güzelliiktir, hatta İstanbul'un en güzel kadınıdır, diyebilirim. Biçareyi tutmuşlar, Nezihi Bey gibi bir hamhala⁷⁰ vermişler. Kızın bu göz alıcı güzelliğine karşı Nezihi Bey'in nesi var? Birkaç çiftlik... Bu güzellik, o çiftliklere feda edilmiş. Bilirsin ki Aynınur'un pederi vefat etmiştir. Validesi kızını yalnız servet açısından bakarak bir kocaya vermekten başka bir şey düşünmemiş. Bu evlilik olmuş. Kocasına karşı kadında zerrekadar bir muhabbet uyanmamış. Erkekten hilakis sınırsız bir aşk parlanmış. Bu uyumsuzluktan kadın için pek acı bir rahatsızlık baş göstermiş. Biçare kıvrım kıvrım kıvrınarak hayattan usanmış. İşte bu esnada son felaket olarak meseleyi en ürkütücü şekle sokacak bir fenalık vuku bulmuş. Aynınur birini sevmiş. Aman ya Rabbi, ne karamsar, ne ümitsiz fakat ne şiddetli ve zapt etmeye gelmez bir sevda..."

Sermet Bey hikâyenin bu noktasında kendini tutamayarak:

"Aynınur kocasından hoşlanamamışsa boşanmanın bir çaresini düşünmeliydi. Evli bir kadın için bu yasak sevda... Bu ne felaket..."

"Beyefendi, boşayan kim! Nezihi Bey eşine, 'Bizim için ölüm var, ayrılmak yoktur, bir hıyanetini yakalarsam seni de onu da kendimi de gebertir, bin parça ederim,' demiş ve bu tehdidini eksiksiz olarak yerine getireceği hakkında namusu, geçmişlerinin ruhu, daha bilmem ne kadar kutsal şey üzerine seksen yemin etmiş. Efendim, boşanmayı niçin icat etmişler? Bu tür zorluklar ortaya çıktığında zıtlık ipini şıp diye kesmek için değil mi? Böyle asarım keserim zorbalıklarıyla bir kadının kalbini fethe imkân var mıdır?"

"Nezihi, karısını çıldırasıya seviyor. Boşayamayacağını bana da söyledi. Ne yapalım, o da mazur. Ooo, pek berbat bir mesele..."

70 Kaba saba, görgüsüz

“Nasıl olacak?”

“Bilmem... Bilmem...”

Karı kocada kaşlar çatılır. Birer kederli düşünceyle birbirleriyle bir müddet bakışırlar. Nihayet Sermet Bey:

“Bana kalırsa bunun en zararsız sureti bu yasak sevdadan vazgeçirmek için Aynınur Hanım’ı iknaya, yola getirmeye uğraşmaktır.”

“Ben o kadından o düzelmeyi hiç ümit etmiyorum. Ama kurtarmaya uğraşacağız.”

“Yoksa macera tamir kabul edecek mertebeyi külliye geçmiş midir?”

“Eh işte, hemen hemen... Meyane tütmek⁷¹ üzere.”

“Nasıl?.. Ne gibi?.. Mesela?..”

“Nezihi Bey’in namusunu bir humbaraya⁷² benzetirsek fi-tile ateş verilmiştir, diyebilirim.”

“Aman Seza, seri davranalım. Oğlana yazıktır.”

“Elimizden ne gelirse onu yapmaktan geri durmayacağız.”

“Mektup parçasındaki ‘kurban etmek’ tabirindeki boğazlamak ifadesine bakılırsa ben bu işte sağlam bir tutamak yeri göremiyorum.”

“İşin derecesi şöyle... Nezihi Bey mezhabaya indirilmiş, gözleri bağlanmış. Bıçak mastara sürtülüyor.”

“O enayi de kendini dünyadaki kocaların en açıkgozlüsü zanneder. Karısının üzerine âdeta şiddetli bir zabıta korumacılığı vardır. Pek göz açtırmaz. Böyle sıkılık altında bu işler nasıl oluyor?”

“A bey, meramın elinden ne kurtulur?”

71 Kıvama gelmek

72 İçine patlayıcı maddeler doldurularak atılan bir tür bomba

“Hanım, yüzüme dik dik bakarak bu macerayı o kadar dehşete düşüren tabirler, ürperti veren benzetmelerle anlatıyorsun ki benden öç almaya uğraşıyorsun, zannediyorum. Söyle bakayım, Nezihi Bey’in namus humbarası fitiline ateş verilir, sen bu kavga ehli içinde bulunursun da ateşin alev almasından sonra benim kocalık haysiyetim bundan azıcık hasar görmüş olmaz mı?”

“Katiyen...”

“Yook, affedersin. Bana her şeyi en ufak ayrıntısına kadar anlatmalısın.”

“Hepsini noktası noktasına anlayacaksın.”

“Evvela şu mektup kâğıdı, toka, sigara ucu meselelerini anlat. Hele bir kere bu ukdeler, bu şüpheler zihnimden çıksın. Ben de kendimin gözleri bağlanmış, mezbahaya indirilmiş bir koca olmadığımı anlayarak ötekinin kurtuluşuna ondan sonra çalışayım.”

“Beyefendi, benim iffet muhasebemde dumanlı, anlaşılması güç bir şey yoktur. Müsterih ol diyorum sana. Hepsini gereken açıklıkla anlayacaksın. Gönlünde ne ukde kalacak ne şüphe.”

“Zihnim Nezihi’nin fitili ateşlenmiş namus humbarasıyla meşgulken sen sonra gözlerini bağlayıp onu mezbahaya indirdin. Aklım bütün bütün karıştı. Daha sonra, ‘A bey, meramın elinden ne kurtulur,’ deyişin yok mu, beynimi bütün bütün ateş içinde bıraktı. Demek ki bizim sizi iffet lüzumuna riayet ettirmek için gösterebileceğimiz tedbirlerin, mesainin hepsi boşuna öyle mi? Dehşet, dehşet... Duramaz bir hâle geldim. Çabuk hakikati izah et.”

“Aynınur Hanım âşığıyla görüşmelere başladıktan sonra pek büyük ihtiyatlarla zannederim bir hayli defa da Heybeli çamlıklarında birleştiler. Zavallı kadın geçenlerde yine bana gelmişti. Rabbim kimseyi şaşırtmasın, hiç akli başında yoktu.

Ne yaptığını biliyordu ne söylediğini. Udu eline aldı, hazin hazin okudu. Hem kendi ağladı hem beni ağlattı. Gözü hep saatteydi. Bir yerde duramıyordu. Sevgilisiyle bir randevusu olduğunu anladım. Yanında Nezihi Bey'in sütninesi Naciye Kadın vardı. Bu Naciye, yaşı elliyi geçkin, art eteğinde namaz kılınır, işte öyle temiz bir kadındır.”

“Demek hanımın sırdaşı bu, öyle mi?”

“Evet.”

“Cenabıhak cümlemizi muhafaza buyursun. Bu dünyada kimseye güven kalmadı. Sütoğlunun, daha doğrusu velinimetinin⁷³ karısını götürüp yabancı erkeklerle görüştürüyor. Âdeta vasıtalık ediyor ha! Kör olsun kaltak!”

“Nihayet Aynınur duramadı, kalktı. Aynada saçlarını düzelitti. Tabağın içinde duran benim tokalarımın üç dört tanesini aldı. Başının orasına burasına soktu. Bir iki sigarayla birkaç zarf, kâğıt istedi, verdim. El çantasına koydu. Benim Parfüm Ideal'den de bol bol süründükten sonra çıktı gitti. O gün çamlıkta âşığıyla görüşebildi mi, kâğıdı ne zaman yazıp verdi, bunlara dair kesin bir bilgim yok. Şimdi hakikat anlaşıldı mı?”

“Hakikatin bundan ibaret olduğuna bana neyle kanaat gelecek?”

“Elimde ispatlayan evraklar var. Sana onları okuyacağım. Kapının kilidini aç. Dışarı çıkıp getireyim. Senin eline geçirir korkusuyla bunları pek gizli yerlere saklamıştım.”

Seza Hanım odadan çıktı. Bir müddet sonra elinde ufak bir çekmeceyle geri döndü. Meydana zarflara konulmuş bir takım evrak çıkardı. Zarfların üzerindeki işaretlere bakarak birini seçip dedi ki:

“Aynınur bana bu sevda serüvenini yazar gönderir. İşte bak, birinci kâğıt.”

⁷³ Bir kimsenin nimetinden faydalandığı, çok şey borçlu olduğu kişi

Sermet Bey bu kâğıtlardan birkaçını okudu. Dehşet içinde kaldı. Arkadaşı Nezihi Bey'in bu felaketini mümkün mertebe tamire ne suretle yetişebileceğini düşünmeye başladı. Karı koca bu hususta acı verici, uzun bir müzakereye giriştiler. Müzakere devam ettikçe meselenin düşündüklerinin üstünde güçlüğü anlaşıyordu. Pek uzun düşünmeye de vakit yoktu. Çünkü Nezihi Bey, Sermet Bey'in o gece karısı Seza Hanım nezdinde icra edeceği soruşturmanın neticesini şiddetle beklemeydi. Yarın sabah kendisine mutlaka bir cevap vermek elzemdi. Fakat hakikati söylemek olmuyor. Gizlemek uymuyordu. Ne yapılacaktı?

Sermet Bey bu zorluğa bir çare düşünebilmek için parmaklarıyla saçlarını karıştıra karıştıra odanın ortasında aşağı yukarı geziniyordu. Düşüncelerinin sonucu olarak nihayet:

“Mızrak çuvala sığmaz. Önünde sonunda bu iş duyulacaktır. Felaketi olduğu gibi Nezihi'ye haber vermekten başka bir çare göremiyorum.”

“Aman bey, ne söylüyorsun, kadını kocasına paralattırarak mısın! Haniya zavallıyı kurtarmak için bana ettiğin yardım vaadi ne oldu?”

“Bir yolunu göster, yardım edeyim. Bu mektup parçası için ne guguk uyduracağız?”

“Yazı, Aynınur'un el yazısı değildir, diyeceğiz.”

“Değildir demekle iş olur biter mi?”

“Biz değildir diyelim, daima inkâr tarafına gidelim.”

“Nezihi o kadar budala mı? El altından araştırmalarda bulunur. Bir gün o elbette bir ipucu yakalar. Bu yazı Aynınur'un değildir, demekle meselenin vahameti kapatılmaz. Nezihi'yi kesin surette ikna için bu suçu üzerine yüklenecek bir fail koyabilmeliyiz meydana.”

“O da mümkün.”

“Nasıl?”

Bu suale karşı Seza Hanım gözlerini önünde sabit bir noktaya dikti. Derin derin düşünmeye başladı. Birbiri içine geçirdiği on parmağını kıracak gibi çatır çatır çatlatıyor fakat dalgınlıktan hiçbir acı duymuyordu. Nihayet dedi ki:

“Dünyada bu fedakârlığı gösterecek bir dost bulunamaz mı?”

“Böyle bir deli tasavvur edemem.”

“Sen uygun görsen ben bu delinin imkân aleminde sana varlığını ispat ederdim.”

“Kimmiş o deli?”

“Ben...”

“Anlayamadım.”

“Bunda anlamayacak ne var? Yazının benim olduğunu iddia ederiz, iş olur biter.”

Sermet Bey dehşetle gözlerini açıp yüzünü karısının yüzüne yaklaştırarak:

“Seza, âlemde her şey olur. İşte yalnız bu olmaz.”

“Fakat beyefendi, verdiğin sözü unutuyorsun. Aramızda yazılı olarak değilse de vicdanen ve yeminle alınıp verilmiş bir sözleşmemiz vardır. Seni bunun hükümlerine riayete davet ederim. Her şeyden önce bu kadının hayatını düşünmeye ve bu hususta ileri süreceğim her türlü şartı itirazsız kabule söz vermiştin.”

“Evet, böyle söz verdim. Lakin diğer bir kadının namusunu kurtarmak için kendi namusunu lekelemek gibi bir cinnete nasıl müsaade gösterilir? Ben henüz çıldırmadım Seza!”

“Toka benim, sigara benim, kâğıt benim. Yazı da benim oluverir. İş biter gider. Mesele kapanır.”

“Aman ya Rabbi, ne gibi hâller karşısında kaldım! Başka bir kadının temize çıkması için karımı lekelemek... Bu hangi akla, mantığa sığar? Yooook, bu deliliği yapamam. Fedakârlığın bu delice sureti elimden gelmez.”

“Kalbin, vicdanın benden emin bulunduktan sonra kendi kendimize edeceğimiz böyle bir isnadın, iftiranın ne hükmü olabilir?”

“Sonra âlemin böyle diline düşer.”

“Herkesçe duyulmasından hiç korkma. Çünkü Nezihi Bey bu sırrı kendisini öldürseler kimseye açmaz. Bunu kendine ait bir felaket derecesinde büyük bir özenle muhafaza eder. Bundan emin ol.”

“Böyle korkunç bir iftiradan sonra en evvel beni aforozla selamı sabahı kesecek zat Nezihi’nin kendisi olacaktır. Çünkü onun ahlaki inanışınca böyle bir felaket ortaya çıktığında koca, karı, âşık bu üçü de ölüme mahkûmdur. Düşün bir kere, senin böyle bir suçun gözümde sabit olmuş oluyor da ben seni boşamıyorum bile... Nezihi böyle bir tahammüle, genişliğe çıldırır. Sonra evimizi başımıza yıkar.”

“Ah bey ah... Aynınur’un dehşetli akıbetini düşün. Zavallı Nezihi’nin hayatına da acı. Bak, bu fedakârlığımızla kaç can birden kurtaracağız... Bu felaketin başka şekilde çözülebilir olmasına yüzde bir ihtimal farz etsen işte bu ihtimalin arkasından koşmak bizim için bir insanlık vazifesidir.”

“Nasıl edelim karıcığım? Beynim humma içinde yanıyor. Senin karın pakmış. Kirli olan benimkiymiş denir mi? Bir rezaleti, pisliği üzerimize almak kolay mıdır?”

“Hakikatte bize hiçbir kir bulaşmadıktan başka işitilmedik büyük fedakârlığımızla da insanlık bakımından yücelmiş olacağız. Kurtaralım bey... Zavallı kadını kurtaralım. Bu korkunç mesele karşısında ben kendimi yalnız gördükçe ümitsiz kalıyordum. Fakat şimdi iki kişiyiz. Başarma ihtimali daha

fazladır. Fakat itidalimizi muhafaza edelim. Bu kadar kim-senin hayatını şöyle böyle fikirlere, âdetlere feda etmeyelim. Bir kere kadın kurtulsun, sonra her şeyi düzeltmek müm-kün.”

Karı koca yine derin birer düşünceye daldılar. Sermet Bey bu delice teklifin makul bir şekle sokulmasının mümkün olup olmayacağını düşünüyordu. Seza Hanım birdenbire yerinden fırladı. Beyinin boynuna sarılarak düşüncesinin en son mah-sulünün bu olduğunu gösterir bir feveranla:

“Bey, sen Nezihi Bey’e uzun bir mektup yazmalısın. Ga-yet ustalıkla bir mektup... Malum ya, dünyada her şey söy-lenir. Fakat en büyük hüner, bu söyleyişin en makul yolu-nu, usûlünü keşfetmektedir. Sen şimdi âdeta baştan çıkarıcı bir felsefe, yeni bir hikmet icat etmelisin. Kadınların bu tür suçlarını eski ağırlıklarından soyutlayacak yeni mazeretler, sebepler uydurmalı. Bu konuda işe yarayacak parlak deliller keşfetmelisin. Hep beni itham ederek Nezihi’nin de zihnini bu felakete alıştırarak vadilerde dolaştırma dolaştırma yormalı-sın. O zavallıyı, kıyarım, keserim, biçerim, öldürürüm cinne-tinden kurtararak düşünmeye mecbur bir hâle getirmelisin.”

“Bırak Allah aşkına Seza, bu rezaleti hangi felsefe kabul eder? Bu suç hangi yeni hikmetle bağdaştırılabilir!”

Seza Hanım sabaha kadar yaşlar dökerek tesirli yalva-rışlarda bulunur. Sermet Bey nihayet karşı koymaktan âciz kalır. Büyükada’ya gönderdiği malum mektubu yazmaya rıza gösterir. Fakat Nezihi’ye gönderilecek mektubun acilen yazılması lazım geldiğinden Sermet önüne konulan mektup-ların hepsini okumaya vakit bulamadan o felsefî mektubu karalayarak dostuna gönderir.

Sermet, arkadaşını ikna için uydurduğu o tuhaf felsefe-yi düşündükçe buna Nezihi’den ziyade şimdi kendisi hay-ret ediyor, fakat onun şimdiki en mühim meşguliyeti, Aynı-nur’un mektuplarını okumak oluyordu.

İKİNCİ KISIM

1

Aynınur Hanım'ın farklı tarihli mektuplarından birincisi:
Kardeşim Seza,

Duygularımda bir başkalık var. Bana ne oldu anlayamıyorum. Güya bütün gözle görülür eşyalardaki hüznü hafifletmek için gözlerimi kandıran bir gözlüğüm varmış da şimdi onu kaybetmişim gibi bir hâle geldim. Bana her taraf bıkkınlık veriyor. Her şey elem verici görünüyor. Ne kocamla ne çocuğumla, hiçbir şeyle teselli olamıyorum.

Kocamla teselli olmak şöyle dursun, bilakis en ziyade ondan sıkılıyorum. Bugünlerde bana ensesi her zamandan daha kalın görünüyor. Sedası daha haşın, tavırları daha kaba, bakışı daha yabani geliyor.

Onun bana muhabbet kucağı olarak açtığı iki kolu yok mu... Of, yemin ederim ki engizisyon⁷⁴ zamanında bile kadınlara eziyet için böyle bir işkence aleti icat olunamamıştır. Ben bu adamı artık, hayatımı her gün bir parça emen bir canavar şeklinde görüyorum. Kollarının arasında can çekişircesine debelenmelerimi, itiraf edemediğim nefretlerimi o, işveli tavırlar, âdeta naz, cilve izleri zannediyor.

Ettiği iltifatların her biri bana diken gibi batıyor. O bana karşı muhabbet elde etme niyetiyle mucizevi kelimeler ara-

⁷⁴ Orta çağda Katoliklerin, dinî inançlara karşı gelenleri cezalandırmak için kurduğu, çok ağır cezalar veren kilise mahkemeleri

dıkça ben ondan bir karış daha uzağa kaçmak için ne çareler düşüneneğimi bilemiyorum.

Beni taşkın bir muhabbetle seviyor. Anlıyorum. İşte bu aşırılık bende dehşetli bir nefret uyandırıyor. Aman benden nasihat, her kimin kalbi böyle aşırı bir sevdıyla ağzına kadar doluyorsa sevgilisine her an hakikati gösterme ahmaklığında bulunmasın. Çünkü aksi yönde bir tesir ortaya çıkıyor.

Haksızım değil mi Seza? Beni çok sevdiği için bu adamdan bu kadar şiddetle nefret etmek... Evet, büyük haksızlık... Geçenlerde sana bu dertlerimi biraz açtım. Haksızlığımı yüzüme vurdun. Yine vur... Beni azarla... Nasihat ver... Çünkü Seza... Ben çığırımıdan çıkmak üzereyim.

2

İkinci mektup

Seza!

Geçen gün beni ne kadar şiddetle azarladın. Artık bana karşı insafsız bir mektep hocası tavrı alıyorsun. Senden korkuyorum. Nasihatlerini tutmaya uğraşıyorum. Hakkın var. Bağrıma taş basıp kocamla geçinmeye çabalamalıyım. Buna katiyen azmettim. Başka çare yok. Cenabıhak bana onu kısmet etmiş. Kadere rıza göstermeli...

İşte böyle kendime bin nasihat veriyorum. Nasihat kolay fakat tutmak zor. Beyi gözümde güzelletecek, yükseltecek türlü faziletler icadına çalışıyorum. Kendimi aldatarak onu üç günceğiz sevmeye muvaffak olabilsem... İşte bu mümkün olmuyor. Zavallının ne suçu var diyorum. Görünürde bir kabahati yok. Fakat ne saklayayım Seza, bu adamın en küçük bir hareketi büyük bir cinayet kadar gözüme batıyor. Mesela evde yürüdüğü vakit camlar sallanır, güldüğü zaman altındaki kanepe titrer. Yaradılıştaki nezaket ve zarafet denilen şeyler bu zavallının yanından bile geçmemiştir. Zannederim ki

sanatından memnun bir bakkal da böyle güler, bir hamal da işte öyle gezinir.

Yüzü daima kaba bir neşeyle gülümser. Bu adam acaba kendini nasıl bir saadetle müjdelenmiş biliyor?

Geçen gün saadet hakkındaki görüşünü anlamak için sordum:

“Bey, sizin fikrinizce saadet nedir?”

Sorduğuma derhâl beni pişman etti. Hemen boynuma atılıp beni ezerek, haykırtarak, yutacak gibi bir iştahla öperek saadeti tarife başladı. “Saadet, ah elmasım, benim için o sensin,” dedi.

Kendi için saadet addettiği bu hâlin benim için ne büyük bir felaket olduğunu görmüyor, yüzümden anlamıyordu.

Fikrimce saadet sözü, ona kendilerini sahip zannedenlerin bu yanılgılarından başka bir manayı içerir değildir. Bunun mahiyeti işte böyle bir sözden, bir yanılgıdan ibarettir. Bu kelimede bir hakikat tasavvur edecek kadar ahmak olanlar daima mesut yaşarlar. Güldükçe bizim bey gibi kanepeleri esnetirler.

Beyin mesudiyeti, bana sahip oluşundan ibaretse bunun kofluğuna sen de gül ben de güleyim. Çünkü ben onu sevmiyorum. Saadetin yanılgıdan başka bir şey olmadığı hakkında işte sana bu misal kâfi değil mi?

Ben mesut olamıyorum bari bey olsun. Onu bu saadet gafletinde yaşatmak için uğraşacağım. Pek ağır ve uygulaması zor bir karar. Fakat buna son gücümle çalışacağım. Böyle iyi niyet sahibi bir kadının her kabahati affolunur zannederim. Beye zaten en büyük husumetim benim onu mesut edip de onun beni edemediği içindir.

Seza, bugünlerde hâlimde bir değişim görüyor musun? Sana bir şey açık etmiyorum. Hazırlanıyorum. Ta hançere-

min son boğumuna kadar geliyor. Yine yutuyorum. Cesaret edemiyorum. Yüz yüze mümkün değil söyleyemeyeceğim, yazarak belki...

Kardeşçığım, bilsen öyle buhranlar, galeyanlar, feveranlar geçiriyorum ki bazen kendimi birden yere vuracağım geliyor. Sırdaşsızlık ne fena! Üzüntülerimin fazlasını biraz taşımak, bu suretle olsun gönlümü azıcık ferahlatmak için sana bu kâğıtları yazmaya başladım. Fakat ne yazdığımı pek bilmiyorum, saçmalıyorum, affet Seza...

Derdimi dökmek için sözü türlü vadilerden dolaştırıyorum, ne girişler yapıyorum. Ben mesut olamayacağım, çığırından çıkmak üzereyim, diyorum. Of insafsız, merak edip de bir kere niçin diye sormuyorsun... Sor, sor... Söyletmek için beni zorla, tehdit et... Üzerime yürü, döv, öldür...

Ah yine cesareten kaldım. İşte bak, elimde kalem... Hazan yaprağı gibi titriyorum. Yazamayacağım Seza, bugün de yazamayacağım...

3

Üçüncü mektup

Seza,

Azmimde sebat ediyorum, bütün hayatımı beyin saadetine adayacağım. Kocam bu fedakârlığımdaki güçlüğü, büyüklüğün derecesini anlamayacak, takdir edemeyecek. O bende yalnız, kendine arz edilen bir muhabbeti kabulle mesut olan bir kadın derecesinden başka bir şey seçemeyecek.

Her şeyden vazgeçeceğim. Manastırlarda yaşayan, dünyaya dair her şeyi terk edenlerin hayatlarını örnek alarak evime kapanacağım. Semayı bile zamanın örfünün bize, kadınlara müsaadesi ölçüsünde sık kafeslerin çubukları arkasından scyredeceğim.

Kul günahsız olmaz. Bu itikafı⁷⁵ seçmeden evvel, geçmiş günahlarıma tövbeyle her şeyden vicdanımı arındırmak ve nefsimi temizlemek isterim. İnsanlık gereği işlemiş olduğum günahların her türlü izini gönlümden çıkarmak için sana bazı itiraflarda bulunacağım. Günahım ne kadar büyük olsa bu itiraflarım sırf iffetli olma arzusuyla ortaya çıkacağı için beni ayıplamazsın değil mi?

İnsan anasından masum doğar. Bir bilinmezlik diyarından gelen bu miniminicik vücuda melek derler. Meleklerin iffetlerini muhafaza etmeleri Cenabıhakk'ın onları şehvetli heveslerden korunmuş olarak yaratmış olmasındandır. Üremenin hizmetkârı olan insan evlatları bu günah tohumuyla beraber doğarlar. Kendileriyle beraber bu tohum da büyür, gelişir. Çocuk, aşk denilen hayat afetine yakasını kaptırdığı gün meleklikten çıkar. Günahkâr... Belki de sonra... Sonra bir ifrit olur.

Pederim ben küçükken vefat etti. Çocukluk çağımda, “Ah, ne güzel kız!” takdiriyle herkes güzelliğime hayretini dile getirirdi. Bu takdirler, hayretler karşısında validemin derin derin düşüncelere dalarak daima için için şöyle dediğini işitirdim:

“Allah kazasından saklasın. Şu kızı elemsiz, kedersiz büyütüp de bir helal süt emmiş bularak, ‘Al emanetini,’ deyiverip kurtulsam...”

Mektebe giderken her sabah alnımdan öperek bu, “Allah kazasından saklasın,” cümlesini yalvarırcasına tekrar ettiğinden bu sözlerden kalbimde âdeta bir tür ürperti ortaya çıkmıştı. Olmasından korkulan kazanın türünü bilemediğim için hayatımızı daima yangınların, zelzelelerin, hırsızların, katillerin tehditleri altında görerek titrerdim.

On yaşına geldim. Validem beni büyük kadınlara mahsus bağnazca bir özentiyile tesettür altına soktu. Göğsü sımsıkı

75 Bir yere kapanıp ibadetle meşgul olma

ilikli, topuklarıma kadar uzun, kırmaz,⁷⁶ harçsız, koyu ketenden bir yeldirme giydirdi. Her sabah mektebe giderken kalın başörtümü birkaç yerinden kendi eliyle iğneler, saçlarımı, kaşlarımı dikkatle kapar ve şu tembihleri değişmez bir ciddiyetle tekrarladı:

“Sokakta gidip gelirken önüne bak. Yanındaki kızlarla konuşma, gülüşme. Sakın ha fingirdeşme. Sonra karga bana haber verir.”

İhtiyar bevabımız⁷⁷ gelirdi. Benim çantamla sefer tasımı da omzundaki sırığa, diziye geçirdikten sonra mektep arkadaşlarımla yola düzülürdük.

İhtiyar lalam⁷⁸ da derhâl bizi takip ederdi. Validem mektebe her gidiş gelişimde vazifesine dört elle sarılan bir gümrük arayıcısı dikkatiyle çantamı açar, en ufak kâğıt parçasına kadar her şeyi dikkatle inceler, sayfa aralarını bile arardı. Fakat ne aradığını bilmezdim. Koynum ve bütün ceplerim de daima böyle şiddetli bir aramaya tabiydi.

Validemin bir emeli de beni zamanımızda kızlar için mümkün olabilecek eğitimin son derecesine erdirmek olduğundan yaşıma on ikiyi geçti. Ben hâlâ mektebe devam ediyordum.

Bu aramalarında validemin ne kadar haklı olduğunu sonradan anladım. Çünkü çok geçmedi, arkadaşlarımda aşk mektuplarından oluşan âdeta dosyalar bulunduğu sırrına vâkıf oldum.

Yazı yazma yeteneğinin ilk tecrübeleri duyguların bu geniş zemininde ve galeyanda yürütülüyor. Arzu dolu kelimelerin kuvvetleri bu vadide deneniyor. Hiçbir korku bu kızları, bu tehlikeli aşüftelik alışverişlerinden vazgeçiremiyordu.

76 Kumaşı katlamak suretiyle yapılan süs

77 Mahalle mekteplerinde çocukları evlerine getirip götüreren hademe

78 Eskiden büyük ailelerde çocuğun bakımı, eğitimi ve terbiyesiyle ilgilenen erkek bakıcı

Türlü mektuplaşma yollarıyla ve şifreler icadına kadar insanı hayretten parmak ısırtacak harikalık eseri maharetler gösterenler vardı.

Arkadaşlarımın bu maharet ve cesaretleri bana korku veriyor, bazı geceler uykuma mâni olacak kadar zihnimi karıştırıyordu.

Validem duysa, benim böyle bir fiile iştirakimi değil, yalnız bu tür sırlara vâkıf olmamı, mahremiyetimi anlasa mutlak kederinden ölürdü. Arkadaşlarım validelerine, pederlerine benim gibi niçin acıymıyorlardı? Maazallah hakikate vâkıf olmaları anında hepsi aynı keder ve tehlikeye maruz kalmayacaklar mıydı? Bu kızlar bana aşkı, sevdayı, gönül aldatan renklerle tarif ederler, beni imrendirmeye uğraşırlardı. Ben ağızlarına vurur, bu sözlerinin hiçbirine inanmak istemezdim.

Akşamları mektepten çıktığımız esnada âşıkların bir kısmı yollara dizilir, birtakımı da berberde, gazinoda, tatlıcıda geçişimizi beklerlerdi. Bevvap duymadan mektuplar ve epey sözler alıp verilirdi.

Arkadaşlarımın içinde kötü bir alışkanlık tesiriyle bu tür sataşmalardan hazzedenler, bu yüz süzlüklere gülenler, bu iğrençlikleri eğlence zannedenler vardı. Ben üzüntü ve nefretimden ateş kesilirdim. Arkadaşlarımın bu yakışıksız hareketlerini daima ayıplayarak kendilerine itiraz ve sövüp saymadan geri durmazdım.

Yolumuzun üzerinde selatin⁷⁹ diye tabir olunan büyük bir camii şerif vardı. Bir gün onun güvercin çiftlerinin yerleştiği, küçük kubbeli kapısından geçerken on beş on altı yaşında birine rast geldim. Yanında lalası, elinde kitapları vardı. Belki o da benim gibi mektepten geliyordu.

Boyu henüz tabii uzunluğunu almamış, narin vücut, duru beyaz, koyu kumral, sevimli bir çocuk... Kaşlarının hilal şek-

79 Osmanlı padişahları veya eşlerinin yaptırdıkları cami

liyle kıvrır kıvrır kirpikli, koyu kestane rengi şahane gözlerinin, resim derecesinde öyle beğenilesi bir uyum ve cazibesi vardı ki eski şairlerin tabirleriyle, baktığı kimseleri, kirpik okuna av edecek zannolunurdu.

Bakışlarımızın ilk buluşmasında bu çocuğa karşı büyük bir tutku hissettim. Adımlarımı şaşırdım. Kızardım. Zannettim ki ona da aynı hâl vaki oldu. Onun da rengi değişti. Adımları karıştı. Fakat sırtıtmadı. Lafla sarkıntılık etmedi. Arkamızdan gelmedi. Birkaç adım yürüdükten sonra -bellisizce başımı çevirip- göz ucuyla baktım. Hâlâ bakışlarını bana yönelmiş gördüm. Derin, üzgün, dalgın, sessiz bir bakışla arkamdan bakıyordu.

Hafif bir heyecanla eve geldim. Nereye gitsem, nerede otursam bu bir çift güzel gözü hep bana yönelmiş zannediyordum. Gece rüyamda bu beyle uğraştım.

Ertesi akşam mektepten çıktık. Yine aynı yerde ona tesadüf edecek miydim? Cami kapısına yaklaşırken yüreğimi çarpıntı aldı. Başımı kaldırıp bakmaya, onu aramaya korkuyor, hem tesadüf etmek hem de etmemek istiyordum.

Birkaç adım yürüdüm. O yine orada, dünkü aynı mevki-deydi. Gördüm. Arkasını duvara dayamış, bir kitap açmış, elinde tutuyor, okumakla meşgul görünüyordu. Yahut bu okuma, bir bekleme vesilesi, lalasını kandırmak için bir hileydi.

Yine göz göze geldik. Bu defa ta ruhumun derinliklerine kadar bir titreme geçirdim. Ayaklarım dolaştı. Yanımda küçük Züleyha dediğimiz bir kızın ayağına basmışım. Züleyha hemen, “A kardeş, koskoca yola sığamıyor musun? Ayağımı ezdin,” azarlamasıyla haykırdı. Utancımdan yere geçecektim. Gözlerimin önünde her taraf bulandı. Kederimden ağlayacak bir hâlde eve geldim.

Bendeki bu fevkalade hâl, bir iki bakış alıp vermeyle uğradığım bu felaket neydi? Evde duramıyor, mektepte oku-

duğumu anlamıyor, yalnız bir ana varlığımı bağlayarak yaşıyordum. Akşamları mektepten dönüşümde cami kapısında onu görmek... İşte bütün hayatım bu birkaç saniyelik görme anıyla sınırlı kaldı.

Anlıyordum. Heyecanlı bir bekleyişle o da beni bekliyordu. Fakat hâlinde çocukluk saflığından doğan bir sıkılma vardı. Yahut lalasından çekiniyordu. O saatte cami kapısı civarında bulunuşunu bir tesadüfe atfettirmek için bahaneler icadından geri durmadığına dikkat ediyordum. Ya birisiyle veya uçurtma uçuran çocuklara bakar veyahut bir kitapla meşgul bulunur, şüpheli bakışları üzerimize pek açık gördüğümüz akşamlar ya hiç bakmaz veyahut ki baktığını sezdirmeyecek surette göz ucuyla bakardı. Onun bu ihtiyatlı terbiyesi ve tedbirlerinden ben haddinden fazla memnun oluyordum.

Beş altı gün geçti. Bir akşam ben onu bekleme yerinde göremedim. Gözümde bu dünya nasıl karardı tarif edemem. Kederimden sendeliyordum. Hasta gibi bir hâlde eve geldim. Onu bir akşam görememek, bu ne dayanılmaz bir acı mahrumiyetti. Aldanmış mıydım? O derin, o hazine bakışlarında benim için bir küçücük bir sevgi dahi gizli değil miydi?

Hemen aynaya koştum. Saçlarımı düzelttim. Çehremi, omuzlarımdan aşağıya bütün endamımı incelemekten geçirdim. Acaba ben onun tutkulu bakışını üzerime çekecek kadar güzel bir kız değil miydim? Daha cazip, daha gönül alıcı olmadığımı teessüf ettim.

O geceyi ne kadar hülyalar ve rüyalarla geçirdim. Küçük beyi orada görüp kısaca bakışmak benim için ne çabuk bu kadar vazgeçilmez hayati bir ihtiyaç sırasına geçmiş.

Sabahı bekliyordum. Ortalık aydınlanmak bilmiyordu. Ertesi gün mektebe gittim. Azat⁸⁰ zamanı bir sene sürmüş kadar uzadı. Yola çıktık. Cami kapısına yaklaştıkça yüreğim göğsümden kopacak gibi çırpınıyordu. Acaba onu bekleme

80 Eskiden öğrencilerin okuldan salıverilmesi, paydos

yerinde bulacak mıydım? Ya yoksa! Of, kederime sınır olmayacaktı.

Kapının kubbesi altına girdik. İleri doğru baktım. Yüreğime su serpildi. Oradaydı. Biraz ileride... Bir ağaca dayanmış. Ciddi bir düşünce ve hazin bir saplantıyla gözlerini kapıdan geleceklere dikmiş, duruyordu. Beni görünce rengi kaçtı. Vücudunda bir hâlsizlik meydana geldi. Gözleri süzüldü. Artık bu sefer her tür ihtiyattan kaldığını gösterir bir dalgınlıkla bakışını indirmiyor, gözlerini kapamadan bakıyordu.

Aman Allah'ım, o bakıştaki şairiyeti, sihiri, tatlı nüfuzu anlatamam. Sanki görülmez bir okşayışın bütün damarlarıma yayıldığını, kalhimin en derin boşluklarına kadar muhabbetin temas ettiğini hisseder gibi oldum. Bu defa ne olursa olsun ben de bakıyordum. Bana bir asır kadar uzun gelen bir akşamlık bir hasretin cüretkâr arzusuyla bakıyordum. Birbirimize yaklaştık. Tamamen bir hizaya geldik. Şimdi gözbebeğinden gözbebeğine, birbirimizin taparcasına sevme belirtilerini, sevda emellerini daha derin, daha açık görüyorduk.

Bana hafif bir baygınlık geldi. O daha ziyade süzüldü. İlk işaret, yürek yanışının ilk beyanı olmak üzere elini göğsü üzerine götürdü. Orada parlayan bir ateşi yatıştırmak için bastırdı. Artık bu açık bir ilanıaştı. Ben düşecek gibi sallanıyordum. Yine Züleyha'nın yeldirmesine basmışım. Bir feryattır koptu. Diyordu ki:

“Önüne baksana! Yeldirmemin arkasını ayırıyordun! Bu caminin avlusundan geçerken bu kıza bir şey oluyor. Cin mi tutuyor peri mi!”

Züleyha biraz etrafa baktıktan sonra yumruğuyla kafasına vurarak:

“A alık kahpeler, şimdiye kadar acaba niye anlayamamışız! Baksanıza karşiki küçük beye! Gözlerinin karası gitmiş, sade akı kalmış. Aynınur Hanım ona, o Aynınur Hanım'a... Birbirine kaynamışlar. Oh, bizi ayıplarken nihayet başına geldi mi!”

“Kardeşim Allah aşkına sus,” diye eteğini çekiyordum. O yine devam ediyordu:

“Oh mankafa, on beş yaşından sonra nihayet adam sevmeyi öğrenebildin mi? Ama iyi seçim yapmışsın. Latilokum⁸¹ şekerine benziyor. Bu parçayı sana yutturmazlar. Tüccarın Zehra görürse iki günde elinden alır. Güzel ama pek toy çocuğa benziyor.”

İşte böyle söyleniyordu. Beynim karıştı. Ne dediğini artık anlamıyordum. Eve geldim. Ağlayacak gizli yer arıyordum. Latilokum beyle başlayan bu muhabbetimiz anlaşılmayaydı ne kadar bahtiyar olacaktım. Artık duyulduk, rezil, mahvolduk zannediyordum. Annem duyarsa ne yapacaktım? Dehşetinden titriyordum.

Döşeğime girdim. O günkü bakışmalardan ortaya çıkan sihirli tesiri, o mest eden, tatlı hatırayı kalbimden hiçbir korku çıkaramıyordu. Hep onu düşünüyordum. Latilokum beyi...

Bu kendi hâlinde, masumane aşkım mektepte pasaparola oldu.⁸² Hep kızlar birbirlerine, “Aynınur’un aşkını gördünüz mü? Ne güzel çocuk, bir içim su,” vasıflarıyla methediyorlardı. Semtleri muhalif olan kızlar bile latilokum beyi görmek için cami avlusundan geçmek çaresini düşünüyorlardı.

Çok sürmedi, bu büyük suçum validemin kulağına kadar gitti. Eğitim süremin tamamlanmasına bir buçuk sene kala beni mektepten aldı. Eve kapadı.

Artık bu tarihten sonra benim için cehennem gibi bir hayat başladı. Gezme yok, ahbap yok, hamamdan başka sokak yok, hiçbir eğlence yok. Zannederdim ki disiplini en şiddetli olan manastırlarda bile hayat bu kadar sınırlanamaz.

Böyle tam bir esaret ve mahrumiyet hâlinde yaşarken bütün şevk ve teselli sebebim gönlümdeki bir hayale emellerimi

81 Lokum

82 Ağızdan ağıza yayılmak

bağlamaktan ibaretti. Latilokum bey! İşte hep onun kaybolmayan gönül alıcı hatırasıyla vakit geçiriyor, onunla yatıyor, onunla kalkıyor, onunla eğleniyor, onunla yaşıyordum.

Seneler geçiyor fakat bu hayal gönlümde aynı şaşaayla hüküm sürüyordu. Bu benim için hüviyetsiz bir şahıs, isimsiz bir aşk, delice bir emeldi. Çünkü kimin nesi olduğunu, semtini, şöhretini, ismini bile bilmiyordum. O benim için hiçbir şey ve her şeydi. Bütün hayatımdı.

Dindar birine yakışan bir hürmetle ve sonsuz bir sevdıyla gönlümde sakladığım bu hayal sahibinin kalbinde acaba ben de yaşıyor muydum? O da benim hazin hatıramla denizlere, semalara, mehtaplara karşı ruh okşayan saadet düşüncesi ve dalgınlığı geçiriyor muydu? Yoksa ben onun için artık bir hiç mi olmuştum?

Görücüler gelmeye başladı. Validem emaneti sahibine teslim için acele ediyordu. Konak arabalarıyla ağır, kibar hanımefendiler geliyordu. Fikrim sorulmadan büyük bir eve esir gibi değer fiyatımla satılacaktım. Bu gelen hanımefendilerin içinde acaba latilokum beye mensup olanlar da var mıydı? Ah, ne devlet,⁸³ ne saadet... Bunu aklıma getirdikçe sevinçten baygınlıklar geçiriyordum. Fakat talihimin hakkımda bu kadar büyük bir lütfunu beklemenin çocukluk olduğunu da biliyordum.

Bazen söz kesilecek gibi oluyor, evlenilecek zatın fotoğrafı gönderiliyordu. Validem bunu doğrudan doğruya fikrimi yoklamak için bana vermeyerek yalnız âdet yerini bulmuş olmak için benim bakışımın isabet edeceği bir yere bırakıyor, ben de münasip bir zamanda alıp bakıyordum.

Bu fotoğraflara elimin her uzanışında geçirdiğim heyecanları tasvir edemem. Ruhumun taparcasına sevdiğinin resmine rastlamak çocukça ümidiyle titriyordum. Lakin ne imkânsız bir hayal! O kadar sevimsiz çehreler, öyle sahte tavırlı bey-

83 Talih

ler görüyordum ki nefretimden hemen yüzümü buruşturarak resmi aldığım yere derhâl bırakıveriyordum. Bunların çoğu da yaradılışları ve simalarıyla yaraşık alacak süslenmeyi tayinde maharet gösteremeyerek; saçlarının kestiriliş ve taranışında, yakalık ve boyunbağı seçiminde ince zevkten uzak garipliklere düşerek bambaşka şekillerde kendilerini zorla çirkin eden kimselerdi.

Validemin bencilce emellerine uygun gelecek işte bu çehre sahiplerinden biri benim her türlü nefretlerime rağmen bana koca olacaktı.

Bir defa yine söz kesilmek raddesine geldi. Fotoğraf gönderildi. Resmi aldım, baktım. Temizce giyinmiş, iri bir pehlivan, koca bir kafa, kalın bir boyun, kalıvaltı tepsisi kadar iri, yuvarlak bir çehre, dolgun yanaklar, koca kulaklar, puhuya⁸⁴ benzer tekerlek gözler, sıfır numara makineyle kırpılmış saçlar... Hasılı heybetli, dehşet verici bir zat... Manzarasından âdeta kalbimde korku ortaya çıktı. Resmi oraya bırakınca bir yırtıcının takibine tutulmuş kadar bir korkuyla bir köşeye çekilip büzüldüm. Bir iki gün geçti, iş kesinlik kazandı. Validem beni işte bu pehlivana veriyordu. Gönlümdeki o nazik, o şiir dolu sevgili hayaliyle bu kaba, bu haşin hakikat arasında ne büyük fark vardı ya Rabbim!

Döktüğüm gözyaşlarına merhamet etmeden beni tellediler, pulladılar, bir akşam bu Herkül'ün kolları arasına attılar.

4

Dördüncü mektup

Sezacığım,

Gerdek gecemden beri işte bu talihimin pehlivanıyla güreşiyordum. Artık bu zayıf vücudumda güç kuvvet kalmadı. Son zamanlarda mağlup düştüm. Dünyada nasibin her ferde

⁸⁴ Yırtıcı gece kuşlarının en büyüğü olan bir baykuş türü

az çok tattırdığı bütün zevk hisselerimden feragatle vücudumu kocama adayarak tam bir teslimiyetle yaşıyordum. Bak talihin nasıl bir tecrübesine uğradım.

Geçenlerde yanıma bir hizmetçi alarak bir salı günü Kalpakçılarbaşı'na⁸⁵ çıktım. Nuruosmaniye Kapısı'ndaki dükkânların birinde ipek seçiyordum. Peçem tamamıyla açıktı. Götürdüğüm örneğe uygununu bulmak için elimdeki ipekleri aydınlığa doğru uzatıp renkleri incelerken gözüm sokak tarafında durup dükkânın camekânındaki işlemelere bakan bir gence tesadüf etti. Göz göze geldik. Ah Sezacığım, o anda uğradığım sarsıntıyı sorma... Oydu... O ruhumun taptığı... Hayatımın yegâne emeli... Kızlık zamanımda cami avlusunda masumane bakışmalarla sevdiğim... Çıldırıldığım bey... Aman Allah'ım, ne serpilmiş, ne güzelleşmiş... Afet gibi bir delikanlı olmuş. Bütün vücudumu tatlı bir titreme aldı. Parmaklarımın arasında ipekler titriyordu.

Bu tesadüf benim için talihimin bir lütuf eseri mi yoksa kahrı mıydı? Tayin edemiyordum. O da beni tanıdı. Onda da aynı üzüntüyü görüyor, aynı titreyişi hissediyordum. Bir müddet gözlerimizi birbirimizden ayıramadık. Aradan geçen beş sene ikimizde de ne büyük bir değişim meydana getirmişti. Yanımızda artık lalalarımız, mektep çantalarımız yoktu. Eskisine nispeten şimdi her ikimiz de kendi istediği gibi hareket eden kimseler addolunabilirdik.

Bu beş senelik uzun hasretin yol açtığı şiddetli bir cazibeyle, dinmesi mümkün olmayan bir susamışlıkla birbirimize bakıyorduk. Bu arzu dolu bakışlar içinde, bulunduğumuz mekân ve muhiti unutmuş, kendimizi kaybetmiş gibi bir hâldeyken yanımdaki hizmetçi kadının bir ihtarı beni bu tatlı dalgınlıktan uyandırdı. Hizmetçim kulağıma şöyle diyordu:

“Hanımefendi, karşıdan bir delikanlı size pek dik dik bakıyor. Yüzünüzü kapasanız...”

85 İstanbul'da yer alan, dünyanın eski ve büyük kapalı çarşılarından biri olan Kapalıçarşı'nın bulunduğu cadde. (Y.h.n)

Hemen aklımı başıma topladım. Bilmez gibi bir tavır alarak, “A, haberim yok, kimmiş o bakan?” dedim. Peçeyi indirdim. Hizmetçi kadının bendeki titremelerin, sima değişikliğinin yani hakikatin farkına varıp varmadığını bilemem. Ben kendimi çocukluk zamanıma nispeten şimdi biraz hareketlerimde özgür zannederken öyle bir noktada o tür bir kadının bana tesettür ihtarına kendinde yetki görmesi pek canımı sıktı. Evlilikten sonra olan mevkimin de mektep çocuğu zamanımdan pek farklı olmadığını anladım. Fakat hiçbir şey söylemedim. Tahammül ettim. Yüzümü örttükten sonra sokağa baktım. Bey orada yoktu. Besbelli hizmetçinin ettiği ihtar üzerine benim büyük bir korkuyla gösterdiğim tesettür acelesinden ürkerek benim için tehlike gerektiren bir vakaya sebep olmamak için oradan savuşmuş olmalı.

Fakat nereye savuştu? Bu ruhuma canlılık katan arzusun rüyası ne kadar az sürdü! Beş senelik ümitsiz ve ıstırap dolu özleyişimin bu ne kısa bir mükâfatıydı! Her bir keder senesi bir dakikalık bir bakış saadetine isabet ediyordu. Bir daha ben onu nerede görebilecektim? Yine böyle uzun, can tüketen senelerle bir tesadüfün lütfunu beklemeye mahkûm mu kalacaktım?

İşte feveranla, heyecanla evvela böyle düşündüm. Fakat aklım sonra başıma geldi. Ben şimdi evli bir kadındım. Kocamdan başka bir erkeğin güzel yüzüne bakıp arzulamaya izinli değildim. Bu benim için bir suçtu.

Artık ipeklerin renklerini, çeşitlerini tayine kudretim kalmamıştı. Elime ne geçtiyse çantaya attım. Parayı verdim, dükkândan çıktık. Şimdi sokakta giderken onu bir tarafa gizlenmiş, arkamdan bütün hareketlerimi gözetlemeye koyulmuş zannediyordum.

Arabaya binmedim. Mahmutpaşa’dan yürüyerek Köprü’ye⁸⁶ indik. Peçemin altından bütün etrafı dikkatle gözden

geçiriyordum. Yoktu, hiçbir tarafta göremedim. Göremediğime hem üzgün oluyordum hem memnun. Üzgün oluyordum çünkü gönlümdeki o şiddetli görme ihtiyacının yatışması mümkün değildi. Memnun oluyordum çünkü gördüğüm esnada üzüntü ve heyecanının baskın gelmesiyle göstereceğim tuhaf hâllerden yanımdaki kadının hakikati anlaması, bu suretle büyük bir uçuruma düşmekliğim muhtemeldi.

Tesadüf etmeden vapura bindik. Büyükada'ya çıktık. Eve girdim. Odalar gözüme simsiyah gözüktü. Kocamın evinin havasında her teneffüsümde beni zehirleyen, boğan bir ağırlık, tahammülü mümkün olmayan bir sıkıntı vardı. Deli olacağım. Bastığım yeri bilmiyor, bir yerde duramıyordum. Bana bir hâl oldu. Ben bir gün evvelki kadın değildim. Tamamen değişmiştim. Acaba kara sevda denilen hastalığa mı uğramıştım?

Ben böyle bir kalp darlığıyla çatlayacak bir hâldeyken kocam Nezihi Bey geldi. Aman ya Rabbi, bir günün içinde daha semirmiş, daha çirkinleşmiş, âdeta görmeye tahammül olunmaz bir manzara almıştı. Hayvanca bir arzuyla üzerime açılan yuvarlak gözlerinin tehdit dolu aşk ifadesi karşısında titredim. Ben bu adamın haraç veren sevdasıydım. Şimdi üzerime atılarak haklarını tam anlamıyla alacaktı. Beni ona kim vermiş? Özellikle benim fikrimin zıddına o, bu haklara nasıl sahip olmuştu? Ben onun kolları arasında türlü işkenceler geçirerek ona bir ihtiras oyuncağı hizmetini gördüğüm hâlde gönlümdeki hayale saflıkla, masumiyetle tapınma benim için neden bir suç oluyor?

Seza, bana sabır ve metanet tavsiye et. Nasihat ver. Gayret ve cesarete sebep olacak sözler bul... Kendime karşı böyle haksızlıktan, şikâyet edercesine sualler sormaktan beni meneyle. De ki, "Dünyaya ebediyen mazlum kalmak için gelen biçareler vardır. İşte sen onlardansın. Bunları her şikâyetten

örf, âdet kanunu meneder. Hakkını izah cüretiyle ne kadar feryat etseler duyan olmaz. Üzerlerine herkesin acıma ve merhameti yerine nefretini çekmiş olurlar.”

5

Beşinci mektup

Seza,

Tahammül için verdiğim en metin kararlara, göstermeye uğraştığım en büyük iyi niyetlere rağmen çıldırıyorum. Varlığıma hâkim olanlara nasıl anlatsam? Artık benden tahammülümün, gücümün üstünde metanet istemesinler. Bir insanı, kudretinin yetemediği bir şeyi yapmamasından dolayı nasıl azarlayabiliyorlar? İnsafl!

Birkaç gündür zihnim belirsiz bir meseleyle meşguldü. Bunu hâl için elime geçen kitapları karıştırdım. Fikirlerinden istifade edebileceğim kimselere müracaat ettim. Aldığım cevapların hiçbirisi beni memnun edemedi. Mesele şudur, “Bir kadın maddeten evlilik hukukuna tamamıyla riayetle sadakatten zerre kadar ayrılmamak üzere yalnız yasak bir haysale kalben tapar gibi sevmekle yaşasa onun bu hareketi nasıl kabul edilir?” dedim. “O kadının bu fiili fesat ve canicedir,” cevabını verdiler. Sana sorsam biliyorum, aynı şiddetle sen de bu cevabı yüzüme çarpacaksın. İnsan gücünün üstünde bir metanetle göstermeye uğraştığım bu canımı eriten tahammülün mükâfatı bu mudur? Hayır, Seza hayır! Henüz ben ne manen ne maddeten düşmüş bir kadın değilim. Fakat daha ziyade hislerimin açığa çıkmasından korkuyorum. Çıldıracağım Seza, çıldıracağım... Gözlerimin önünde bir şeyler uçuşuyor. Tehlike büyük... Uçurumum karanlık... Yardım, kardeşliğim yardım... Tut beni ellerimden... Var kuvvetinle selamet sahasına doğru çek...

Altıncı mektup

Of!

Olacağa çare olmaz. Kaç zamandır aşkımla ettiğim müthiş kavgada gösterdiğim birkaç dakikalık zaaf beni mağlubiyet zeminine attı. Kocamın evinde, o kabir azabında o kadar gözlerim karardı, o kadar bunaldım ki vücudumun bütün organlarını, hayati vazifelerini ifadan kaldı zannettim. Artık orada burada kendimi yarı kaybederek yatıp kalıyor, etrafımı saran elemelerin karanlığı içinde eşyayı seçemeyecek bir hâle geliyorum. Yalnız gönlümde o aşk güneşi parlıyor, onunla yaşıyordum. Hep onunla... Gözümde bütün kâinat bir hiçlik menziline indi. Hemen yok oldu.

Sonra sonra gönlümde her zaman parlayan bu yâr suretiyle yaşamak, günlerce böyle hayallerle yetinmek, sevda ihtiyacıyla çırpınan, yorulan ruhumu tatmin edememeye başladı. Bu suretin aslına, bu hayalin canlısına kavuşmak amansız hevesine düştüm. Bir görmek... İşte o kadar. Ruhum bu görmeyle manevi beslenmesini karşıladıktan sonra, tekrar hasretin ve susuzluğun son evresine gelinceye kadar bir hayli müddet daha birçok eleme göğüs gerebilecek metaneti elde etmiş olacaktır. Fakat onu nerede bulacaktım, nerede? Semtini değil, ismini bile bilmiyordum. Onu bir daha görebilmek yine tesadüfün lütfuna kalmış, şüpheli bir durum olacaktı. Bütün ömrüm boyunca devamı muhtemel olan bu üzücü belirsizlik karşısında beynim dönmeye, sızlamaya başladı.

Bu zorluğun büyüklüğü nispetinde onu görmek hususundaki arzum artıyordu. Başımı iki elimin arasında sıkı sıkı tenha odalarda gezinip türlü yollar, çareler düşündüm. Nihayet tekrarlanması beklenen uğurlu bir gün gibi, gelecek salı gününü bekledim. Salının gelmesiyle çarşıdaki tesadüfümüz tam bir haftaya ermiş oluyordu. Bir hafta sonra aynı gün, aynı saat ve Kalpakçılarbaşı'nda aynı dükkânda bulunmaya

karar verdim. Gün, zaman ve mekândaki bu ayniyet, aynı tesadüfün ortaya çıkmasına yardım edecekmiş gibi garip bir zanna düştüm.

Bin bekleyişle, salı gelip çattı. Hazırlandım. Sersemce, Anadolu bir hizmetçimiz vardı, Rabia Kadın. Bu defa yanıma onu aldım. Geçen salı günkü tesadüf vaktinden neredeyse bir saat kadar evvel Kalpakçılarbaşı'na çıktım. Bir iki tuhafiyeci dükkânı dolaştım. Nihayet vakit geldi. Yüncü dükkânına girdik. Büyük bir heyecanla etrafıma, sokaklara bakınıyordum. Görünürde kimse yoktu.

İpek çıkardım. Güya renk seçiyordum. Fakat hiç aklım başımda yoktu. Siyahla beyazı fark edecek bir hâlde değildim. Onun orada olmaması, gözükmemesi beni karanlık bir ümitsizlik içinde bırakıyor, bitiriyordu.

Bugün ona tesadüf edemezsem bu acı başarısızlık, bu sevda hüsrânıyla eve kadar gidemeyerek mutlaka sokakta bir tarafa düşüp ölüvereceğim zannediyordum. Vakit geçtikçe üzüntüm dayanılmaz bir şiddet alıyordu. Baygın, neredeyse ümitsiz bekleyişimle kendimden geçe geçe sokağa bakınırken nihayet karşımda ona benzer bir şekil belirdi. Böyle bir saadetin gerçekleşmesine, gözlerime inanamıyordum. Fakat oydu... O... Ta kendisi... Son tesadüfünden sonra yine beni çıldırtan kalbimin putu...

Onun gözleri de telaşlı bir şiddet ve hasretle beni arıyordu. O dakikaya kadar birbirimizi ismen bile tanımayan birer yabancıydık. Fakat bu defaki bakışmamızda sanki birbirimizle en derin kalbî acılarla tanıştık. İkimizin de oraya, o saatteki varışımızın aynı maksadın, aynı hissin, aynı aşkın şiddetli sevgiyle olduğu açıkça anlaşılıyordu. Artık bu hakikat inkâr kabul etmezdi.

Beyin simasını geçen haftaya nispeten hayli solgun buldum. Demek ki ümitsiz sevda üzüntüleri onun da kalbini şiddetle kemirmişti. Anladım, o da bitkin, o da aşk yorgunuydu.

Şimdi birbirimize, kalbimizin yaralarına deva olmaya çare ararcasına bakıyorduk. Birbirimize bir hafta daha aynı belirsiz hâller, aynı karanlıklar, ümitsizlikler, dertler, elemeler içinde yaşayamayacağımızı anlatıyorduk.

Camekâna yaklaştı. Yanımdaki kadının, dükkâncıların gözlerinin diğer şeylerle meşgul bulundukları münasip bir anda yeleğinin cebinden saatini çıkarır gibi yaparak bana küçücük bir kâğıt gösterdi.

Tuzağa düşeceğini hisseden bir kuş gibi yüreğimin çarpıntısı arttı. Kâğıdı alayım mı almayayım mı? Kendimi iki müthiş uçurumun sınırında görüyordum. Her iki taraf da çok derin ve öldürücüydü. Alsam geri dönüşü imkânsız bir düşüşün ilk kademesini inmiş oluyordum. Almasam ümitsiz aşkımin beni atacağı elemeler zindanı içinde artık yaşayamayacağımı biliyordum.

Kocana hıyanetle kirlenmektense namus cevheriyle parlak, pak ve iffetli ölmek bin defa üstündür, diyeceksin.

Hayır Sezacığım, hayır... Bu gence olan aşkımda hiçbir kir yoktur. Ben onu melekçe bir his, sırf Eflatuni⁸⁷, manevi, ruhani bir muhabbetle seviyorum. Onu gördükçe yaşamak ferahlığını hissediyorum. Gözün gördüğüyle hoşnut ve mesut olmak... İşte bu kadar. Zannederim ki onun gibi asil, terbiyeli bir çocuk da sevda talebinde bundan ileri varmaz.

Seza, bu sözlerim tamamen hükümsüz. İnsanın felaketlerine yol açan anların içinde kaderin öyle anlaşılmaz sırları var ki böyle mühim, vahim saniyelerde bir kimse kendi istediği gibi hareket edemiyor. Çoğunlukla nasibinin sevk ettiğine tutularak bağıra çağıra maksadının aksi bir neticeye düşüyor.

İkimizin kalbi de aynı çarpıntıyla aynı istek noktası üzerinde titriyordu. O dakikadaki fırsatın ne kadar kıymetli olduğunu biliyorduk. Bütün irademe hâkim bir kuvvet her

87 Maddi tatmin aramayan, hayalde yaşatılan, platonik (aşk, sevgi). Eski Yunan filozofu Platon'un adından gelmektedir. (Y.h.n.)

tarafımı sarmıştı. Gösterilen kâğıdı alacağını ima ederek gö-zucuyla hafif bir işaret ettim. Anladı. Dükkânın önünde dik-katli bakışları çekmeden vakit geçirebilmek için camekânda-ki işlemleri seyretmekle meşgul görünmeye başladı.

Kâğıdı alacağımı anlattım. Fakat nasıl alacaktım? Bu hu-sus tamamıyla becerime kalıyordu. Yanımdaki kadın sersem olmakla beraber yine onun mahremiyetinden, bir şey sezme-sinden pek korkuyordum.

Süratle hareket etmeyi gerektiren böyle kesin anlarda in-sana bazen öyle çareler gelir ki geniş zamanlarda düşünülse belki bu kadar münasibi bulunamaz.

Yalandan bir telaşla ceplerimi karıştırarak dedim ki:

“A Rabia Kadın, cep çantanı galiba demin girdiğimiz tuhafiyeci dükkânında düşürmüşüm. Haydi koş sor. Bulun-muşsa getir.”

Rabia Kadın verdiği emri yerine getirmek için çarşafını düzelterek dükkândan çıkmaya hazırlandı. Hâlbuki hakikatte ceplerimde çanta manta yoktu. Param eksiksiz el çantasın-daydı. Ben sahte telaşlarla bu manevrayı icra ederken camekânın önünde beyefendi kulak kabartıyordu. Rabia Kadın çıktı. Ben de onu arkasından gözümle takip etmek üzere dışa-rı yürüdüm. Benim yüzüm sokağa, beyefendinin ki camekâ-na dönüktü. Birbirimize yandan hemen rampa⁸⁸ vaziyetine geldik. Elini uzattı. Yan tarafımdan sarkan avucuma kâğıdı sıkıştırdı. İkimiz de eldivenliydik. Fakat o pek kısa temas anında birbirimizin elinin titremesini hissettik.

Bu temastan ruhumun duyduğu tatlılıklar içinde zevk sar-hoşu, öyle kaldım. Şu kısacık an, ömrümde tasavvur edebile-ceğim bahtiyarlıkların en büyüğüydü. Bütün rüyalarımı, dü-şüncemi, hülyalarımı işgal eden ve aydınlatan bu hayal işte dokunması ve görmesi mümkün bir hakikat şekline girerek

88 Birine sokulmak, yaklaşmak

yanımda, pek yakınımda duruyordu. Pek çabuk geçeceğini bildiğimiz bu mesut saniyelerimizde birbirimize söyleyecek çok sözlerimiz vardı. Fakat bu beklenmedik saadetin büyüklüğü ikimizde de konuşmaya güç bırakmamıştı. Sevinçten dilsiz olup kalmıştık. Yalnız cismen büyümüştük. Fakat ruhen bu sevda zemininde ikimiz de pek acemi ve âdeta cami avlusunda bakıştığımız zamandaki kadar birer aşk saflığı içinde bulunuyorduk.

Biz böyle şaşkın bir bahtiyarlık içinde ne kadar müddet kalmışız bilemiyorum. Rabia Kadın iki eliyle başarısızlığına delalet eder olumsuzluk işaretleri yaparak karşıdan göründü. Biraz yaklaşıncı, “Yok, çantayı bulamadım,” nidasıyla haykırmaya başladı. Zaten var olmayan bir çantayı bulamayaacağı tabii bir işti. Yanıma gelince, “Haykıрма. Bulamadınsa zararı yok. İçinde çok para yoktu,” dedim.

Rabia Kadın’ın geri dönmesiyle bizim o kısacık saadetimiz nihayete ermiş demekti. Dükkâna girdim. Aldığım ipeklerin bedelini ödedim. Dışarı çıktığım zaman beyefendiye karşıki dükkânların önüne kadar uzaklaşmış gördüm. Besbelli oradaki uzun mevcudiyetinin benim için bir felakete sebep olmaması ihtiyatıyla çekilmişti. Yine başka şeylere bakınmakla meşgul görünüyordu. Fakat göz ucuyla daima kaçamak yaparak bütün ruhunun, dikkatinin bende olduğunu anlatıyordu.

Nasıl ayrılabilceğimi, ne tarafa gideceğimi, ne yapacağımı ben de bilmiyordum. Öyle kararsız, dükkânın önünde bir iki dakika kadar durdum. Etrafa bakınır gibi bulunduğumuz bu veda bakışlarımız esnasında bazen göz göze geliyor, sanki ne yapacağımızı birbirimizden öğrenmek istiyorduk. Nihayet aklımı biraz başıma toplayarak bu tereddüdün uzamasının uygun olmadığını gördüm. Başımla hafif bir veda işareti ederek yürüdüm.

Yürüdükten sonra, bu vedamla onu arkamdan gelmekten meneylemiş olduğumu anladım. Pek canım sıkıldı. Fakat ne

çare ki bir kere böyle hareket etmiş bulundum. Yirmi otuz adımdan sonra dönüp arkaya baktım, gerçekten yoktu, kaybolmuştu.

Elimdeki kâğıdı, şimdiye kadar hemen yanılığ addolunabilen âşıkane münasebetimizin maddi bir kavuşması olarak o yaprak parçasını avucumda sımsıkı tutuyor, gelecekteki bütün saadet veya felaketime başlangıç teşkil edecek o satırları bir dakika evvel okuyup anlamak merakıyla çıldırıyordum. Nerede okuyabilecektim? Sokakta, arabada, vapurda bu mümkün olamayacaktı.

Kâğıdın uzun müddet elimde durması da sakıncadan uzak değildi. Ömrümde ilk sahip olduğum bu büyük hazineyi nerede muhafaza edecektim? El çantasının küçük gözüne koymayı düşündüm. Fakat orasını bu kâğıt için güvenli bir yer addedemedim. Çantayı elimizden kaptırmak yahut vapura girerken denize düşürmek muhtemeldi. Onu usulca ceketimin yan cebine soktum. Bir arabaya bindik. Köprüye indik. Kâğıdı düşürmek tehlikesine karşı bir ihtiyat olmak üzere birkaç dakikada bir cebimi yoklayarak onun orada durduğuna dair kanaatimi yeniliyordum.

Araba yolu ne kadar uzadı... Tekerlekler bana ters bir hareketle dönüyorlar gibi geliyordu. Neyse, hele vapura girebildik. Vapur kalkmak bilmiyor. Ne giren yolcuların ne yüklenen yüklerin arkası kesiliyordu. Nihayetsiz bekleyişlerden sonra parmaklıklı kapı kapandı. Çımalar⁸⁹ alındı. Çarklar döndü. Bu ada seferi benim için bir Mısır seyahati kadar sürdü. Salıpazarı önüne doğru tornistanla⁹⁰ gidip türlü manevra yaptıktan sonra yola düzülebildik. Etrafımı saran kadınların saçma sapan sohbetlerinden, çocukların yaramazlıklarından son derece rahatsız oluyordum. O günkü saadetimi düşünmek için ruhumu bütün samimiyetimle dinleyecek تنها, sessiz bir yer arıyordum.

89 Gemiye yanaştığı yere bağlamak için kullanılan halat

90 Geminin pervanesinin tersine çevrilmesi, geri gitmesi

Kâğıdı usulca cebimden çıkarıp parmaklarımın arasında okumak hevesine birkaç defa galip gelemeyecek bir hâle geldim. Fakat bütün vapurdaki kadınlar belli etmez birer surette beni gözetliyorlar zannından kendimi alamıyor, hele yanımdaki Rabia Kadın, “Bizim hanım şu cebindeki kâğıdı bakalım ne vakit çıkarıp okuyacak,” merakıyla gözünü benden bir an ayırmıyor gibi geliyordu.

Bu sabırsızlıklar içinde kalbim çarpa çarpa Büyükkada’ya yanaştık. Eve çıktık. Çarşafımı bir tarafa, peçemi diğer tarafa fırlattıktan sonra odama kapandım. Hemen ceketimin yan cebinden kâğıdı çıkardım. Tatlı bir heyecanla katlarını açtım. İnce kurşun kalemle yazılmış şu satırlar göründü.

Hanımefendi,

Zat-ı ismetpenahilerini⁹¹ yüncü dükkânında gördükten sonra bu kâğıdı Nuruosmaniye Cami-i Şerifi avlusunda acele yazıp takdime cüret ettim. Her suretle kusurumun affını istirham ederim.

Bundan beş sene evvel ikimiz de çocuktuk. Gözlerimin güzel yüzünüzle aydınlandığı o tarihten beri muhabbetinize tutkun olup kaldım. Kaderin cilvesi beni beş senelik ümitsizce bir ayrılığa mahkûm etti. Bu acı verici zaman zarfında yalnız hayalinizle yaşadım. Hiçbir hakikat bu pırıl pırıl hayali gönlümden çıkaramadı. Dünyada benim için başka kadın yoktu. Kadın cinsi, bir kişiyle sınırlanmıştı ki o da sizdiniz. Bugüne kadar hayatın bütün acılıklarına, alçaklıklarına hayalinize tapma kuvvetiyle, yalnız o neşeyle tahammül edebildim. Of, evliliğinizi ve Büyükkada’da ikamet ettiğinizi öğrendim. Bu perşembe günü öğleden sonra Heybeli’de bulunacağım. Tersane iskelesinin güney yönündeki تنها çamlıklarda gezineceğim. Oraları mahrem bir şekilde teşrifiniz mümkünse bu lütfunuzu ruhumun en derin heyecanlarıyla beklemekteyim. Talihin bizi mahkûm ettiği ayrılık cezasının süresini tamamladık. Artık şerefli saadet devri gelip çattı. Beş senedir

91 Yüksek mevkilerdeki kimselerin hanımları için kullanılan unvan sözü

çektiğim muhabbet ıstırabını, bu hazin romanı size hikâye ve çocukluk zamanımızdaki masumiyet ve saflığını şu anda bile muhafaza eden aşkımı gözyaşlarımla arz etmek isterim. Lütuf efendimindir.

Bende-i kadiminiz⁹² Ali İlhami

Seza gördün mü, şu satırlar ne kadar edebice yazılmış. Buna bir aşk mektubu denebilir mi? Öyle delice, taşkınca yürek acısını dökme var mı? Aşkının saflık ve masumiyetinden bahsediyor. Hislerimiz, muhabbetlerimiz ne kadar birbirine uygun... Yalnız evliliğimden bahsederken evvelki cümleye keskin bir of ilave etmiş. Bu evlilik sözünün kendine nasıl bir kalp yarası açtığını işte bu of nidasıyla anlatıyor.

Ya adını ne kadar beğendim. Ali İlhami... Bu kadim yârimin ismini yeni öğreniyordum.

Bu kâğıdı kaç yüz defa okumuşum bilemiyorum. Her keli-
menin tekrarı ruhuma başka bir lezzet, başka bir ebedî huzur
bahsediyordu. Zikirleriyle kendinden geçmiş bir derviş gibi
kendimi kaybetmiş okuyordum. Küt küt oda kapısı vuruldu.
O zaman kendimi topladım. Bey gelmiş, beni çağırıyordu.

Kâğıdı koynuma sakladıktan sonra kapıyı açtım. Böyle
yalnız odada saatlerce kapanışım ilk defa ortaya çıkmış bir
hâl değildi. Evde adım sinirliye çıkmış olduğu için bu hare-
ketlerime alışılmıştı.

Kocam yarı şaka yarı serzeniş tavrıyla beni kucaklayarak,
“Aynınur Allah aşkına, bu kendini kapamalara yine başlama.
Benden mi kaçırıyorsun çocuğundan mı bilmem ki!” diyordu.

Kendimi şimdi onun karşısında suçlu gibi buldum. Bu
kabahatimden dolayı beyin saldırılarını, okşamalarını eskisi
gibi tamamen reddetmeyerek biraz müsamahalı davrandım.

92 “Ezelî kulunuz” anlamına gelen ve saygı amacıyla söylenen bir ifade

Nezihi Bey benim bir delikanlıdan aşk mektubu aldığımı, bunda bir görüşme teklifi bulunduğunu, o kâğıdın da şimdi koynumda olduğunu bilse acaba ne yapar? Bunu tasavvur ettikçe tüylerim ürperiyor çünkü ne yapacağını biliyorum. Cenabıhak o günleri göstermesin. Kendimden ziyade Ali İlhami'ye acırım. Beni bin parça etsinler. Tek onun bir kılına hata gelmesin.

Bu dünyada her saadete böyle bin felaket korkusunun karışması âdet midir? Sezacığım, artık benim uyarılmaya, nasihat ne kadar muhtaç bir kadın olduğumu görüyorsun.

7

Yedinci mektup

Seza,

Perşembe geldi. Buluşma için onun tayin ettiği uğurlu gün... Bu davete icabet edeyim mi etmeyeyim mi? Bu geceyi işte bu iki soru arasında çırpınarak geçirdim. İnsan bazen kendini seçimlerini yapma iradesine sahip zannederek nefsi-ne karşı böyle sualler sormaya kalkışıyor. Gitmek ne büyük bir tehlike! Gitmemek telafisi mümkün olmayan, ne büyük bir hüsrân! Bu iki sorunun leh ve aleyhinde ileri sürmeye güç yetirebildiğim ne kadar delil varsa hep birer birer zihnimden geçirdim. Gemi azıya almış⁹³ bir sevda hiç nasihat dinlemiyor, hiçbir tehlikeden ürkmüyor. Bu faydasız akıl yürütmelerle zihnim yoruldu, uyuştı. Yorgun düştüm. Ansızın kalbime buluşma saatini geçirmiş olmak tehlikesi geldi. Bu zamanı kaçırdıktan sonra artık bin çırpınsam beyhudeydi. O zaman bu ahmakça endişelerden, düşüncelerden silkinerek uyandım. Hep başkasının haz ve saadeti için yaşayacak değildim ya! Her nasıl şartlar dâhilinde olursa olsun, biraz da kendi zevklerimi düşünmek hakkımdı. Çünkü başka türlü

93 Söz dinlemez, çığırından çıkmış

yaşayamıyordum. O kadar terbiyeli bir çocukla birkaç dakika çamlıkta görüşmekte bu derece endişe gerektiren ne mahzur olabilirdi? Bana, “ismetpenahileri” hitabıyla âdeta kardeşçe bir kâğıt yazan bu gençle görüşmenin de elbette o nispette edep ve iffetlice olacağına şüphe yoktu. Bu sevdada cidden büyük tehlikeler varsa elbette buna dair birbirimize fikirlerimizi sunacaktık. Biz dinlesek dinlesek ancak birbirimizin nasihatini dinleyebilirdik.

Korkuyla karışık bir sevinçle hazırlanmaya başladım. Çocuğu dadısının kucağına verdim. Sokağa çıktık. Vapurla Heybeli’ye geldik. Livadiye Caddesi’ni son bakkalın önüne kadar yürüdükten sonra, “Haydi sen çocuğu Seza Hanım’ın evine götür. Ben şurada bir modistraya⁹⁴ uğrayacağım, arkandan şimdi gelirim,” dedim. Dadıyı savdım. Vakit öğleyi geçmişti. Halki Palas’ın önüne geldim. Çamlıklara yayılan sabah gezginleri o saatte öğle yemeğine çekilmişlerdi. Sıcak basmaya başlamıştı.

Ticaret Mektebi’ne doğru uzanan yolun iki tarafındaki o yüksek çamları, orman girişini ne kadar severim. Biraz daha yürüdüm. Palanlarının⁹⁵ etekleri kırmızı astardan müşterisiz bir eşek kafilesiyle bunların sürücüsü on iki yaşlarında kadar yalınayak, başı kabak bir çocuktan başka kimseye tesadüf etmedim.

Yolun sağ tarafındaki meyilli çamlıktan aşağı yürüdüm. Hava sıcaktı. Çamların ince yaprakları güneş ışınlarının nüfuzuna tamamıyla mâni olamıyordu. Ilık ve alaca bir gölge içinde gidiyordum.

İlhami Bey’le nerede buluşacaktım? Acaba gelmiş miydi? Bu suali kendi kendime sormamın akabinde sıkıldım. Kadın olduğum hâlde zamanı belli buluşmaya ondan evvel gelmiş bulunmam, bu sabırsızlık beni utandırdı. Evet, onu biraz olsun bekletmeli, üzmelidir. “Sevda etiketi” kadınlara bunu

94 Kadın terzi

95 Eşeklere vurulan enli ve yumuşak bir tür semer

emrederdi. Şimdi oradan dönmek, kaçmak, görünmeden bir yere saklanmak telaşına düştüm. Bu tereddüt içinde adımlarımı şaşırıp neredeyse etrafımı göremeyecek bir hâle geldim. O esnada yanı başımdaki birkaç bodur meşenin birleşmesinden oluşan bir tufanın⁹⁶ arkasında bir hışırtı oldu. Başımı çevirdim. Karşımda boylu boyunca onu gördüm. Şimdi gafil avlanmış gibi bir mahcubiyetle bütün bütün donakaldım. Onun da heyecandan çehresinin nazik, beyaz cildi üzerinde latif, pembe menevişler⁹⁷ belirdi. Fakat o ilk buluşma anında alacağı duruşu evvelce uzun uzadıya düşünerek kararlaştırmış gibi bir hareketle eğildi. Reveransa⁹⁸ benzer, hürmetkâr bir selam verdi. Sonra elini uzatarak, “Çantanızı lütuf buyurunuz,” teklifiyle çantamı elimden aldı. Önüme düştü. Şimdi ağır adımlarla, düşünceli bir yürüyüşle yokuş aşağıya gidiyorduk. Bütün etrafımızdaki ağaçları kocam Nezihi Bey tarafından bizi gözetleme için oralara yerleştirilmiş birer gözcü zannederek heyecanım artıyordu. Gözlerimi beyin koyu kurşuni çizikli pantolonunun paçasıyla rугan⁹⁹ iskarpinlerinin ökçelerine dikmiş, öyle gidiyor, başımı yukarı kaldırmıyordum. Biraz yürüdük. O söze başlangıç olmak üzere hafif titrek bir ses ve biraz tereddütlü telaffuzla:

“Şu saatte sanki bir sevinç dünyası içine doğdum, bahtiyarlığımın derecesini tayin için insanlığa ait lisanları kâfi göremiyorum. Bugünkü şu büyük lütfunuzun şükranını yerine getirmekten cidden âcizim.”

Ben de pek sıkılarak:

“Esağfurullah. Bu hususta birbirimize minnettarlık yüklemek doğru olamaz,” karşılığında bulundum. Fakat nöbet nöbet birbirini takip eden sevinç, korku, pişmanlık gibi bir takım aykırı hislerin tesiri altında kalarak titriyor, bozuluyor, bir şeyler oluyordum. O güne kadar zihnimde neredeyse ha-

96 Fr. touffe: Tutam, demet

97 Renk dalgalanmaları

98 Selam veya teşekkür için dizleri kırarak ya da eğilerek yapılan hareket

99 Parlak bir deri cinsi

yalen yaşıyan bir vücut şimdi hakikate dönüşmüştü. O ana kadar ruhum maneviyatıyla beslendiği aşkın artık maddi ev-resine giriyordu. Henüz girişinde bulunduğum bu muhabbet cennetinin pek uzak olmayan sonundan ötede nasıl cehen-nemlerin, azapların beni beklediğini bilmiyordum. Aramızda kırık dökük bir konuşma başladı. Ezilerek, sıkılarak cevaplar veriyordum.

Çamlar arasından gidiyorduk. Daha nereye kadar gide-ceklik? Her nereye gitsek yabancı bakışlardan tamamıyla ko-runma imkânı tasavvur edemiyordum. Âşık âlemi kör, dört tarafını duvar zannedermiş atasözünün büsbütün zıddı bir endişeyle azap çekiyordum.

İskele tarafında sandalcı, balıkçı takımından birkaç kişi besbelli yarımşar okka ekmeğe katık ederek yedikleri birer çirozla¹⁰⁰ üzerine kırık testiden içtikleri bolca suyun verdiği rehavetle yüzüstü toprağa uzanıp ağır birer uykuya dalmış-lardı.

Yokuştan indik, indik. Tepeciklerden atladık. Yer yer irili ufaklı çamlarla gölgeli, yüksek, sarp bir sahili takibe başla-dık. İlhami Bey de etrafına çekingen bakışlar atfıyla endişe dolu görünüyordu. Gözlerini etrafı gözetlemekten ayırmaya-rak dedi ki:

“Sizi pek çekingen ve heyecanlı görüyorum. Bendeniz her türlü tedbire imkân derecesinde riayetle buraya geldim. Üzerime şüpheli bakışları çekmemek için vapura bile binme-dim. Karşıdan erkence sandalla geçtim. Tenha bir kayalığa çıktım. Sabahtan beri adanın en gizli, sevdamızın mahremi-yetine en elverişli yerlerini aradım. Şurada iki kalbin samimi konuşmalarını yeşil dallarıyla örtebilecek çam kovuklarıyla dolu, gölgeler içinde bir sığınak buldum. Bugün işte orada, tabiatın bu benzersiz yeri ortasında, sevdanın sonsuzluğuna bütün bu mavi semaları, denizleri, geniş ufukları şahit tuta-

100 Kurutulmuş küçük uskumru balığı

rak ruhumun putuna tapınma saadetiyle mesut ve bahtiyar olacağım.”

İlhami Bey böyle söyledikçe korku ve heyecanım sükûnet bulmak yerine bütün bütün artıyordu. Ben tabiatın bu sessiz şahitliğinden kaçmak, bu sevdami kâinatın gölgeliklerinin ötesine kadar sürükleyip götürmek istiyordum.

Hafif bir meyilden indik. Tekrar çıktık. Çamsız, meydanlık gibi bir yerden geçtik. Yine ağaçlar sıklaştı. Sarp sahilin kenarından uzanan bir patikayı takip ediyorduk. Bu sarplıktan denize cumba¹⁰¹ gibi yürümüş, ne güzel gölgelikli çıkıntılar vardı.

Gide gide etraf neredeyse tamamen tenhalaştı, sessizleşti. Koruluk bir yamaç, kayalık bir sahilden oluşan, âdeta korku ve ürküntü veren bir manzara aldı. Karşıdan Burgaz’ın haneleri görülmese kendimizi insanlardan uzak, yerleşim olmayan bir adada farz edebilecektik.

Yürürken yeldirmemin etekleri bazen çalılara ilişerek, bazen de karabaş, funda dallarını okşayarak gidiyorduk. Giderek etrafımızdaki yalnızlık belirtileri daha ziyade arttı. Çamlar, sema, deniz, o, ben kaldık. Hatıra levhamdan ailem, çocuğum, kocam hep silindi. Bütün kâinat unutmanın hâkimiyetine girdi. Artık o benim için, ben onun için yaşıyor, birbirimiz için teneffüs ediyorduk. Çamlar arasında, bu güzel kokulu tenhalık içindeki samimiyet ne hoştu. Ya Rabbim, o anda ne kadar bahtiyardım, ikimiz de bir müddet susmuştuk. Nihayet İlhami bu sessizliği bozarak çevreyi kuşatan tabiatın aşkıma verdiği ferahlığı anlatmak için dedi ki:

“İle-de-France’ı¹⁰² bilmem. Buna ait tasvirleri *Paul ile Virginie*¹⁰³ hikâyesinde okudum. O iki bedbaht çocuğun masumane sevdalarına gezinti yeri olan o ada acaba burası kadar aşkı şiddetlendirir miydi?”

101 Eski binalarda duvar hizasından dışarı doğru uzanan çıkıntı, balkon

102 Fransa’nın yirmi altı bölgesinden biri

103 Bernardin de Saint-Pierre’e ait, bir adada yaşayan birbirine âşık iki gencin masum aşkını ve sonrasında yaşadıkları trajediyi konu edinen hikâye

Cevap verdim:

“Bernardin de Saint Pierre’i¹⁰⁴ o derece büyüleyen bir adanın pek gönül avutucu olacağında şüphe yok... Fakat...”

Ben sustum. O sual etti:

“Fakatın devamını izah buyurmadınız?”

“Muhabbetimizin masumiyetini o nezih hikâyedeki aşka benzetmekte büyük bir isabet göstermiş oluruz. Fakat netice-nin öyle acı verici olmasını istemem. Allah benzetmesin.”

İlhami Bey birdenbire durdu. Gümüşlü bastonuna dayanıp bir müddet denizin mavi yüzeyini hüznünlü bir şekilde seyrettikten sonra içini çekerek:

“Kim bilir efendiciğim...”

“İlk buluşmamızda böyle bir uğursuzluğa ne sebep görüyorsunuz?”

“Meleğim, şuraya biraz oturalım da size hakikati açıklayayım. Çektiklerime ağlayacağınızdan eminim.”

İlhami Bey hep denize bakarak ilave etti:

“*Paul ile Virginie* hikâyesindeki o masum sevdayı bu denizin soğuk dalgaları örttü değil mi?”

“Maceramızı onlara benzetmeyiniz, rica ederim beyefendi.”

“Bu dünyadaki mevcudiyetim bir emele bağlıdır. Yalnız onun için yaşıyorum. O emelim de sizden ibarettir. Sizse bir başkasınınsınız. Bunun için hikâyemden ümitli değilim.”

“Benim yasalara göre bir başkasının olduğumu şu ilk sözlerinizde hatırlatmaya acelenizden dolayı teşekkür ederim. Daima bu hassas durumu, bu tehlikeyi göz önüne alarak görüşelim. Ben bir başkasınınım. Sizin için olsam olsam pek şefkatli bir kız kardeş olabilirim. Bir başkasının evlilik

104 *Paul ile Virginie* öyküsünün Fransız yazarı

hakkına, kendi aşkıma karşı haşa tarafınızdan zerre kadar bir tecavüz tasavvur edemediğim için bu davetinize icabet ettim. Hak ve hakikati bozmayarak birbirimizi, toplumdaki mevkimizi sarsıntıya uğratmaksızın kabul edelim. Fakat beyefendi, benim için itirafı gayet güç bir taraf var,” dedim. Boğazıma bir şey tıkanıdı.

Sustum.

O, şimdi durdu. Bakışlarını denizden çevirip bana yöneltti. Heyecandan uçmuş bir benizle ifademi tamamlamamı bekliyordu.

Biraz kızarak devamla çabalayıp dedim ki:

“Bazen kız kardeşler biraderlerini ne kadar severler bilirsiniz. İşte ben de sizin için kalbi çılgınca bir muhabbetle dolu bir kız kardeşim. Bundan dolayı hayatınızın hayatıma şiddetle alakası vardır. Onu kendiniz için küçümsesiniz de benim için muhafazaya mecbursunuz.”

Cevap vermedi. Ağır ağır yine yürümeye başladık. Artık çamlar arasından yokuş çıkıyorduk. Çıktık çıktık, araba yoluna geldik. Yolu enine katettikten sonra karşı taraf çamlığına girmek için ufak bir set atlamak icap etti. O zaman İlhami Bey elini bana uzatarak büyük bir ciddiyet tavrıyla, “Kardeşim, lütfen elinizi bana veriniz,” dedi. Ben de tereddüt etmeden verdim. Fakat bu iki eldivenli elin bir diğerine teması ânında büyük bir ciddiyetle aldığımız kardeşçe tavra rağmen ikimizin de yüzü pembeleşti. Ta ruhumuzun derinliklerine kadar sarsıldık.

O, bu etkilenme hâlimizi örtmek için hemen dedi ki:

“Sizi bu kadar uzun uzun çamlıklardan dolaştırdığıma sebep bu umumi yoldan gelip de kimseye tesadüf etmemek içindir. Şimdi gireceğimiz çamlık hiçbir ferden gelip geçmediği, gayet tenha ve emin bir yerdir.”

Taşlıklı, çalılıklı bir yokuşa tırmanıyorduk. Hayli çıktık. Mevkimiz yükseldikçe çamlar sıkılaşıyordu. Nihayet Maka-

rios zaviyesi¹⁰⁵ bulunan tepeye yakın bir yerde çatısı ve duvarı çam dallarından oluşmuş, yeşil bir hücreye dâhil olduk. Bu köşede dalların birbiri üzerine konmasından oluşturulmuş bir sedir gördüm.

İlhami Bey elini uzatıp bu tabii odacığı bana takdim ederek, “Tabiat burasını masum sevdalara sığınak olmak için inşa etmiş. Şu sediri de aşkımın melikesi¹⁰⁶ için ben hazırladım. Buyurunuz,” dedi.

Ben tahtıma kuruldum. O da karşıma oturdu. Bir müddet hasretle baktık. Senelerce zihnimi meşgul eyleyen bu çehreyi, hayal gücümün ona giydirdiği güzelliğin ben şimdi kat kat üzerinde, gösterişli buluyordum. Birbirimize bakmaya doyamıyorduk. Uzun bir sükûttan sonra İlhami Bey eliyle hücremizin çatısından sarkan bir dalı göstererek:

“Sabahleyin buraya geldiğim zaman şu dalın üzerinde bir çift beyaz güvercin gördüm. Kendimi onlara göstermeden karşılıklı aşklarını seyrederken tepeden bir avcı silahı patladı. Biçareler korkup firar ettiler.”

“Of, bu ikinci uğursuzluk...”

“Olanı söylüyorum.”

“Bu yerlere gizlenen masumlar için daima böyle silahlı bir takipçi mi bulunur?”

“Evet meleğim... Tabiat günlük olaylar sayfasını heyecan ve musibet gösterisiyle doldurmak için güvercinlerin arkasına avcılar, atmacalar düşürür. Birer masumiyet timsali olan kuzuları kurtlara parçalatır. Ahlak kitaplarında şefkat ve merhameti takdiren yazılan etkili satırlara rağmen kendi olay sayfalarında bin hunharlık dersi gösterir. Masumları azılılara daima ezdirtir. Bir ayn-ı nuru¹⁰⁷ bir hamhalata eş eder. Benim

105 Günümüzde “Metamorfoz (Başkalaşım) Manastırı” olarak bilinir. (Y.h.n.)

106 Kraliçe

107 Göz nuru. Aynı zamanda Aynınur Hanım’ın ismine göndermeli kullanılmıştır. (Y.h.n.)

gibi taparcasına seven bir âşığı senelerce meşru sevda arzusunda hasret çektirir ve ümitsiz bırakır. İki gözüm, kederlerle dolu hikâyeme neresinden başlayacağını bilemiyorum. Bu bitmez tükenmez, acıklı bir kalp macerasıdır. Sevdanızın kederiyle kaç defa intihara karar verdiğimi bilseniz... Fakat bu ümitsiz anlarımda ruhumun özünden kopan tabiat üstü denecek bir his bana daima size kavuşacağımı hatırlatarak beni bu uğursuz niyetimden alıkoyuyordu. Of... Bu ilk şeref buluşumda, bütün âşıkane hayallerimin bir hakikatle şekillendiği şu mesut saatimde mazinin acılarından bahsetmemek daha uygun olacak. Şu anda zamanımızın ne kadar değerli olduğunu biliyorum. Bu vakti pek lüzumlu sözlerle ayırmak isterim.”

Bu son cümleler üzerine biraz aklım başıma gelerek dedim ki:

“Hakikaten beyefendi... Burada geçirdiğim dakikaların art arda ilerlemesinin benim için ne kadar büyük tehlikeler doğurduğunu elbette düşünürsünüz.”

“Şüphe yok efendiciğim. Bu davete icabetinizin ne derece büyük bir fedakârlığa bağlı olduğunu da takdirden âciz değilim.”

Saatime bakarak:

“Aman beyefendi, saat sekize¹⁰⁸ geliyor, gecikmişiz. Nerede kaldığımı merak ederek arkamdan adam yollarlarsa pek fena olur.”

“Emrinizi yerine getirmek, hayatımı feda etmeyi gerektirse yerine getirilmesi yine benim için büyük bir memnuniyettir. Fakat tekrar görüşmemiz için güçlü bir teminat almadıkça mümkün değil sizi bugün salıveremem. Evvelen uzun ve neredeyse müebbet bir hasrete mahkûmiyetle şiddetli ıstıraplar içinde yaşıyordum. Şimdi böyle mesut bir mükâfata

108 Alafranga saat uygulamasına göre 14.00 ya da 15.00'e denk gelmektedir. (Y.h.n)

eriştikten sonra sizi yirmi dört saat görmemeye zor tahammül edebileceğim. Artık hayatımdan, lmmden siz sorumlu-sunuz. Bu saatten sonra ümitsiz sevdaya düşmek benim için helak edici olur. Kalplerimiz bu aşkla ta masum çağımızda feyizlendi. Dünyada gördüğüm diğer kadın çehreleri benim için hep sevimsiz, etkisiz kaldı. Gönlüm daima erişilemeyecek bir melek mertebesinde gördüğü gzelliğinize tapmaktan vazgeemedi. İkimiz için de bu bir aşk değil nasibin ve kaderin bir hükmüdür. Biz yaştakilerin sevdayı bir gönül oyunu addedecekleri çocukluk devresinde bakışarak fakat muhabbetin taşıdığı bütün güçlü manalarla birbirimizi sevdik, ümitsiz hasretlere, kederlere mahkûm kaldık; yine sevdik. Araya evlilik gibi büyük bir engel girdi. Yine kalbimiz taparcasına sevmelerine devam etti. şiddetle devam ediyor ve ebediyen edecektir. Kaderin içini değiştirmeye kim g yetirebilir? Biz kaderden güçlü myz? Bu bizim için bir saadet yahut felaket de olsa artık bundan kamayacağız. Yalnız dış yüzünü kurtarmaya, kıskanç bir kocanın rahatsız edici ve tehlikeli şüphe-lerini uyandırmamaya çalışacağız. Maddeten Nezihi Bey'le evlenmişseniz de manen, ruhen birbirimizle evli sayılırız.”

“Burada evlilik tabiri yerinde değildir. Süt kardeşi olduğu gibi ben de sizin ruh kardeşinizim.”

“Sizinle olacak duygusal bütünlüğü her ne surette olursa kabul ederim.”

Gitmek için ayağa kalktım. İtiraz edercesine bir bakışla yüzüme bakarak:

“Beni ne kadar çabuk terk ediyorsunuz...”

“yle lazım geliyor. Buluşma yerimizi öğrendim. Artık buraya yalnız da gelebilirim.”

“Hayatım boyunca hiçbir saadetimin bu kadar seri cereyan ettiğini bilmiyorum. Lamartine'den tercüme olunan şu, ‘Ey felek bekle, zaman ver / Ey kutlu saat aman, aman ver’ mısralarındaki tatlı istirhamın kuvvetini şimdi anlıyorum.

Bugün sizinle olan görüşme müddeti henüz beş dakikayı bulmadı gibi geliyor. Senelerle süren bu ayrılığın bu ne kısa bir kavuşma mükâfatı... Yok... Yok... Sizi böyle salıvermeyeceğim. Bu dönüşünüzle yine beni ebedî bir ayrılığa terk ediyorsunuz zannediyorum. İkinci görüşmemize kadar beni oyalayacak, teselli edecek, burnumda, tenimde bir aşk yadigarı bırakmanızı istirham ederim.”

“Bir kız kardeşten istenebilecek her şeyi fedaya hazırım.”

Başından fesini çıkardı, yeşil sedirin üzerine fırlattı. Karşımda diz çöküp yalvararak arzudan gözleri süzüle süzüle dedi ki:

“Bir birader kız kardeşinin elini öpemez mi? Buna her ki-tapta müsaade yok mudur? Bütün mevcudiyetiniz evliliğimize mahsus. Yalnız bir elinizi, tek bir elinizi bendenize tahsis ediniz ve benim olan bu eli Nezihi Bey’e sevdirmeyiniz. İşte ben de bu kendine mal etmekle çocukça sevineyim. Teselli olayım.”

Sağ elimi uzattım. O, “Yok, eldiveninizi çıkarınız. Elihsan bittamam,¹⁰⁹” dedi.

Elimi eldivenden çıkararak tekrar uzattım. Büyük bir aşkla iki avucu arasına aldı. Bu sıcak avuçlardan vücuduma yayılan hararetin ta kalbimde fıkırdadığını hissettim. Süzük-lüğü daha artarak:

“Bu hazineyi bana ilelebet terk ettiğinize yemin ediyor musunuz?”

“Ediyorum.”

“Her haftanın bu gününde, burada benimle buluşmaya söz veriyor musunuz?”

“Veriyorum.”

Elimi dudaklarına götürdü.

109 Bir şey verilince tam verilmeli anlamına gelen bir sözdür. (Y.h.n)

“İşte ben de bu sevda anlaşmamızı ikimiz namına ilk bu-
semle mhrlyorum,” dedi.

Avucumu, mest eden bir iek demeti arzusuyla koklu-
yor, sanki damla damla içine çekiyordu. Sevda mühürleyen
bu ateşten dudaklar, bu uzun buseyi bileğime doğru ağır ağır
taşırırken elimi kurtarmak için eğildim. Alabros¹¹⁰ kesilmiş
sık saçlarından yayılan leylak kolonyasını pek yakından duy-
dum. Bütün vücudumu tatlı bir rehavet kaplarken tehlikeyi
anladım. Olanca kuvvetimle kolumu çektim.

Pek sevdiği bir şey zorla elinden alınan bir ocuk somurt-
kanlığıyla yüzüme bakarak, “Ah, insafsız!” dedi.

Başımla veda işareti ederek yürüdüm, kaçtım.

8

Sekizinci mektup

Seza,

Ne kadar bahtiyarım! Sevinç budalası oldum. Ne ettiğimi,
ne yaptığımı bilmiyorum. Kendime sahip değil gibiyim. Ko-
cam bu dalgınlığımdan istifade ederek aralıksız saldırılarla
beni kucağından ayırmıyor. Evvelden en ufak bir temasına
müsaade etmezken şimdi uzun müddet bu kucaklamalara tes-
limiyet gsterişime şaşıyor.

Bu teslimiyetimde o kadar büyük bir hissizlik var ki ko-
cam beni o vahşice sevda ateşiyle ne kadar hırpalasa duy-
muyorum. İlhami’den başkasıyla alakalı hususlarda duygu-
larım tamamıyla iptal edilmiş gibi bir hldeyim. Zihnimde,
gönlümde, bütün damarlarımda dolaşan hep o... Yalnız o...
Sade bir şeye dikkat ediyorum. İlhami’ye katiyen bağışlamış
olduğum elimi kocama sevdirmemek... İşte bu elimi ondan
bucak bucak kaçırıyorum.

110 Fırça gibi dik kesilmiş erkek saçı

Zavallı çocuk bütün vücudumu Nezihi'nin meşru muhabbetine bağışlayarak kendisi yalnız bir elime sahip olmakla yetindi. Bu hayrete değer bir cömertlik, haysiyetli kimselere yaraşır bir feragat değil mi? Hâlbuki onun bu büyük feragatine rağmen ben vücudumun her zerresine kadar kendisininim. Onunum. Maddeten, manen ona bağışlanmış bir malım.

Bir yerde duramıyorum. Daha salıya pek çok gün var. Günlerin saatlerden, saatlerin dakikalardan, dakikaların saniyelerden meydana geldiğine, zamanın birbirini içine alan bu uzun küsuratına, bu geçmesi zor parçalarının birer birer, yavaş akışına şimdiye kadar dikkat etmemiştim. Vakit geçmiyor, insanı öldürüyor.

Seza,

Çıldırıyorum, yetiş. Tasviri mümkün olmayan bir duygu buhranı içinde kaldım. Kocamın meşru hakkına mümkün mertebe riayetle bir diğeriyle gönül eğlendirmek, iffetlice bir aşk takip etmek istedim. Bu mümkün olmuyor, olamayacak. İş çarpışığa sardı. Yârdan mı geçersin serden¹¹¹ mi? İlhami ile Nezihi'den birini feda etmek zorunluluğu ortaya çıktı. İffetimle kocamı terazinin bir kefesine, aşkımla İlhami'yi diğeri-ne koydum. Ölçüyorum. Düşünüyorum. Evliliğime karşı iki yüzlü ve aldatıcı bir çehre kullanmak, iffetsiz bir eş olmak, benim yaradılış ve terbiyemde bir kadın için hazmedilip tahammül olunabilir bir hâl değil. İlhami'den vazgeçmek... Bu bütün bütün imkânsız bir iş...

Geçirdiğim tehlikeleri, sıkıntıları anlatsam sen de çıldırır-sın, bozarsın. Beni ayıplama kardeşim.

İstirap veren sabırsızlıklarla beklediğim salı nihayet geldi. Bir bahane icadıyla Heybeli'ye geçtim. Tek başıma çam ağaçlarından oluşan buluşma hücremize kadar gittim. Onu orada, gelişimi can atarcasına gözlüyor buldum. Ağlayarak ayaklarıma kapandı.

111 Baştan

“Gelmeyeydiniz kederimden ölecektim. Bu benimkisi aşk mı cinnet mi bilemiyorum. Hayatım merhametinize kaldı. Bu bir haftalık tahammül edilmez ayrılığa dayanamıyorum. Bu uzun hafta geçmiyor. Beni öldürüyor. Bitiriyor. Sizi o kadar göreceğim geliyor ki...”

“Ne yapalım?”

“Hafta arası bir buluşma daha düzenlese?”

“Mümkün değil. Haftada bir bu buluşma bile benim için çok tehlikeli...”

“Bir yerden sizin geçtiğinizi görsem, size temas eden havayı teneffüs eylesem bu benim için kâfi... Hiç İstanbul’a inmez misiniz?”

“İnerim.”

“Ne vakit?”

“Pek sık değil.”

“İndiğiniz vakitlerden bendenizi lütfen haberdar ederseniz hayat vermiş olursunuz. Yalnız şöyle karşıdan geçişinizi görmek benim için ne büyük bahtiyarlıktır bilseniz!”

“Sade karşıdan karşıya birbirimizi görmekle yetinmek mümkün olacaksa İstanbul’a ineceğim günleri haber veririm.”

“Teşekkür ederim. Âşık buldukça bunarmış derler. Bir şey daha istirham edeceğim.”

“Nedir?”

“Olabilir ki beklenmedik büyük bir mâninin engel olmasıyla bir hafta söz verdiğiniz buluşmaya gelemeszeniz...”

“Olabilir.”

“O hafta ıstıraptan ben çıldırırım. Emin olunuz.”

“Sizi böyle bir rahatsızlıktan kurtarmak için ne çare bulunabilir?”

“Aramızda bir haberleşme vasıtası temin etmeliyiz.”

“Bu nasıl olur?”

İlhami Bey zarif bir cüzdandan kartını çıkararak:

“İşte memuriyet yerim burada yazılıdır. Gerek posta ve gerek başka vasıtalarla bu isme gönderilecek evrak elime ulaşır. Asıl güçlük size bir mektup gönderebilmek için güvenli bir adres tayin edebilmektedir.”

“Bu husus cidden güçtür. Fakat buna bir çare aramakla meşgulüm.”

“Bulabilecek misiniz?”

“Buldum gibi...”

“Aman nedir? Ayaklarınızı öpeyim...”

“Bendenize mektup göndermek hususunda pek mecbur kalırsanız Sangüzel’de, ... Sokağı’nda Osman Ağa’nın karısı Naciye Hanım’a müracaat edebilirsiniz.”

“Bu kadın pek güvenilir midir?”

“Bu emniyeti takviyeye elimden geldiği kadar uğraşıyorum.”

Seza, bu kadının kim olduğunu anladın değil mi? Bizim beyin sütninesi. Buna emniyet nasıl uygun olur diyeceksin. Ne yapalım, denize düşen yılana sarılır. Hayli zamandır ki ben bu Naciye’nin ruh hâlini incelemekle uğraşıyorum. Pek para canlısı, pek çıkarıcı bir kadın. Hâli vakti çok düşkün. Her zaman bize gelir, şiddetli yoksulluğundan bahseder. Nezihi Bey pek aldırılmaz. Elimden geldiği kadar nakden yardım ettiğim için beni çok sever.

“Kızım, öl dediğin yerde ölürüm. Canım sana kurban olsun,” türünden diller döker. Kocasını Osman Ağa’ya bir kapıcılık hizmeti bulmuş, ayrıcalık tanınıp kayırılması için geçenlerde bizim beye müracaat etti. Bey yine ehemmiyet vermedi.

Kadın pek üzüldü. Saatlerce ağladı. Bu hiddetli üzüntüsü üzerine ben de kendisine bu mektup getirip götürmek durumunu biraz çıtlattım. Büyük bir istekle kabul ederek, “Bu insanlıktan uzak, cimri herifin üzerine ne hıyanetlik etsen yeridir, melek gibi güzel bir kadınsın. Yazık değil mi gençliğine! Öyle hamhalatla ömür geçireceğine sen de kendine layık, güzel beylerle gönül eğlendir. Vebali varsa benim boynuma olsun. Nezihi’yi göğsümde büyüttüm. Sütümle besledim. Haram olsun, insaniyetsiz, bugün bana on paralık yardımdan kaçınıyor. Oh, oh... O musibetin üstüne başkalarını sev. Benim de içim karış karış yağ bağlasın. Mektuplarınızı kendi elçeğimle getirip götürüyüm. Her hizmetinizi göreyim. Hiç korkma, hiç tasa etme. Benden söz çıkmaz. Bana ser verip de sır vermeyen Naciye Nine derler. Osman Ağa baban duyup sezmedikten sonra hiçbir tehlike yoktur. O da nereden sezecek? Artık göçtü. Mankafa oldu. Bunadı. Karşısına oturup da ona tane tane anlattığın lakırdıyı bile fark edemiyor. Böyle şeyleri nasıl anlayacak? Zevkine bak,” dedi.

İşte bu suretle Naciye Nine’yi kendimize sırdaş, daha doğrusu kendimize suç ortağı edindik. İlhami Bey’le her salı görüşüyor ve her buluşmamızda münasebetimizi daha ziyade kuvvetlendirme vasıtaları bulmaya uğraşıyorduk. Ve bütün bu buluşmalarımız kardeşçe, hasılı pek masumane cereyan ediyordu. Fakat nihayet her türlü iyi niyet ve metanetimize rağmen... Of, nasıl yazayım! Öyle bir zaaf ve kargaşa anı geldi ki aşkımıza mağlup düşüyorduk. Ölümün benim için üstün olduğunu olanca dokunaklı açıklığımla anlattım. İlhami bu endişelerimi, bu iniltilerimi korkuyla dinledi. Bana hak verdi. Sonra ne oldu biliyor musun Seza? Aman, azıcık müsaade et. Kalem elimde titriyor. Hafakandan boğulacağım. Yok... Yok... Bugün yazamayacağım. Bundan daha cesaretli bir günüm olursa belki yazabilirim. Seza, benim kurtuluşum için dua et. Adaklar ada... Hemşireciğim, henüz bütün bütün mahvolmuş bir kadın değilim. Uçurumun kenarındayım. Vücudumun yarısı sarkmış bir hâlde gittim, gidiyorum... İmdat... İmdat...

Sermet Bey okuyup bitirmiş olduğu bu mektup elinde, öyle düşünceli kaldı. Gözlerini bir müddet odanın duvarı üzerinde dalgın dalgın dolaştırdıktan sonra eşine dedi ki:

“Seza, sen beni yanlış bir yola sevk ettin.”

“Neden beyim?”

Bu meselede vahim bir gariplik var. Biz Nezihi’ye hakikati söylemeliydik. Dostluk buydu. Hâlbuki biz onu aldattık. Bu işte vakit ne kadar geciktirilirse vahamet o nispette büyür. Bu namus felaketinin tamamıyla ortaya çıkmasına kadar biz bu vakaya karşı böyle seyirci mi kalacağız?”

“Ne yapılabilir?”

“İşte kadın uçurumun kenarına kadar gelmiş, yarı beline kadar sarkmış olduğunu yardım isteyen feryatlarıyla sana anlatıyor. İmdatına nasıl ve ne vakit yetişeceğiz?”

“Aynınur’un kendi fikri, müsaadesi alınmaksızın hiçbir suretle, kurtarılması hakkında bir karar verilemez.

“Anlayamadım.”

“Bu kadın pek titiz ve asabidir. Kendi fikri sorulmaksızın hakkında bir karara varılırsa sonra hiddetinden büsbütün delice bir harekete kalkışarak meseleyi tamir kabul etmez bir vahamete düşürür.”

“Öyledir de niçin senden imdat talep ediyor?”

“Duygularının galeyaniyla öyle söylüyor. Fakat işe karışacak olursak ateş kesilir. Ben Aynınur’u bilmez miyim! Geçenlerde dostane birkaç nasihat verecek oldum, gücendi. Az daha benimle dostluğu kesiyordu.”

“Hanım ben böyle tuhafıklara, kadın densizliklerine arkadaşımın namusunu feda edemem. Sükût benim için vebaldir. Ben bundan pek ağır bir vicdani mesuliyet duyuyorum. Gidip dosdoğru, her şeyi Nezihi’ye haber vereceğim.”

“Sakın ha bey!”

“Başka çare yok.”

“Haniya bu meselede benim görüşümün ve müsaademin zıddı bir harekette bulunmayacağına dair namusun üzerine verdiği söz, ettiğin yemin nerede kaldı?”

“Namus üzerine verilen sözler, edilen yeminler yine namus ve haysiyet dâhilinde cereyan edecek hâller hakkında değerli olabilir. Namussuzluk için namus üzerine söz verilemez. Anlıyor musun hanım?”

“Beyefendi, bir beyaz kâğıt üzerine imza atar gibi sen durumun hakikatini bilmeden, şartsız bu teklifi kabul etmiştin. Şimdi hakikati anladıktan sonra makam değiştirmek olamaz. Bunu senin mertliğine yaraştıramam.”

“Hanım, Aynınur’un sırlarını kocasına karşı muhafazada bu kadar ısrar gösterişine iyi bir mana veremiyorum. Yoksa bu kadının yanında senin de bir sırrın, bir ayıbın mı var? Bu itinayla saklama karşılıklı mı?”

“Beyefendi, Allah aşkına yine başlama!”

“Başlayacağım. Hem de sona kadar kararlılık göstereceğim. Beynim şiddetli bir humma içinde yanıyor. Validem de dâhil olmak üzere bütün kadınlara karşı kalbimde büyük bir şüphe uyandı. Sen de bundan hoşlanmıyorsan zihninde, gönlünde böyle yabancı delikanlıların hayalleri, muhabbetleri dolaşıyorsa haber ver. Ne beni aldat ne kendin azap çek. İkimiz de kurtulalım. Çünkü Aynınur gibi kocalı bir kadının bir gence gönül verip de bu suçuna masumane, iffetlice (!) bir aşk adını vermesi kadar rezalet tasavvur edemem... Elin delikanlısıyla çamlıkların en تنها, en gizli bucaklarına çekil, elini öptür, bileğini sıktır. Sonra yazdığın mektuplarda da, ‘Aman, aman, aman, aşkımıza mağlup oluyoruz... Olduk... Yetişiniz, beni kurtarınız... İmdat,’ diye feryat et! Bundan büyük rezalet olur mu? Bu hâle hiçbir erkeğin... Hele evli erkeklerden hiçbirinin havsalası tahammül edemez.”

“Bu vakaya beni de dâhil etmek hususundaki haksızlığı olanca şiddet ve nefretimle reddederim. Serinkanlılığını muhafazaya gayret et... Aynınur’un da Nezihi’nin de kurtuluşları ancak göstereceğin bu serinkanlılık sayesinde mümkün olabilecektir. Şu kalan mektupları da oku... Bu ana kadar ceyran eden âşıkane olaylara tamamıyla vâkıf ol... Sonra birlikte kesin, etkili bir karar alınız.”

“İşte bak, mektubu tutan elim titriyor. Açıp okumaya cesaret edemiyorum.”

“Niçin?”

“Tuhaf sual! Niçin olacak! Bundan evvelki mektupta rezaletin meyanesi tütmeye başladı. Bunda beklenen felaket vuku bulacak gibi geliyor. Heyecandan kalbim çatlayacak. Öyle bir şey varsa bana okutma Seza!”

“Bir tabip tedavi edeceği hastalığı esasından bilmelidir. Gerçi bu son mektuplarda zavallıların âşıkane vaziyetleri pek fenalaşıyor. Üzücü bir şekil alıyor. Fakat her hâlde okumalısın...”

“Aynınur’u kurtarmaya cidden uğraşacaksan vakit geçirmeye gelmez. Bunu bil Seza... Çünkü Ali İlhami Bey pek kurnaz bir gence benziyor. Âşık olduğu kadına söylediği şu, ‘Sizin hasretinize dayanamıyorum. Haftadan haftaya buluşma bana pek uzun geliyor. Hafta aralarında da görüşelim. İstanbul’a ne vakit inersiniz? Haber verseniz kulunuza hayat vermiş olursunuz,’ sözlerinden sen ne anlıyorsun?”

“Ne anlayacağım! Aynınur’u çılgınca bir muhabbetle seviyor. Buluşmaları artırma sebeplerini temine uğraşıyor.”

“Hayır, yalnız öyle değil. Aynınur’u İstanbul’da bir yere düşürecek. Bir tuzağa çekecek. Çapkının bu niyetini ben anladım. Ah Seza ah... Kırk yılda bir kadın sözü dinlemelidir derler ama şimdi ben bu sözün külliyyen aleyhindeyim. Kadın sözü hiç dinlenmemelidir vesselam!”

“Neden?”

“Çünkü senin sözüne uyup da Nezihi’ye ben o mektubu yazdığımı çok fena ettim. O zavallıya karşı tamiri mümkün olmayan bir mevkide kaldım.”

“Sözümü dinlememiş olaydınız ihtimal ki bugün şu fani dünyada ne Aynınur kalırdı ne de kocası... Nezihi Bey bu meseleyi birkaç kurşunla temizlemiş bulunurdu.”

“Ben de itiraf edeyim ki en temiz halletme şekli de işte bu olurdu.”

Sermet Bey artan bir heyecanla elindeki mektubu okumaya başladı.

10

Dokuzuncu mektup

Sezacığım,

Hayatın lezzetinden, dünyada her şeyin bir şiir olduğundan bahsedencilere evvelden kızardım. Her tatlı şeye bir yasak koymuşlar. Ben bu yasağın biraz ötesine adım atmaya cüret ettim. Kısa bir müddet etrafa aşk sarhoşluğunun bahşettiği neşeyle baktım. Kısa bir zaman bu köhne cihan gözümde eski maddiyatını, kabalığını, sertliğini kaybetti. Cennete ait, manevi bir âlem kesildi. Bütün doğal manzaralarda evvel-den seçemediğim incelikler, sanatlar, güzellikler fark ettim. Mehtaplarda ne esirî¹¹², ne dünyayı unutturacak güzellikler gördüm...

Kardeşim, bu dünyada her şey var. Bütün lezzet ve haz sebepleri mevcut. Fakat onları meydana getirebilecek uyarıcıları bulmak. İş orada... Ben bu vecde,¹¹³ onun kolu benim belimde, benim elim onun boynundayken düştüm. Bu

112 Uçacak gibi hafif

113 Hayranlık ve sevgiden dolayı kendinden geçme durumu, istiğrak hali

cihanın cennet şeklini işte o zaman seyrettim. Lakin çok geçmedi. Bütün etrafı saran eşya bana, “Bu lezzetler senin için haramdır, suçtur. Kaç... Kaç,” diye bağırmaya başladı. Oh, kaçmak istedim. Kaçtım. Fakat ne azaplar geçirdim. Geçiriyorum. Bak nasıl oldu Seza?.. Nasıl?..

Ali İlhami ona bağışlamış olduğum bir elimi sevmekle, bütün sevda şiddetini bu tek elim üzerine serptiği gözyaşlarıyla yatıştırmaya uğraşmakla yetiniyordu. Bazen kendimizi aşkın aldatan anları içinde bir lahza unutarak ufak tefek kucaklamalar oluyordu. Bir gün çamlardan oluşmuş o tufa içinde o kadar sevdayla kendimizden geçmiş bir hâle geldik ki ben gerçek bir cihanda mıyım yoksa rüyada mıyım... Bu geçirdiğim hayal midir hakikat mi bilemeyecek kadar kendimi kaybetmiştim. İşte bu yarı baygın anında dudaklarımın üzerinde onun harareti ağzını, ateşli nefeslerini hissettim. O anda olanca uyanma kudretimi toplamaya çalışarak hemen silkinip kolları arasından kurtuldum. Anlaşmayı bozarak benim bir zaaf anımdan istifadeye kalkmış olduğu için İlhami’ye darıldım. Arkama bakmadan kaçtım. O muhabbet yuvasından uzaklaştım.

Evime geldim. Dadısı, çocuğu karşıma çıkardı. Yavru-cuk minimini kollarını oynatarak bana atılıyordu. Ben âşık kucağından firar etmiş bir ana... Masumun o saldırışlarına, o muhabbetine layık değildim. Hakikati bilse, anlasa... Kim bilir benden ne derece nefret ederdi... Dünyada validelerinin kötü şöhretiyle adı kötüye çıkmış az mı masum evlat vardır! Çocuğun büyüyüp de bu acı hakikati öğrendiği zaman bana karşı alacağı kınama ve lanetleme tavrını düşünmekle utanıp kaçtım.

Akşam bey geldi. Odamıza çekildik. Üzerime atfettiği bakışlarında, kalbinde tutuşan ağır şüphelerin izleri parlıyor zannettim. İçime titremeler geldi. O gece gözleri tuhaftı. Sanki manidar ve kinli ateşler saçıyordu.

Kanepe üzerinde duran gazeteyi çekti. Çatık bir çehreyle süzdü. Sonra dudaklarında acı, alaycı bir tebessüm görüldü. Dik dik bakışlarıyla bana bakarak:

“Gazetede müthiş bir fıkra¹¹⁴ var.”

“Aman pek korkunçsa okumayınız. Öyle dehşetli fıkra dinlemeye bu akşam asabımın tahammülü yok. Rahatsızım.”

“Gerçi korkunç. Lakin dinlemesi iffet ehli kadınlar için dehşet verici değil, gönül ferahlatıcı olur. Dinle, dinle, memnun olursun. Hıyaneti meydana çıkmış bir kadın için bak kocası ne güzel bir ceza hazırlamış.”

Bakışlarımızın buluşmasından korkarak gözlerimi çevirdim. Kulağımı verdim. Büyük bir titremeyle dinliyordum.

Kocam başladı:

“Avrupa’da zenginlerden birinin genç, güzel karısı nişan meraklısıymış. Revolverle iyi nişan alırmış. Otellerinde mükemmel bir nişan salonu varmış. Kadın burada her gün talim edermiş. Fakat ne yazık ki kadın yalnız kurşun atmakta maharetli değil, sevda tuzağına düşürmek istediği erkekleri sihirli bakışıyla avlamakta da eşi benzeri yokmuş. Kadın parlak bir delikanlıyla mercimeği fırına vermiş. Kocası durumu sezmiş fakat dehşetli bir intikamı bekleyip öfkesini ve kırgınlığını belli etmemiş. Bir müddet sükût etmiş. Nihayet fırsat düşürerek rakibini bir gün yakalamış. Elini ayağını bağlamış, ağzını tıkamış. Hedef tahtasının arkasına sımsıkı bağlamış. Hiçbir şeyden haberi olmayan madamı çağırmış. Eline revolveri vermiş. Bir noktayı göstererek oraya nişan almasını söylemiş. Kadın gafilane, büyük bir rahatlıkla ve başarıyla ateş etmiş. Kurşun evvela nişan tahtası üzerindeki belirli noktayı, sonra onun arkasındaki bedbaht âşığın kalbini delmiş. Sonra intikamını alan koca hedef tahtasını çekmiş. Meydana çıkan kanlı manzarayı karısına göstermiş, ikinci olarak kendinden

¹¹⁴ Gazete ve dergilerde gündelik konuları ele alan yazı türü

geçerek yere serilen de madam olmuş... Sonra bu fıkrayı sinematografa almışlar. Tesirli bir ibret olarak halka seyrettiriyorlarmış. Nasıl? Kocanın şiddetli intikamındaki zekâsını beğendin mi?”

“Nesini beğeneyim böyle vahşetin?”

“Vahşet medeniyetin tamamlayıcısıdır. Vahşetsiz medeniyet olmaz. Niçin o kadar betin benzin uçu?”

“Böyle vahşice şeylerden hoşlanmam.”

“Vahşet kocada değil, o âşık olan lanet olasıda... Kocalı bir kadını baştan çıkarmak dünyada tasavvur edilebilecek vahşetlerin en büyüğüdür.”

Nezihi Bey bu sözler ağzından çıkarken tehditkâr, acayip bakışlarla gözlerini bana dikiyordu. Kocamın bu bakışlarında gizlenmeye uğraşılan, bir yanardağ gibi patlayan kırgınlığın müthiş imaları bulunduğunu anlıyordum. Acaba ne duymuştu? Ne biliyordu? Yoksa o da intikamını dehşetle eyleme geçirmek için naklettiği fıkradaki vahşi koca gibi münasip bir an mı kolluyordu? Vücudumu istila eden titremeyi saklamak mümkün değildi. Tir tir titrediğimi artık görüyordu. Benzi-min uçukluğu da pek ziyade artmış olmalı ki kocam kırgınlığını örtmede büyük bir iktidar gösterir gibi bir maharetle hemen tavrını ve çehresini değiştirerek ve işi biraz şakaya dökmek isteyerek:

“Aynınur, niye o kadar sarararak titriyorsun? Korkma, ben vahşi adını verdiğin o koca kadar gönlü geniş değilim ki suça niyet edilen anla intikam arasında o kadar müddet geçirmeye tahammül edebileyim! Ben suçun görülme anında hemen intikamımı alırım.”

“Bey, beni üzüntüden öldürecek misiniz? Böyle iğrenç fıkraların, korkunç sözlerin aramızda ne lüzumu var?”

“Meleğim, senin öyle günah işlemiş, suçlu kadınlardan pek ayrı durduğunu bildiğim için cezanın mükemmeliye-

ti belki takdirini çeker diye anlattım. Hoşlanmadınsa susayım.”

“Hazin, feci fıkralardan hoşlanırım fakat cinayetlilerini sevmem. İnsan insanı nasıl öldürür canım!”

“Ah karıcığım, bazı anlar vardır ki ölmeli ve öldürmelidir. Öyle icap eder.”

“Bey, rica ederim artık susunuz.”

“Peki susayım. Fakat aramızda böyle bir bahis açılmışken birkaç söz daha ilave etmeme müsaade eyle kuzum Aynınur...”

“Dinliyorum, buyurunuz.”

“Böyle ahlaksız kadınların, müthiş kocaların hikâyelerini işitip de birbirimizin kıymetini bilelim diye bunları anlatıyorum.”

“Eğer şimdiye kadar birbirimizin kıymetini bilememişsek emin olunuz bey ki bundan sonra böyle hikâyelerle hiç bilemeyiz.”

“Ben seni çok severim Aynınur.”

“Bilirim.”

“Elhamdülillah, senden bir şüphem de yoktur.”

“Benden şüphe! Aman ya Rabbi, o nasıl söz!”

“İşte yoktur diyorum ya! Fakat her şeyin aşırısı fena olduğu gibi muhabbetin hadden fazlası da iyi değil. İnsanı rahatsız ediyor.”

“Bunda benim ne kabahatim var?”

“Bunda kabahatsiz yalnız sen değilsin. Ben de suçsuzum. Elde olmayan meselelerden dolayı kimse azarlanamaz. İşte bu aşırı muhabbet sebebiyle bazı taşkınlıklarda, densizliklerde bulunuyorum. Beni affet Aynınur.”

“Esağfurullah.”

“İşte bu af temennisiyle beraber yine bir densizlik edeceğim.”

“Nedir? Rica ederim, densizliğinizi şu hasta vücudumun tahammül derecesi üzerine çıkarmayınız.”

“Korkma, korkma... İşte söyleyeceğim şundan ibarettir: Sana her suretle emniyetim bulunmakla beraber bu şiddetli muhabbetim icabı her gün karşı karşıya gelip böyle bir bahis açarak sana yemin yenilettirmek istiyorum. Bu garip his ve arzuma galip gelmek mümkün olmuyor. Bu hâle alınaklık de, cinnet de, ne dersen de... Bu zaafımdan dolayı beni mazur görmeye söz veriyor musun?”

“Veriyorum.”

“Öyleyse her gün sana tekrar edeceğim şu suallere aynı cevapları vermek zahmetine katlan.”

“Peki.”

“Beni seviyor musun Aynınur?”

“Seviyorum.”

“Rica ederim öyle ağzından dökülür gibi söyleme. Kuvvetlice bir muhabbet ortaya koyar gibi söyle.”

“Seviyorum... seviyorum...”

“Bana karşı ebediyen sadakatten ayrılmayacağına yemin ediyor musun?”

“Edi... edi... ediyorum...”

“Niçin kekeliyorsun meleğim?”

“Vahim bir cinayetten dolayı bir mahkeme huzurunda ant içirilir gibi hakkımda reva gördüğünüz şu münasebetsiz şüphelerden haddinden fazla canım sıkılıyor da dilim dolaşıyor.”

“Mazeretimi evvelce bildirip af diledim.”

“Peki... Peki... Daha ne derdiniz varsa söyleyiniz.”

“Senden ufacık bir şüpheyeye düşsem intikam almaya vakit kalmadan ben çıldırırım. Bu o kadar vahim, o kadar dehşetli... O kadar büyük bir felakettir ki...”

“Peki daha?”

“Daha... Bilemiyorum... Şiddetle yüreğim çarpıyor. Kendimi epeyce metin bir insan zannettiğim hâlde senin karşında daima nefsimi kurtaramadığım şu zaaftan utanıyorum.”

“Demek ki bu sual cevap her gün böyle tekrar edecek?”

“Evet.”

“Bugünkü sorgunuz son buldu mu?”

“Buldu yalnız bir istirhamım kaldı.”

“Nedir?”

“Seni şöyle sineme bastırarak kucaklamama müsaade et.”

“ ”

“Niçin müsaade etmiyorsun?”

“ ”

“Niçin sesin çıkmıyor Aynınur?”

“ ”

“Merhamet Aynınur merhamet... İşte beni öldüren... Önümde bazen simsiyah şüphe okyanusları açan senin bu tahammül olunmaz nazların, tenezzül etmemeleridir. Değil kendini bana sevdirep okşatmak, kazara elimin üzerine hafifçe sürtünmesine bile razı değilsin. Benimle vuku bulacak her teması âdeta büyük bir işkence addediyorsun. Her şeyi idare ediyorsun. Her sözüme karşı mülayim, münasip cevaplar bularak beni iknaya uğraşıyorsun. Fakat benim okşamalarıma,

hamlelerime katlanmak... İşte buna tahammül edemiyorsun. Burada foyayı meydana vuruyorsun. Sevdana susamış olan kalbim bu reddin üzerine şiddetle galeyana geliyor, bütün damarlarımı cehennemden gelen bir ateş kaplıyor. Evet, işte o zaman... Aynınur, işte o zaman kendimi kaybediyorum. Ya erkekliğin şanına yaraşmaz bir aşağılanmışlıkla yalvarıp ayağına atılarak merhametini, lütfunu dileniyorum. Yahut yırtıcı bir hayvan gibi seni çiğ çiğ yemek için üzerine saldırıyorum. Maalesef bugün de yine öyle yapacağım,” dedi, müdafaadan âciz, masum bir ceylana saldıran kükremiş bir aslan şiddetiyle üzerime atıldı. Ben soğuk, cansız bir cisim gibi bu işkenceye vücudumu teslim ettim. Artık beni güçlü kolları arasında seviyor muydu, öldürüyor muydu bilmem... Sıktı, ezdi... Öptü, ısırıldı... Paçavraya çevirdi. Kendisince şüphe suretini geçemeyen suçumdan dolayı beni parçalamak istiyordu. Bana ettiği bu sevda işkencesine karşı kendisinden iki kelimeyle intikam alabilirdim, “Zavallı koca! Meşru malım zannıyla öpüp kokladığın bu vücut daha bugün sana nispetle pek genç ve güzel bir âşığın kolları arasında bir sevda sarhoşluğu geçirmiştir. Diğer arzulu dudakların gezindiği bu cilt üzerinden ağzını çek,” diye haykıracağım geliyordu. Evet! Evet Seza, hayatıma son vermek istediğim gün bu hakikati belki yüzüne karşı haykıracağım. Kendimi ona parçalatarak hem ben bu hayattan kurtulmuş olacağım hem de o benden intikamını almış olacak. Facianüvisleri¹¹⁵ imrendirecek, ne güzel netice değil mi?

11

Onuncu mektup

Seza,

Benim hâlim böyle ne olacak? Geçen gün beyin kolları arasında geçirdiğim fırtınadan hasta düştüm. Sabahleyin ya-

115 Facia tarzında tiyatro oyunu yazar kimse

nıma, döşegimin kenarına geldi. Tabipten, ilaçtan evvel yine daimî sorgusunu tekrar etti:

“Beni seviyor musun?”

“Seviyorum.”

“Ebediyen sadakatten ayrılmayacağına yemin eder misin?”

“Ederim.”

Yine hep o suallere eski cevapları verdim. Aman ne can sıkıcı komcdi! Ben bu adamı sevmiyorum. Ebediyen sadakatte bulunacağıma yemin ediyorum fakat hâlen sadık bulunmuyorum. Ben neticeyi iyi görmüyorum. Pek büyük bir vicdan azabı içindeyim. Kalben kocama karşı olan hissizliği, daha açık söyleyeyim, nefretimi son derecede itinayla gizlemeye uğraşıyorum. Yüzüne gülmeye, sever gibi görünmeye çabalıyorum. Lakin bütün bu yalanlarıma, hilelerime rağmen o yine hakikati anlıyor. Geçen gece o koca adam âdeta bir çocuk gibi ağladı. Sanki gizli bir kuvvetle, tuhaf bir tesirle her şey kendine malum oluyor. Bana gösterdiği bu delice, bu ahmakça düşkünlüğe çoğunlukla kızıyorum. Bazen de yüreğime bir merhamet geliyor, acıyorum. Garip bir ruh hâli içindeyim. İlhami’nin yanına gittiğim zaman Nezihi’ye ettiğim fenalığın derecesine kıyasla azap çekiyorum. Kocamın yanında bulunduğum vakit İlhami’ye olan aşkım bütün bütün artarak âdeta deliye dönüyorum. Bu sonu hayra çıkar bir sevda değil. Âşığım, Heybeli çamlıklarında olan gizli görüşmelerim duyulursa! Aman ya Rabbi, ne büyük tehlike içindeyim!...

On birinci mektup

Seza,

Fenayım. Çok fenayım. Beni bu dertten kurtarması için

Cenabıhakk'a yalvardım. Namaza başladım. Beş vakitte yana yana dua ediyorum. Yüreğimin çıra gibi yandığını duyuyorum. Geçen gün odama kapanarak saatlerce ağladım. Uzun bir müddet öyle kendinden geçmiş olarak kaldım. Kendime geldiğim zaman içimde bir sükûnet hissettim. Henüz büsbütün kirli bir kadın değilim. Kurtuluşumdan ümitliyim. Bu kalbimdeki sükûneti ilâhî bir ilham suretinde kabul ederek İlhamî'yle münasebeti kesmeye karar verdim. O hafta belirlenen buluşmaya gitmeyerek kendisine şu mektubu gönderdim:

Beyefendi,

Bendeniz iffetini koruyan, namuslu bir kadını. Dünyadaki en büyük hafıfmeşreplik ve günahım, Cenabıhak affetsin, sizinle olan buluşmalarımın ibarettir. Bu pişmanlık beni öldürüyor. Müthiş bir ruh hâli içindeyim. Her hakikati, her derdimi bütün saflığıyla size itiraf edeceğim. Birbirimizi yoldan çıkarmaya değil, kurtarmaya uğraşalım. Bu insanlığı benden esirgemeyiniz. Size olan aşkımın ilk feveranları içinde neye uğradığımı, ne yaptığımı bilemedim. Sizinle el ele vererek muhabbetin zevkli semasında masumane ve neredeyse iffetlice bir müddet uçtuk. Evli bulunduğum için biz aramızda bu sevdanın masumane bir şekilde devamına ne kadar gayret etsek, bunun suç mahiyetini değiştirmek mümkün olmaz. Duyulsak herkes bizi o gözle görür. Sizinle buluştuğum zaman kocamın karşıma dikilen, uğradığı haksızlıktan şikâyet eder gibi görünen hayalinin aldığı azarlayan ve lanetleyen şekline tahammül edemiyorum. Maddeten, manen her ikimiz de büyük birer günah ve tehlike içindeyiz. Biz bu buluşmalarda devam ettikçe tehlike büyüyecek, bir müddet sonra şiddetle kurtulmayı temenni etsek dahi artık bu mümkün olmayacaktır.

Bir çocuk saflığıyla işte size her hakikati söylüyorum. Gözlerinizde bir cazibe ummanı var. Kaçmak istedikçe beni güneşin, yörüngesinde tuttuğu bir gezegeni çekişi gibi çekiyor. Siz beni severken, siz beni çağırırken sevdanızın tesirinden kaçamayacağım. Daima meftununuz, mağlubunuz olacağım.

Daima size döneceğim. Daima davetinize atılacağım. Sizden firar etme kuvvetini kendimde göremiyorum. Yalvarıyorum, yalvarıyorum, siz benden kaçınız. Bu büyük aşkının bütün zincirlerini kırmaya uğraşınız. Bu muhabbetin devamını imkânsız bir hâle koyunuz. Benim iffetli bir eş, şefkatli bir valide kalmaktaki toplumsal mecburiyetimi düşünerek var kuvvetinizle bu karşılıklı kurtuluşumuz ve selametimize uğraşınız. Ben kararsız, tahammülsüz, hasret ateşinizle feryat ettikçe karşımda yalvarışımı duyacak kimse bulamayayım.

Beyim, unutmayalım. Düşünelim. Düşünmeye uğraşalım ki her şeyden evvel ben bir eş, bir valideyim. Toplumsal vazifelerimle aşkımın çarpışmasından fıskıran dehşetlere göz yummak artık mümkün olmuyor. Evet, şimdi sizden kaçmak istiyorum. Fakat yazdığım her kelime, yüreğime sevdanın başka yarasını açıyor. En makulü susmak... İmkân derecesinde kısa kesmek... İşte sustum. Kaçıyorum, kaçınız. Elveda...

Bu mektubu sütnineyle gönderdim. Çamlıkta eline vermiş. Zavallı çocuk pek fena olmuş. Sapsarı kesilmiş. Birkaç defa sendelemiş, yere kapanıvermiş.

Nasıl Sezacığım, bu metanetim tebriğe şayan değil mi?

12

On ikinci mektup

Seza,

Ümitsiz ve dehşetli bakışlarım önünde bütün ufuklar tuşmuş, cihanı alevler sarmış, bu yangın her taraftan saldırarak üzerime yürüyor, zannediyorum. Ben fevkalade bir metanet göstermek cüretinde bulundum.

Of! Bu anlık bir cüretten ibaret oldu. Yeltendiğim bu metaneti devam ettirmeye kuvvetim yetişmedi. Düştüm. Kolum kanadım kırıldı. Eski korktuğumdan, her türlü kötümser tahminimden daha korkunç bir düşünüşle gidiyorum.

Cehennem'in en aşağısına iniyorum. O kadar fena, o kadar bedbaht, o kadar mustaribim ki artık feryada, şikâyet'e bile mecal kalmadı.

13

On üçüncü mektup

Hanım,

İki gözüm kardeşim. Dostluk bu günde belli olur. İmdadıma yetiş, beni okut. Beni tütsület. Hayatından ümit kesilen bir hasta gibi artık taştan topraktan derdime derman umuyorum. Daha doğrusunu söyleyeyim mi Seza? Beni bir yere kapat. Üzerime kilitler vurdur. Zincirlerle bağlat. Etrafıma bekçiler tayin ettir. Çünkü ben kararsız, tahammülsüz kaldım. Gideceğim. İlhami'ye kaçacağım. Anlıyor musun hanım? Kaçacağım. İşte bugün yarın firar edeceğim. Gözüm ne kocamı ne çocuğumu ne bugünümü ne geleceğimi ne iffetimi ne namusumu, hiçbir şeyi görmüyor. Artık benim için saadet, felaket, hayat ölüm, hep eşit oldu.

14

On dördüncü mektup

Kadınım,

Oldu bitti. Evet, saklambaç oynayan çocuklar gibi -fakat benimki utancımдан- kendimi sana göstermeyerek işte oldu bitti diye bağıriyorum. Olan biten nedir biliyor musun? Kaç zamandır olma ihtimali karşısında tiril tiril titrediğim hâl, yarı yarıya vuku buldu. Artık düştüğüm çukura kendimi kaptırdım. Gidiyorum. Bundan sonra çırpınmayacağım. Debelenmeyeceğim. Felaketin dibine inmemek için kanayan tırnaklarımla bu kuyunun duvarlarına, taşlarına tutunarak kendimi yukarı çekme çabasında boşuna bulunmayacağım. Artık vü-

cudumu teslim ettim. Cenap-ı adil biliyor ve sen de şahitsin ki bu düşüşten kaçmak için irade-i cüziyemi,¹¹⁶ külliyyemi,¹¹⁷ bütün metanet ve kuvvetimi kullandım. Mümkün değil... Kardeşim, mümkün değil... Bir cerr-i eskal¹¹⁸ makinesi bile kaldıracağı yükün ağırlığına göre hesaplanarak imal edilir. Bu belirli ağırlığın birkaç mislini omuzuna almaya tahammül edemez, kırılır. İşte ben de öyle... Direnme dereceme kadar dayandım. Nihayet paramparça oldum. Gücümün erişemediği bir kuvveti ortaya koyamadığımdan dolayı beni nasıl ayıplayacak ve sorumlu tutacaksın? Fiillerimizi, iradi ve gayriiradi olmak üzere ikiye ayırırsak; bunlardan iradi olanlar, onları icraya gücümüzün erişebildikleri ve yetebildikleridir. Gücümüzün yetmediği şeyleri bizden talebe hangi insaf razı olur? Haydi bakalım susuzluğa, açlığa, uykusuzluğa ebediyen karşı koyarak bir şey yiyip içmeyiniz. Uyumayınız. Bu insanın elinde midir? Evet, lokmayı ağzımıza götürüp götürmemek iradi bir hareket gibi görünür. Fakat haydi götürmeyiniz, bu mümkün mü? Tabiatın böyle bir emrine karşı herkes direnme gücüne göre inat edebilir. Nihayet mağlup düşer. İnsanın her hareketinde tabii bir sebep vardır. Bu sebep, çoğunlukla belli olmadığından hareket iradi gibi görünür. İnsan kendinin hangi tabii kuvvetin tesiri altında bulunarak o hareketi icra eylediğinin farkına varamaz. Hep bu felsefeyi bana İlhami Bey öğretti. Daha ne dersler verdi ne dersler...

İnsanların tabiatın elinde bir oyuncak olduklarını bana o telkin etti.

İlhami Bey'le nerede görüştüğümü soracaksın değil mi? İşte ben de sana onu anlatacağım. Of, dur, azıcık nefes alayım, boğuluyorum.

Ah cahillik, ah kadınlık... Ben bu felsefeyi, bu hakikati evvelce bileydim... Bu kadar müddettir o müthiş işkencelerle kendimi harap eder miydim?

116 İslam dininde kaza ve kader sınırları içerisinde insanlara tanınan özgür irade

117 Allah'ın belirlediği kader, ilâhî irade

118 Yük kaldırma maksadıyla kullanılan bir çeşit palanga, cereskal

İlhami'nin hasretine bir gün dayandım. İki gün sabrettim. Üç gün karşı koydum. Her günün geçişiyle bu acı ayrılık öyle şiddetlendi ki gönlümden feveran eden ateş bütün vücudumu sardı. Cihana yayıldı. Ufukları kapladı. Aman Allah, o hâli tarif edemem Seza... Bu ıstıraba hiçbir vücut, hiçbir kuvvet tahammül edemez. Artık yiyip içmekten, uykudan... Hayat-taki ihtiyaçların en zarurilerinden kesildim. Beş altı günde o derece sarardım, bozuldum, bittim ki kim görse dayanılmaz bir hastalığın öldürücü pençesine düştüğümü anlıyordu. Bu hususta yalnız doktorlar yanılıyorlardı. Kocam bunlardan her gün bir ikisini getirterek görüşlerini soruyordu. Çoğu, hastalığın sinirsel olmasında hemfikir görünmekle beraber pek tuhaf teşhislerde bulunuyorlardı. Kimi midemin, kimi beynimin tedaviye muhtaç olduğunu söylüyordu. Göğsümün her tarafını aletlerle dinledikleri hâlde bunlardan hiçbiri yü-reğimi yakan o müthiş ateşten bir nebzecik keşfedebilmek maharetini gösteremiyordu.

Bu esnada varlığına tahammül gösteremediğim biri varsa o da kocam Nezihi Bey'di. Artık kendisini alenen yanımdan kovuyor, ağzıma gelen hakareti ediyordum. Bu adam bana o kadar çirkin, o kadar korkunç, o kadar tahammül edilmez geliyordu ki kendisini görmemek için tiksintiyle gözlerimi yumup yumruklarımı sıkarak, "Karşımdan defol zebani," diye haykırıyordum. Bir mecnun nasıl fiil ve sözünden so-rumlu tutulmazsa o da benim bu sözlerimi mazur, affedilmiş görüyordu.

Validem beni bu adama satmıştı. Ben daima validemi bir esirci kadın, kocamı bir esir müşterisi ve kendimi esir gö-rüyordum. Bütün felaketlerimin kaynağı işte bu alım satım olmuştu.

Ben hayatım pahasına kendimi İlhami'nin okşamaların-dan mahrum ettikten, bu cehennem ıstıraplarına vücudumu kemirttikten sonra artık doğrusu Nezihi'yi evliliğin zevkle-riyle mesut edemezdim. Ben nasıl kederden, ayrılıktan, mah-

rumiyetten ölüyorsam işte ona da öyle bir işkence hayatı geçirterek öç almaya çabalıyordum. Oldubittinin devamını sana gelecek mektupta yazarım. Şimdi pek hâlsizim Seza, pek...

15

On beşinci mektup

Hanım,

Münasebeti kesme istirhamıyla gönderdiğim mektuba İlhami cevap vermedi. Vermemesi pek tabii değil mi? Bu sükûtuyla ricamı yerine getiriyor demektir. İşte ben bu sükût-tan üzüntü duydum. Ben zannediyordum ki kendisinden ne kadar alakayı kesme ricasında bulunsam o, bu teklifimi bu kadar kolayca kabul etmez. Edemez. Kararımı bozmak için bana yalvarır, rica mektupları gönderir.

Günler geçtikçe işte bu sükût beni çıldırtıyor, öldürüyordu. Bir ayrılık karanlığı içinde kaldım. Gözüm artık dünyayı görmüyordu. İlhami'yle çamlar arasında gezindiğim bahtiyar günlerimi hatırlayarak ağlıyordum. Bu münasebeti kesme kararımın feragat eylediğimi mektupla ona bildirmek istedim. İşte bu esnalarda biraz üzüntümü yatıştırmak için birkaç günde bir kendi kendime Heybeli'ye geçerek buluşma yerimiz olan çamlık tufasını ziyaret, âdeta mukaddes bir yer gibi tavaf ediyordum.

En ümitsizce hasret kaldığım son ziyaretimde, sevgilisinin kabri önünde ebedî ayrılık yaşları döken bir zavallı gibi, İlhami'nin âşıkane konuşmalarımız için hazırladığı tahtın üzerine kapanarak ağlaya ağlaya kaybettiğim yârime karşı şu hitaplarda bulunuyordum:

“Sevgilim! Sensiz gönlüm, hayat nurundan ebediyen mahrum, güneşsiz bir âlem gibi karanlık uçurumlarına doğru düşüyor. Ben bu ebedî azap gecesi içinde çırpına çırpına özlem acılarıyla işte can çekiyorum. Aşkın sineme açtığı

kanlı, derin, kapanması mümkün olmayan yaraları sıvama-ya ölüm meleşinden evvel yetişmeyecek misin? Ben büyük hata ettim. Seninle sevdayı bitirmeye, böyle imkânsız bir işe karar verdim. Bu hastalıktan benim için kurtuluş mümkün olmadıktan sonra niçin senden uzaklaşarak, aşkından mahrum kalarak böyle uzaklarda öleyim? Her neredeyse bana kucağını aç! Benim mezarım, cehennemim, cennetim... Hasılı kurtuluş yerim işte orasıdır,” dedim, sustum. Uzak mesafelerden fikir ve hislerimizi birleştirmeye aracılık eden meçhul bir mıknaşın yardım lütfuna kulak verir gibi etrafı dinliyor, ağaçlardan, denizlerden, ufuklardan bu sözlerime cevap bekliyordum. Yavaş yavaş çamlar hışırdadı. Heyecanlandım. Besbelli ada perisi bu yalvarışlarımdan üzüntü duyarak beni teselliye geliyordu. Evet, geldi. Karşımda kollarını açtı. Lakin bu gelen peri değil, ruhumun taparcasına sevdiğiydi. İşte oydu. İlhami... Şaşıarak, “Ah, nereden çıktın?” hayretiyle haykırdım. O beni âşıkane, baygın bakışları altında büsbütün büyüleyerek cevap verdi:

“Beni sen çağırırsan ebediyetin sonunda olsam duyar gelirim.”

Birer mıknaş kütlesi gibi birbirimizi çektik. Kucağına atıldım. Ayrılık ateşiyle sanki erimiş zannolunan bu iki vücut birbirine bütün gözenekleriyle kaydadı... Birleşti.

Pek acı tecrübelerle anladım ki artık ben başkasının olamam. Ben onunum. İlhami’nin... Anlıyor musun Seza? Bütünyle... Ebediyen... Ruhun... Cismen onun...

16

Sermet Bey elinden mektubu yere fırlatarak, “Kahrolsun böyle karı!” ayıplamasıyla haykırdı. Karısı Seza Hanım yerdan mektubu alarak cevap verdi:

“Zavallıya öyle demeyin.”

“Bunun neresi zavallı?”

“Nefsiyle, aşkıyla ne acı verici mücadeleler geçirdiğini mektuplardan okumadın mı?”

“Bu mektupların hiçbirinde Aynınur’un kesin bir iyileşme kararı vermiş olduğunu görmedim. Bir gün böyle yazıyor, iki gün sonra evvelce dediklerinin tamamen zıddı fikir ve harekette bulunuyor.”

“Kadıncağz zihnen de hasta, görmüyor musun?”

“Zihnen hastaysa padişahın tımarhanesi var. Şuuru bozuk bir kadın böyle bin hesap içinde çamlıklara âşık davet etmeyi becerebilir mi? Nezihi Bey pek uykuda bir koca değildir. Aynınur kocasına bu hıyanetinin izini göstermeyecek bir şeytanlıkla macerayı idare ediyor. Bu deli işi değil hanım... Bunu her akıllı da beceremez.”

“Her ne olursa olsun. Kuzum beyciğim, biçareyi kurtarmaya uğraşalım.”

“Artık bunun kurtarılacak neresi kalmış? Bu hususta olacak en doğru hareket vakit geçirmeden gidip bu felaketi Nezihi’ye haber vermektir. Karısını boşayacak mı, öldürecek mi, ne yapacaksa yapsın...”

“Ay, Allah esirgesin.”

“Nasıl Allah esirgesin?”

“Aman bey aman... Evvela beni öldür, sonra böyle bir harekette bulun.”

“Neden Seza, neden?”

“Neden olacak... O kadın beni kendine kardeş bilerek en dehşetli hareketinin sırlarını vermiş. Sen bana ağzı sıkılık vadiyle bu sırlara vâkıf oldun. Şimdi sözünden dönüyorsun. Beni öldürüp cesedimi çiğnemedikten sonra Aynınur’u ele veremezsin.”

“Hanım, Nezihi karısını bırakmalıdır. Boşandıktan sonra Aynınur Hanım kendi nam ve hesabına her ne iffetsizlikte bulunursa bulunsun.”

“Bu felaketi haber vermek Nezihi Bey’e büyük bir dostluk etmek değildir. Hele şu son mektubu da okuyunuz da ne yapacağımızı düşünürüz.”

Seza Hanım kocasına bir zarf uzatır. Sermet Bey zaten yırtılmış olan zarfı açar, içinden şu mektup çıkar:

17

On altıncı mektup

Sezacığım,

Saadetimin ve neşemin aşırılığından artık ayaklarım yere değmiyor. Uçuyorum. Aşkın asumanî¹¹⁹ lezzetleriyle -evet, buna asumanî diyeceğim. Çünkü yeryüzündeki lezzetler içinde hiç böylesine rastlamadım- neşeli olduktan sonra bu saadet safasında kendimi insanlar içinde en yücelmiş, en bahtıyarı buldum. Çünkü Seza, dünyada hiçbir kimse haz ve neşenin bu yüksek derecesine çıkamamıştır. Buna inan. Buna emin ol. Fakat bu saadeti ne acı gözyaşlarıyla kazandığını biliyorsun. Yine elimden kaçırmak ihtimali ara sıra zihnimi sarsıyor. Beynimi yakıyor. Lakin İlhami’yle birbirimize ebediyet yeminiyle söz verdik. Ölümünden başka bir şeyle ayrılmayacağız.

Ah bilsen, zavallı çocuk ne kadar ağladı. Delicesine verdiğim ayrılık kararıyla az daha hem kendimi öldürüyormuşum hem onu... İlhami özlediği zaman boyunca neler çektiğini anlattı. Gözyaşlarımız birbirine karışa karışa ağladık. Emrime itaat etmek için bir şey yapmamış. Bu itaatte intihara varana kadar kararlılık gösterecekmiş. Ölümü bana karşı itaatsizliğe tercih ediyormuş. Evet, niyeti öyleymiş, tahammülsüz

¹¹⁹ Göğe ait, beşerî olmayan, semavi olan

kalınca canına kıyacakmış. Rabbim saklamış Seza, Rabbim saklamış... O gün kendisi de Heybeli çamlığındaki sevdamızın gizli yerini ziyarete, orayı tavafa, hayalimle görüşmeye gelmiş. Ümitsizlik gözyaşlarını oraya saçmış, hayalime karşı acı şikâyet ve serzenişlerde bulunmuş. Nihayet karşıdan geldiğimi görmüş. Hemen ağaçların arkasına gizlenmiş. Tuhaf değil mi Seza? Sanki sözleşmişiz gibi, bir sevda mıkнатısı aynı saatte ikimizi de oraya çekmiş. Ben de aynı feveranlarla onun hayalini çağırınca gizlenme yerinden çıkarak bu davete icabete mecbur olmuş.

Herkes benim böyle bir hareketimi kocamın hukukuna karşı bir tecavüz, bir hıyanet addeder. Bu genel hüküm tamamıyla yanlış. Meselenin bencesi hiç öyle değil. Ben İlhami'yi göremeyip de şiddetli bir sevda ümitsizliği ve nasipsizliğine düştüğüm zaman âdeta bir cinnet geçirerek etrafıma zehirler, kahırlar, acılar saçıyorum. Bu hâlden en ziyade kocam rahatsız oluyor. Azap çekiyor. Sevda susuzluğumu dindirmeye fırsat bulduğum zamanlardaysa hissettiğim ferah ve neşeyle iyi huylu, güler yüzlü bir kadın oluyorum. Bundan en çok yine kocam istifade ediyor. Bu iki suretin hangisi Nezihi Bey hakkında daha hayırlı?

Çamlıktan mesut olarak haneme döndüğüm akşam taşkın bir neşe içindeydim. Benim böyle hüzünden neşeye geçiş hızıma en evvel dikkat eden kocam olur. Böyle bir ferahlama zamanımı boşa geçirmez. Bu fırsatı ganimet bilir. O akşam da aç kurt gibi üzerime saldırdı. O vahşice kucaklamalarına şikâyet etmeksizin vücudumu teslim ettim. Ben ona terliğimin ucunu bile sevdirmem ama İlhami'ye dua etsin...

Hanım, sana başka bir şey yazacağım. Pek mühim bir şey... Ağzın sıkıdır ya? Sana gönderdiğim mektupları insan eli erişemeyecek, dibi görünmeyen bir kuyuya atıyormuşum gibi bir emniyetle gönderiyorum. En ufak bir ihtiyatsızlığın beni mahveder. En ziyade korktuğum, kocan Sermet Bey'dir. Sakın ha, ona bir şey sezdireyim deme. Böyle meselede bir

erkek, diğerk erkeğın felaketını hazmedemez. Mutlak meydana bir bela çıkarmaya kalkar. Söyleyeceğım sır işte şu:

O buluşma günümüzde saatler geçiyor, mümkün değil İlhami'yle birbirimizden ayrılamıyorduk. Nihayet zavallı çocuk dedi ki:

“Sevdamız o kadar ateşlendi, feveran etti ki artık böyle kısa çamlık görüşmeleriyle mümkün değil birbirimize doyamayacağız, kanamayacağız.”

“Ne yapalım?”

“Haftada bir iki defa da İstanbul’da birleşelim.”

“İki gözüm beyciğım, bu mümkün mü hiç? Ben haftada birkaç defa İstanbul’a nasıl inebilirim?”

“Bunun için bir sebep icat ederiz.”

“Ne gibi?”

“Mesela siz şiddetli bir diş ağrısına tutulursunuz.”

“Ee, sonra?”

“Size Beyoğlu’nda bir dişçi adresi tarif ederim. Oraya gidersiniz. Teşrifinizden evvel ben dişçinin hizmetkârıyla görüşürüm. O gün eşimin geleceğinden ve kendisi pek asabi olduğundan dolayı hususi bir odaya almak için gerekli düzenlemelerde bulunması lüzumundan bahsederim.”

“Aman beyefendi, bu dediğınız hiç olur mu?”

“Hay hay.... Büyük bir başarıyla olur.”

Bir hayli itiraz ettim. Fakat İlhami'yle başa çıkamadım. İki gün sonra yani önümüzdeki perşembe günü dişçiye gitmeye karar verdik. Ben yanıma yalnız sütnine Naciye Kadın’ı alacağım. Sütninenin sevincini sorma Seza... Karı ihya oldu. Ben bir taraftan, İlhami Bey diğerk taraftan, Naciye’nin ceplerini lirayla dolduruyoruz. Karı bu kadar parayı ömrü boyunca belki rüyasında bile görmemiştir. Artık her emrimize tamamiyla tabi oldu.

Ben bu akşam çenemi yemeniyle bağlayarak diş ağrımı resmen hane halkına ilan edeceğim.

Vay dişim Seza... Vay dişim... Sızısı yüreğime çöküyor. Aşk insana her şeyi öğretiyor, her dersi veriyor. İşte böyle sağlam dişleri bile sızım sızım sızlatıyor. Bu akşam kocam eve gelecek, beni başım iki yastığın arasında, ağrının şiddetinden kıvrım kıvrım kıvrılırken görecektim, ne olduğunu soracak. Ben ona anlaşılmaz iniltiyle, manasız homurtularla cevap vereceğim. O zaman aklıma ne gelecek biliyor musun? Hani o meşhur komedyadaki ham him hom...

Sermet Bey yine nefretle mektubu yere fırlatarak:

“Evet, ham him hom... Facia komedyalaşılıyor. Zavallı kardeşim Nezihi, sana bu ham himleri yutturuyorlar da ben hakikati ihbar edemeyerek bu felaketine karşı öyle seyirci kalıyorum. Kadının fendi erkeği yendi, diye kaba bir söz vardır. Tavukpazarı şairlerinin zihninden çıkmış bir hikmete benzeyen bu sözü evvelce pek manasız bulurdum. Şimdi tecrübeyle teslim ediyorum ki doğruymuş. Böyle baştan çıkmış bir kadın, heveslerine tabi olmakta erkekten ziyade şiddet gösteriyor. Daha kahpece hilelere tenezzül ediyor. Erkek nispeten mertçe hareket eder.”

“Evet, öyledir. Çünkü kadınla erkeğin hukuken sosyal mevkileri bir değildir. Böyle bir hıyaneti duyulursa hemen hiçbir şey lazım gelmez. Fakat kadının öyle midir? Bir kadın aleyhinde böyle bir söz duyulur duyulmaz derhâl kıyamet kopar. Kadının kahpeliği ve nispeten erkeğin mertliği işte bundan ileri gelmektedir.”

“Hanım, böyle kirli bir mesele karşısında kadını, kadınlığı müdafaa etme. Bu cüretin beni rahatsız ediyor.”

“Niçin beyefendi? Bir kadının kocasına hıyanetiyle bütün kadınlığın rüsvalığı mı lazım gelir?”

“Seza beyhude telaş etme. Ne yapsan, ne kadar cüret göstersen bu meselede önüme geçemezsin. Beni kararımdan çeviremezsin.”

“Ne yapacaksın?”

“Bu ham himi Nezihi Bey’e tamamıyla haber vereceğim.”

“Sırların gizliliği için bana ettiğin o koskoca yemin ne olacak?”

“Bu yemini ne büyük bir namus vahametinin giderilmesi lüzumu üzerine bozduğumu görerek Cenabıhak beni affeder.”

Seza Hanım bayılırcasına bir hâlsizlik ve üzüntü göstererek:

“Beyefendi, insaf, merhamet...”

“Hayır, böyle dehşetli bir meselede insaf, merhamet kalmaz... Yanar kül olur. Bu iki kelimenin uygulanacağı yer bilinemezse bunlardan faydaya, sevaba bedel mazeret ve günah çıkar. Ben de erkeğim... Ben de evliyim... Seza, kalbimin üzerinde böyle büyük bir yükü yaşayamam. Duyduğumu, bildiğimi tamamıyla Nezihi’ye haber vermeliyim. O da bu namus lekesini nasıl isterse o suretle temizlesin.”

Seza Hanım kararından çevirmek için kocasının ayaklarına kapanır. Fakat bu defa şiddetle redde uğrar. Sermet’in bu insafsızca inadına karşılık zavallı kadın bir müddet kanepelere kapanıp Aynınur’un sırrını ele verdiğiinden dolayı pişmanlık yaşları döktükten sonra birdenbire yerinden fırlar. İki kolunu göğsü üzerine kavuşturup başını yukarı kaldırır, bir küçümseme tavrı alarak der ki:

“Beyefendi, seni ettiğin yeminin hükmüne riayete davet ederim.”

“Nasıl davet edersin?”

“Basbayağı!”

“Bu davetine ehemmiyet vermezsem?”

“Maalesef şiddet uygulamaya mecbur kalacağımı beyan ederim.”

“Bana karşı şiddet?”

“Evet, sana karşı!”

“Mesele şeklini değiştiriyor.”

“Tabii.”

“Hangi kuvvetine istinaden bana şiddet göstermek cüretine kalkıyorsun?”

“Oh, evet, hangi kuvvetime istinaden! Siz erkekler, kadınları daima birer büyük çocuk olarak kabul edersiniz. Onlarda hiçbir kuvvetin varlığına razı değilsiniz. Bu zavallılar daima köleniz, mağlubunuz olmaya mahkûmdur. Sözümü dinletemediğim surette ben sana karşı bir şiddet, bir kuvvet kullanacağım. Fakat bu kuvvet tabii bir pazu kuvveti olmayacaktır.”

“Nasıl kuvvet olacaktır?”

“Yeminine itimaden ahmaklık edip de sana açmış olduğum sırları, bedbaht bir kadının muhabbet sırlarını hele git kocasına haber ver. O zaman kullanacağım kuvvetin ne olduğunu anlarsın.”

“Nafile hiddetlenip de böyle asabını yorma Seza... Ben böyle patırtılara, kadın tehditlerine pabuç bırakan kocalardan değilim.”

“Pekâlâ efendim, kadın tehdidine pabuç bırakma. Haydi git, Nezihi Bey’e olanı biteni haber ver. Mademki yemini bozmaktan sıkılmıyorsun. Sana gösterdiğim güveni biraz daha suiistimal ederek şu önündeki mektupları al, ‘İşte karının rezaletnameleri,’ diye arkadaşına göster. Haydi durma, haydi... Böyle mühim meselede vakit geçirmek vebaldir.”

“Haber versem ne olur?”

“Ne olacağını o zaman anlarsın. İyi mi yoksa fena mı ettiğini o vakit öğrenirsin. Cenabıhakk’a bin hamedederim ki sırların henüz hepsini haber vermemiş bulunuyorum.”

“Demek daha başka sırlar var?”

“Var elbette... Sen yalnız sırların mektuplarda yazılı olan kısmını gördün. Onun en mühimleri... En dehşetlileri henüz hiçbir kâğıda teslim edilmemiştir. Biz bunları Aynınur’la kapıları kapatıp ağızdan kulağa fısıldaşarak söyledik.”

“Bunların hepsini bana söyleyeceksin Seza!”

“Hayır söylemeyeceğim, söylemeyeceğim, söylemeyeceğim!”

“Demek sen de bu işin içindesin. Bu namussuzluktan sana da bulaşan yönler var.”

“Ben de bu işin içindeyim. Benim de namusum bu meselede zarar görmüştür.”

“Seza, ben adamı fena yaparım. Tahammül gücümü denemeye cüret etme.”

“Ne yapacaksan yap, dakika kaçırma.”

Sermet Bey yerinden fırlar, eşinin omzundan yakalar, birkaç defa şiddetle sarsarak:

“O sırların ne olduğunu şimdi söyleyeceksin!”

“Söylemeyeceğim. Söylemeyeceğim. Söylemeyeceğim!”

“Seza, şimdi elimden bir kaza çıkar...”

“Çıksın görelim!”

“Vuku bulacak fenalığın derecesini tahminde hata ediyorsun. Pek fena olur, pek müthiş olur... Pek...”

“Olsun! Bir erkek karısını ya döver ya boşar ya öldürür... Bu üç cezanın ötesinde daha ne yapabilir?”

“Demek bunların hepsini göze aldın?”

“Aldım. Daha bir diyeceğin var mı?”

Sermet Bey zor kullanarak hakikate eremeyeceğini anlar. Tutumunu değiştirmeye lüzum görür. Seza’nın yüzünü okşamaya başlayarak:

“Karıcığım, yine sinirlerin tuttu. Ne yaptığını, ne dediğini bilmiyorsun.”

“Hepsini biliyorum. Tamamıyla aklım başımda. Ne yapıyor, ne söylüyorsam bilerek yapıyorum, bilerek söylüyorum.”

“Seza yazık değil mi? Aynınur Hanım’ın yoldan çıkması yüzünden biz niçin dağılalım, perişan olalım!”

“Neden perişan olacaksın? Dünyada kadın çok. Beni gönderirsen bir diğerini getirirsin. Senin gibi beyler, efendiler için kadın boşamanın hizmetçi savmadan ne farkı vardır? Birini savar, başkasını bulursunuz. Allah kesenize bereket versin. Paranıza güvindikten sonra size karşı, alacağınız karıların adedini kim sınırlayabilir? Eşlerinizin fikirlerini alma, kendi güzelliklerini hoş etme hususunda insani bir mecburiyet hissetmedikten sonra sürüyle karı alın, defedin. Bizim, gözünüzde hayvanlardan ne farkımız var?”

“Seza, bahsi çığırından çıkarma. Haniya ikimiz konuşup danışıp da Aynınur’u kurtarmak için birtakım tedbirler alacaktık?”

“İlk kararımız böyleydi. Fakat sen daha ilk adımda gereken insanlığı bertaraf ederek Aynınur’un mahvına yürümeye kalkıştın...”

“Benim yerimde bulunan her erkek ancak bu suretle hareket eder. Başka türlü yapamaz.”

“Neden?”

“Çünkü mesele pek vahimdir. Bir erkeğin namus hususundaki onuruyla alakalıdır.”

“Geçenlerde Aynınur’a nispet olmak için Nezihi Bey, Beyoğlu’nda bir mantinota¹²⁰ tutmuştu. Böyle bir lakırdı çıktı. Kadının bu hususta hiç onuru yok mudur? Böyle meseleler erkeklere alaka edince mi vahamet kazanıyor?”

“Şimdi bu bahislerin, bu davaların, bu mücadelelerin sırası değil... Farz et ki ortada bir yangın var. Şu anda mümkün olduğunca hızlı bir şekilde bu yangının söndürülmesine çalışacağız. Yangının ortaya çıkma sebeplerine dair mücadelelerimizi sonra ederiz. İşte bu mesele de öyle... Bir arkadaşımın namusu, hayatı tehlikede. Şimdi ben onu kurtarmaya uğraşacağım.”

“Benim de bir arkadaşımın hayatı, namusu tehlikede. Ben de onu kurtarmaya uğraşacağım. Bu davada sen kendini Nezihi’nin savunma vekili biliyorsan ben de Aynınur’un avukatıyım. Elimden gelebildiği kadar onun hukukunu muhafaza uğraşacağım. Bu vekâlet vazifelerimizi hukukta eşitlik esası üzerine bina edeceğiz. Yok Nezihi Bey erkek olduğu için şöyleymiş, yok Aynınur kadın olduğu için böyleymiş... Bu tür erkek bencilliklerini kabul etmem. Her dava hukukta eşitlik esası üzerine kurulur. Bu esastan hariç davalar bozulmuş sayılır. Aramızdaki davanın çözümü için sen de bu esası kabul ediyor musun?”

“Ediyorum.”

“Hah, şimdi her iki taraf tam bir samimiyet ve iyi niyetle maksadımızı gerçekleştirmeye çalışabiliriz. Bu meselede Aynınur’u mahvedip yalnız Nezihi’yi kurtarmaya uğraşmak hak ve adalet kaidesine uygun değildir.”

“Mademki davamızın esasını bu suretle tayin ve kabul ettik, şimdi söyle bakalım, bu meselenin bence bilinmeyen

120 İtal. mantenuto: Metres, kapatma

gizli ve dehşetli kısımları neymiş? Bu işte iffet bakımından senin kirliliğin ne derecededir?”

“Bu suali pek acele sordun. Siz erkekler, uzun müddet maksadınızı ve duygularınızı gizli tutamıyorsunuz. Ah, benciller... Ah, benciller...”

“Seza, bu nokta kalbimde o kadar büyük bir ukde oldu ki bunun zihnime verdiği elemle bir gece geçirsem belki çıldırırım.”

“Allah’a emanet. Çıldıırma beyim. Beni deminden pek kızdırdın da hiddet ve üzüntümden öyle söyledim. Meselede iffetim zerre kadar şaibeli değildir. Bundan katiyen emin ol...”

“Bu iddianı neyle ispat edersin?”

“İddia değil, hakikat bundan ibarettir. Şu anda sana belki bir ispat, bir delil gösteremem. Fakat esas macera gözünde derece derece aşikâr oldukça ve açığa çıktıkça bu hakikat kendi kendine ispat olacaktır.”

“Oh, ferah bir nefes alarak bu sözünü kabul ettim. Çünkü diğer suretle bu hâle benim için tahammül mümkün değil. Şimdi gelelim maceranın bence saklı kalmış noktalarına... Bunları anlat bakalım...”

“Şimdilik bu tarafı açıklamada mazurum.”

“Bunu benden gizlemen uygun değildir. Ben bu macerayı bütün belgeleri ve ayrıntılarıyla bilmezsem buna bir düzeltme çaresi arayıp bulmakta nasıl başarılı olabilirim?”

“Beyefendi, mademki bu davada her ikimiz de birer tarafın vekâletini üstleniyoruz. Davanın özünün işimize gelen yönlerini açarak ve ayrıntılandırarak, anlatmaya uygun bulmadıklarımızı sükûtla geçmekte dilediğimizi tercih ederiz. Davayı istediğim surette aktarmak, o bana ait bir haktır. Sen buna müdahale edemezsin.”

“Hanım sen bu avukatlığı nerede öğrendin? Şuna emin ol ki mesele böyle çapraşık giderse Nezihi, eşi Aynınur’u telef etmezden evvel ben seni öldürürüm.”

“Bana karşı daima bu öldürmek yetkisinden bahsediyorsun. Nezihi Aynınur’u, sen de beni öldürünüz de bu macera bitsin!”

“Bana karşı hariçle senin bir sırrın bulunduğunu istemem. Buna hiçbir koca tahammül edemez.”

“Sana karşı hariçle benim mühim bir sırrım yok gibidir. Bu hakikat yakında gözünde ispat edilecek. Katiyen tatmin olacaksın. Şimdilik diğer suretle harekete imkân yok.”

“Senin şu imkânsızlıktan bahsine karşılık ben de sana bir imkânsızlık söyleyeceğim.”

“Nedir?”

“Aynınur Hanım’la Ali İlhami Bey arasında devam eden aşkın şimdiye kadar olan safhalarını mektuplarda okuduk. Çıkardığım sonuca göre bu muhabbet en vahim ve tamiri mümkün olmayan devresine yarın dışının evinde girecektir. Bütün kuvvetimle işte buna mâni olmak isterim. Ben sağ ve bu işten haberdarken mümkün değil bu görüşme vuku bulmayacaktır.”

“Meselenin inceliğinin icap ettirdiği her türlü ihtiyata riayet göstermek şartıyla mâni olabilirsin.”

“Meselenin inceliğinin icap ettirdiği ihtiyatlar hangileri oluyor?”

“Bu işten Nezihi Bey’e tek bir söz duyurulmayacak. Bu engellemenden Aynınur Hanım da hiçbir şey hissetmeyecek.”

“Bu dediğin şartlar dâhilinde hareket nasıl mümkün olur hanım?”

“Aynınur’un aşk sırlarını sana ifşa etmezden evvel öne sürdüğüm şartları unutma. Rica ederim, ikide bir de bu sözlerini hatırlatmaya beni mecbur ediyorsun. O zaman sana şöyle demiştim, ‘Bu sırlara vâkıf olduktan sonra ne şekilde olağanüstü hâllerle karşılaşırsan mümkün mertebe itidalini muhafazaya gayretle benim onayım olmadıkça kendi başına hiçbir harekete kalkışmamak, bu kadını düştüğü çıkmazdan kurtarmaya, maceranın bütün ince noktalarını ve acı gerekliliklerini göz önüne almak suretiyle çalışmak ve ilaahir¹²¹...’”

“Bu meselenin sonunun bu kadar akıl dışı ve tahammülsüz bir surette ortaya çıkacağını bilemediğim için sana o yolda söz verdim. Böyle olacağını bileydim...”

“Evet, hakkın var. Bu sırlara vâkıf olup da Nezihi’yi kurtarmak teşebbüsünde bulunmaksızın karşıdan seyirci kalmak kardeşlik muhabbetine uygun düşen bir hareket değildir. Sana bin defa söylüyorum ki ben bu sinir rahatsızlıklarını işte bu kadının yüzünden kazandım. Nasihat verdim olmadı, korkuttum olmadı. Nihayet iş bu raddeye geldi. Bu meselede acele, gelişigüzel hareket etmeye gelmez. Nezihi hakikati anlarsa bir felaket olacağı muhakkaktır.”

“Hanımcığım, bu mesele aceleye gelmezse ağır davranmaya hiç gelmez. Ne yapacaksak bugün karar vermeliyiz. Dişçinin hanesindeki muhtemel buluşma vuku bulduktan sonra her şey geçmiş ola demektir. Anlıyor musun? Bu sevdalılara bu ana kadar yalnız çamlıklar muhabbet sahnesi olmuştur, şimdi ilk defa olarak bakışlardan uzak, üstü kapalı bir yere gidecekler. Beni daha ziyade söyletme...”

“Ne yapalım beyim?”

“Hah, ne yapacağımızı şimdi beraber düşünelim. Aklıma bir çare geliyor. Bilmem, söylesem sen de tasvip eder misin?”

121 Ve bunun gibi, benzeri anlamında kullanılan bir ifade

“Söyle, nedir?”

“Aynınur’u muayene ettirip delidir diye bir rapor alarak Şişli’deki Fransız Darüşşifa’sına¹²² kapatsak... Nasıl olur?”

“İşte bak, bu tedbire ben de razıyım. Lakin icrası gayet zor.”

“Neden?”

“Çünkü ilk olarak Aynınur deli değil ki cinneti hakkında bir rapor almak mümkün olsun.”

“Belki ben bunun bir kolayını bulurum.”

“İkincisi böyle bir rapor almak mümkün olsa da bakalım Nezihi Bey sevgili eşini akıl hastanelerine göndermeye razı olur mu? Kendisi yok yoksul bir adam değil ki... Belki evinde tedavi ettirmek ister.”

“Biz bir kere bu kadının cinneti hakkında bir rapor elde edebilirsek işin ötesi kolaylaşır.”

“Nasıl?”

“Böyle bir deliyi tek başına yahut refakatinde yalnız bir hizmetçi kadınla sokağa salıvermek pek tehlikeli olacağı hususunda Nezihi’yi bir kere iknaya başarılı olursak talebimiz gerçekleşmiş demektir. Çünkü Aynınur artık tek başına yahut sütnineyle ne çamlığa gidebilir ne de dışçının hanesine...”

“Bu teşebbüse yalnız bir şartla müsaade ederim.”

“Hangi şartla?”

“Bu işte senin ismin işitilmeyecek. Aynınur’un cinnetine Nezihi’yi ikna için şahsını gizli tutarak başka vasıtalar kullanacaksın. Çünkü bu iddianın senden geldiğini Aynınur işitirse hakikati anlar.”

“Aman Seza, her ne tedbir almaya kalkışsam hemen zor daha doğrusu yapması imkânsız birtakım şartlar öne sürerek

122 Günümüzde Fransız Lape Hastanesi olarak hizmet vermeye devam etmektedir. (Y.h.n.)

elimi ayağımı bağıyorsun. Şahsımı gizleyerek böyle bir te-sebbüste nasıl bulunabilirim?”

“Bunun da bir kolayını keşfetmeli...”

“Peki bunu keşif için de bir remil¹²³ atarız. Söyle bakalım, bu son mektup sana ne vakit geldi?”

“Dün.”

“Dün salıydı. Bugün çarşamba, yarın perşembe. Dişçinin hanesinde buluşma için tayin edilen perşembe demek yarın gelip çatacak!”

“Evet.”

“Hiçbir suretle harekete vakit yok. Şimdi çoktan Büyüka-da’da Aynınur Hanım diş ağrısını tutturup çenesini de bağla-mıştır.”

“Şüphesiz.”

“Ben şimdi şahsımı gizleyerek Nezihi’ye bir aracı yoluyla karısının bu diş ağrısının cinnetten ileri gelme bir sancı oldu-ğunu nasıl anlattırayım?”

“Zor mesele!”

“Hem o kadar zor ki Seza, Aynınur’u yalandan çıldırt-mazdan evvel bizim hakikaten delireceğimize emin ol. Dişçi nezdindeki planlanan buluşmayı engellemeye bir çare bula-mazsam işte ben çıldırdım gitti demektir.

18

Sermet Bey’in üzüntüden başı dönüyordu. Hava almak için hemen kendini sokağa attı. Çamlığa yürüdü. Yalnızca düşünmeye ihtiyacı vardı. Bu uğradığı gülünç, feci hâl neydi? Arkadaşının karısı baştan çıkmış, kendi eşi de bu felakete

123 Nokta ve çizgilere dayanarak bakılan fal

ortak... Âdeta bu sapkınlığın danışmanı olmuş, olanca açıklığıyla Aynınur'u müdafaa ediyor, bu uğursuz fiilinde onu mazur göstermeye uğraşüyor. Evet, kendi eşi Seza, namuslu bir kadın, bir dereceye kadar fuhuşa taraftar görünüyor. Kocasına karşı birtakım sapkın fikirler öne sürmekten çekinmiyor, Aynınur'u ele verirsən sana şöyle yaparım, böyle ederim yolunda tehditlere, şiddetlere cesaret ediyor. Kadınlara yüz vermenin meğerse ne fena neticeleri, ne kötü akıbetleri varmış! Bir insan eşini ne kadar çıldırasıya sevse, ölmeli yine bu muhabbetini belli etmemeye uğraşmalı. Başka türlü selamet yolu yok. Hiç böyle nazik bir namus meselesinde kadın fikriyle iş görülür mü! Nczihi Bey'i hakikatten katiyen haberdar etmemeli, Aynınur'a bir şey sezdirmemeli, zatını gizlemeyle yani kendinden başka bir surette hareket etmeliymiş... Bütün bu ihtiyatlara vakit var mı? Ali İlhami Beyefendi yarın âşığıyla dışçının evinde kanuna aykırı bir şekilde gerdeğe girecek. Sermet Bey kendi kendine şöyle söylenmeye başladı:

“Ben bu birinciye mâni olamadıktan sonra onu takip edecek buluşmaların artmasında artık hiç ehemmiyet kalmaz. Onun biri de bini de bir. Fakat bu misafirperver, bu konuksever dışçının ticaretgâhı Beyoğlu'nun neresinde? Kârlarına kesat,¹²⁴ ne kadar da çoğaldılar!... Aynınur'un ki gibi ağırların dindirilmesi için bir hâl çaresi bulunduydu daha bunların adetleri çok artar. Aman ya Rabbi, kadının ağzına kerpeten girmeden yani yirmi dört saatten evvel ben bir büyük derde kısa bir çare bulamazsam yuh bana, yazık Nezihi'ye... Hangi dışçı ya Rabbi, hangi dışçı?.. Aklım zıvanasından çıkacak. Akıl zıvanası nasıl şeydir, onu da bilmem ya... Fen dışı bir tabir. Çünkü tıp ilmi beyinle ilgili hâllerden bahsederken orada bir zıvananın mevcudiyetini haber vermiyor. Tıp dedim de aklıma tabipler geldi. Şimdi karşıma bir doktor çıkıp da Aynınur'un cinneti hakkında bir rapor verivermiş olsa insanlığa ne büyük bir hizmet etmiş olurdu! Bazen böyle yalana

124 Yapılan iş hoş görülmediğinde, “Bu iş yürümesin” anlamında söylenen söz (Y.h.n.)

şahitlik pek büyük teşekküre değer bir hareket addolunur. Böyle Aynınur türünden ne kadar sinir hastası adı altında aşk hastası kadın varsa bunların cümlesi aleyhinde ‘delidir’ diye raporu basıp hepsini korumalı yerlere kapatmalı. Kocalar da rahat etsin, dişçiler de doktorlar da bütün âlem de... Başka çare yok... Zavallı Nezihi, şimdi karısı onun karşısında dişim ağrıyor şikâyetiyle kıvrım kıvrım kıvrandıkça o gafilin de kadına olan şiddetli muhabbeti tesiriyle âdeta yüreği sızlar. Ona acır. O da beraber ıstırap çeker. İşin hakikatte bir ham him homdan başka bir şey olmadığını keşfedemez. Ne fatın ne ferasetli kocalar bu ham him mudhikesine gafilane kahraman olmuşlardır. İşte bir tanesi gözümün önünde. Bedbaht Nezihi şimdi eşinin ıstırabını dindirmek için ustalığıyla nam salmış, Avrupa’dan bir diş tabibi getirtse para etmez. İlla hanımın devamlı tedavi olduğu doktor olan o diplomasız, o elinden her iş gelen, o nabza göre şerbet veren züppe gelecek. Başka türlü ağrı durmaz. Bu ağrıyı o diplomasızın tedavisine bırakmadan ben nasıl dindirebileceğim? Evet... Evet, kimseden akıl danışmaksızın bu tedbiri ben kendi kendime bulmalıyım. Hele bu işte Seza’yla istişare hiç akıl kârı değil. Her hareketime set çekiyor. Elimi ayağımı bağlayarak beni kısıkvırak bırakmak istiyor. Eşim, istediği surette davayı anlatmakta özgürmüş. Bu maceranın en dehşetli sırlarını henüz bana açmamış. Açmak da işine gelmiyormuş. Bizim Seza, Aynınur Hanım’ın savunma vekiliymiş. Namuslu bir kadın, bu namussuzluğu savunuyor. Benim karının da bir ham himi var mı acaba? Bu hakikati de gidip müvekkilden sormalı. Eşimin bu ateşli savunması büsbütün sebepsiz olamaz. Bu iki kadın galiba birbirinin ayıbını örtüyorlar. Ben buradan Nezihi’nin hâline gülüp ağlarken o da edindiği aynı bilgiyle bana mı acıyıp duruyor?

Bu hakikati nasıl anlamalı? Evet... Ben bu işe kimseye bir şey sezdirmeksizin kendi kendime bir çare bulmalıyım. Eşim nasıl işine gelmeyen yönleri bana açmıyorsa ben de uygun bulmadığım noktaları ona haber vermeden hareket etmeli-

yim. Fakat ne zor iş Allah'ım, ne zor iş! Nezihi'ye bir şey duyurulmayacak, Aynınur bu mühim hayat sırrını benim bildiğimi anlamayacak. Ali İlhami Bey kuşkulandırılmayacak. Şimdi fazla olarak vuku bulacak hareketlerimin birçok kısmı Seza'dan da gizli tutulacak. Bu ham him komedyasının aldatan ve aldanmış oyuncularına işi sezdirmeden bu koca lekeyi tek başıma ben temizleyeceğim. Bu gülünç faciada en tuhaf fakat en güç rol bana isabet ediyor. Bu şaşkın aktör ve aktrislerle hadlerini bildirmek için rolümü gayet ustaca oynamalı, hepsini mat etmeliyim. Ama nasıl? İşe başlamazdan evvel oyunun bütün safhalarını iyice incelemeli, vazifemi güzel ezberlemeliyim. Eşimin kurnazlığına hedef olarak kimseye bir şey sezdirmeden bu işin düzelme imkânına inanmak ahmaklıktır. Olayın kahramanlarından bazılarını uyandırmadan bu mesele halledilemez. Eşimin dediklerine görünüşte kanaat ve uyum göstererek kadınları hiç kuşkulandırmadan işimi yalnız erkeklerle görmeliyim. Nezihi'yi ikaz, İlhami'yi tehdit etmekten işe başlamalıyım. Evvela Nezihi'yi mi uyandırayım yoksa İlhami'yi mi korkutayım?"

Sermet Bey o gün akşama kadar çamlıkta böyle düşünerek gezindi. Hiçbir şeye karar veremedi. Tereddütler, endişeler içinde kıvrandı durdu. Bir suretle harekete karar veriyor, bu kararın tam faaliyetlerine girişeceği sırada aklına Nezihi'nin üç kurşunlu reçete tertibi gelerek zihnini bir korku ve dehşet kaplıyor, ufak bir ihtiyatsızlığın sebep olacağı felaketi düşünerek yine karar değiştiriyordu.

Bu acı kararsızlıklar içinde sabahı etti. Aynınur'un dışçı ziyaretini engelleme işinde tedbir alabilmek için artık vakit pek daralmış, bir iki saatten ibaret bir zaman kalmıştı. Bu müddet zarfında ne yapılabilir?

Eşini büyük bir ıstırap içinde düşünceli gören Seza Hanım sordu:

"Dışçı buluşmasını engelleme için bir çare düşünemedin mi?"

“Hiç kimseyi kuşkulandırmamak zor şartı içinde buna bir çare bulmak mümkün mü? Ben bu ziyareti manyetizma¹²⁵ yahut huddam¹²⁶ kuvvetiyle engelleyemem ya!”

“Buna elbette bir çare vardır ama biz düşünemiyoruz.”

“Aynınur Hanım’la İlhami Bey’in bu sevdaları bence canice bir fiildir. Bu gibi üzücü durumlarda canilerin hatırlarına riayetle iş görülür mü!”

“Ne olacak beyefendi, ne olacak?”

“Ne olacak, bu işin sonu pek fena olacak.”

“Sizden olmasın da...”

“Neticede kan dökülecek, görürsün.”

“Aman bey, rica ederim, öyle ürkütücü kelimelerle beni korkutma.”

“Nezihi Bey gibi bir kocanın hayatıyla, namusuyla oynanır mı? Bu gibi durumların gizlenmesine uğraşmakla tehlike ve vahamet defedilemez. Elbette hakikat bir gün meydana çıkar. Verilecek ceza, ortaya çıkan gecikme nispetinde şiddetli olur.”

“Vah zavallı Aynınur!”

“Aynınur’un nesi zavallı! Asıl zavallı Nezihi!”

Sermet’in Nezihi’yi, Seza’nın Aynınur’u savunarak tutturdukları bu konuşma kızıştıkça kızıştı. Nihayet bir kavga şeklini aldı. Sermet Bey kederinden kendini sokağa attı. İlk tesadüf ettiği vapura girdi. Bu seferi esnasında düşündü, düşündü. İstanbul’a gidince Beyoğlu’na çıkarak ne kadar dışçı hanesi varsa hepsini dolaşmaya karar verdi. Beyoğlu’na yollandı. Kararını uygulamaya başladı fakat bu da zannolunduğu kadar kolay bir iş değildi. Kendisi Beyoğlu’nda üç dört dışçı tanıyordu. Bunları dolaştı, bitirdi. Bu doktorların adedi

125 Hipnoz

126 Cin çağırın hocaların hizmetini gören cinler

bu miktardan pek fazla olacak. Fakat ötekileri nerede bulmalı? Hep kapıların üzerindeki plak'lara göz gezdiren gezdiren sokakları dolaşıyordu. "Dentist"¹²⁷ kelimesini görünce hemen çingırağı çekiyor, içeri giriyordu. Bunlardan çoğunun bekleme salonları müşteriyle dolu bulunduğundan İstanbul'da bir gün zarfında diş ağrısından mustarip ne kadar çok kimse bulunduğuna hayret ediyordu. Acaba bu müşterilerin içinde ham him hom türünden de çok hasta var mıydı?

Salonlardaki müşterilerin mevcuduna bakılırsa kendisi en son gelmiş addolunacağından sıraya girmek çok uzayacağı için bekleyenlere bir göz gezdirdikten ve ameliyat odasından çıkarak görmek mümkün olursa onu da gördükten sonra oradan savuşuyordu. Aynınur Hanım'a, İlhami Bey'e benzer kimseye tesadüf edemedi. Yalnız diş tabiplerinin en meşhurlarından birinin hanesinde hususi bir odaya müşteri aldığından şüphelenerek hizmetkâra dedi ki:

"Dişimden pek mustaribim. Tahammül edemeyeceğim. Sana istediğin kadar bahşış vereyim. Sıra bekletmeden beni içeri al."

Herif kazanç sevincinden dolayı bir nezaketle ellerini ovuşturarak, "Bir iki dakika sabrediniz efendim. İçerideki çıksın, sizi alacağım," vaadinde bulundu. Gerçekten beş on dakika sonra Sermet Bey ameliyat odasına dâhil edildi. Dişçi hafif bir reveransla sırtarak ustalık örneği olmak üzere bembeyaz temizlemiş olduğu iki sıra dişini gösterdikten sonra elinin ucu ve olanca nezaketiyle ameliyat sandalyesini göstererek:

"Ne var efendim, çok ağrı yapıyor?"

"Çok ağrıyor mösyö."

"Korkmayınız efendim, şimdi geçecek."

Dişçi, hokkabaz gibi kollarını biraz sıvayıp ellerini anti-septik sabunla müşterinin gözü önünde gıcır gıcır yıkadıktan sonra havluya silinerek:

¹²⁷ İng. dentist: Dişçi

“Bırakacaksınız ki benim parmak içerde koyacağım. Açınız ağzınızı efendim.”

Sermet başını sandalyeye dayar, ağzını açar. Dişçi parmağını alt üst dişler üzerinde gezdirdikten sonra:

“Nerede bu? Haniya ağrıyor?”

“Alt dişim, sol taraftan... Sondan ikinci.”

Dişçi küçücük, yuvarlak aynasını Sermet Bey’in ağzına sokarak:

“Evet, gördüm, biraz çoruktur. İsteyorsunuz ki sökeyim? Çıkaralım bu diş?”

“Yok, ağrıyı dindirirseniz çıkartmak istemem.”

“Evet, hakkınız var. Şimdi ağrı durduracağım. Birkaç defa daha geleceksiniz. Bu diş tamir yapacağım. Kullanacaksınız daha çok vakit.”

Küçük şırıngayla ağrı kesici bir sıvı şırınga ettikten sonra milin ucuna biraz pamuk alarak bir ilaca batırıp dişin kovuğuna yerleştirir. Bu aralık Sermet Bey sorar:

“Affediniz mösyö, sizi bana eniştem tavsiye etti, pek maharetlidir, dedi de onun için geldim.”

“Sizin enişte kim? Efendim ben onu tanımadım.”

Sermet Bey, becerebildiği kadar İlhami’nin eşkalini tarif ettikten sonra:

“Kız kardeşimle beraber bugün onlar da buraya geleceklerdi.”

“A, sizin kız kardeş de beraber... Karı koca bunlar.”

“Evet, karı koca.”

“Hangisi diş ağrıyor? Kız kardeş yoksa enişte?”

“Kız kardeşimin.”

“Diş söktürecek, dolduracak, taktıracak?”

“Ne halt edeceğini bilmiyorum yalnız şu kadar söyleyeyim ki kız kardeşim gayet *nervu*¹²⁸ bir kadındır. Kalabalığın içinde oturamaz. Yalnız oda ister.”

“Aman... Aman, böyle sinirli kadın şimdi çok var. Geçen gün bir tanesi dişinde bakarken benim parmak ısırıldı.”

“Geçmiş olsun.”

“Eyvallah efendim.”

Sermet Bey ustalıkla dişçiye ve hizmetkârını söyletmek istedi. Fakat bir şey anlayamadan oradan çıktı. Olaylar, kaderin çizdiği hareket hattını takiben yürüyor, bunu istenilen yola sevk etmek için Sermet’in teşebbüsleri sonuçsuz kalıyor, bu aczini gördükçe biçare delikanlı ağlakmalı oluyordu. Dişçi faslı savdı. Buna mâni olamadı. Hadiselerin devamı da acaba hep böyle kendi engellemelerine rağmen tam zıt yönde mi meydana gelecekti?

İki gün geçti. Aynınur’dan Seza’ya bir mektup geldi. Nezihi Bey’in aldatan eşi hayat günlüğünün bu sayfasında dişçi faslını pek renkli kelimelerle tasvir ve hikâye ediyordu. Orada hususi kabinde geçirdiği halvet dakikalarını uzun bir bahtiyar ömrün can artıran senelerine denk buluyordu.

Bu mektubu okurken Sermet Bey’i hiddet ve nefretten hep hafakanlar tuttu. Vahametinin saatten saate artmasına karşı hâlâ içinden çıkamadığı bu kararsızlık zavallıyı öldürüyordu. O esnadaki ruh hâlini anlamak için Büyükkada’ya gidip Nezihi’yi görmek arzusuna düştü. Kötü karşılanacağını biliyordu. Fakat her şeye tahammül edecekti. Bir sabah arkadaşının hanesine gitti. Kendisini alt kattaki selamlık odasına¹²⁹ aldılar. Misafirini bir çeyrek, yirmi dakika kadar beklettikten sonra Nezihi Bey gecelik entarisi ve ropdöşambırıyla gözüktü.

128 Fr. nerveux: Sinirli

129 Eskiden evlerde erkek misafirlerin karşılandığı bölüm

Çehresinde hayatını sarsan bir bezginliğin tahribatının izleri artık seçiliyordu. Fakat bu kederine bir tür ağırbaşlılık şekli vermeye uğraşarak gayet soğuk bir safa geldinizden sonra biraz resmî ve şaşkınca bir konuşma şekliyle:

“Teşrifinizi haber verdiler, doğrusu hayret ettim.”

“Niçin efendim? Bu kadar senelik kardeşliğimiz şöyle böyle sebeplerle yok olabilir mi?”

“Affediniz, şöyle böyle sebepler değil. Aramızdaki soğukluğun sebeplerini bu kadar hafif göstermeye uğraşmayınız. Aramızda açılan derin, müthiş bir ahlak, daha doğrusu ahlaksızlık çukuru bizi ebediyen birbirimizden ayırdı zannetmiştim.”

“Hayır, hayır... Bizi hiçbir şey ayıramaz. Biz öz kardeşten daha kuvvetli, daha samimi bir bağla birbirimize bağlıyız.”

“Yanıyorsunuz. Siz şu sözlerimin aksini iddia ettikçe ben de iddia ettikleriniz için daha acı bir lisanla hakikati anlatmaya mecbur olacağım. İyi olmayacak. Evet, evvelen kardeştik, şimdi değiliz. Bundan sonra hiç olamayız.”

“Niçin efendim niçin?”

“Mademki benim acı sözlerime meydan okurcasına bu niçinleri söylüyorsunuz. O hâlde kabahat benden gitmiş demektir. İşte ben de bu niçinlerin sebeplerini beyan edeceğim. Niçin bundan sonra kardeş olamayız biliyor musunuz? Çünkü... Dünyada ahlak ve ahlaksızlık denilen birbirinin zıddı iki şey vardır. Geçenlerde kızarak okuduğum, sizin o yeni felsefe kuramını açıkladığınız malum mektubunuzda ahlakı inkâra yollar aradığınızı, birçok şeyi tesadüfe dayandırmaya uğraştığınızı gördüm. Bir şeyin olumlusu olmayınca tabii olumsuzu da bulunamaz. Ahlak inkâr edilince ahlaksızlığın varlığına ihtimal vermek pek gülünç olur. Sağlığıma ne kadar gülerseniz gülünüz, ben kendi kanaatimi söyleyeceğim. Benim görüşümce ahlak ve ahlaksızlık vardır. Her millette,

her memlekette, her toplumda, her ailede bu iki hasletin açık belirtileri görülür. Her yerde ahlaklılar ve ahlaksızlar görülür. Şu farkla ki birinciler az, ikinciler çoktur. Bunu itiraf ederim. Bütün mekteplerde, müesseselerde tahsil ve terbiyenin esasını ahlak teşkil eder. Bütün filozoflar, ilim sahipleri eserlerinde bundan bahseylemişlerdir. Eğer bu mesele sizin zannınız derecesinde asılsız olaydı buna bu kadar ehemmiyet ve hayat verilmezdi.”

“Siz yanlış anlamışsınız. Ben o mektubumda ahlakı inkâr etmedim.”

“Müsaade buyurunuz. Siz mektubunuzda yalnız ahlakı değil daha pek çok şeyi çiğneyip geçmek istemişsiniz.”

“Mektubumda ahlakı inkâr eden bir kelime bile yoktur.”

“Efendim, beni çatlatmayınız. Siz ahlakı yalnız sözle, ifadeyle değil fiilen, maddeten de hiç mevkisine indirdiniz.”

“Nasıl?”

“Nasıl olacak! Eşiniz suçunu itiraf eylemedi mi?”

“Eyledi...”

“Onu o anda gebertmek lazım gelirken boşamadınız bile.”

“Ah Nezihi, hayatın insanı mecalsiz bıraktığı öyle derin, tarif ve tefsiri güç anları var ki...”

“Bu dehşetli noktada hiçbir mazeret kabul edemem. İlk günahını afa böyle geniş gönüllülük gösteren bir kocanın bir ikinci, üçüncü sadakatsizliğe uğramayacağından emin misiniz? Hatta siz burada şimdi otururken evde eşinizin sizi aldatmakla meşgul olmadığından emin misiniz?”

Nezihi’nin bu insafsızca, korkunç uyarısıyla Serinet’in kalbinde biraz küllenmiş duran Seza aleyhindeki şüpheler yine birden parlamak hazırlığını gösterdi. Nezihi niçin böyle

söylüyordu? Acaba kendisinin Aynınur'un âşıkane sırlarına vâkıf olması gibi Nezihi de Seza'nın hıyanetine aşına mıydı? Zavallı Sermet hemen Nezihi'nin önüne diz çöküp iki eline bütün samimiyetiyle sarılarak, "Ben sana her bir hakikati anlatayım... Sen de bana anlat," demek raddesine geldi. Fakat yine kısa bir düşünceden sonra aklını başına topladı. Hakikat bir kere meydan aldıktan sonra neticenin pek müthiş olacağını biliyordu. Bu bildiğini bir defa daha anlamak için sordu ki:

"Benim şu felaketim sizde ortaya çıksaydı ne yapardınız?"

Bu küstahça sual karşısında Nezihi'nin gözleri büyüdü. Saçları ürperdi. Bütün kanı beynine hücum etti. Korkunç yırtıcı bir hâl aldı. Dişlerini gıcırdatarak cevap verdi:

"Ne mi yapardım! O itirafı anında karımı, belki silah kullanmaya lüzum görmeyerek dişlerimle paralardım."

Bu vahşice şiddeti görünce Sermet Bey hakikati gizlemeye mecbur oldu. Bir müddet arkadaşının hışımlı tehdit dolu bakışları altında kaldı. Sükûtle bakıştılar. Nihayet Nezihi biraz evvelki dehşet verici ithamını tekrarla, "Evet," dedi, "şimdi evde karınızın sizi aldatmakla meşgul olmadığından emin misiniz?"

Bu sual Sermet'e pek ağır, pek sabır kırıcı geliyordu. Nihayet tahammül edemedi:

"Nezihi, sözlerine biraz dikkat et. Ben de havsala sahibi bir erkeğim. Karımın bir fenalığını biliyorsan söyle. İspat et, şimdi eve gidip geberteyim."

Bu söze karşılık Nezihi'nin yüzünde vahşice bir tebessüm görüldü. Arkadaşını manalı manalı süzerek cevap verdi:

"Haniya mektubundaki o şaşaalı felsefene bağlılıktan niçin ayrılıyorsun? Namus kelimesinin halk nezdindeki manasına kapılmaktan niye kurtulamıyorsun? Birader, halkın hikmet anlayışına giren şeylerde hep derin birer sebep vardır. Dikkat et. Suçüstü görülmüş bir kadını öldürmeli. Bu cesareti

göstermezsek boşamalı. En bayağı kurtuluş çaresi bu... Bu metaneti de gösteremezsen o zaman artık namus kelimesiyle aranda bir alaka, bir irtibat aramamalı. Âlemin ayıplama ve kınamasına katlanmalı. Çünkü iffetin gereğinden bir kere sapmış bir kadınla artık rahat yaşanmaz. Her gün şüphe, her gün azap içinde bulunmaktan kurtulamazsın.”

“Nezihi, karım aleyhinde bir şey biliyorsan söyle. Mektuptaki felsefemi yanlış anlamış olduğunu o zaman sana ispat edeceğim.”

“Nesini söyleycyim kardeşim? Onun biri de bir, bini de bir... Birini hazineden koca ikincisini, üçüncüsünü de hazmeder.”

“Karımın bu ilk hıyaneti mektuplaşmaktan ibaret. Başka türlü bir fenalık vuku bulmadığı bence katiyen ispat oldu.”

“Mektuplaşmak... Bu, ayrılık için kâfi bir suç değil mi?”

“İşin içinde şimdi sana açamayacağım bazı hafifletici sebepler var.”

“Evli bir kadın, bir âşıkla aşk mektupları alıp versin, sonra bu işte hafifletici sebepler bulunsun. Doğrusu buna hiç aklım ermez.”

“İhtimal, bir zaman gelir ki bu hususta Seza’yı affedilmiş, beni de mazur görürsün.”

“Asla...”

“Şimdi Seza ile benim, senin gözünde olacak aklanmamızı geleceğe bırak. Karımın sence malum, doğruluğu ispatlanmış yeni bir suçu varsa onu haber ver. İnsaniyet, namus, kardeşlik namına bunu rica ederim.”

“Hayır, emin ol ki karının yeni bir suçunu bilmiyorum. Bilsem bunu bir dakika senden gizlemeyi en büyük namussuzluk, en büyük kötülük, en büyük alçaklık, lanetlik, büyük bir suç addederim. Anlıyor musun?”

Sermet, Aynınur'un o korkunç suçunu hemen bütün ayrıntısıyla biliyor fakat sükût ediyordu. Nezihi'nin anlayışına göre demek Sermet şimdi ona karşı en büyük namussuz, kötü, alçak, lanetli, suçlu bir mahluktu.

Bu yakıştırmaları düşündü. Yerinde buldu. Derin bir vicdan azabı duydu. O tesirle ne dediğini bilemeyerek sözün bu üzücü akışını değiştirmek için sordu:

“Aynınur Hanım kardeşimiz nasıl? Biraz rahatsız diye duyduk.”

“Biraz değil. Yine epey fenalık geçirdi. Canıyla uğraşiyor. Böyle sinirsel acılardan gözü dünyayı görmez bir kadın aleyhinde yersiz şüphelere düşmüş olduğumdan dolayı pek pişmanım. Bir parça iyileştiydi, biçare şimdi de şiddetli bir diş ağrısına tutuldu. Hastalıktan hiç kurtulamaz ki... Bir gece sabaha kadar yeri göğü tırmaladı. Avundu, haykırdı, pek asabi olduğu için en ufak bir rahatsızlık tahamülün üstünde ağırlara sebep oluyor.”

“Sonra nasıl tedavi edildi?”

“Ertesi sabah erkenden İstanbul'a, dişçiye gitti.”

“Tabii sen de beraber...”

“Hayır... Beni beraber istemedi.”

“O istemesin. Sen gitmeliydin. O ıstırap hâlinde bir kadın, hizmetçilerin ihtimamına bırakılarak doktora gönderilir mi hiç? Kiminle gönderdin?”

“Bizim ihtiyar sütnineyle...”

“Vah vah... Seni beraber niye istemedi?”

“Kadın kuruntusu bu canım! Başa çıkılıyor mu!”

“Kuruntusu neymiş?”

“Hiç canım, çocukluk. Güya bizim hanımın zannına göre bir kadının doğum yapma yahut kendine başka şekillerde

müdahale edilmesi anında yanında kocasının bulunması iyi değilmiş.”

“Neden?”

“Kocas1 beraber olursa istediği gibi bağırmaya sıkılır-mış.”

“Fesüphanallah... Canım, dış müdahalesi doğum yapma derecesinde mühim midir?”

“Ben de öyle söyledimdi.”

“Ee, ne cevap verdi?”

“Dişı çıkarmak icap ederse sen beraber bulununca belki şımarıklık ederek nazlanmaya kalkar da çektiremem. Sen yan-
nımda olmazsan kime nazlanabilirim, dedi.”

“Dişini çıkardı mı?”

“Hayır... Herif sakinleştirici ilaçla ağrıyı durdurmuş. Bir
iki gün sonra yine gel, demiş. Yarın yine gidecek.”

“Sana katiyen ihtar ederim ki kendin beraber bulunma-
dıkça karını dişçiye gönderme.”

“Niçin?”

“Çünkü acemi dişçinin birisi geçenlerde yine böyle asabi
bir kadının çene kemiğini parçalamış. Seninki de Allah gös-
termesin öyle bir kazaya uğrarsa sonra pişman olursun.”

“Aynınur bu dişçiden pek memnun. Ustalığını, başarısını
çok methediyor. Eli pek hafif, diyor.”

“Diş çıkarmadan elinin hafifliğini nereden anlamış?

“Allah razı olsun, eli dokunur dokunmaz ağrı dindi, diyor.”

“Öyleyse o herif dişçi değil, âdeta tesirli bir büyücüymüş.”

“Aman ağrı dinsin de ne olursa olsun.”

“Hanımına Seza’nın çok, çok selamı var.”

Nezihi Bey feveranla odanın ortasında gezinmeye başla-
yarak:

“Bak Sermet, sana kesin bir ihtarım var.”

“Nedir?”

“Karının ismini burada telaffuzdan seni menederim. Artık ondan Aynınur’a gelecek selam da makbul değil. Karımla o kadın arasındaki her tür münasebetin kesilmesini talep ederim.”

“Nezihi, pek ileri varıyorsun.”

“Bunun ilerisi gerisi yok. Karın bir günah işlemiş. Sen onu affetmişsin. Bu husus ikinizin arasında kalacak bir mesele. Fakat öyle hafıfmeşrep bir mahluk, karım gibi iffetli bir kadınla artık dost olamaz. İffetini koruyan ailelerin kabul kapısı böyle kadınlara karşı daima kapalı bulunur. Karını karınla görüştürmek değil, artık benimkinin yanında onun ismini bile ağzıma almak istemem.”

“Azıcık düşünceli ol. Bu ithamların pek ağırdır. Belki bir gün pişman olursun.”

“Zannetmem.”

“Demek benimle de selam sabahı kesmek niyetindesin.”

“Pek doğru keşfettin.”

“Öyleyse Allah’a ısmarladık.”

“Haydi, Hak selamet vere.”

“Son bir sözüm var.”

“Söyle.”

“Sen karıma iffetsizlik isnat ediyorsun. Ben de senin karın için bir şey söyleyeceğim.”

“Doğru ise söyle, iftira istemem.”

“Doğru da söz mü!”

“Neymiş?”

“Karın delidir.”

“Tuhaf şey...”

“Tuhaf değil. Bu şimdiye kadar senin farkına varamadığın bir hakikattir.”

“Pek acayip!”

“Acayibi filanı yok. Aynınur mecnundur. Kızıl delidir.”

“İffetsiz olmasın da deli olsun.”

“Sen onun bu cinnetini ispatlayan raporu alıp kendisini bir tımarhaneye tıkmadıkça rahat yüzü göremezsin.”

“Bu iddian doğru bile olsa delilik yüz karası değildir, iffetsiz kadınlarla geçinen kocalar herkesin lanetini kazanmış zavallılardır.”

“Akıllı bozuklar iffetin kıymetini de takdirden âcizlerdir.”

“Ben adamı gebertirim. Ne demek istiyorsun!”

“Ne demek isteyeceğim! Öyle büyüdü dişçilere devam eden hanımların kocalarının da biraz gözlerini açmaları lazımlı gelir.”

Nezihi iki eliyle Sernet’in yakasından tutup şiddetle sarsarak:

“Ne demek istediğini katiyen izah edeceksin. Yoksa şimdi seni şuracıkta boğarım.”

Sernet öfkesi sebebiyle ileri varmış olduğunu o anda anlar.

İki delikanlı o düşmanca tavırda bir müddet birbirlerinin gözbebeklerine şiddetli bakışlarını dikerler. Bu sükûndan sonra Nezihi düşmanını sarsarak sorar:

“Ben namus kelimesiyle şakalaşan, karısının iffetsizliğiyle iftihar eden erkeklerden değilim. Ne biliyorsan şimdi

söyleyeceksin. Dişçiye dair gayet çirkin bir imada bulundun. Maksadın ne, açık söyle! Ben bu dişçinin nasıl bir adam olduğunu sütnineden sordum. ‘Ellisini geçkin, kır sakallı, buruşuk yüzlü bir adam,’ cevabını verdi. Senin bildiğin daha fazlaysa anlat. Ben senin gibi işi geciktirmem. Şimdi hareme¹³⁰ gider, karımla olacak namus muhasebemi görür, çıkarım dışarı.”

Sermet ettiği ihtiyatsızlığa kalben son derece pişman olarak:

“Birader, affedersin, ben karımın hafifmeşrep mizacının üzüntüsüyle ne dediğimi, ne yaptığımı bilmiyorum. Hep kadınları ona kıyasla aleyhlerinde şüpheye düşüyorum. Yoksa ne dişçiden haberim var ne de sakal bıyığına dair malumattım.”

“Aynınur için tımarhane tavsiye edeceğine sen kendi karını emin bir yerde hapisle zapt etmenin çaresini bul düşün. O uğursuzdan yakanı kurtarmadıkça seninle dost olamayacağımı da katiyen bil... Böyle kirli sözler arasına karımın ismini karıştırmamanı sana özellikle hatırlatırım. Haydi bakalım, defol buradan...”

19

Sermet Bey oradan neye uğradığını bilemez bir sersemlikle çıktı. Kendisi için olan kardeşlik ve insanlık vazifesi nedir? Hakikati Nezihi’ye anlatmak mı? Anlatmamak mı? Hâlâ bunu bir türlü tayin edemiyordu.

Gayet asık bir çehreyle hanesine geri döndü. Karısı Seza Hanım anlaşılmaz şekilde bir edayla karşısında gezinmeye başladı. Artık dayanamadı.

“Hanım,” dedi, “şimdi anlıyorum ki kadınlar erkeklerini, onlarda gördükleri mizaca göre iki suretle idare ediyorlar. Bir kadın kocasına diş geçirebileceğini anlayınca onu zorla, bas-

¹³⁰ Evlerde yabancı erkeklerin giremediği, kadınlara mahsus bölüm

kıyla idaresi altına alıyor, istediği gibi oynatıyor. Herif bizim Nezihi gibi deli ve sert tabiatlı olursa o zaman hanımefendi kandırma yönüne sapıtıyor, erkeğini aldatarak her istediğine erişiyor. Onur kırıcı hususlarda bile pervasız davranıyor. Ne kadar zalim tabiatlı olursa olsun bir kere aldanmış olan bir kocanın artık kadın gözünde hiç ehemmiyeti kalmıyor. Bu iki suretten birincisine misal benle sen, ikincisine de Nezihi'yle Aynınur... Şimdi Nezihi'nin yanından geliyorum. Mesele fevkalade vahamet kazandı. Bir iki defa neredeyse birbirimizi vurup öldürecek bir raddeye geldik. Nezihi seni iffetsizlikle ithamla karısını gafilce müdafaa ettikçe hakikat boğazımın son boğumuna kadar geldi. Yine sana ettiğim yeminin hükmüne riayetle, biraz da Aynınur'un pis kanına acıyarak tahammül ve sükût ettim. Herif beni âdeta evinden dışarı kovdu. Yalnız belimin ortasına bir tekme indirmediği kaldı. Mesele bu kadar fenalaştığı hâlde iki kadının yani sizin nasıl olup da bizi şu anda bile baskınız altında tutabildiğinize hayret ediyorum. O hâlâ kocasını aldatıyor, sen şu anda beni her türlü menedebilecek surette elimi, ayağımı, dilimi bağlı tutuyorsun. Sana ettiğim yeminde, verdiğim sözde sadık olduğumu uğradığım her zorluğa rağmen ispat ettim. Hiçbir erkeğin tahammül edemeyeceği hakaretlere göğüs gerdim. Senden olacak taleplerimi işte bak hâlâ rica şeklinde ediyorum. Bu kirli meselenin artık hiçbir noktasını benden gizlemeyeceksin. Sen de bu husus için bana tekrar söz verecek ve yemin edeceksin.”

“Peki, söz veririm, yemin ederim.”

“Geçen gün, ‘Allah’a şükür ki bu meselenin en mühim sırlarını henüz sana haber vermedim,’ diyordun. Neymiş o mühim sırlar? Şimdi anlat bakalım!”

“İşte sana söyleyeyim ki o sözlerimin hiçbirinin aslı faslı yoktur. Seni kızdırmak, meraka düşürmek için hiddetle öyle söyledim.”

“Hanım, meselenin şakaya gelebilecek devresi artık geçmiştir.”

“Eğer bu sözlerimin bir noktada zıddı meydana çıkarsa beni öldür.”

“Siz ölümü de oyuncak ettiniz. Öyle iki lakırdıda bir kocalarınızın kırgınlıklarına öç alırcasına meydan okuyarak bu tabiri kullanıyorsunuz. Söz filan derken bir gün iş ciddiye biner.”

“Öldür bey... Öldür, bir yalanım açığa çıkarsa öldür. Fakat sen de sözünün eri olacaksın.”

“Söz erliği bundan ziyade daha nasıl olabilir? Aynınur büyük bir tehlike içindedir. Onun kurtuluşu, mümkün olsa olsa benim bu işe tam anlamıyla vâkıf olmamla olabilir. Bunu aklından çıkarma. Geçmiş, gelecek ve şimdiki olaylardan hiçbirini benden gizlemeyeceksin.”

“Gizlemeyeceğim.”

“Yoksa Aynınur’un ziyanına sebep sen olmuş olursun.”

“Hay Rabbim esirgesin.”

“İşte bu kadar.”

İki gün sonra Aynınur’dan gelen şu mektubu Seza Hanım kocasına verdi.

20

On yedinci mektup

Seza,

Kocanı bulsam... O Sermet ismindeki herifi üzüntümden parça parça paralayacağım. Bilmeyerek onun bana ettiği fenalığı en büyük düşmanım edemez. Geçen gün beyle görüşmeye

bize gelmiş. Benim diş ağrımdan söz açılmış. “Karını öyle mahareti şüpheli dişçilere gönderme. Bu doktorlardan biri geçen gün asabi bir kadının çene kemiğini zedelemiş,” ihtarıyla beye büyük bir merak vermiş. Hay böyle ihtarı sağlık selamete etmez olsaydı. Bey şimdi kendi birlikte olmadıkça hiçbir dişçiye gitmeme müsaade etmiyor. Yezit¹³¹ kocanın bu müthiş darbesiyle bütün planlarım altüst oldu. Kocana karşı bu sıfatları kullanmamdan dolayı belki bana kızarsın. Bilirim, o adamı çok seversin. Sev, elinden alan yok. Alık karı, gücün yettiği kadar sev. Birbirinizden ayrılmayınız. Bir yastıkta can veriniz. Birisi benim için böyle bir beddua etse hemen kalkıp onun şom ağzını yırtmak isterim. Vah zavallı Seza, sen bu dünyada hakiki sevda lezzetinin ne olduğunu tatmadan gideceksin. Behey budala, koca başka, âşık başka... Bu lezzet farkını şapla şekere¹³² değil hiçbir şeye... Hiçbir şeye benzetmem. Bu farkı bir benzetmeyle ifadeye mecbur olunca koca kucağına cehennem, âşık kucağına cennet demekte tereddüt etmem. Dünyada senin gibi alık karılar daha çok. Erkeklerinin üzerine toz kondurmak istemezler. Kocalarına tapınırlar. Çıldırırlar. Koca... Koca... Aman nerede varsa hepsi bu koca ismiyle beraber yere batsın. Koca... Bak, Türkçedeki bu ismi bile ne kadar çirkin. Bu kaba kelime karşımda telaffuz edilince gözlerimin önünde ne canlanır biliyor musun? Geniş takkesi kulaklarının yarısını örtmüş koca bir kafa, önünü pek kapayamadığı basma entarisinin arasından kara harar¹³³ gibi sert kılları fışkırmış karanlık bir göğüs, paçalarının hiç olmazsa tekini olsun iliklemede daima gevşeklik ettiği tüylü bacaklar... En adi vesileyle terlikten çıkarılıp gözünüzün önüne uzatılan o gür tırnaklı, dökümlü, çarpık çurpuk parmaklı, nasırlı, gudubet, hantal ayaklar... İşte hep bu çirkinlikleri kendinde toplamış olan bey, efendi yahut ağanın adı kocadır. Hep kocalar böyle midir bilmem. Ben kendiminkine kıyasen söylüyorum.

131 Çok kızılan kimselere karşı, hain, acımasız, gaddar anlamında kullanılan sövme sözüdür. (Y.h.n.)

132 Çeşitli kimyasallardan oluşan, suda eriyen, buruk bir tada sahip antisceptik madde. Şap ve şeker kıyasıyla da görünürde benzer olan iki şeyin aslında birbirinden çok farklı olduğu anlatılmak istenmiştir. (Y.h.n)

133 Daha çok kıldan dokunmuş büyük çuval

Sabahleyin kalktığı vakit karşımda hayvan gibi kaşınır. Nasıl bilir misin? Donunun o ilikleninemiş paçasından tutturur, kıllı baldırlarının bütün çirkinliğini nefret dolu bakışlarım önünde açarak tırnaklarının uçlarını kaşağı gibi yapıp tımarlanır. Elini ağzına tutmadan, öyle serbest bir hareketle aksırır ki ağzından fışkıranlar benim yüzümü gözümü berbat ettikten sonra duvarlara saçılır. Burnunu silerken öttürdüğü kulak tırmalayan mızıkanın dehşetinden kaçacak yer ararım.

İşte bu zebani, koca adıyla, kadınlığının, gençliğinin bütün güzelliklerini, nezaketlerini emmek üzere tayin edilmiş vekildir.

Böyle bir adamın karım beni sevmiyor diye şikâyet hakkı var mıdır? A kör olası hımbıl, sevgi onu doğuracak ve devam ettirecek, besleyecek pek nazik hisler, esaslar üzerine kuruludur. Bu mühim iş pek büyük hassaslık, pek ince diplomatlık ister. Sevginin her türlü nazik kaidelerine riayetle bile onu devam ettirebilmek güçtür.

Eşinin tabiatını, hissini, zevkini inceden inceye bilmek gerekir. Vücudunun örtülmesi lazım gelen çirkin kısımlarını ona karşı daima sergilemekte özensiz bulunursan aksırma, süm-kürme, ...ma gibi başkasının yanında yapılmasına izin olan ve olmayan fiillerinde katiyen nezaketin gereklerini gözetmezsen, o kadının senden soğuduğuna ne hakla şaşarsın! Gecelik entarini ve kavuğunu giydikten sonra döşeğe girmezden evvel aynanın önüne gidip o dehşet verici şekline baksan belki kendinden kendin bile korkarsın!

Karı koca hakkında kullanılan yekvücut olmak tabiri bir sözden ibarettir. İki vücut hiçbir zaman bir olamaz. İnsan bazen vücudunun çirkin kısımlarını kendi bile görmek istemez. Bunları herkesten ve bilhassa nefret doğmasından çekinerek hayatına refakat edeceklerden saklamalıdır.

Bizim beyi çekeştirmek bana o kadar tatlı gelir ki bir kere başladım mı artık doyamam. Duramam. Şimdi bir de İlhami'yi düşünüyorum. Onun vücudunda hoş olmayan kısımlar olabileceğine ihtimal veremiyorum. Ben onu her ne hâl ve şekilde görsem mümkün değil soğuyamam. Belki onun yaradılış sırlarını görerek bütün bütün muhabbetten çıldırırım.

Sermet Bey mektubun bu kısmında bir sigara yakıp karısını karşısına çağırarak derin bir düşünceyle der ki:

“Şu mektubu okurken erkekliğimle ben sıkılıyorum. Ay-nınur Hanım bu psikolojiyi nereden öğrenmiş? Ali İlhami Bey’den mi tahsil etmiş? İlk mektuplarıyla bu sonları arasında fikir olarak, adap olarak dağlar kadar fark var. Hani-ya iffetli olmaya karar vermişti? Evine kapanıp bir manastır, bir rahibe hayatı geçirecekti? Kocasını mesut etmek için ona muhabbet sarf etmeye bütün mevcudiyetiyle çalışacaktı? Bu eski karar ve niyetlerini şimdi hiç kale almıyor. Külliye-ni unuttu, artık rezalet denizine yelken açtı, pupasına¹³⁴ gidiyor. Ben bu kadının akıbetini çok fena görüyorum Seza.”

Sermet yine okumaya devam eder:

Kocam yine dün sabah o ayı pençesine benzeyen koca ellerini omuzlarıma koyarak tehditkâr, alaycı bir manayla gözlerimin içine baktı. Pek yakından, pek dik, pek korkunç baktı. Manidar bir sükûtu takip ederek, “Bundan böyle dışçıye lüzum görürsen bana söyle. Buraya birkaçını birden getirtirim,” dedi. Sonra dışçinin hâl ve şanı hakkında açıklama istedi. Altmışına yakın, sakalının beyazı siyahına galip, babamdan büyük bir ihtiyar herif olduğunu anlattım. Kalbine bilmem nereden bir şüphe gelmiş, bu defa bir ilham vuku bulmuş ama belirgin değil. Dışçinin hanesindeki tehlikeyi o ihtiyarın zatında sanıyor. Hay mankafa hay! Kendisine kargalar yanlış haber vermişler. Onunla sanki eğlenmişler. Dışçinin hanesinde iş var ama a şaşkın, sandığın gibi değil... Bazen bana nihayetsiz güveni bulunduğunu, beni kimseden kıskanmadığını söyler. Bazen de böyle altmış yaşındaki dışçiden şüpheyeye düşer. Ne sözlerinde ne yaptıklarında zerre kadar mantık ve isabet yoktur ki...

Beyin hâlinde bir dedektif garipliği hissediyorum. Yoksa bana mı öyle geliyor bilmem. Bir şey biliyor da bunu zamanında açığa vurmak için şimdilik benden mi gizliyor? Yok, buna da pek ihtimal veremem. Vahim bir şey bilse bunu iki saat gizli tutacak kadar zihninde tahammül terbiyesi yoktur.

134 Burada “alabildiğine gidiyor” anlamında kullanılmıştır. (Y.h.n.)

Beni kucaklamaya atıldı. Son gücümle nefretimi yenmeye uğraşarak müsaade ettim. Vücut vücuda gelince yaradılışındaki kalın kafalılığa rağmen kalbimin kendisine karşı olan katılaşmasını anlıyor. Beni göğsü üzerinde sıktı, sıktı. Evlilik sadakatimiz hakkında her zaman tekrarlar beni öldürdüğü yemin törenine başladı. Soruyordu, cevap veriyordum.

“Beni seviyor musun Aynınur?”

“Seviyorum.”

“Bu sözü azıcık kuvvetli, güven veren bir surette söyle. Haydi tekrar et.”

Herif, anlamıyor musun, işte sevinyorum vesselam, diye avaz avaz haykıracağım geliyordu. Fakat son gayretimle, dişimi sıkarak bu yalan sözü tekrar ediyordum.

“Seviyorum.”

“Bana karşı ebediyen sadakatten ayrılmayacağına yemin ediyor musun?”

Burada biraz kekeleyerek, “Evet... ediyorum,” diyordum. Bir gün bu yemin hem onu çarpacak hem beni... Biliyorum ama çaresizce ediyorum. Böyle teslimiyetle kolları arasında ke-sintisiz bir hafta yatsam yine beni kendi rızasıyla bırakmak istemez. Kurtulmak için debelenmeye, çabalamaya başladım. Onun vücut vücuda bu yakınlık derecesi, boğaya benzer kokusu beni tıkıyor, öldürüyordu.

Benim kendimi kurtarmadaki aceleme karşı o şimdi beni göğsü üzerinde biraz daha sıkarak:

“Dur, debelenme, salıvermem. Söyleyeceklerim var.”

“Söyleyecekleriniz varsa karşı karşıya oturalım da öyle söyleyiniz.”

“Sen pek nadiren ele geçen kıymetli bir avsın. Yakalamışken kolayca salıveremem.”

Gözleri yuvalarında vahşi vahşi dönüyordu. Acaba sözünü bitirir bitirmez beni boğacak mı, diye şüpheye düştüm. Evet, evet, o benzetmesinde haklıydı. O anda aç bir canavarın iştah-

lı pençesine düşmüş, zavallı bir avdan farkım yok gibiydi.

Nihayet dedi ki:

“Senden bir ricam var.”

“Bu sözü akabinde kolları arasında beni şiddetle sıktı. Can acısıyla haykırdım. İlaveten, “Ricamı kabul ediyor musun, cevap ver,” dedi.

“Cevaba vakit bırakıyor musunuz? Huu, beni sık sık öldüreceksiniz,” dedim.

“Peki, işte gevşettim. Söyle.”

“Ricanız nedir, anlatmadınız ki...”

“En sevdiğin arkadaşlarından biriyle dostluğu kesmeni rica ediyorum.”

“Kimmiş o en sevdiğim arkadaşım?”

“Bilemedin mi?”

“Hayır.”

“Seza Hanımefendi.”

“Onunla mı dostluğu keseceğim?”

“Evet.”

“Siz Serinet Bey’le görüşüyorsunuz da ben Seza’yla niçin görüşmeyeceğim?”

“Ben de Serinet’le ahbablığı kesmek üzereyim.”

“Daha geçen gün buradaydı.”

“Gelen süpürge sopasıyla kovulamaz ya! Kendisiyle artık konuşamayacağımı üstü kapalı anlattım. Bir daha gelirse daha açıkça söylerim.”

“Öyle birdenbire dostluğu kesmeye sebep nedir?”

“İşte orasını sorma.”

“Niçin sormayayım?”

“Erkekçe bir meseleden dolayı.”

“Meselenin erkekçe olması benden saklamanı mı icap ettirir?”

“Evet.”

“O hâlde bu erkekçe meseleden Seza’ya ne kabahat yöneliyor?”

“Orasını ben bilirim.”

“Ne demek? Dünyada kız kardeşimden ziyade sevdiğim bir kadın varsa o da Seza’dır. Sebebi anlamadan bununla nasıl yakınlığı kesebilirim?”

“Kocaların bazı ricalarını sebep sormadan kabul gerekir.”

“Affediniz, ben pek meraklı bir kadınıam. Sonra haftalarla uyku uyuyamam. Bu yakınlığı kesmenin mühim sebebini anlamak isterim.”

“Of! Aynınur, çocuk gibisin.”

“Yok... Yok, mutlak anlamak isterim.”

“Sermet, karısının bazı münasebetsiz hâllerine karşı müsamahalı davranıyor.”

“Ne gibi münasebetsiz hâllerine?”

“Huy kaparlar korkusuyla toy çocukların yanında bazı yaramazlıklardan bahsolunmaz.”

“Ben mi Seza’dan huy kapacağım?”

“Artık ötesini bilmem.”

Çok zorladım. Beyden bundan ziyade malumat alamadım.

Seza kardeşim ne var, ne oldu? Seni neyle itham ediyorlar? Şimdiye kadar bana böyle bir mesele hakkında ağız açmadın. Sen kocanın üzerine titrersin. Ona olan sadakatının mükâfatını sana bu suretle mi eda ediyorlar? Oh olsun...

Gece beni uyku tutmadı. Sabaha kadar düşündüm. Sonra aklıma neler geldi bilsen... Sen geçen gün bana, İlhami’yle olan muhabbetime artık bir nihayet vermem ve şu son zamanlarda nihayet derecede ihtiyat göstermem için şiddetli zorlamalarda bulundun. Ne var? Söyle! Beni meraktan kurtar. Fena olu-

yorum. Kocamın Sermet’le senin aleyhindeki düşmanlığında bizim İlhami’yle olan aşkımdan karışmış bir taraf mı var? Hakikat böyleyse bu kadar mühim bir mesele benden gizlenir mi? Bu hıyaneti senden hiç beklemezdim. Çabuk, çabuk cevap ver!

Sermet elinden mektubu bırakarak:

“Çamlıkta bulunan mektup parçası hakkında sen Aynınur’a hiçbir şey açmadın mı?”

“Hayır.”

“Anlaşılan kocası da kendisine bundan bahsetmemiş.”

“Öyle anlaşılıyor fakat bu sükûtun sebebi ne olabilir?”

“Bunun iki sebebi olabilir.”

“Nedir?”

“Nezihi bu mektupların eşine ait olmadığı hakkında tam bir kanaat edinmişse böyle bir kuşkudan Aynınur’u haberdar edip de onu beyhude rahatsız etmemek için bu sükûtu tercih eylemiş olmalı. Birinci sebep bu. İkincisi de eğer şu anda o şüphede devam ediyorsa bunu karısına açmaktan ne fayda umulur? Bu mesele hakkındaki incelemelerini başarılı bir şekilde icra edebilmek için Aynınur’u kuşkulandırmamak, onu gafil avlamak icap eder. Evet, ikinci sebep de bu olabilir. Nezihi’nin sükûtu için işte bu iki sebebi düşünebildim. Fakat sen niçin Aynınur’a tehlikeli hakikati olduğu gibi anlatmadın?”

“Bu konuda seninle hiçbir istişarede bulunmadık. Aynınur’a açmak mı uygundur, açmamak mı?”

“Evet, bu yönde müzakere etmedik. Senin fikrin nasıl?”

“Ben açmamak yönünü uygun buluyorum.”

“Neden?”

“Çünkü Aynınur bugünlerde âdeta çılgın bir hâlde. Bana geçenlerde, ‘Eğer kocam bu hıyanetimi duyarsa onun beni öldürmesine vakit bırakmadan intihar etmek isterim,’ dedi.”

“Canım, böyle sevdalılar daima intihardan bahsederler. Kulak asma.”

“Yok, yok... Ben Aynınur’un bu son günlerdeki tutumunu beğenemiyorum. Bu düşüncesini fiile dönüştürmesinden cidden korkarım.”

“Nasıl edeceğiz hanım? Sen Aynınur’un kabahatini üzerine aldın. Ben de Nezihi’nin gözünde evliliğine hıyanete tahammül gösteren boynuzlu bir koca vaziyetini aldım. Bu büyük fedakârlığımıza karşılık onlardan gördüğümüz mükâfat nedir? Dostluğu kesmek! Bizimle görüşmeyi namusa aykırı bir kusur bilerek dostluğumuzdan çekiniyorlar. Aynınur’un bugünkü mektubuna dikkat ettin ya? Baş tarafta ne boş sözlerde, ne hezeyanlarda bulunuyor.” Sermet mektubu eline alıp:

“‘Vah zavallı Seza, sen dünyada hakiki sevda lezzetinin ne olduğunu tatmadan gideceksin. Behey budala, koca başka, âşık başka. Bu lezzet farkını şapla şekere değil hiçbir şeye benzetemem...’ ilaahir.” Okuduktan sonra:

“Karıcığım, seni yoldan çıkarmak için bak ne alçaklıklar yazıyor... Birbirimizle görüşmekte hanginizin iffeti için tehlike var? Bu yakınlıktan, dostluktan hangi tarafın çekinmesi lazım gelecek? Bu hakikati gör de sonra Nezihi’nin bizimle dostluk lekesinden aile namusunu gözeterek çekinmesi komedyasına tahammül göster bakayım. Dünyada en ziyade böyle tersine şeylere kızarım. Aynınur bu macerayı savuşturursa zaten seni ben onunla görüştüreceğim değilim. Bana olan meşru muhabbetinden dolayı seni ahmak gören bir kadınla dostluğunun devamına nasıl müsaade edebilirim?”

Üç gün sonra Aynınur Hanım'dan gelen mektup:
On sekizinci mektup:

Hanım,

Bu ne kayıtsızlık! Beni zorbaca kararlarına, ahmakça emirlerine kurban mı edeceksin? Bu sükûtuna ne mana vereceğimi bilemiyorum. Yoksa kocama karşı gösterdiğiniz kırgınlığın acısını karı koca benden mi çıkaracaksınız? Nezihi'nin sizinle aramızda kabul ettiği akılsızca ahbaplığı kesme kararından istifade ederek beni bu aşk felaketi içinde koruyucusuz, danışacak kimsesiz, öğüt edensiz bırakmak mı istiyorsun? Hey gidi iyi gün dostları!

Çekilin, çekilin... Benim bundan sonra ne himayeye ne danışmaya ne nasihate ihtiyacım var. Hiçbirinize lüzum kalmadı. Bana İlhami yetişir. Benim için ana da o, baba da o... Hayat da o, hepsi o... Bugüne kadar ince eleyip sık dokudum, kendimi harap ettim. Artık aşkımdan başka bir şeye ehemmiyet vermeyeceğim. Pervasızca yaşayacağım. Bir zaman kızlığımda, ana vesayetinde bulunarak kafeste yaşayan mahpus bir kanarya hayatı geçirdim. Sonra beni hiç sevmediğim ve ömrümün sonuna kadar sevmeyeceğim bir herifin bencilce evliliğine teslim ettiler. Maddiyatım, maneviyatım, hürriyetim, etim kemiğim hep bu adama meşru mal kaydolundu. Ne zaman bu hayatta şahsi hürriyet havasını teneffüs ederek kendi adıma ve hesabıma yaşayacağım? Artık başkaları için, sırf başkalarının keyiflerine hizmet için yaşamaktan usandım. Bundan sonra kendim için, yalnız şahsi emellerim için, kendi keyfim için yaşayacağım.

İnsanlardan herhangiisi arzularını icraya kuvvet, nüfuz elde ederse insanlığını, hırslı emellerine esir etmek bencilliğini kendine düstur kabul eyliyor. Bu ufak arzusunun gerçekleşmesi yoluna birçok kimseyi kurban etmekten çekinmiyor. Mağdurlara, itiraz edenlere ağız açtırmamak için bu keyfi işlerini muhakkak meşru gösterecek sebepler icat eyliyor. Haklı

gösterilen bu sebepleri inceden inceye tahlile kimse cesaret edemiyor. İşte, insanların bütün zaafı, ahmaklıkları, felaketleri buradan geliyor. Fazla kuvvete sahip insanlar bu kudretlerini hukuku gasbetmekte kullanıyorlar. Bu üzücü hakikati görüp söyleyecek kadar duruma vâkıf ve cüret sahibi olanlar derhâl toplumun ayıplamasına ve kınamasına uğruyorlar.

Dünyada insanlığın cehalet ve ahmaklığı kadar iğrenç ve uğursuz ne vardır? Zalimlere zulmetme kudreti veren işte insanların bu cahilliğidir. Milyarlarla cahil ve ahmak içinde meydana çıkabilen birkaç deha parıltısı bu koyu karanlığı yırtamıyor. Akli ereni de ermeyeni de feylesofu da bilgisizi de hep heraher bu cehalet seli içinde sürüklenerek kurban olup gidiyorlar.

Biz bu incelikli felsefeyi geçende İlhami Bey'le yürüttük. Cenabıhak bizi birbirimize eş olmak yatkınlığıyla yaratmıştı. Evet, var olma amacımız buydu. Hakikat böyleyken ara yere ne yetkiyle Nezihi Bey giriyor, benim maddiyatıma, maneviyatıma, hürriyetime sahip oluyor, İlhami'yi apaçık, tabii bir sıfattan mahrum edebiliyordu?

Biz de tabii hakkımızı bu gasptan kurtarmak için icrası mümkün her hileye, her tuzağa cüretten geri durmamaya karar verdik. Nezihi Bey her neden şüphelendiyse beni dışçıye yalnız bir hizmetçiyle gitmekten meneyledi. Fakat biz şimdi daha emin bir yer bulduk. O kadar emin, o kadar emin ki, bey beni orada kendi hanemizden ziyade emniyet altında addeder.

Bu emniyetli yerin neresi olduğunu keşfet bakalım Seza... Düşün, düşün... Bilemedin değil mi, işte ben sana söyleyeyim... Sütnine Naciye Kadın'ın hanesi... Üç odalı bir evcik. Sakinleri iki candan ibaret, bir karı bir koca. Süt baba dedikleri Osman Ağa artık insandan bile sayılmaz. Sağır, hasta bir ihtiyar. Vaktinin üç çeyreği uykuyla geçiyor, uykunun da büyük kısmını hanesindeki döşesinde değil mahalle kahvesinin sediri üzerinde dizlerini dikip başını göğsüne sallandırarak aldığı kargacık burgacık vaziyetinde uyuyor.

İşte yakında o evceğizde İlhami'yle bir vuslat gecesi geçireceğiz. Naciye Kadın bu mesut geceyi hazırlamak için oldukça

usta bir plan tertip etti. Bir gün ya kocamla veya kayınvallidemle bir kavga çıkaracağım. Şiddetli bir kavga... Benim dehşetle sinirlerim tutacak. Kızgın bir deli kesileceğim. O fevranla çarşafı başıma çekip sokağa fırlayacağım. Arkamdan gelmek isteyenlere tehditler, ateşler püskürterek beni takipten menedeceğim. Firar yerim sütninenin Sarıgüzel'deki hanesi olacak. Bir kere oraya kendimi attıktan sonra kocamın hanesinden geleceklerin hiçbirini kabul etmeyeceğim. Bu geleceklerden birincisi tabii Nezihi Bey olacak. Fakat yanına çıkmayacağım. Naciye Kadın, benim orada pek rahat olduğum ve yemeye içmeye, geceleri rahat uyumaya başladığım hakkında beye teminat verecek. Sarıgüzel'in havası, o viran evceğizin sükûtunun nasıl olup da asabım üzerinde bu derece güzel ve hızlı tesir gösterdiğine hayret eyleyecek. Asabımdaki bu umulmadık sükûnetten istifade için birkaç gün beni kendi hâlime terk etmek lüzumunu bildirecek. Oradaki ikametimden dolayı hiçbir suretle endişeye, meraka mahal olmadığına beyi ikna edecek.

Bizim gibi hayatları büyük, keskin bir sevdadan ibaret bulunanların emellerine mâni olmak mümkün müdür? Bu zanna düşen kendini aldatmış olmaktan başka bir şey yapamaz.

Sermet Bey, mektubun bu son cümlesinden sonra bir "Acaba?" sorusuyla Aynınur Hanım'ın bu iddiasının isabet derecesini ölçmek istedi. Hayatları büyük, keskin bir sevdadan ibaret bulunanların bu emellerine acaba hiçbir kuvvetin mâni olabilmesine imkân yok muydu? Sermet işte bunu tecrübe edecekti. Aynınur'la âşığı bu büyük sevdalarında artık doludizgin gidiyorlardı. Aşklarının cüreti arttıkça kendilerini kuşatan tehlikeler de o nispette çoğalıyor, büyüyordu.

Nezihi'nin namus ve hayatını bu tehlikeden kurtarmak için harekete geçmek zamanı gelmiş, belki de geçiyordu. Sermet Bey, karısından gizlice İlhami'ye hitaben şu mektubu yazdı:

Beyefendi,

Bu dünya acayip bir çekişme yeridir. Tabiat kuvvetlinin zayıfa üstünlüğü kaidesini yaradılış kanunu kabul etmişken insanlar gülünç bir gaffetle eşitliği tesise uğraşırlar. Çünkü beyefendi, insanlar arasında eşitlik tesisi ne derece imkânsız olsa işleri yönetenlerin imkân dâhilinde göstermeye uğraşmalarındaki mazeretleri aşikârdır. Çünkü bu suni eşitliğin tesisine gayret edilmese toplumun rahat ve asayiş külliye manasız ve hükümsüz kalır.

Eşitsizlik doğal, eşitlik tesisiyse yapay ve zorlama bir iş olduğundan yürürlükte bulunan kanunlar, hükümlerini tamamıyla bildirmede çok defa kudretsiz ve bazı zaman ve mekândaysa büsbütün âciz kalır.

Bu sözümü size bir misalle izah edeyim:

Mesela siz bugün tapulu bir haneye sahipsiniz. Bu hakkınız resmi kayıtlarla korunmaktadır. Bu kullanım hakkınıza bir tecavüz olması hâlinde senedinizi göstererek davaya kalkırsınız. Hükümet sizin kullanım hakkınızı müdafaa eder. İcap ederse hakkınızı ihlal edeni cezalandırmaya kadar varır. Evinizde rahatça oturursunuz. Her hükümet, ülkesi dâhilindeki sahiplik hukukunu müdafaaya kefildir. Bu kullanım hakkı her zaman ve mekânda bu suretle başka saldırılardan da korunmakta mıdır? Hayır... Güçlü bir millet ordularıyla, topraklarıyla, tüfekleriyle, donanmasıyla kendinden zayıf diğer bir milletin üzerine yürür. Geniş bir ülkeyi zapt ve fetheder. Kanını içmek için masum komşusu üzerine saldıran bu tecavüzcü, bu kudurmuş millet, “medeni” gösterişli namını elde etmiştir. Memleketinde âlimleri, feylesofları, ahlakîyünü¹³⁵, vaizleri, hukuk erbabını, hayvanları koruyan cemiyetleri, mektepleri, büyük kurumları, kütüphaneleri, mahkemeleri vardır. Bütün insani ve medeni tesisleri mükemmeldir.

İnsanlığın vahşet ve sefaletini hafifletmek için ciltler dolduran bütün o yüce düşünürlerin zihinlerinde etkileyici bir ateş parlıyor. Heyecan veren makaleler, risalelerle harp yüceltiliyor; asker cesaretlendiriliyor. Her gün harp meydanından

135 Ahlak ilmiyle uğraşan ve bunun üzerine kitap yazanlar

gelen galibiyet telgraflarında düşmanın büyük can kayıpları haber alındıkça bütün çehreleri sevinç ve neşe kaplıyor. En merhametli ve şefkatli kadınların nazik simalarında bile bu memnuniyet tebessümü görülüyor.

Ölüme sevinilmez, matem tutulur. Medeni ismini gasbetmiş vahşi, bu katle, bu faciaya gülme, ağla! Sen hiç yağmurluğu, matarası bütün askeri malzemeleri sırtında olarak vurulmuş bir askerin, ölüm tarihi şehadet kanıyla aslan gibi yüzüne yazılmış bir neferin o yiğitçe vaziyette yatışını gördün mü? Bu hangi tarafın askerinden olursa olsun, memleketini müdafaa için canını feda etmiş, insanlığın kahramanlıktaki en üst mertebesini elde eylemiş bir vatan oğludur. Sağ kalan kız kardeşlerine hayatlarında gerekli olan hukuk ve rahatı bahşetmek için ölmüştür. Bu maktul, vatanın o ulu ferdi, neferidir ki belki harita üzerinde memleketin kasabasının coğrafi mevkiisini hiç görmemiştir. İki büyük milletin siyaseten düşmanca tutumlarına vâkıf değildir. Vatanında sahip oldukları yetki ve refah hissesi, ateş karşısına çıkmaktan muaf addedilen zenginlere nispeten basit ve önemsiz türdendir.

Harbin ortaya çıkış sebebine gelince, tecavüzün, hukuku çiğnemenin en tuhaf, en büyük misali burada görülür. Zayıfı, güçlünün yok etmesinden kurtarmak için insanlık düşüncesinin bugüne kadar hukukun tesisiyle tecavüzü engelleme işindeki koruma gayretlerinin ne derece boşa gittiği işte bu noktada anlaşılır. Çünkü çoğunlukla harbin ortaya çıkmasına sebep bir tarafın zaafıdır. Bir devlet sınır komşusu bulunduğu diğer bir devleti savaşta mağlup edeceğini anlayınca yani komşusunu iyiden iyiye gözüne, dişine kestirince harp ilanı için birtakım vasıtalar aramaya, icat etmeye kalkar. Bu istila maksadını fiile geçirmek için senelerce zeminler hazırlar. Diplomatlığın en ince, en takdire şayan, hatta en yüce (!) başarısı işte bu sebebi bularak zayıfı tepeleme marifetinde görülür. Evet, bütün siyasi marifet bu sebebin tasarlanmasındadır. Harp neticesindeki her türlü vahim mesuliyet, utanç ve maddi manevi tazminat, bütün zararlar zayıfa yani mağluba aittir.

En adi davaları görmek için kanunların özel bölümlerine meselenin uygulanması maksadıyla mahkemeler açan, hâkim-

ler, savcılar tayin eden iki büyük medeni millet, aralarında anlaşmazlığın ve davanın çözümüne lüzum görünce her tür hukuki gerekten ayrılarak yalnız kara ve deniz kuvvetlerine dayanarak karşı karşıya geliyorlar. Kan dökülüyor. “Hak” kuvvetten ibaret kalıyor. Kuvvet hangi taraftaysa hak onun oluyor. Âdeta ilkel vahşete geri dönülüyor. Yalnız şu farkla ki düşmanın imhası için kullanılacak katletme ve yok etme aleti medeniyetin icatlarından elde ediliyor.

Beyefendi, bütün bu medeni ve hukuki kurumların perdele-ri arkasında işte daima bu kuvvet, hak rolünü oynamaktadır. Fakat şeklini o kadar değiştirir; onun o derece küçük hilele-ri vardır ki en akıllı geçinenler bile hakikati her zaman fark edemezler. Etseler de bu kuvvetin tesirinden insanları kur-tarmanın zor olduğunu anlarlar. Bu kuvvet bazen para, ba-zen güzellik, bazen zekâ, deha, beceri, bilgi vesaire şeklinde nüfuz eder ve başarı kazanır. İşte bu nüfuz araçlarına sahip olanlar ne kadar haksız bulunsalar, bu araçlara sahip bulun-mayan haklılara karşı her zaman ve her yerde kanuni hüküm-lerin uygulanmasında gösterilen açık şiddete rağmen başarılı olurlar. Bu mühim maddeyi bundan ziyade açıklamaya bu mektubun müsaadesi yoktur. Yalnız şunu demek isterim ki biz, bütün insanlar, kurtuluşumuzu hep kanundan beklersek mükemmelleşmekte pek gecikmiş oluruz. Çünkü ceza kanu-nu her fiile erişebilmek harikulade kuvvetine sahip değildir. O da çok yerde âciz ve âmâ kalır. Aldanır. Müthiş hatalarda bulunur. Genel düzenlemeler ve tutanaklardan evvel hakkını gözetecek herkesin kendi kanunları olmalıdır. İnsanın hususi mahkemesi vicdanıdır. Nizamiye mahkemeleri¹³⁶ aldatılabil-ir. Fakat vicdan kandırılamaz. Çünkü o hareketlerimizin da-imî bir şahididir.

Vicdan, işte anlamı belirsiz bir kelime. Bunun külliye manasız olduğunu iddia edenler de vardır. Fakat herhangi fena bir fiilinden dolayı pişmanlık hissetmiş kimselerin bu dünyada varlıkları büsbütün inkâr edilemez. Pişmanlık işte vicdanın parlak bir eseridir.

136 Tanzimat Dönemi Osmanlı Devleti'nde yeni kanun ve nizamlara göre görev yapmak üzere kurulmuş mahkemeler. (Y.h.n)

İnsanlığın yalnız zincire vurulmuş haydutlarını, katillerini, hırsızlarını, adi ve sefil kimselerini görerek nefret dolu, üzgün olmayalım. Suçun, yüksek tabakalarındaki erbabını, temiz, düzgün giyinmiş, dilleri sahte mantık kandırmacalarıyla donatılmış, çehreleri yalan ve riyayla yaldızlanmış gizli fertlerini inceleyerek ağlayalım. Bu ikinci kısma nispeten önceki kısmın insanlığa olan zararı basit ve önemsiz kalır.

Beyefendi, bu saldırganlardan, bu medeni, bu terbiyeli haydutlardan, kanunun terbiye eli önündeki kaçamak yollarını bilip aldatanlardan, insanlığın masum fertleri arasında namuslu gibi yaşayan tehlikeli canilerden biri de sizsiniz. Çünkü düşünce-sizce başkasının malına, canına, izzetine, namusuna tecavüz ediyorsunuz. Bu tecavüzünüzde kendinizi o kadar mazur görüyorsunuz ki bunun şu saydığım şekillerde büyük bir suç olduğunu aklınıza bile getirmiyorsunuz. Bu suçunuz, Aynınur Hanım'a olan sevdanızdır. Aynınur başkasının eşi, malı, ırzı, canıdır. Korkusuzca buna tecavüz elinizi nasıl uzatıyorsunuz? Size bu cüreti veren muhabbetiniz midir? Fakat insan her sevdiği şeye tecavüz elini uzatmakta mazur olabilir mi? İnsan parayı, daha çok şeyleri sever. Fakat sahiplik hakkı bulunmadığı şeylere saldırı elini uzatmakta kendini mazur görebilir mi? Aynınur Hanım, kocası Nezihi Bey'in malıdır, candan daha kıymetli bildiği bir meşru eşidir. Onun bu meşru sahipliğine ne hakla müdahaleyle şeran, kanunen başkasının olan bir malı benimsemek istiyorsunuz? İşte burada gençliğiniz, güzelliğiniz Aynınur Hanım'ı büyülemek için kullandığınız birer kuvvettir ki bu kuvvetlerle bir hakka üstün geliyorsunuz.

Beyefendi, siz bu aşkla gönül eğlendiriyorsunuz fakat bir kadının istikbali, bir ailenin saadeti, bir kocanın hukuku, namusu mahvoluyor. Bu gönül eğlencesi için hiçbir düşmanlık sebebi bulamayacağınız bir ailenin felaketine sebep olmaya vicdanınız nasıl razı oluyor?

Evliliğiniz altına alamayacağınız yani meşru bir neticeye ulaşamayacak bir muhabbetten, felaketten, rezaletten, pişmanlıktan başka ne çıkar! Bu sevdanın her dakika devamı iki taraf için büyük birer tehlike doğurmaktadır. Bu neticesiz aşkta niçin ve ne zamana kadar devam edeceksiniz? Kocanın elinde intikam silahıyla karşınıza çıkacağı öldürme anını

mı bekliyorsunuz? Bu dehşet verici anın yakın, hem de pek yakın olduğunu size hatırlatırım. Bu muhakkaktır. Bu meşru olmayan sevdanızı o uğursuz dakikaya kadar uzatmakta ne kâr ve ne safa bulacağınızı elbette düşünürsünüz.

Heybeli Çamlığı'nda, Makarios Tepesi yakınlarındaki sevdanızın gizli yerinin, Beyoğlu'nda dışçı nezdindeki kavuşma odanızın ve yakınlarda sohbet meclisi olarak kullanacağınız sütnine Naciye Kadın'ın Sarıgül'deki hanesinin yalnız sizce malum ve zannettiğiniz kadar emin, gizli yerlerden olmadığını haber verirsem âşıklık maceranızın ince işlerine pek yabancı bir kimse olmadığımı görerek sözlerimin kesin ciddiyetini anlarsınız.

Devamı bir suç ve neticesi uğursuz olan bu meşru olmayan sevdanızdan vazgeçiniz. Çünkü Aynınur sizin değildir. Ve sizin olmayacaktır. Bu muhabbetiniz ne kadar müddet devam etse bugünkü suç şekli üzere kalacaktır. Bu büyük suçtan hemen bugün el çekmezseniz gerçekleşmesi yakın ve muhakkak bulunan feci neticenin kurbanı ve aynı zamanda mesulü siz olacaksınız. Bu sözlerimin kesin ehemmiyetini kavramayarak Naciye Kadın'ın hanesinde birleşmek gafletinde bulursanız her ikinizin de o evden sağ çıkmayacağınızı biliniz.

İmza

Manevi bir seda

22

Bu felsefi tehdit mektubunun gönderilmesinden üç dört gün sonra sütnine aracılığıyla Seza Hanım, Aynınur Hanım'dan şu mektubu aldı:

On dokuzuncu mektup

Seza,

Olanca şiddetimle sana lanet okuyorum. Bana olan bu hıyanetin dünyada güveni suiistimale en alçakça bir misal olabilir. Ben sana bütün aşkımlı, sırlarımı, mektuplarımı ne büyük bir

saffet ve itimatla emanet ettim. Bu sırlar benim hayatım, sadetim, her şeyim demektir. Ah canı kadın! Zaten acıklı olan varlığını kocan Sermet Bey'in, o insafsızın elleri arasına nasıl teslimle hayatımı büsbütün kararttın!

Bana ettiğin bu büyük fenalığın neticesini yakında görür, o zaman marifetini beğenirsin. Artık bilmem ki ne diyeyim. Allah'tan bul!

Seza Hanım bu mektubu o akşam kocasına vererek ağlaya ağlaya der ki:

“Bey, başarını tebrik ederim. Doğrusu çok erkekçe, mertçe hareket etmişsin.”

Sermet Bey şaşırarak:

“Ne var? Ne olmuş?”

“Oku, anlarsın.”

Sermet Bey mektubu okur. Bu ilk okumasını takiben dalgın dalgın bıyığını karıştırarak iki üç defa daha okur. Ve okudukça dalgınlığı artar. Seza Hanım hazin bir ağlamayla sorar:

“Marifetinden pek memnun oldun değil mi?”

“Hangi marifetimden?”

“Bilmem.”

“Bilmediğin şeyi ne söylüyorsun?”

“Hakikati bilmiyorum ama elbette yakında öğreniriz.”

“Öğrendikten sonra konuşuruz.”

“Beyefendi, hakikat külliyyen meçhul değil. Bu kısa mektup onun mühim kısmını haber veriyor.”

“Bu hakikatin mühim kısmı neymiş? Anlayalım.”

“Namus ve mertliğine güvenerek sana emanet ettiğim âşıklık sırlarını, zavallı Aynınur’un macerasını ifşa etmişsin.”

“Hiçbir vakitte...”

“İşte kadın mektubunda öyle yazıyor.”

“Yazsın.”

“Beyefendi inkâr etme. Bu hakikat yarın öbür gün meydana çıkacak. İfşalarının derecesini söyle. Henüz tamir kabul eder bir suretteyse yine kapatmaya uğraşalım. Ah, bu fena hareketi sana hiç yaraştıramadım. Hiç... Zavallı Aynınur, mektubunun sonunda, ‘Bu büyük fenalığın neticesini yakında görür, o zaman marifetini beğenirsin,’ diyor. Bunun ne demek olduğunu anladın ya?”

“Anlayamadım. Böyle kapalı sözlerden kesin, açık manalar çıkaracak kadar ferasetim yok.”

“Sana evvel de söyledim ya... Sırlarının duyulduğu gün bu kadın intihar edecektir.”

“Pekâlâ eder.”

“İntihar ederse mi?”

“Öyle ya.”

“Ne hoş insanlık! Senden bu sözleri işitecek miydim!”

“Hanım, intihar insanlık bakımından nefret uyandıran bir fiilse de bunun lüzumunu ortaya çıkaran anlar olduğunu da inkâr mümkün değildir. Aynınur ya bu uğursuz sevdadan vazgeçmeli veya intihar etmelidir. Böyle hareket etmezse öldürme fiilini kocasının intikam eline bırakıyor demektir ki maktuller birden fazla olacağından felaket daha dehşet verici olacaktır.”

“Her ne olursa olsun beyefendi, sen bu sırrı katiyen saklamaya söz vermiştin. Bu sözü bozmak için hiçbir mazeret kabul edemem. Söyle, ne yaptın?”

“Hiçbir şey yapmadım.”

“Aynınur bana lanet ediyor.”

“O ne istediğini zaten bilmiyor ki... O laneti kendine etsin. Sevdalısı beyefendiye etsin. Sana bana etmeye ne hakkı var!”

İki gün sonra Aynınur Hanım’dan şu mektup geldi.

23

Yirminci mektup

Seza,

Artık hakikat gözümde gün gibi meydana çıktı. Bana bu fenalığı eden, kocan Sermet Bey’dir. Yazacağım ayrıntıları okuduktan sonra bu durum sence de katiyen ispat olacaktır.

Erkekler sevda hususunda çok bencildirler. Bazı anlar olur ki pek vahşi ve âdeta canavar kesilirler. Bir erkek diğer bir erkeğin karısı tarafından aldatıldığına tahammül gösteremez, böyle bir felakete karşı sükût edemez. Mutlaka gidip aldatılanı ikaz eylemek, belki de zalimce bir şiddetle intikama teşvik etmek ister. Biz kadınlar öyle değiliz. Dostlarımızın içinde kocasının hıyanetine uğrayanlar az mı var? Biz hakikate vâkıf olsak da o zavallı kadını intikama sevk etmeyiz. Bu hususta hemen hepimizde üzücü birer tevekkül vardır. Bu hâli pek tabii ve âdeta zaruri addederek ağlar, zırlarız, yapacağımız işte bundan ibaret kalır. Evet, biz Şarklı kadınlar böyleyiz.

Sen erkeklerin bu noktadaki ruh hâllerine benim kadar vâkıf olamadığından bu âşıkane sırları kocana açmak hatasında bulunmuşsun. Fakat bu ifşada da ne kadar mazur olduğunu sonradan anladım.

Geçenki mektupta haber verdiğim plan sebebiyle geçen gün evde sinirlerim tuttu. Müthiş bir bora¹³⁷ kopardım. Rast geldiğimle dalaşarak nihayet Sarıgül’e, sütünenin hanesine

137 Bir anda çıkan, şiddetli ve sert esen rüzgâr

kaçtım. O gece Naciye Kadın'ın kocası Osman Ağa akşam yemeğinden sonra kahveye çıkınca İlhami'yi eve alacaktık.

Sütninenin hanesi dar bir sokak içinde fakat arkasında büyük duvarlı, geniş bir bostan var. Buraya bir viraneden geçilebiliyor. Komşulardan görülmek tehlikesine karşı bir tedbir olmak üzere niyetimiz İlhami'yi içeriye bostan tarafından almak. O yolda önlemler aldık.

Bu misafirlik evim boyasız, harap, üç odalı evceğiz. Eski bir kapıdan toprak avluya giriliyor. Karşınıza parmaklıklarının biri var biri yok çarpık bir merdiven çıkıyor. Ev harap fakat pek temiz. Merdiven basamakları sarı kaygana gibi ovulmuş. Yol halısı makamında üzerlerine eski püskü bezler serilmiş. Mutfığa, sokak kapısına gitmek için bir toprak avlu üzerine temiz tahtalar uzatılmış.

Sütnine beni boydan boya sedirli, kırmızı satrançlı¹³⁸ dokuma örtülü başodasına¹³⁹ aldı. Artık nasıl ikram edeceğini bilmiyordu. Bir karı bir koca, ne sessiz hane! Burada büyük evlere mahsus dağdağlardan¹⁴⁰ hiçbiri yoktu. İçimden ah keşke dedim, ben de İlhami'ye varsam da ikimiz böyle ücra mahallede bir evceğizde otursak... Başımı pazardan alınmış bir gaz¹⁴¹ boyamasıyla kundaklayarak eteğimi belime sokup pişirdiğim bir türlü yemeği önümüze koyarak karı koca güle oynaya yesek... Hakiki bahtiyarlığa işte o zaman ermiş olurduk. Saadeti gösterişli köşklerden ziyade böyle fakirane yurtcağızlarda aramak lazım geldiğine o gün kanaat getirdim.

Köşe penceresine oturdum. Sokağı seyretmeye başladım. Elleri kınalı, kaşları rastıklı,¹⁴² basma entarili, takunyalı kızlar... Kimi testisi, kimi güğümü kimi bakracıyla çeşmeden su taşıyorlar. Pejmürde kıyafetli oğlan çocuklar köşebaşında müstehcen hitaplarla kaydırak oynuyorlardı.

Şalvarlı, poturlu,¹⁴³ esnaf kıyafetli adamlar o günkü kazanç sıkıntılarından bahsederek ellerinde iri çıkınlarla geçip geçip

138 Satranç tahtasına benzeyen, kareli

139 Misafir odası

140 Gürültü patırtı

141 Eskiden başa, hediyeelik eşyalara, güğümlere bağlanan tülbent

142 Kadınların kaşlarına veya saçlarına sürmek için kullandıkları siyah boya

143 Bacakları çok dar, üstü bol ve kırmalı olan bir çeşit erkek pantolonu

gidiyorlardı. Akşam oldu. Sütüne yemek hazırlama telaşına düştü.

Evin âdeti her neyse yine o suretle hareket edilmesini, benim için hiçbir şey değiştirilmemesini, süslenmiş sofra görmekten bıkmış olduğumu, o akşam pek sade bir sofraya oturmaktan hoşnut olacağımı anlattım. Alt kata indik. Sütüne toprak avlunun bir köşesine yayılı kaba hasırın üzerine basma bir sofra serdi. Dört ayaklı küçük iskemlenin üstüne siniyi koydu. Kırpıntı dolma ufak minderleri altımıza çekerek karşı karşıya oturduk. İlk sahanımız beyaz peynir üzerine kırılmış yumurta idi. Arkadan kuru fasulye geldi. Osman Ağa bana ikram olarak turşuyla pekmezli muhallebi aldırmişti. Yemeğin sonunda muhallebiyi yerken ihtiyar adam oda kapısından başını çıkarıp, “Bizim muhallebicinin İstanbul’da emsali yoktur. Hasan Ağa meşhurdur. Pek temiz pişirir. Kızım, afiyet olsun,” dedi.

Sütüne, ağasının muhallebiyi bu övmesine mukabil yavaşça, “Hanımcığım, kusura bakma, zavallı adam bunadı. Ne dediğini bilmiyor. Senin gibi bir hanımefendiye muhallebi methebilir mi?” sözlerini mırıldandı.

Ellerimizi mutfakta, gaz tenekesine takılmış küçük bir muslukta yıkadıktan sonra yukarı çıktık. Henüz ortalık alacakaranlıkken Osman Ağa kunduralarını sürükleyerek kahveye gitti. Biz şimdi birer büyük heyecan içinde İlhami’yi bekliyorduk.

Sütüne, “Dur kızım, etrafı, komşuların hâlini bir kolağan edeyim. Bir zarar veren olmasın,” dedi.

Evin alt katını dolaştı, pencereden başını çıkardı. Sokağı dinledi. Kapının önünden neredeyse kimse geçmiyordu. İleriden, köşe başından bir ayak sesi duysak işitebildiğimiz kadar çarpıntıyla adımları sayıyorduk. Bu adımların gürültüsü eksile eksile nihayet duyulmaz oluyordu.

Kulaklarımız kırışte, gözlerimiz dışarıda, bir pencereden ötekine, odadan sofaya, alt kattan yukarıya koşup, dolaşıp duruyorduk. Gelen giden yoktu. Acaba gelmeyecek miydi? İlhami bana gelmek için katiyen söz verdi. Kıyamet kopsa

o gelirdi. Gelecekti. Mutlaka bir şey oldu, büyük bir felaket vuku buldu. Üzüntüden, sürüp giden heyecandan vücuduma bir dermansızlık, dizlerime bir kesiklik geldi. Sofanın pence-resine, bostana karşı oturdum. Gözlerimle karanlığı delmeye, gizlediklerini seçmeye uğraşıyordum. Sütnine de karşıma geçti. Minderin üzerine uzanır gibi oturdu. Hatun didinmeden pek yorulmuştu. Bir müddet hiçbir şey söylemedi. Yerimizden kımıldamadan bekledik. Biz bu sükût içindeyken mahalle camisinde yanık yanık yatsı ezanı okunmaya başladı. Sütnine göğüs geçire geçire, derin derin, “Aziz Allah Celle Şanuhu.¹⁴⁴ Rabbim sen taksiratımızı affeyle. Yine bu akşam ezanı küçük hafız okuyor. Sesi pek dokunaklıdır,” dedi.

Hakikaten genç, gevrek, pürüzsüz bir ses hazin, ağır bir ezan okuyordu. Gecenin karanlığı içinde titreyen bu seda bana pek dokundu. Başımı pencereye dayadım. Hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladım. Birkaç ah vah da sütnine savurarak:

“Ağlama yavrum, her derdin dermanı bulunur, okunan ezanlar hürmetine, her nerede böyle sıkıntıda insan varsa Rabbim kurtarsın.”

Başını kaldırıp etrafı dikkatle dinledikten sonra, “Hiç ses yok. Beyin galiba daha gelmeyecek. Hazır vakit varken namazımı kılayım. Geçmesin. Sen bekle. Bir pıtırta olursa bana haber ver. Ben hemen koşarım. Seccadem küçük odada serili duruyor. Borcumu eda edivereyim. Ahreti de hatırdan çıkarmamalı,” dedi, söylene söylene odaya girdi.

Ezan bitti fakat hazin titreşimleri hâlâ kulaklarımda çınlıyordu. Müezzin sustu. Şimdi ben coştum. Ağlıyordum. İçten bir ses kaderimin artık sonuna geldiğimi, işlerin sonunun pek feci olacağını sanki bana hatırlatıyordu. Bu hayat ne kadar karanlık bir şey, mazi, dönüşü imkânsız bir yol. Gelecek meçhul bir merhale. Daha ötesi simsiyah ölüm menzili. Siyah da değil çünkü siyahı fark etmek için canlılık lazım. Bütün acılar işte burada nihayet bulacak. Birçok insan da hayatın karanlığının bu ebedî karanlıklar içinde aydınlığa ereceğini bekliyorlar. Evet, benim için bütün hayat siyahtır. Yalnız bir nur, İlhamî'nin aşk meşalesi bu karanlıkları aydınlatıyordu.

Bu sevdâ ışığı ruh aldatan cennet manzaralarıyla beraber sıra pek dehşetli, ürkütücü, karanlık uçurumlar da gösteriyor. İlhamî'siz hayat benim için simsiyahtı. Ölümdü. Belki daha korkunç, daha kasvetli bir şeydi. Sevgili çocuk akşamla yatışı arası gelecekti. Niye gelmedi? Ne oldu? Ben böyle düşünürken odada namaz kılan sütninenin mırıl mırıl okuduğunu duyuyordum. O esnada bostan tarafında bir hışırtı oldu. Pencereden başımı uzatarak yavaşça, "Kimdir o?" diye seslendim. İlhamî nazik sedasıyla cevap verdi:

"Benim."

"Niçin bu kadar geç kaldınız?"

"Başıma geleni sormayınız."

"Aman, ne oldu?"

"Bütün âşıkane sırlarımız duyulmuş. En mahrem, en samimi konuşmalarımıza kadar her şey haber alınmış. Tehlike içindeyiz."

Bu aralık sütnine seccadeden fırlayıp koştu. Bana soruyordu:

"Kızım kiminle konuşuyorsun? Beyefendi geldi mi?"

"Geldi."

"Aman ne ihtiyatsızlık. Pencereden görüşmeyiniz. Aksi şeytan bu ya, belki bostanda biri bulunur. Sofa apaydınlık. Gazı söndürelim."

Bir telaşla gitti, merdiven başındaki lambayı üflledi. Sonra aceleden lakırdıları birbirine karıştırarak dedi ki:

"Sütbaban bu akşam kuru fasulyeyi çokça yedi. Üstüne de pekmezli muhallebiyi atıştırdı. Şişenin içinde kalan pekmezi de ben görmeden alıp su gibi içmiş. A... O şimdi çocuk gibi oldu. Tatlıya bayılıyor. İçtiği bir şey değil, afiyet olsun. Geçen gün çakşırını¹⁴⁵ kirletti. Kesesini düşürdüğü günden beri cami helasına gidemiyor. Ağrısı yakalarsa şimdi neredeyse süpür süpür, koşa koşa gelir. O evdeyken yatmadan beyefendiyi içeri almak biraz zor olur. Beyi aldıktan sonra gelirse

145 İnce kumaştan yapılmış şalvar

zararı yok. Yarım saat ayakyolunda oturur. Bir taşım uykuyu orada kestirdikten sonra soyunup döşeğine girer. Tuğlasını kızdırıp altına veririm. Arkasını sıkıştırırım. Ağrısı durmazsa küllü su yaparım. Bir kere döşeğini ıslattı mı komşuda yangın olsa artık kalkmak istemez. Üşür de ikinci bir ağrıya tutulurum, diye korkar. Kalıbının adamı değil. Artık iskelet oldu. Çürüdü. Yarı ihtiyarlık, yarı yoksulluk, işte bu hâle geldi. Şikâyetim yok, Rabbime yine bin şükürler olsun. Hak beterinden saklasın.”

“Sütnine sus, yetişir. Uzun lakırdının sırası değil. Beyi içeriye nasıl alacağız?”

“Basbayağı. Bostandan mutfağa, oradan avluya alırlar, merdivenden çıkar, odaya girer vesselam. Onu almak için mumlar yakıp şerbetler ezecek değiliz ya! Nikâhsız güveyin kabulü böyle hırsızlama¹⁴⁶ olur.”

“Peki, peki... Haydi inelim. Söylenme.”

Karanlıkta el yordamıyla duvarlara, kırık parnaklıklara tutuna tutuna aşağıya indik. Mutfaka girdik. İkinci adımda ayaklarım sulu bir şeyin içine girdi çıktı. Sordum:

“Naciye Hanım, ne terliğim kaldı ne çorabım... Ayaklarım küçük havuz gibi bir şeyin içine daldı çıktı.”

“A, zararı yok kızım, zararı yok. Süt babanın kirlilerini ıslattımdı. Leğene girmişsin. Kenara çekmeyi unutmuşum. Ayaklarını silkiver. Böyle gecede kusura bakılmaz. Ben bu işin acemisiyim. Evladım, ömrümde evime zampara almadım. Bu ilk, o da senin elmas hatırın için... Hatır için çiğ tavuk yenmez derler, kızım, senin gönlün olsun diye ben onu da yerim. Niçin yenmemiş! Süt oğlumun karısısın. Sen bana öz kızımdan ilerisin.”

Sütnine böyle söylene söylene bostan üzerine olan mutfak kapısının sürgüsünü çekti. Kapı açıldı. Dışarıda, karanlıkta, ürkek, tereddütlü bir hâlde duran İlhami’ye elini uzatarak:

“Ver oğlum elini... Orada çirkef¹⁴⁷ yolu var. Destur tu tu... de de atlayıver.”

146 Kimseye sezdirmeden

147 Pis su

İlhami büyük bir tereddütle:

“Bu gece ben içeri girmesem iyi olur.”

Sütnine:

“Niçin girmeyecekmişsin? Kaç saattir yolunu bekliyoruz.”

İlhami:

“Korkuyorum hanım nine.”

Sütnine:

“Ne varmış korkacak! Macuncu’da Kâinile’nin hanesine girmiyorsun ya! Sütmenin evine geliyorsun. Yedi düvelin kalesi basılır da Osman Ağa’nın evi basılmaz. Hiç merak etme evladım.”

İlhami:

“Bu akşam beni takip edenler var, bana öyle geliyor.”

Sütnine:

“A, hep kuruntu... Ev basması kolay mı! Devletin kanunu, nizamı var. Karakola, imamlara, muhtarlara haber verilecek. Bu mahallenin büyük küçük iki imamı, üç muhtarı var. Bir belge tam yirmi beş kuruşa mühürleniyor. Beşi de birer çeyrek almadan mühür basmazlar. Mahalleli dört beş defa jandarma kapısına şikâyetle gitti. Yine nafile, kimsecik bunların ellerinden mühürleri alamıyor. Herifler cabbar, zorba... Ah, ille o eşkıya kılıklı büyük imamla, yardımcı muhtar... İkisinin de ahrette yatacak yerleri yoktur. Baskından imam, muhtar kaç para alır... Hiç! Bizimkiler parasız işe koşmazlar. Kim bilir şimdi hangi delikte, nasıl dalavereyle meşguldürler!.. Gece yarısı bunların beşini bir araya toplamak mümkün değildir.”

Bu esnada bostanda bir köpek havlar. Ardından, “Ha bre köpoğlukköpek,” sert nidasıyla pat pat bir koşma olur. İlhami Bey ne yapacağını şaşırarak derhal mutfağa atlar. Sütüne kapıyı itip hemen sürgüler. Telaşla karanlıkta içeri kaçarken üçümüz de birer defa kirli çamaşır leğenine girip çıkar, berbat oluruz. Birbirimiz ve duvarlar kapılarla epey acı veren karamboller yaparak merdivenin alt başına kadar kendimizi zor atarız. İşte

o zaman sokak kapısının tokmağı acı acı vurulur. Şimdi nasıl edeceğimizi bütün bütün şaşırırız. Sütüne der ki:

“Haydi siz yukarı çıkınız. Büyük odaya geçiniz. Yandan mutfak-
ğın damına pencere vardır. Damın bir tarafından da yanımızdaki
viraneliğe iner. Lüzum görülürse oradan beyefendiyi kaçırsınız.”

Dışarıdan kapının tokmağı gayet sert ve sık olarak birkaç
defa iner kalkar ve şu sözler işitilir:

“Naciye aç! Durmaya kudretim yok. Son tetikteyim.”

Sütüne yavaşça bize:

“Korkmayınız, bizim ağa geldi. Şimdi o ağırdan kaplumbağa
kadar ağır yürür. Üst kata çıkmak ne haddine. Ayakyoluna
kadar zor gider.”

Ağasına haykırarak:

“A, sen mi geldin?”

“İşte ben dedik ya! Fazla söze müsaadem yok. Sıkıştım.”

“Tut kendini, yine geçen akşamki gibi bir kaza olmasın.”

“Nasihat vereceğine açsana be! Çatlayacağım.”

“Kahvede otur otur da tam çatlayacağın sırada buraya koş.
Aceleden elimde gaz söndü. Dur, yakayım da karanlıkta ken-
dimi bir tarafa çarpmayayım.”

Biz yukarıya fırladık. Ben İlhami’yi adına büyük oda denilen
odacağıza itip üzerine kapıyı kapadım. Aşağıyı dinlemek için
yine merdiven başına döndüm.

Sütüne gazı yaktı, kapıyı açtı. Aydınlığı kocasına doğru
uzattı. Fakat Osman Ağa, bir eli kapının tokmağında diğeri
süvede¹⁴⁸ hareketsizce, iki büklüm bir şekilde duruyor, içeri
girmiyordu. Sütüne:

“Ne duruyorsun ağa? Girsene içeri.”

“Sus! buruntu¹⁴⁹ geçiriyorum, azıcık kıpırdasam falya¹⁵⁰...

148 Kapı ve pencerenin yerleştiği çerçeve

149 İnsana bağırırsakları buruluyor gibi acı veren şiddetli karın ağrısı

150 Altına yapmak

Her şey olup bitecek.”

“Aman dişini sık ağacığım.”

“Dişim yok ki sıkayım. O gençlikteki sıkılığıym kalmadı. Gevşedim, gittim gayri. Fakat tasalanma. Şu ihtiyarlığım la ben bu sancılara yine karşı kor, sana erliğimi ispat ederim.”

“Ya nasıl oldu da geçen gün böyle bir buruntuyu geçiştiremedin?”

“Yere batsın o Halil Usta!”

“Ne yaptı?”

“Kahvede yine böyle buruntuya tutulmuştum. Eğilip başımı duvara verdim. Tıpkı böyle geçiştirmeye uğraşıyordum. İnek Halil geldi. Koltuklarımın altından gıdıklayıverdi. O anda salıverdim kendimi. Berbat oldum.”

“Bir kahve halkını kendine güldürdün değil mi?”

“İşte zevzeklik bu ya! Böyle şeye gülünür mü hiç!”

Osman Ağa bir müddet kımıldamadan o çarpık buhran vaziyetinde öyle durur. Buruntuyu kazasızca geçirir. İçeri girer. Kapı örtülür. Fakat ikinci buruntunun gelmesinden çekinerek zavallı adam tel üstünde yürümeye uğraşan acemi bir cambaz ihtiyatıyla vücuduna sarsıntı vermeyecek, hafif adımlar atarak merdivenin önüne kadar gelir. Fakat orada ikinci nöbete tutulur. Başını küpeşteye¹⁵¹ verir. Yine kıvranmaya başlayarak:

“Bu defa pek zorlu geldi. Bitiyorum. Erliğimi gösteremeyeceğim artık.”

“Aman koca, gayret et... Mutfakta leğen dolu. Çocuk pisliği yıkanır ama büyüğüne tahammül olunamıyor.”

“Karı, ne dersen de. Kendimi tutamadım. O işin üçte bir kısmı oldu bitti.”

“Patla herif! Kahvede Halil Usta gıdıkladı da ettim, diyorsun. Burada sana bir dokunan oldu mu şimdi? Hep bahane! Âdeta

151 Merdiven boyunca yerleştirilen korkuluğun elle tutulan parçası

senin kaytanın gevşemiş. İşte bu! Kendini tutamıyorsun artık. Bu hâlini bil de bari boğazına sabret. Koca şişe pekmez su gibi içilir mi!”

“Kör nefis bu. İşte durmuyor, istiyor. Ettim bir pisboğazlık, işte geldi burnumdan.”

“Hay isteyemez ol ilahi! Pis boğazına toprak dolsun.”

“Bağırma, yukarıdan misafir hanım duyar.”

“Bağıracağım işte. Bu hâlini misafir de duysun, cümle âlem de işitsin.”

“Sus be karı! Bir kazadır oldu. Akacak kan damarda durmaz.”

“Aksın bütün kanın işte orandan.”

“Kesilsin nefesin de geber inşallah.”

“Ben geberirsem senin kirlilerini kim yıkar? Köpekler güler hâline o zaman alimallah.”

“Köpekler gülsün, eşekler anırsın da sen tek böyle bağırma karşımda.”

“Bak, kabahatini biliyor mu! Kürek kadar da dili var. Art arda, lakırdıya lakırdı yetiştiriyor.”

“Söyletme beni böyle menzil üstünde. Yarım olan bir işi tamamlattıracaksın şimdi.”

“Tamamla utanmaz. Eksiği kalmasın. Hepsini becer. Âlemin erkeklerine imreniyorum. Evlerine mis gibi kupkuru donla geliyorlar.”

“Âlemin erkeklerine imreniyor musun?”

“İmreniyorum zahir.”

“Dur çakşırımı temizleyeyim de ben sana yabanın heriflerine imrenmeyi gösteririm.”

“Haydi yürüüüü ordan paçası boklu.”

“Dilini ağzına sok. Şimdi elimden bir kaza çıkar. Erkek erkekliğini, karı karılığını bilmelidir.”

“Bir parça gıdıklamayla küçüğünü büyüğünü salıveren senin gibi bir adamın erkekliğinden ne hayır gelir! Bütün mahal-
lenin çapkınları senin bu gevşekliğini öğrendiler. Seni böyle
ikide bir gıdıklayıp gıdıklayıp berbat ettikten sonra başıma
gönderecekler. Ah, eşlerim dostlarım hep duyunuz. Benim
başıma gelenler bu dünyada kimseye olmadı. Ele güne mas-
kara olduk.”

“Söylenme öyle pis pis. Git çamaşır çıkar. Tuğlayı mangala
koy kızsın.”

“Çamaşır nerede? Üç donun var, ikisi leğende. Biri ayağında.
Donsuz herif. Pis boğazına tıkınacağına üstüne çamaşır yap.”

“Üstüme çamaşır yapmam da işte böyle yaparım.”

“Zaten yapacak başka marifetin kaldı mı?”

“Karı beni günaha sokma. Şimdi atacağım kafana bir şey,
orada yamyassı kalacaksın.”

“Ay bu hâlinde insana kurulmak, erkeklik satmak, horozlan-
mak istiyor.”

“Ya ne zannettin kel tavuk!”

“Aman yavaş gel uyuz hindi!”

“Dayanamayacağım, tepeleyeceğim gayri.”

Osman Ağa karısının üzerine saldırır. Kadın mutfaktan bir
odun çekerek avlunun bir tarafından siper alır:

“Herifyürüme. Paçalarından akıyor. Evin içi berbat oldu.”

“Evin her tarafını mundarlayacağım işte. Her akşam bir okka
pekmez içeceğim. Artık temizle bakalım. Bedava ekmek yen-
mez.”

“Sen beni aptal bir karı mı zannediyorsun? Vallahi temizle-
mem. Şuradan iki müslüman doktor çağırırım. Kaytanını mu-
ayene ettirtirim. ‘Efendim, bu adamın hiçbir tarafı tutmuyor
dad bir feryat iki,¹⁵² bıktım artık. Padişah başı için beni bu
adamdan kurtarınız. Kirli don yıkamaktan tınaklarımın altı

152 Çok çaresiz duruma düştüğünü bildiren bir söyleyiş. (Y.h.n.)

göverdi,¹⁵³ derim. Bir ‘laport’¹⁵⁴ çıkarırım. Seni Darülaceze’ye¹⁵⁵ kapatırlar.”

“Hiç doktora kaytanımı gösterir miyim? Ben ırzına kuvvetle bağlı bir adamım.”

“Onlar elini ayağını bağlarlar, zorla bakarlar. Geçen sene hastanede Hacı Veysi’ye ne yaptılar bilmiyor

musun? Ruh¹⁵⁶ koklatıp bayılttıktan sonra kışına mili soktular. Böyle ufak ufak, lastik parçası gibi tortular çıkardılar.”

“Benim öyle bir derdim yok elhamdülillah.”

“Sen kendini hâlâ sağlam zannediyorsun. Senin kuvvetin, dermanın işte ikinci buruntuya kadar. Orada takatin, mecalin, erliğin, erkekliğin hepsi *tipota*¹⁵⁷ diyor.”

Osman Ağa kundurasının tekini karısının suratına fırlatarak:

“Al sana *tipota*, yezit karı!”

“Herif haddini bil. Sonra sana bir iş yaparım ki neye uğradığını bilemezsin.”

“Ne yapabilirsin? Söyle bakayım? Elinden geleni arkana koyma.”

“Ne mi yaparım? Geçen gün yağlıkçı¹⁵⁸ Raşit Ağa’ya ne oldu? Koleralıdır diye evinden alıp götürdüler. Herifceğiz gitti gider, hâlâ gider. Şuradan iki belediye memuru çağırırım. Kirli donunu gösterip kakani muayene ettirtirim. Seni o siyah muşambalı tahtirevana¹⁵⁹ uzatıp da ayakların yere değmeden bir götürüş götürürler...”

“Ha ha!”

“Ha ha ya! O belediye memurları, onlar ne çokbilmiş adamlar. Pislîğe büyütle bakıp içinde koleraı görüyorlarmış.

153 Morarmak

154 Rapor

155 1895 yılında II. Abdülhamid’in İstanbul’da kurduğu bir hayır kurumudur. (Y.h.n)

156 Eter

157 Yunancada “hiçbir şey” anlamına gelen bir ifadedir. (Y.h.n)

158 Havlu, iç çamaşırı, yağlık vb. satan kimse

159 Sedye

Sonra hastaya beyaz bir su içiriyorlarmış. İki rahmetin biri. Ya kurtuluyormuş ya gidiyormuş. Ceset daha soğumadan unlanmış patlıcan tavası gibi kirece bulayıp gömüyorlarmış. Ah, senin de böyle bembeyaz kireçlenip gömüldüğünü duysam borç harç bir silik çeyrek bulup hafızın birine vererek başında bir ‘Yasin-i Şerif’ okuturdum.”

“Sus karı, şakanın sırası değil. Belki biri duyar.”

Seza, sana bu pis tabloyu göstermekten maksadım evlilik süreleri kırka varan karı koca arasındaki muhabbetin geldiği bu son noktayı tasvir içindir. Dışardan muhterem görünen bir aileciğin, senelerce aynı evlilik yastığında uyumuş bir insan çiftinin işte içyüzü... Diğer damlar altında cereyan eden özel hayatların çoğu da pek bundan farklı değildir. Yalnız gülünecek şey yahut facianın çeşidi, türü değişir. Aktörlerin adedi artar, eksilir. Muhitler şekil değiştirir. Ailenin servet, asalet yahut adilik ve sefaletine nazaran beyan tarzı, oyun şekli değişir. Esas hep odur. Meselenin toplumsal ruhu birdir. Biz insanlar nasıl bir muhit, ne gibi cereyanlar içinde döndüğümüzü, ne gibi tesirlere kapıldığımızı bilmeyerek, darbelerin, çarpmaların nereden geldiğini anlamayarak hep birbirimizi itham eder, hep birbirimize kabahat buluruz. Öfkelenen bir adam bazen hiddet sebebiyle elindeki bardağı yere çarpıp kırar. Bardağın ne kabahati olabilir? Asıl mesele o hiddetin kaynağını tahlil etmekte ve incelemektedir. Sütüne kendini tutamadığı için ihtiyar kocasını itham ediyor. Suç Osman Ağa’da mı? Hayır. Hayatta, ihtiyarlıkta. Yetmiş yaşındaki Osman elbette otuzluk zamanındaki gibi vücuduna, asabına söz geçiren bir amir değildir. Akil bir adam buna ne şaşar ne kızar. Dayanamayarak pekmez içtiği de onun için büyük bir günah sayılmaz. Zavallı ihtiyarın yaşı icabı nasıl bir kaçınılmaz arzu tesiriyle bu arsızlıkta bulunduğunu, bu hastalık hâlini, yalnız doktorların zeki ve anlayışlı olanları izah edebilir.

İlhami’yle görüşeli az vakitte çok şey öğrendim. Yazarlar ve şairlerin hemen hepsi insanlığın bu gibi yaralarından -daha doğrusu onların tabirlerince- pisliklerinden bahsetmeyi ahlak temizliğine mânî addediyorlar. Azizem, dünyada temiz ol-

mayan hemen hiçbir şey yoktur. Her hakikat temizdir. Yalnız bakış açımızı ve tahlilimizi değiştirmeliyiz.

Alık gözlerimizdeki gözlüğün dumanını silerek, ayırmadan her şeye bakmanın ne ayıp ne de ahlak temizliğine aykırı olmadığını bilecek kadar zihinde terbiye kuvveti lazımdır. Bu kuvveti kazanmadan yola çıkanlar, hele insanların düzeni ve terbiyesine el uzatmaya fırsat kollayanlar, insanlık için en zararlı birer tesir hükmündedirler. İnsanlığın gelişiminin gecikmesi zorba cahillerin belasıdır.

Eğer kimyagerler, fizyolojistler, bütün ilim erbabı; nezih yazarlar ve şairleri taklit ederek yalnız şekil ve boyundan hoşlandıkları şeylere mesai harcamak cahilliğinden ayırlamayarak sade gülün, sümbülün güzelliklerini saymak ve betimlemekten ileri gidemeyeydiler, ilim ve fende bugünkü gelişmeler meydana gelmezdi. İlim ve fenle meşgul olanlar, şairin, yazarın ahlak temizliğinin ahengine ve görülmemiş güzelliklerin ezgisine pek kulak asmayarak ellerini öyle kirli şeylere uzatıp karıştırdılar ki şimdi burada açıklaması çehrene bir tiksinti buruşukluğu verir. İlim erbabının bu iğrençliklerin kaynağından bulup çıkardıkları hakikatlerdir ki bugünkü gelişmelerin temeli oldu.

Bir gün biraz hastalanıp da tabip çağırdıkları zaman o zat senden çiçeklere, denizlere, bulutlara karşı olan şairane duygulanmaları sormuyor değil mi? Belki nezaket ve ahlak temizliğini bozduğu zannolunacak birtakım sualler soruyor. Sen de ancak kelimelerin yarısını telaffuz edebilerken büyük bir mahcubiyet içinde cevaplar veriyorsun. En sonunda doktorun şu, “Yirmi dört saatlik idrarınızı bir şişeye biriktirip de eczaneye gönderiniz,” edepsizce teklifine karşı utancından âdetâ yerin dibine giriyorsun. Bu emre uymakta çektiğin azabı biliyorum. Şişeyi doldurduktan sonra sıkı sıkıya bir kâğıda sarıyorsun. Uşak bunu eczaneye götürüyor. Orada, “Filan Hanım’ın şu kadar saatlik idrarıdır,” mealine şişenin üzerine bir yaftacık yapııştırıyorlar. Birkaç gün sonra tahlilhaneden koca bir rapor geliyor. Hastalık işte bu sayede teşhis olunabiliyor. Biz bir ipekli çarşafa bürünüp de bir doktorun karşısına çıktığımız zaman içimizdeki pislikleri ondan gizleyebildik mi

zannediyorsun? O içimizde ne olduğunu bizden daha iyi biliyor. İnsan ancak organlarının işleyişi sayesinde bozulmayan canlı, yiyip içen bir varlıktır. Doktor da bu cümledendir, anan da, baban da... Âleme bir filozof gözüyle baksan, sırmalı elbiseler giyerek aslını örtmeye uğraşıp insanlığa karşı övünen akılsızlara ne kadar gülersin! Çünkü palaspars¹⁶⁰ altındaki vücut her neyse sırmalarla örtülü bir beden de onun aynıdır.

İlhami'ye "Tabiatı bana bütün iğrençlikleriyle, kanlarıyla, facialarıyla, çıplak hakikatleriyle anlat," dedim. O da böyle anlattı. Ben onu şimdiye kadar şairane ilhamların kandıran renklendirmeleri, ahmakları aldatan yaldızları altında görüp kapıldım, aldandım. Şimdi hakikati anlayarak, varlıkları neşe kaçıran bir nefretle inceleyerek her şeyden iğrenmek istiyorum. "Bu dünya da bir çirkeftir," demiş olanlara evvelden kızardım. Artık hak veriyorum.

Sütnineyi kocası Osman Ağa'yla pis bir münakaşada bırakarak odaya, İlhami'nin yanına döndüm. Zavallı çocuk titrek ve korkak bir hâlde:

"Ne var? O sövüp saymalar, o aşağıki gürültü nedir?"

"Sütninenin kocası Osman Ağa..."

"Ne istiyor? Hiddetinin sebebi nedir? Benim burada olduğumu anlamış mı?"

"Hayır, hayır... Münakaşa sebepleri büsbütün başka..."

"Aman, söyleyeceklerimi bitireyim. Burada tehlike içindeyiz. Nezihi Bey'in şimdi buraya gelmesi de muhtemel. Belki şu anda bu evin etrafında bir yerde pusudadır. İhtimal ki yanında arkadaşları, yardımcıları da vardır. Bostandan işittiğimiz o ses neydi?"

"Ne olduğunu bilmem fakat kesildi. Söyleyiniz beyefendi ne oldu? Meraktan, heyecandan biteceğim."

"Bir tehdit mektubu aldım."

160 Eski püskü giyecek

“İmza?”

“Manevi bir seda!”

“Esrarengiz bir tamlama.”

“Evet, tehditkârlar korkutmalarına olağanüstü bir kuvvet vermek için çoğunlukla böyle manevi tabirler içinde kimliklerini saklarlar.” Mektubu cebinden çıkarıp bana uzatarak:

“Alınız, ben gittikten sonra okursunuz. Belki de yazıyı tanıyarak bu işin hangi dostunuzun marifet eseri olduğunu anlarsınız.”

“Daha?”

“Daha... Pederime de imzasız bir mektup göndermişler.”

“Ne mealde?”

“‘Oğlunuz meşru olmayan bir sevda peşinde zarara uğramış olarak ve inleyerek dolaşıyor. Öfkeli koca, elinde intikam silahıyla İlhami’nin adımlarını takip ediyor. Tehlike büyük, netice yakındır. Uyuyor musunuz?’ mealinde...”

“Ee, sonra?”

“Sonrası... Validemi, pederimi aldı bir telaş. Uyumuyorlar, göz kırpmıyorlar. Beni gözetliyorlar. Bu gece şuraya kadar ne büyük zorluklarla gelebildim. İhtimal ki şimdi arkamda pederim tarafından da gözcüler vardır.”

“Aman ya Rabbi!”

“Bu fenalıkların kaynağı bekârlık olduğu, beni her hâlde evlendirmek lazım geldiği hakkında validemi ikna etmişler. Kadıncağız birkaç gündür durmayıp görücü geziyor.”

O anda vücudum bir ölü kadar soğudu. Hemen duvara dayanarak kesik, baygın bir sedayla sordum:

“Evlenecek misiniz?”

“Hayır! O mümkün mü?”

“İlhami, yüreğim nasıl çarpıyor bilsen! Bu haberin bütün sinirlerimde meydana getirdiği korkunç çarpıntıyı tarif ede-

mem. Ömrümde hiçbir şeyden bu kadar üzgün, mustarip olduğumu bilmiyorum.”

“Bunun için boşuna üzölmeyiniz. Ne suretle isterseniz sizi temine hazırım.”

“Sizi bir başka kadının kolları arasında düşündükçe tüylerim ürperiyor. Beynime kızgın miller saplanıyor zannediyorum.”

“Ümitsiz olmayınız güzelim. Validelerin hâllerini bilmez misiniz? Onlar kendilerince evlatları üzerinde büyük müdahale ve muhafaza hakları olduğunu düşünürler.”

“Hayır, istemem. Sizin üzerinizde benden başka bir kadının müdahale hakkı bulunmasına tahammöl edemem. Velew ki bu kadın valideniz olsun. Böyle bir müddet sonra evlilikten bahsedecektiniz de aramızda bir münasebet kurmaya ne lüzum vardı?”

Bu esnada sütnine oda kapısına gelerek tık tık eliyle vurduktan sonra dedi ki:

“Ağayı yatırdım. Kızgın tuğlasını koydum. Küllü suyunu da içirdim. Bostanda bahçıvan söylene söylene geziniyordu. Deminki bağırmanın nereden geldiğini sordum. Bostandan gece sebze çalışıyorlarmış. Bahçıvan kendisi onlara haykırmış. Korkacak hiçbir şey yok. Safanıza bakınız,” dedi, çekildi gitti.

Korkacak bir şey olmadığını anlayınca biraz ferahladık. İlhami beni yavaşça kolları arasına çekti. Dudaklarıyla ağzımı arayarak, “Ah, insafsız, validemin düşüncesinden başka bir mahiyete sahip olmayan bir evlilik sözünden dolayı bana büyük bir şiddetle üzüntü gösteriyorsunuz. Ya ben ne yapayım? Bazen çılgınlık buhranları geçiriyorum. Nasıl tahammöl ettiğimi bir Allah bilir.”

“Ne için beyim?”

“Ne için mi? Bak bu azaptan haberin bile yok.”

“Hayır, yok.”

“Sen benim yalnız validemin kuruntusundan ibaret olan evliliğime tahammöl edemiyorsun da ben seni geceleri kocanla aynı yatakta bildikçe bu hâle nasıl takat götürebilirim?”

“İlhami, emin ol, kocamın yatağı benim için senin onu düşünmekten duyduğun azaptan daha büyük bir işkencedir.”

“Düşünce değil, bu bir hakikat... Benim için pek dehşetli bir hakikat. Ben seninim. Fakat sen onunsun. Nezihi'nin... Kocanın... Manen, maddeten onunsun.”

“Hayır, seninim. Bütün maneviyatımla, maddiyatımla, ruhumla, cismimle seninim... Dünyada, ahirette, ebediyen... Anlıyor musun? Muhabbetimin şiddetinden, tutkumun aşırılığından, seni olmayacak şeylerden kıskanıyorum. Validenden de, پدرinden de, bütün canlı varlıklardan da, cansız cisimlerden de, herkesten, her şeyden... İşitiyor musun? O kadar ki mesele bu mühim, bu nazik noktaya ulaşıncı bir cinnet geçiriyorum. Demin söylediğim sözlerden dolayı beni affet. Validenin senin üzerinde bir müdahale hakkı olmasını istemem, buna tahammül edemem, dedim. Bu büyük bir terbiyesizlik ve ondan daha büyük bir vicdansızlıktır. Bak şimdi tenime temasıyla bana cennet hazlarını bahşeden bu vücudu o muhterem, o mukaddes kadın doğurmuş. O senin üzerinde annelik haklarının bütününe sahiptir. Fakat yalnız bir noktada ben ona üstün gelirim. Hem nasıl bir üstünlük biliyor musun? Ta arş-ı âlâya kadar. Muhabbet imtihanında, bu büyük tecrübede bana çıkışamaz. O seni pek çok sever. Belki bütün validelerden ziyade sever. Fakat benim kadar sevemez. Çünkü evladının ortadan kayboluşu tesiriyle canına kıymış valideler pek işitilmez değil mi? Sen bugün vefat etsen ben arkandan bir dakika yaşamam. Yaşayamam... Senden sonraki bu intiharım bir fedakârlık türünden değildir. Tabii bir hâldir. Çünkü diğer suretle hareket benim için mümkün olamaz. Çünkü senden sonra hayatta bir dayanak noktam, haz ve tahammül vesilem kalmaz. Bu kâinat gözümde seninle beraber söner. Zindan olur.”

Bu esnada şiddetlice kapı çalındı. Biz sözü kestik. Kulak kabarttık. Sütnine ihtiyarlığına rağmen merdiven basamaklarını ikişer ikişer atlayarak oda kapısına geldi. Bas perdeden fakat telaşlı, boğuk bir sesle, “Nezihi Bey kapıyı çalıyor. Şimdi ne yapacağız?” dedi.

Bu sual karşısında ikimiz de donakaldık. Sütnine bizden bir cevap alamayınca tekrar dedi ki:

“Kapıyı açmamak olmaz, açacağım fakat bu misafir beyefendiye nereye saklayalım?”

Biz yine bir cevap vermedik. Sütüne bu sefer daha telaşlı, daha boğuk bir sedayla, “Yüke, dolaba, tavan arasına, mutfığa, bacanın içine...”

Kapı iki katı bir şiddetle yine çalındı. Bizim korku ve şaşkınlığımız bütün bütün arttı. Naciye Kadın iki elini dizlerine vurup dövünerek:

“Hanım, siz de bir lakırdı söyleyiniz. Nezihi’yi bu kadar kapıda bekletmek olmaz. Sonra şüphesi büsbütün artar.”

Benim aklıma gelen şu oldu:

“Sütüne, haniya sen deminden mutfağın damından viraneye inildiğini söylüyordun.”

“Söylüyordum ama ya dışarıda başka gözcüler varsa?”

“Ne yapalım şimdi?”

“Oh, yine benim aklım, yine benim aklım... Kırk yıl kalsa siz bir çare bulamayacaksınız.”

“Bulduğun nedir? Çabuk söyle.”

“Bey benimle beraber alt kata insin. Onu kömürlüğe kapatayım. Nezihi Bey’i yukarıya aldıktan sonra siz burada konuşurken ben sokak kapısını açar, dört tarafa bakarım. Sokakta kimse yoksa beyi dışarıya salıveririm. Bir kere sokağa çıktıktan sonra birine tesadüf etse kendisini geçici zannederler. Buradan çıktığını karanlıkta kim anlayacak?”

Biz böyle konuşurken kapı çat çat yıkılıyordu. Çaresizce sütününün bu teklifini kabul ettik. İlhami kömürlüğe indi. Sokak kapısı açıldı. Nezihi Bey içeri girdi. O aralık Osman Ağa, “Aman Naciye tuğlam soğudu. Buruntu yine tuttu. Yetiş, yetiş...” feryadıyla karısını çağırıyordu. Nezihi Bey çakırkeyif bir hâldeydi. Dedi ki:

“Sütüne, bir saattir kapıyı niye açmıyorsun? Neredesin?”

“Buyur evladım buyur... Adamlar boyunu bosunu sevsinler. Kırk bir buçuk maşallah. Aslanım... Benim evladım İstanbul

içinde bir taneciktir. Vallahi bir eşine daha tesadüf edemiyorum. Gel, yiğidim evladım...”

“Ben sana kapıyı niye açmıyorsun, diye soruyorum. Evvela ona cevap ver de bu övgüleri sonra et.”

“Osman Ağa babanla uğraşıyordum. Bu akşam ansızın, üstüne iyilik sağlık keyfini bozuverdi. Onunla uğraşıyordum. Çocuktan beter oldu. Hem bu vakit senin geldiğini ne bileyim! Kaç senedir sütninenin evine ayak attığın var mıydı? Öldü mü kaldı mı diye bir kere sormaya bile tenezzül etmezsin. Bu vakitler bazı akşam saracın¹⁶¹ Hürmüz sancılanır da benden hindistancevizi, kakule¹⁶² almaya gelirler. Yine onları sandım. Burası aktar dükkânı mı! Sancısı olan kaltak ilacını gündüzden düşünsün.”

“Bizim hanım ne yapıyor?”

“Ha, sizin hanım, biliyorum. Onun için geldin. O olmasa benim semtime adım bile atmazsın. Zavallı kadın, ne yapacak... O da hasta. Acayip bir hastalık, bilmem.” Yavaşça: “Sözümü işitmesin, o da âdeta kaçık. Yalnız odalara kapanıp tek başına oturuyor. Rabbim büyüktür. Dert veren dermanını ihsan eder inşallah.”

Böyle söylene söylene merdivenden çıktılar. Odanın kapısı önüne geldiler. Ben içeriden kapıyı sürmeleyip döşeğime girmiştim. Sütnine tık tık kapıya vurup:

“Hu, kızım, elmasım, kapıyı aç güzelim. Bak kim geldi? Aç hanımım. Aç, müjdemo isterim.”

Ben ağır davranarak sütnineyi bir hayli müddet yalvarttıktan sonra kapıyı açtım. Nezihi Bey şüpheli bir bakışla beni yukarıdan aşağıya kadar süzdü. Besbelli bu kabul şeklinde bir dengesizlik, bir dubara¹⁶³ hissediyordu. Yükü, dolabı açıp içerde bir delikanlı olup olmadığını anlamak ister gibi meraklı gözlerini oradan oraya dolaştırıyor, fakat bu şüphesini bize anlatmamak için son derecede metanetini göstermeye uğraşıyordu.

161 Deri, muşamba vb.nden bavul, çanta yapan kimse

162 Zencefilgillerden, sıcak iklimlerde yetişen bir bitki

163 Aldatmaca

O aralık alt katta bir gürültü oldu. Sanki tak diye biri atladı. Sonra şakkadak sokak kapısı açılır gibi oldu. Ve ardından Osman Ağa bağırmaya başladı:

“Aman yetişiniz, hırsız var, hırsız... Kaçıyor... A bre imansız, tekmesi kalçama geldi. Yıktı beni bre... Bulandım kömürlere. Gaz devrildi, söndü. Rabbi’ m sakladı yangından.”

Aşağıdan gelen bu feryat üzerine biz birbirimize bakışmaya başladık. Kömür, hırsız, gaz, tekme... Biz bu kelimelerin toplamından hiçbir şey çıkaramıyorduk. Yavuz hırsız ev sahibini bastırır atasözünce yukarıdan sütnine de yaygaraya başladı:

“Yine bizim Osman Ağa’nın tersi döndü. Bu saatte böyle fakir evinde hırsız ne arar! Karşısına bir kedi mi çıktı ne yaptı? Bu adam iyice bunadı artık. Ona bazen iyi saatte olsunlar, ötekiler de görünüyorlar. Hırsız sanıyor. Gece böyle bağırıyor.”

Kömür lakırdısı sütnineyle benim pek zihnimizi bozuyordu. İşi anlamak için üçümüz de merdivenden indik. Naciye Kadın ufak el lambasıyla odada, avluda kocasını arayarak bağırıyordu:

“Be adam neredesin?”

“Kömürlükteyim, kömürlükte...”

“İnnallahe meassabirin.¹⁶⁴ Kömürlükte ne ararsın bu vakit?”

“Naciye, sorma başıma geleni.”

Sütnine lambayı kapısı açık duran kömürlükten içeri tuttu. Fakat Naciye’yle ikimizin yüreği gümbür gümbür atıyordu. İlhami hâlâ oradaysa işimiz bitmiş demekti.

Lambanın üzerinden üçümüz de başımızı uzatıp kömürlüğün içine baktık. İlhami’den eser yoktu. Yalnız Osman Ağa, donu sıyrık bir vaziyette, vücudunun bir küçük bir bölümünü teşkil eden çıplak kısmı bize dönük ve dizleri karnına bitişik, iki büküm olarak kömürlerin üzerinde yatıyordu. Sütnine bu manzara karşısında şaşkınlık içinde feryada başlayarak:

¹⁶⁴ “Allah, sabredenlerle beraberdir,” anlamına gelen, sabır dilemek maksadıyla halk arasında sıkça kullanılan, Bakara suresinden bir ayet

“Amanın a dostlar o ne! Ağa, ne arıyorsun kömürlükte! Niye soyundun böyle? Aa, kargacık burgacık olmuş, kömürlerin üzerine yatmış. Elvermiyordu çamaşırlarını kirlettiğin de şimdi bir de böyle tepeden tırnağa kadar kömür tozlarına bulan bakalım. Söyle, niye geldin buraya?”

Osman Ağa gömleğinin eteğiyle vücudunu örtmeye uğraşarak:

“O kâfir buruntu aldı yine beni. Ayakyoluna koşmak için saldırdım. Baktım ki kazasız orayı tutturamayacağım, verdim hemen kendimi kömürlüğe...”

Sütnine:

“Bu evin içinde kirletmediğin yer bir kömürlük kaldıydı. Nihayet oraya da becerdin ya!”

Osman Ağa:

“Ne yapayım be karı! Bu cenabet illet hiç meram anlamıyor.”

Sütnine:

“Sus, evin ağası kömürlüğe girer mi?”

Osman Ağa:

“Ben görüyorum. Bizim Zeybek her zaman oraya gidiyor.”

Nezihi Bey hayretle:

“Zeybek kim?”

Sütnine:

“Bizim kedi canım. Koskoca ihtiyar adam kendini kediyle bir tutuyor. Bu adamın elinden ne çektiğimi işte görüyorsunuz.”

Nezihi Bey:

“Evet, Osman Ağa artık bitirmiş.”

Osman Ağa:

“Yok beyefendi, ben bitirmedim. Gücüm kuvvetim daha yerinde evelallah. Lakin bu sürtük karı yok mu! Beni bitirmeye işte o uğraşıyor.”

Sütnine:

“Hırsız var diye ne bağıırıyorsun? Haniya hırsız?”

Osman Ağa:

“Dinlesene be kaltak... Uçkuruma el attım, çömeleceğim sırada kömürlüğün köşesinde duran hırsızla göz göze geldik. Birdenbire o kadar korktum, o kadar yüreğim titredi ki artık çözmeye hacet kalmadı. Kendimi salıverdim.”

Sütnine:

“Hah hah tamam! Sen salıvermek için daima böyle bir bahane bulursun. Yetişme herife mi!”

Osman Ağa:

“Beddua etme karı, dilin tutulsun!”

Nezihi Bey:

“Hırsız nasıldı, görebildin mi?”

Osman Ağa:

“Gördüm. Ha işte beyim böyle seni görür gibi onu da iyice gördüm.”

Nezihi Bey:

“Ne şekildeydi?”

Osman Ağa:

“Ter bıyıklı, ne yakışıklı, ne genç, ne yosma, ne apiko¹⁶⁵ bir hırsız görsen! Karı bak dolaba, cumartesi pazardan aldığım benim yeni çorapları çalmış olmasın?”

Sütnine:

“Hah, işte bunak! Evin içinde artık hiçbir şey kalmadı da hırsız senin altmış paralık çoraplarını çalacak... Çalsa çalsa benim gümüş saatimle kösteğimi çalar. Aman durunuz, gidip bakayım sandıkta duruyor mu!”

Nezihi Bey:

“Eşyanızı sonra gözden geçirirsiniz. Evvela hırsızın eşkalini

165 İtal. a picco: Derli toplu, sık

öğrenelim. Ee, Osman Ağa, hırsızla göz göze geldiniz. Sonra ne oldu?”

Osman Ağa:

“Ne olacak beyim? Herif beni görür görmez çekirge gibi sıçrayıp üzerimden atladı. Üstümden geçerken kalçama bir tekme savurdu.” Eliyle çıplak kalçasını göstererek, “İşte burası, mecidiye kadar çürüdü.”

Sütnine:

“Aman sus bunak! Sen yine bu akşam ötekilerin şerrine uğramışsın. Sana âlâ bir kötck atmışlar haberin yok. Süprüntülüğe¹⁶⁶ abdest mi bozdun ne yaptın? Elbette bir kabahatin var.”

Osman Ağa şaşkın bir şekilde:

“Bu akşam iki defa donuma kaçırdım. Süprüntülüğe hiçbir şey yapmadım.”

Sütnine:

“Koca aksakallı herif donuma yaptım demeye hiç sıkılmıyor.”

Sütnine işi velveleye, yaygaraya bozdu. Bu kaçan genç, yakışıklı hırsızın, kocası Osman Ağa’nın bunak zihninde kuruntu olarak vücut bulmuş bir hayalden veyahut iyi saatte olsunlardan başka bir şey olmadığını ispata uğraştı. Nezihi Bey, Naciye Kadın’ın bu kötü safsatalarına inanmış göründü.

Nezihi Bey’in hâlinde kapalı, kaynayan bir tencere gibi saklı bir galeyan var. Ben zoraki sükûnetin sonunda pek müthiş bir fırtına hissediyordum. Kocam geceyi orada, benimle geçirdi. Sütninenin evine bu firarımdan, bu son çekilmez densizliklerimden dolayı hiçbir türlü azarlama ve serzenişte bulunmadı. Hatta sabahleyin evden çıkıp giderken, “Aynınur, canın neresini isterse orada otur. Benim istediğim şey yalnız senin istirahatindir. Sana eziyet ediyorsam söyle, buraya da gelmeyeyim,” dedi, savuştu. Bu sahte sükûnet bana çok şey anlattı. Nezihi Bey benden müthiş bir intikam almaya hazırlanıyor. Fakat tam sırasını bekliyor. Kömürlükten kaçan genç, güzel, apiko hırsızın, ne adi bir hırsız ne de sütninenin iddiası gibi

166 Süprüntü atılan yer, çöplük

cin, peri ve iyi saatte olsunlardan hiçbirini olmadığını o anladı. Fakat bu defa nasılsa avını kaçırdı. Onu ikinci defada yakalamak için bu sahte sükûnet tavrını takındı.

Nezihi Bey gittikten sonra “manevi bir seda” imzalı tehdit mektubunu okudum. Yazıyı derhal tanıdım. Kocan Sermet Bey’in yazısı. Mübarek adam! Hiç değiştirmeye de lüzum görmemiş. İlhami Bey’in pederine ihtarname gönderen de yine o olacak. İhtimal ki yazısı değişik ve manasız bir mektupla Nezihi Bey’i aleyhimde şiddetle kuşkulandıran da yine odur.

Mesele benim korktuğumdan kat kat ziyade vahamet kazandı. İlhami Bey’e bir müddet beni görmek istememesi, mektup göndermemesi için sütnincyle haberc gönderdim. Hemen Sarıgül’ü terkle adaya, hanemize döndüm. Nezihi Bey’in sevda maceramı ne derece bildiğini anlamak merakıyla çıldırıyordum. Anahtarlarını çalarak kocamın yazıhanesini,¹⁶⁷ çekmecelerini bütün karıştırdım. Sermet Bey’in yazmış olduğu o garip felsefe dolu mektubu buldum. Beni kurtarmak için Seza, kabahati sen üzerine almışsın. Sermet Bey’le aranızda pek şiddetli boralar geçmiş olmalı. Bu canını verircesine, büyük fedakârlığına teşekkür ederim. Mektuplarımı kocana göstermek hususundaki acı mecburiyeti şimdi anladım. Fakat Sermet Bey, kendine böyle mühim bir sır emanet etmeye değer bir adam olmadığını şu son hareketleriyle ispat etmiş. İlhami Bey’le benim aşkımızı, saadetimizi hiçe saymış, hayatımızla âdeta oynamış. O yalnız arkadaşı Nezihi Bey’in evlilik namusuna ehemmiyet vermiş. Beni içinden çıkılması imkânsız bir çukura yuvarlamış. Hayır, iyiliğini inkâr etmeyeyim. Kendimi kurtarmak için bana yalnız bir açık kapı bırakmış. Onun da ne olduğunu yakında görürsünüz...

Bu uzun mektubun okunması bittiğinde karı koca arasındayine şiddetli bir münakaşa başladı. Günlerce devam etti. Bu esnada Aynınur Hanım’ın intiharı vuku buldu. Maceranın bu neticeyi almasından Seza Hanım kocasını ve kendini mesul addederek hasta düştü. Zavallı kadın nöbetler içinde

167 Yazı masası

yatarken beri yanda Nezihi Bey, Aynınur'un ayrılık acısıyla aklını yitirdiğine dair belirtiler gösterir mertebede karanlık bir ümitsizliğe düştü.

Sermet Bey, Aynınur'un vefatına bu derece ağlanacak bir kadın olmadığını ispat için mektupları, o âşıkane hayatın ardında bıraktığı acıklı belgeleri Nezihi Bey'e tamamıyla teslim etti. Yaslı koca özel hayatının bu üzücü, bu feci romanını büyük kederler, asabi buhranlar içinde okudu. Birkaç gün evvel halledilmesi pek güç görünen bu meselenin vahamet düğümü, Aynınur'un soğuk dalgalar arasında hayatının sönmesiyle beraber çözülmüş, bu küçük vaka da gülünçlüklerin ve belaların velvelesini, izlerini yutan mazinin yokluk denizine akıp karışmıştı.

Nezihi Bey üzüntüsünün henüz en şiddetli evresindeyken Sermet Bey'e karşı yumruklarını sıkıp dedi ki:

“Kardeşlik namına sana bin lanet olsun birader. Bu kadar müddettir hakikati benden niçin sakladın?”

“Saklamayaydım ne olacaktı?”

“Aynınur'u kendi intikam elimde öldürmek isterdim.”

“Ben vakanın tabiatı gereği bu neticeyi alacağını yani Aynınur'un intiharıyla neticeleneceğini hissettiğim için seni beyhude bir zahmetten kurtardım.”

“Bu hareketine karşılık benden teşekkür bekliyorsan ona bedel sana lanetimi tekrar ederim.”

“Ben senin anlayış şekline göre değil, kendi vicdanımın sesine uyarak hareket ettim. Yalnız şu anda merak ettiğim bir şey var.”

“Nedir?”

“Bu maceranın devamı boyunca sende gördüğüm bin renkli ruh hâllerine akıl erdiremedim.”

“Niçin?”

“Bu vaka esnasında karınla aranda öyle üzücü, açık sahneler cereyan etti ki nasıl olup da sen hakikati bütün dehşetiyle, çıplaklığıyla göremedin? Hele en sonra, sütninenin hanesinde geçen genç ve apiko hırsız meselesindeki açıklığa karşı nasıl göz yumdun? Eşine karşı olan kuşkuların hiçbir zaman şüphe derecesini aşmadı.”

“Bu azarlama ve hayretinde tamamıyla haklısın. Bu tuhaflığın kaynağını bende değil, karımın hilebaz huyunda aramalısın. Şüpheyi düşürdükten sonra beni tatmin etmenin o kadar yolunu bilirdi ki bu hususta gösterdiği aklı yok ederce-sine maharetin derecesine şimdi şaşıyorum. Ortaya çıkma sebebini bilemediğim derin bir ses bana daima karımın masum olduğunu, bütün o şüpheli hâllerinin, densizliklerinin sinir hastalığından ileri geldiğini tekrar ederdi. Bir iltifatıyla bana her suçunu unuttururdu. Sütninenin hanesinde, gece kömürlükten kaçan hırsıza gelince bunun bir âşık olduğuna ihtimal vermek bile bence mümkün değildi. Çünkü Naciye Nine’ye validemden ziyade itimadım vardı. Bu beş vakit namazını terk etmez, Allah’tan korkmakla meşhur bir kadındı. Böyle dini bütün ve makbul bir hatunu, karımı evine bir zamparayla kapamak hıyanetiyle nasıl itham edebilirdim? Bunu akla getirmeyi bile âdeta bir küfür addederdim. Osman Ağa’nın bu genç hırsız sözünü bunaklığına yükledim. Kömürlükten kaçarak zavallı ihtiyarı telaşa düşüren şeyin kedi olması ihtimalini düşünmüştüm. Eşim son mektubunda o gece hakikati anlamış olduğuma hükümle aldanmış.” Yumruğuyla kafasına vurarak, “Ah mankafa, anlasaydım onları sağ bırakır mıydım? Neyse, olan oldu. Şimdi iki kişiyle görülecek hesabım var.”

“Bu iki kişi kim?”

“Muhterem sütninemle karımın âşığı İlhami Beyefendi.”

“Saçma.”

“Saçma mı? Bu hıyaneti ben o cadının yanına bırakır mıyım?”

“Ne yapacaksın? Öldürecek misin?”

“En işkenceli bir ölümle geberteceğim.”

“Bu hareketin sıradan bir cinayet sayılır. Bir katil cezası görürsün. Öyle murdar bir karı için katil mi olacaksın? Yazık değil mi gençliğine?”

“Ne olursam olayım. Fakat evvela İlhami Bey’le ödeşmek lazım geliyor.”

“Ona ne yapacaksın?”

“Onu mertçe düelloya davet edeceğim.”

“Memleketimizde bu düello sözünü işittikçe insanın yüzünde mecburi bir tebessüm meydana geliyor.”

“Niçin?”

“Çünkü milli ahlakımız arasına dahil etmeye uğraştığımız diğer Frenk âdetleri gibi burada düelloyu da maskara edip bıraktık. Memleketimizde gazetelerle birçok düello ilan edildi. Bunlardan hiçbirinin fiile geldiğini işittin mi?”

“Hayır.”

“Burada âdet, ahlak ve kanunen yasak ve iğrenç olan bir şeyin düşmana teklifiyle ortalığı velveleye vermekten ne çıkar? Düelloya davet teklifleri hakkında memleketimizde vuku bulan tecrübeleri göz önüne alarak karşı tarafı düelloyu kabulde mecbur bırakacak bir vaziyete soktuktan sonra teklife kalkışmalı, meseleyi gazetelerin diline düşürmeden, dağdağalandırmadan işi bitirmelidir.”

“Bravo Sermet bravo! Dediğin gibi yaparız. Evet, hakkın var. Memleketimizde düello hakkında kanuni bir karar verilmesi için iki kişi arasında böyle bir teklif olmasını beklememelidir. Burada ya düello usûlü kabul edilmeli veyahut

katiyen kabul olmama yönü karar altına alınmalıdır ki sonrasında şahıslar arasında böyle bir teklif vuku bulmasın. Veya bulunduğu surette hükmü tamamıyla icra edilsin. Avrupalılara karşı düellonun memleketimizde aldığı bu karışık ve âdetâ maskara hâli ortadan kalsın. Mesela ben düellonun lehindeyim.”

“Ben de aleyhindeyim.”

“Niçin?”

“Çünkü şahıslar arasında ortaya çıkacak her türlü hukuki ve cezayı gerektiren anlaşmazlıklarda telif hakkı memleketin yürürlükte olan kanunlarına aittir. Kanun haricinde hususi bir vuruşmayla iki kişinin birbirini cezalandırması nasıl uygun olabilir?”

“Bazen insana o derece dayanılmaz namus ve onur yaraları açıyorlar ki tahammül mümkün olmuyor. Ya ölmek veya öldürmek icap ediyor. Takdir edebilenlerce namus, hayattan daha kıymetli ve mukaddestir. Birinciye kurtarmak için ikinciye feda etmekte hiç tereddüt eylememelidir.”

“Ne olursa olsun, ben düello gibi vahşi bir âdetin memleketimize girmesini uygun bulanlardan değilim.”

“Bu âdetin kabulünü uygun bulmuyorsun ama bu fenalık memleketimizde diğer suretle hüküm sürüyor.”

“Nasıl?”

“Nasıl olacak! Bizde düello olmuyor fakat onun yerine intiharlar vuku buluyor.”

“İzah et.”

“Mesela bir adam gerek namusu ve gerek onurunca hazını mümkün olmayan, ağır bir muameleye uğruyor. Düşmanını düelloya davet edemediğinden ancak intiharla şifa bulma çaresine atılıyor. Filan bey veya efendinin bir hakaret veya hut başka meselesinden dolayı intihar etmiş olduğunu daima

gazetelerde okuyup geçiyoruz. İşte bu intiharlar incelense meydana çoğunlukla düelloyu gerektiren bir mesele çıkar. Ve kabahat de her zaman ölen de değildir. Hakareti eden, görenden ziyade suçlu olduğu hâlde düello usûlünün mevcut olmamasından dolayı layık olduğu cezayı görmüyor. Düello burada da âdet olsa yazıyla ve sözle ona buna saldıran, cürretleri terbiye ve insanlıklarından fazla kabadayılarının adetleri azalır. O zaman halkın cahilliğine güvenerek haysiyet, faziyet ve kuvvet bakımından gerçek değerlerinden ziyade şişkin görünen yazarlar, zamanımızın bütün o boş laflarını yazanlar, sözlerini tartarak yazmaya mecbur olurlar.”

İki arkadaş bu âdetin leh ve aleyhinde uzun bir mücadeleden sonra nihayet şahitlerini tayin etmesini bildiren bir mektupla İlhamî’yi düelloya davet ederler ve şu cevabı alırlar:

Beyefendi,

Hayat birtakım yalan ve ikiyüzlülük kaydından başka bir şey değildir. Biz insanlar her gün birbirimize yaradılışımızın üzerinde bir mahiyet göstermeye uğraşarak insanlığımızı aldatmakla meşgulüz. Kendilerini en medeni ve hakka saygılı addeden milletler bu aldatmak ve aldanmakla en ziyade meşgul bulunanlardır.

Hanemize bir misafir kabul ettiğimiz zaman rahatsız da olsak şen bulunmaya, hususi hâllerimizle ilgili birçok düzensizlikleri, ayıpları, eksikleri türlü tedbirlerle örtmeye, hasılı hâl, servet ve terbiye bakımından bulduğumuz hakiki yaşantımızın kat kat üstünde görünmeye uğraşırız. Bu gülünç hâlleri medeni gereklilik addederiz.

İnsan, hayatı dikkatle tahlil ederse hemen her şeyin birer “iş bitirmek için söylenen yalan”dan ibaret olduğunu görerek hayrette kalıyor.

Ne çirkin bir hâl! İnsanların ayıplarını yüzlerine karşı söylemek bazen büyük cezalar gerektiren suçlardan addolunur. En yüceliğe düşkün feylesoflarımızdan en âciz fikirliлерimize ka-

dar daima “hakikat, hakikat” diye haykırırız. Fakat kendimizce ifşasından çekindiğimiz hakikatleri örteriz, gömeriz. Bunları eşelemeye uğraşanların can düşmanı oluruz. Toplum bu bakış açısından incellerseniz koca bir yalan ve ikiyüzlülük kütlesinden başka bir şey bulamazsınız. Yaradılış olarak, tür olarak insan insanın benzeri değil midir? İnsan kendini derinden tanısa diğer türdeşlerini de tanımış olmaz mı? Bir insanın kusurlarını, ayıplarını yüzüne vurmak için fırsat bulduğumuz zaman vicdanımızın derinlerine inerek bir nefis kıyasında bulunmayı bilsek çoğumuzun yüzü kızarır zannederim.

Bu hayat merhalesinde zorluklara yakalanmış olanlar -ki bu hususta istisna yok gibidir- bu zorlukları daima diğerlerinin zararına halletmek çaresini aramakla meşguldürler. Yalnız görünüşü kurtarmış görünmek işinde en tedbirli bulunanlar en iyi adam addolunurlar ki hakikatte en büyük riyakârlar işte bunlardır.

Bir yalan ve ikiyüzlülük kütlesinden ibaret gördüğüm bu insan topluluğunun parçası olmaktan intiharla istifa ediyorum. Bu intihara beni mecbur eden husus, toplum nezdinde olan yalancı konumumdur.

Ben bir kadını taparcasına seviyorum. O kadın da beni seviyor. Fakat siz bu kadını kanuni olarak gasbetmiş bulunuyordunuz. Daha doğrusu ben o kadının gönlüne, siz de hürriyetine sahip bulunuyordunuz. Düşmanın kuvvetini araştırmakta gafillik etmeyen mübariz¹⁶⁸ gibi uzaktan daima sizi tetkikle meşguldüm. Siz benim varlığımdan tamamıyla haberdardınız. Siz de beni uzaktan sezmiş, hissetmiş, ihtimal ki şahsen bile tanımış bulunuyordunuz. Fakat kurnazca davranıyordunuz. Siz görünmek istediğiniz kadar keser biçer takımdan değildiniz. Elindeki olağanüstü bir menfaati kaçırmak ahmaklığında bulunacak mertebede bir âdet düşkünü olmadığınızı anladım. Belki evvelce böyle değildiniz. Durum icabı riyakârlığın bu aşağı derecesine indiniz. Zaten lüzumsuzca hiç kimse gizli, aleni, nefret uyandıran bir harekette bulunmak istemez. Bu dünyadaki iyiliklerin, fenalıkların sebebi hep birtakım tesirlerdir.

168 Eski savaşlarda meydana çıkarak düşmanıyla teke tek dövüşen kimse

Karınızı çok seviyordunuz. Onun bir âşığı bulunduğu hakikatine de tamamıyla vâkıf oldunuz. İstedığınız zaman bu hakikati ispat sizin için pek kolaydı. Fakat hakikatin ortaya çıkmasından sonra ne olacaktı? Kanunun size bahşeylediği katletme yetkisinden istifade ederek beni öldürmek... Bu sizin için pek tatlı bir şey olacaktı. Lakin eşinizi de ya öldürmek veyahut boşamak icap ediyordu.

Bu hakikatin ortaya çıkmasından sonra artık onunla yaşayabilmek mümkün olamayacaktı. Siz bu dayanılmaz yokluğa katlanmak tahammülünü gösterecek yerde adi bir namusluktan ziyade hayatın sırlarına vâkıf, gönlü geniş bir feylesof kesilerek Aynınur'u âşığıyla aranızda paylaşmak anlayışlı tarafını tercih ettiniz. Bu tercihiniz pek gizli, pek içtendi. Dışarıdan en kaba bir âdet düşkünü görünerek eşinizi vururum, keserim, biçerim tehditleriyle köpüre köpüre idareye uğraşıyordunuz. Ben böyle hissettim. Çünkü arada öyle hâller cereyan etti ki sizin kadar kıskanç bir kocanın bunlardan külliye habersiz kalmasına ihtimal verilemez. Tahammülün bu aşağı seviyesine ininceye kadar pek acı ıstırap safhaları geçirdiğinizi biliyorum. Bundan dolayı bütün samimiyetimle affınızı dilerim. Bu hâlin dehşetini ancak sizin o zor evlilik vaziyetinizde kalmış olan bedbaht kocalar bilirler. Bu hakikati, düşünceyi yakan bütün acılığıyla Aynınur Hanım'a anlatmak istedim. Lakin erkeklik ve kocalık namına utanarak sıkıldım. Bir şey açamadım. Açsam da belki onu, sizin şu tasvir ettiğim ruh hâlinde bir koca olduğunuza ikna mümkün olamayacaktır. Bakınız, onun hakkınızdaki kanaati bana yazmış bulunduğu son mektubunun şu parçasında tamamıyla görünüyor:

Zararlı olan her şey imha edilmelidir. Şu son zamanlarda hayatımın kocam ve sizin için zararlı olduğunu gördüm. Bu zararlar her günün geçmesiyle büyüyor. Müthiş fakat pek sıradan olan maceranın sonu bütün açıklığıyla görünüyor. Birçok romanlarda, facia sahnelerinde olduğu gibi koca, âşıkla sadakatsiz eşini kudurmuş bir intikamla öldürecek. Perde inecek. Muhakkak netice böyle olacak. Bu sonu beklemek akıl kârı mıdır?

Hayatım boyunca kocam gönlümden başka her şeyime hâkimdi. Fakat ölüm şeklim onun arzu ettiğine uygun olmaya-

cak. İstedigim gibi öleceğim. Onu beklediği öç alma lezzetinden mahrum bırakacağım.

Sizle görüştüğüm günden beri hayatın manasını hikmet ve lezzet dolu bir kavram suretinde görerek anlamaya uğraştım. Tabiat beni bütün lezzetli sırlarına ermek yatkınlığıyla yaratmıştı. Fakat hiç kabahatim yokken insanların elinde arzudan menedilmiş bir kadın oldum. Aşkınınız verdiği ferahlık, o büyük, o sınırsız şevkle kalbim çırpınırken beri yanda kıskanç, bedbaht bir kocanın her an üzerime dikilen şüphe ve ıstırap bakışlarına tatmin edici cevap vermeye uğraşmak beni öldürüyordu. Uçurum kenarlarını seven çiçekler gibi tehlikeler içinde açan aşkımız büyüdüğü her taraftan bizi korkutan tehlikeler de büyüyor, çoğalıyordu. Siz benim âşığım olmakla beraber bir peder, bir valide mahsulüydünüz. Hayatınızın sahibi benden ziyade bu âmillerinizdi. Bu hakkı pek acı muhakemelerle son zamanlarda teslim ettim. Kocamın elinde intikam silahıyla takibinize çıktığını gelen tehdit mektuplarında okuduğum zamandan beri kendimden ziyade muhterem validenizi, hep onları düşünüyordum. Yok oluşunuzun onlar için sebep olacağı felaket ve acıları düşündükçe üzüntümden ecel terleri döküyor, ölüm acıları çekiyordum. Artık bu muhabbetimize, bu büyük fakat tamamıyla bir felaket şekline giren aşkımıza bir nihayet vermek zamanı geldiğini anladım. Lakin sizden diri olarak ayrılamazdım. Beyim, bu mümkün değildi. Bu hareketimiz insanların gözünde büyük bir suçsa sizi kurtarmak için bu lekeyi işte bu suretle temizliyorum.

İlhami, denizleri çırpınır gördüğün zaman muhabbetinin şiddetiyle ismini telaffuz ederek o dalgalar arasında çarpıntısı duran kalbimin son heyecanlarını düşün. Aşkını ruhuyla ebediyete götüren bu zavallı Aynınur'unu hatırla.

Gönlümde sınırsızca büyüyen sevdanı örtmek için bak ne büyük bir mezar seçtim. Denizler içinde aşkınla, bu hazin emanetinle uyudukça beni bahtiyar bil. Elveda...

Beni göreceğin geldiği zaman fırtınalı günlerde deniz kıyısına in. Dalgaların nağmesini dinle. İşte bu ebedî iniltiler benim sana olan aşkım, mezarımın derinliklerinden yolladığım fer-yatlar, selamlarımdır. Elveda...

Ben de merhumeye şöyle cevap verdim:

Yok oluşunun beynimde tutuşturduğu ateşe, bu şiddetli ıstıraba dayanamayacağım. Bu bir nöbettir. Tahammül kudretim olsa sükûnet bulur. Fakat hastalık nöbetleri hastanın vücudundaki tahammül kuvvetine göre tahribat yapar. Dirençsiz olanları götürür. İşte bu da beni pek zayıf, mecalsizken yakaladı.

Aynınur, ayrılığına tahammül mümkün değil. Sensiz yaşayamayacağım. Aç kucağını, geliyorum.

Dalgalar, zalim dalgalar onu benden ayırarak hangi meçhul semte kaçırdınızsa beni de oraya, onun yanına, ta koynuna götürünüz.

Nezihi Beyefendi, size de son sözlerim şunlardır:

Ona geçirttiğiniz o acı, o zehirli hayattan, bu büyük günahınızdan dolayı siz evvela Cenabıhak'tan af dileyiniz sonra intihar eden kadının size karşı olan mecburi kusurlarını affediniz.

Sevda peşinde, bu aşk savaşında canını feda etmeye kadar kararlılık gösterdik. Siz mesut ve uzun ömürlü olunuz. Aynınur'a karşı muhabbetçe üstünlüğün kimde olduğunu bu son imtihan gösterdi.

Yine görünüşü kurtarmak isteyerek belki beni düelloya davete kalkışırsınız. Size zahmet vermemek için ben bu vazifeyi dalgalara teslim ettim.

Bu mektubun elinize geçtiği saatte sizi şimdiye kadar pek rahatsız eden sevda ateşimi denizin soğuk suları örtmüş bulunacak. Hiçlik yolunda ben Aynınur'a tabi oldum. Artık bu âlemde sizi tedirgin edecek ne kaldı?

Ahiretten bir seda

Altı ay sonra Nezihi Bey'in İstanbul'daki konağında dostlar toplanmış, bir yeme içme sofrası kurulmuş, saz söz, hayhuy, bir şevk ve şenliktir gidiyordu. Beyefendinin düğün merasimi vardı.

Düğünde gördükleri ikram ve ihsana eleştiren ve küçümseyen bir dille teşekkürde bulunmak âdetine uyarak kendilerini alamayan iki alaycı, bir köşede birbiriyle şöyle görüşüyorlardı:

“Hey gidi dünya! Nezihi Bey bir daha evleniyor ha?”

“Bunda şaşılacak ne var?”

“Birinci hanımının daha kefeni solmadı.”

“Biçareye kefen nasip olmadı ki solsun.”

“Bu şimdiki aldığı için, intihar edenden daha genç, daha güzel diyorlar.”

“Birinciye unutturmak için ikincinin daha cazibeli olması tabii değil mi ya?”

“Beyin başına bir hıyanet macerası da bu açarsa?”

“Açsın. Bey bunu da öldürünceye kadar kahrederek muhabbetine boyun eğdirdikten sonra bir üçüncüsünü alır.”

Biraz ötede saz heyeti, “İç bade güzel sev var ise akl-u şuurun”¹⁶⁹ şarkısını söylüyordu.

Bitti

Sarıyer

22 Haziran 1911

¹⁶⁹ Ziya Paşa'nın Terkib-i Bend'inde geçen bir mısra. (Y.h.n)

